Paul Ștefănescu

ISTORIA SERVICIILOR SECRETE ROMÂNEȘTI

DIVERS·PRESS

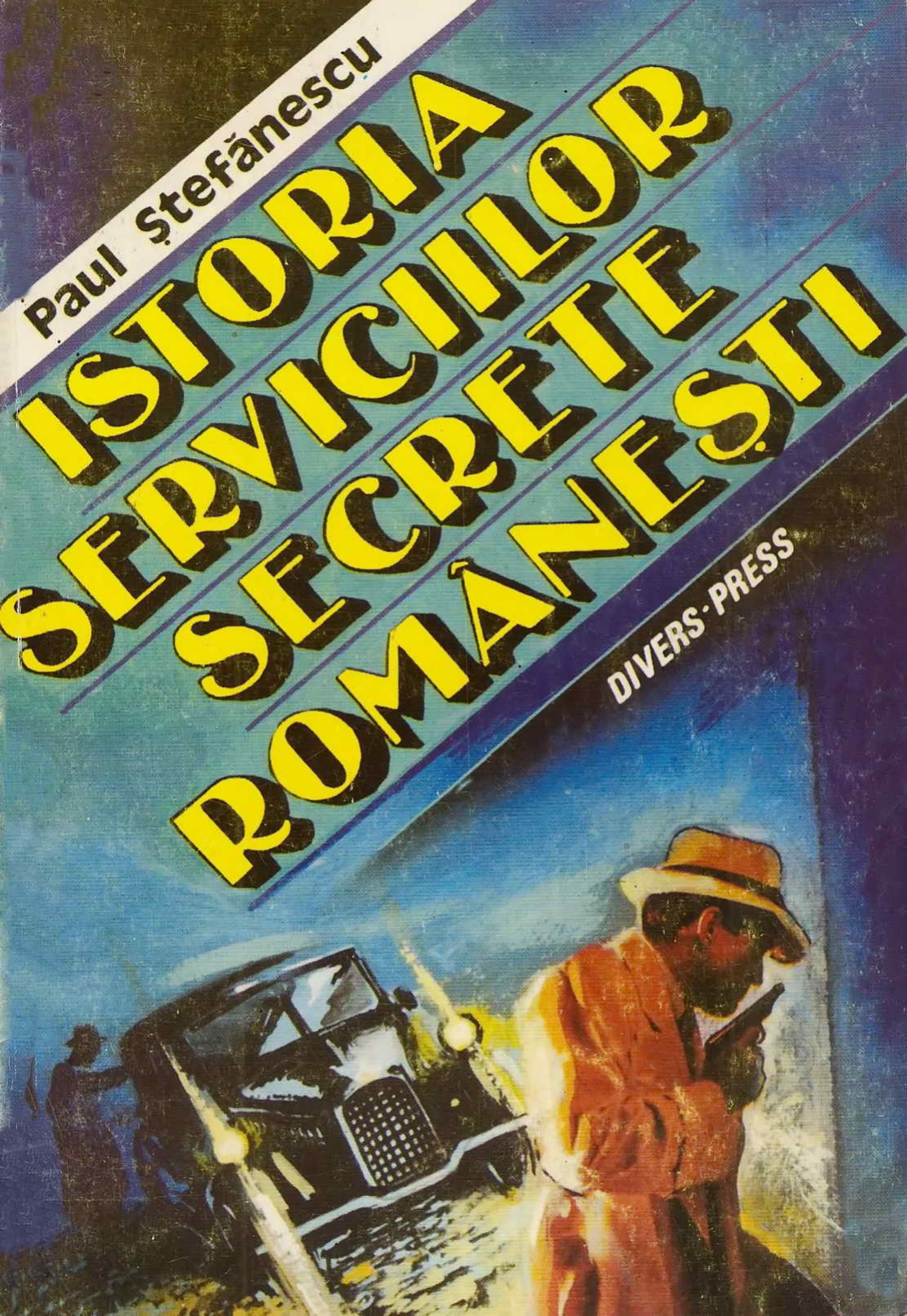

PAUL ŞTEFĂNESCU

ISTORIA SERVICIILOR SECRETE ROMÂNEŞTI

Coperta de: FLORIN CREANGĂ

Editor: ANGHEL ŞORICILĂ

ISBN 973 - 95965 - 3 - X

PAUL ŞTEFĂNESCU

ISTORIA SERVICIILOR SECRETE ROMÂNEŞTI

EDITURA DIVERS PRESS
Bucureşti 1994

CUVÎNT ÎNAINTE

Revenim cu acest volum (al nouălea) asupra unei probleme şi domeniu de care ne-am ocupat de foarte multă vreme[1]. *De astă dată ne-am oprit asupra istoriei serviciilor secrete ale României. Este un subiect de strictă actualitate, dificil de abordat, mai ales dâcă ne referim la epoca contemporană (după 1944). Este drept că au existat autori*[2] *cu preocupări în domeniu, dar care toţi s-au oprit la anul 1944.*

După cum cititorii îşi pot da seama am avut de întreprins o muncă extrem de laborioasă în direcţia documentării şi strîngerii materialului, mai ales în privinţa fostei Securităţi. Am considerat util să creionăm şi biografia cîtorva dintre cei care au avut funcţii de răspundere. Viaţa lor se împleteşte cu istoria serviciilor secrete. Lucrarea noastră este o încercare de scriere a unei istorii mai puţin cunoscute. Nu avem pretenţia că am găsit soluţia cea mai potrivită. Poate că cei care ne vor urma vor beneficia de experienţa noastră. Am încercat să fim cît mai obiectivi şi imparţiali, de aceea nu am pedalat pe latura politică şi nu am împletit descrierea

---

1) Spionajul economic, Ed. Militară, 1976.
Agenţi secreţi şi misiuni confidenţiale, Ed. Militară 1978;
Enigme ale războiului secret. Ed.Militară1983.
Front fără tranşee, Ed. Militară 1985.
Ultima misiune, Ed. Militară 1986;
Duelul nevăzut, Ed. Militară 1988;
KGB atacă Bonnul, Ed. Alux 1992; Istoria secretă a serviciilor secrete, vol. I Ed. Alux, 1992.

2) Ion Bodunescu, Ion Rusu-Sirianu, C. Neagu, D. Marinescu, R. Georgescu, Horia Brestoiu şi Gh. Buzatu.

evenimentelor politice cu cele ale evoluției serviciilor secrete. A fost un punct de vedere, poate nu cel mai fericit.

Intenționat nu am abordat domeniul diplomației secrete. La drept vorbind nu am dispus nici de timpul materialmente necesar. Poate că într-o lucrare viitoare să cuprindem la un loc toate aceste direcții, dar aceasta este o treabă de mare anvergură.

Nu ne-am propus nici să interpretăm materialul documentar, lipsă care ne-ar putea fi reproșată. Fără să ne motivăm, dar lucrurile nu sînt încă complet clarificate, există multe pete negre.

În încheiere îi asigurăm pe cititorii noștri de onestitatea noastră și așteptăm completări și sugestii pe care le vom primi cu plăcere și le vom acorda atenția cuvenită. Vă mulțumim.

Prof. dr. PAUL ȘTEFĂNESCU

P.S. Menționăm că de un real folos în actualitatea de documentare a fost colecția publicației "Spionaj - contraspionaj" de sub conducerea domnului Neagu Cosma. Îi exprimăm întreaga noastră gratitudine.

PARTEA A I-A

ÎNFIINŢAREA SERVICIULUI DE INFORMAŢII

Apelul de la 24 ianuarie 1859 care a consfinţit Unirea Principatelor Române şi aducerea la cîrma ţării a lui Alexandru Ioan Cuza impunea rezolvarea grabnică a unor probleme ce nu mai suportau amînare. Încă de la început independenţa tînărului stat a fost ameninţată de unele ţări vecine. În atari condiţii se impunea cu acuitate cunoaşterea operativă a intenţiilor adversarilor unirii, aceasta constituind o problemă de viaţă şi de moarte. Marile puteri recunoscuseră Unirea Principatelor Române. Acum, printre numeroasele sarcini ce trebuiau a fi rezolvate se impunea cu precădere organizarea justiţiei, a armatei şi bineînţeles a aparatului de informare şi represiune.

Pe deplin conştient de importanţa şi dificultatea deciziilor sale, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a trecut de îndată la emiterea unui decret graţie căruia lua fiinţă Serviciul de Informaţii. Rădăcinile acestui act trebuiesc căutate în activitatea desfăşurată de Alexandru Ioan Cuza încă din perioada premergătoare Unirii, cînd în calitate de ministru de interne şi locţiitor al hatmanului şi pîrcălab de Galaţi,

a avut posibilitatea să se inițieze în subtilitățile diplomației secrete, să se pună la punct cu modul în care sînt obținute informațiile și mai ales cum să fie utilizate.

Deplin conștient de utilitatea acestui serviciu, ca o consecință, în fruntea acestui organ și în posturile mai importante, Cuza a numit persoane pe care le cunoștea bine, prieteni ce se făcuseră remarcați prin atașamentul lor și prin sentimentele patriotice și de devotament față de țară.

Inițial activitatea Serviciului de Informații a îmbrăcat forma unor misiuni speciale sau a unor reprezentanțe particulare, cu caracter semioficial. Astfel, Domnul l-a trimis pe poetul Vasile Alecsandri în misiune specială, la Paris și Londra iar la Berlin și Viena, pe doctorul Ludovic Steege. În acest timp, Ștefan Golescu a plecat de asemenea cu o misiune specială în Franța, Prusia și Sardinia.

Misiunea acestor emisari a fost să se introducă în cele mai înalte cercuri politice - cum ar fi de exemplu în preajma lui Napoleon al III-lea, Victor Emanuel al II-lea, Cavur, primul ministru al Sardiniei etc. - unde să pledeze cauza Unirii Principatelor. Așa după cum arăta Radu Rosetti[1]: "departe de țară, lipsiți de informații, luptînd singuri cu uneltirile reacționarilor și cu șiretenia diplomaților, deseori răuvoitori, însărcinații cu misiuni speciale ai tinerei diplomații românești și-au îndeplinit satisfăcător datoria"[2].

Subliniem că în această perioadă de debut, activitatea diplomatică a Principatelor Unite și contactul lor cu statele străine s-a realizat practic cu ajutorul misiunilor speciale. Membrii misiunilor au militat punînd mult suflet pentru cauza Unirii, scoțînd în relief cu pregnanță dorința nestrămutată a poporului român pentru unitate și dragostea de care se bucura domnul din partea aleșilor săi.

Sînt demne de reținut rîndurile pe care le scria Vasile Alecsandri în noiembrie 1859, cînd se referea la activitatea depusă de aceste misiuni: "numai patriotismul o poate motiva, că numai luptînd cu dîrzenie împotriva unor dușmani care erau cu atît mai primejdioși, cu cît aveau acces pretutindeni".

---

1) Radu Rosetti: Amintiri din prima tinerețe, Editura Cultura Românească, București, 1927, p. 10.

2) La întocmirea primei părți a lucrării noastre am consultat valoroasele lucrări ale domnilor: C. Neagu, D. Marinescu și R. Georgescu: Fapte din umbră, Editura Politică, București, 1977 și Ion Bodunescu și Ion Rusu-Sirianu: Descifrarea unei istorii necunoscute, Editura Militară, București, 1975 față de care îmi exprim întreaga gratitudine.

Aflați pe meleaguri străine, luptînd cu uneltirile reacțiunii și culisele diplomației secrete, cei însărcinați cu misiuni speciale și-au dat toată silința cu prisosință. Dînd dovadă de ingeniozitate și inventivitate, pentru expedierea în țară a informațiilor, se utilizau curieri improvizați, cum ar fi studenți români aflați la studii în străinătate, rude și prieteni ai însărcinaților, precum și agenți diplomatici și consulari străini, care veneau și plecau din țară.

Prin intermediul misiunilor speciale s-au efectuat o serie de tratative oficiale și semioficiale, cu guvernele unor țări apusene, privitor la recunoașterea de către acestea a Unirii Principatelor. Mai mult, în foarte multe cazuri, emisarii trimiși au reușit să stabilească legături și contacte secrete cu unii capi ai revoluționarilor maghiari și polonezi aflați în exil, care în schimbul unor promisiuni de sprijin politic și ajutor material, au pledat la rîndul lor pentru cauza Unirii Principatelor.

La scurt timp după înființarea lor, tinerele organe create pentru apărarea țării din punct de vedere informativ și contrainformativ, s-au pus la treabă, depunînd toate eforturile pentru a suplini numărul insuficient de cadre ce constituiau noul Serviciu și mai cu seamă gradul modest de dotare, ca să nu mai punem la socoteală lipsa unei pregătiri speciale.

Sarcinile care le-au fost trasate noilor organe priveau deopotrivă, în primul rînd, de a afla și cunoaște intențiile dușmanilor știuți și mai ales potențiali, și în al doilea rînd de a proteja propriile secrete. În acest scop au fost reorganizate de urgență și adoptate conform noilor condiții poșta și telegraful. Ambele instituții au fost luate din mîna particularilor, fiind trecute imediat în proprietatea statului român. Treptat s-a trecut la generalizarea cifrării și codificarea corespondenței oficiale, ce avea caracter secret și confidențial.

S-a efectuat un inventar al locurilor și mediilor propice urzirii de comploturi împotriva statului român, implantîndu-se cu discreția cuvenită agenți informatori.

Nu a fost uitată nici Sublima Poartă, și la Constantinopol au fost trimiși agenți capabili ai serviciului special nou creat. La alegerea și selectarea acestora, un accent deosebit s-a pus pe incoruptibilitatea lor.

Rezultatele nu au întîrziat să apară. Astfel, grație străduințelor agenților trimiși afară, a fost dejucat complotul pus la cale de boierii reacționari, antiunioniștii Constantin Șuțu și Panait Balș, care urmăreau compromiterea Domnului și în final înlăturarea lui. S-a dovedit fără tăgadă că acești boieri se ocupau cu furnizarea de

informații Turciei și urzeau în mare taină înlăturarea Domnului. A mai fost descoperit agentul de taină al lui Șuțu însărcinat cu transmiterea documentelor, în persoana doctorului Lamberti. Ajuns din urmă la Giurgiu, acesta a fost arestat, descoperindu-se asupra sa documente compromițătoare referitor la amestecul unor înalți diplomați turci în organizarea unui complot și recompensarea acestora în caz de reușită. Din documente rezulta că Constantin Șuțu ar fi urmat să fie făcut mai întîi caimacam și apoi domn al Țării Românești. Drept urmare a descoperirii făcute, s-a dispus arestarea lui Constantin Șuțu și a lui Panait Balș.

Despre importanța documentelor descoperite asupra doctorului Lamberti, ne putem da seama din scrisoarea pe care șeful de cabinet al lui Cuza a adresat-o la 10/22 mai 1864, lui Iancu Alecsandri, la Paris: "Hîrtiile ajunse în mîna autorităților, constată existența unui complot avînd ca scop răsturnarea principelui domnitor, despărțirea Principatelor Unite, întoarcerea la vechiul sistem și numirea unui vechi ministru al lui Știrbei, Constantin Șuțu, drept caimacam. Șuțu a fost arestat împreună cu un doctor Lamberti, agentul său, care a sosit ieri de la Constantinopol. Hîrtiile îl compromit pe Ali-pașa, pe Sanfet Efendi și pe Haggi-bey, ale căror pecete și iscălituri figurează în josul unui act relatînd scopul complotului"[1].

S-a bucurat de un mare răsunet dejucarea acestui complot, ca și demascarea publică a imixtiunii în afacerile interne ale Țării Românești de către Înalta Poartă. A fost un apreciabil succes al organelor informative și de siguranță ale Principatelor Române. De subliniat că Alexandru Ioan Cuza dînd dovadă de o mare intuiție diplomatică nu a folosit documentele capturate pentru a-i compromite pe înalții demnitari turci, ci i-a obligat în schimbul tăcerii să lucreze în favoarea sa.

Trebuie să subliniem faptul că pentru înfăptuirea politicii sale, urmărită cu consecvență, Alexandru Ioan Cuza nu a ezitat să apeleze la serviciile a numeroși străini, prieteni devotați ai poporului român, care prin relațiile și experiența lor au adus servicii deosebite Principatelor. Din numărul mare al acestora, i-am cita în primul rînd pe Baligot de Beyne, cunoscut om politic, diplomat și ziarist francez, care ocupase funcția de secretar al Consulatului Franței la Constantinopol; publicistul filoromân A. Ubicini, conducătorul primului centru de presă de la Paris al Principatelor, medicul Carol

1) Gheorghe Duzinchevici: "Cuza Vodă și revoluția polonă din 1863, Editura Cartea Românească, București, 1935, pag. 2.

Davilla, organizatorul şi făuritorul serviciului sanitar al armatei române, precum şi diverşi mulţi alţi simpatizanţi francezi, greci, polonezi, turci şi maghiari. O mare parte dintre aceştia au făcut-o în mod complet dezinteresat ca urmare a marii simpatii manifestate faţă de poporul român iar o mică parte fiind stimulaţi material, conform regulilor conspirative ale serviciilor secrete de pretutindeni.

Informaţiile secrete călătoreau între Bucureşti şi marile capitale ale Europei, apelîndu-se după caz în funcţie de împrejurări, fie la poştă sau telegraf, fie prin apelarea la curieri speciali sau ocazionali. Majoritatea corespondenţei era cifrată sau semicifrată, lucru care a avut ca urmare păstrarea secretului corespondenţei.

Pînă în anul 1958, activitatea poştei interne din Principate era prestată de persoane particulare, iar corespondenţa externă era expediată graţie birourilor speciale aparţinînd consulatelor, francez, austriac, rus, grec şi britanic. Din acel an Alexandru Ioan Cuza va numi la conducerea serviciului telegrafic pe unul dintre cei mai apropiaţi colaboratori ai săi, Cezar Librecht, un vechi agent secret. Acesta avea vechi state de serviciu, fiind utilizat cu precădere în misiuni cu caracter informativ. Librecht şi-a sporit încrederea Domnului, mai ales datorită rapidităţii şi modului sistematic în care îl informa, apelînd din plin la reţeaua telegrafică şi telefonică, cenzurarea corespondenţei, ca şi a datelor furnizate de diverşi informatori plătiţi.

Alexandru Ioan Cuza îl cunoscuse pe Librecht încă de la Galaţi, cînd acesta din urmă îndeplinea funcţia de şef al Oficiului telegrafic al Comisiei europene a Dunării. Ajuns domn, Alexandru Ioan Cuza nu va întîrzia să-l folosească pe belgianul Cezar Librecht ca agent secret, numindu-l în fruntea serviciului de poştă şi telegrafie. După ce reorganizează pe baze moderne serviciul, Librecht are de acuma posibilitatea de a-şi culege informaţiile de care avea nevoie. Dar nu se rezumă la o activitate pasivă şi organizează o reţea personală de agenţi informatori, plasîndu-şi oamenii în diverse locuri. Cu o abilitate ieşită din comun, Librecht şi-a făcut prieteni printre mai marii zilei, oameni politici ai vremii, printre funcţionari şi conducători din aparatul administrativ, fiind capabil în orice moment să-l informeze pe domnitor despre activitatea desfăşurată de rivalii săi politici.

Dar în viaţă se ivesc şi rateuri. Aşa a fost cazul rupturii care a intervenit între Alexandru Ioan Cuza şi colaboratorul său cel mai devotat, Mihail Kogălniceanu, în care un rol negativ l-a jucat din nefericire tocmai Cezar Librecht. Importanţa evenimentului ne

determină să-l menționăm pe scurt.

În toamna anului 1864, Mihail Kogălniceanu a întreprins o călătorie în Muntenia și Oltenia. Bineînțeles că Cezar Librecht l-a urmărit pas cu pas pe primul ministru, raportîndu-i lui Cuza modul cum se desfășura călătoria, cu cine se întîlnea și ce spunea Kogălniceanu. În materialele trimise, Librecht a strecurat și o serie de păreri strict personale, prezentînd cu de la sine putere în mod vădit denaturat călătoria întreprinsă de Kogălniceanu. De notat că această deplasare fusese întreprinsă începînd cu a doua zi după anunțarea publică a legii rurale. Librecht a raportat dacă și în ce măsură primul ministru și-a atribuit personal meritul legii. Drept urmare, la revenirea acestuia la București a survenit o ruptură neașteptată și ireconciliabilă între Cuza și primul său ministru, spre satisfacția reacțiunii, care a reușit în acest mod să-l lipsească pe domnitor de serviciile unui colaborator capabil și devotat. Apare întrebarea firească dacă nu cumva Librecht a fost cumpărat sau șantajat de opozanții lui Cuza. În orice caz s-a ajuns ca în ianuarie 1865 guvernul lui Kogălniceanu să demisioneze.

Aflîndu-se în bune relații cu consulul general rus, baronul Offenberg, Cezar Librecht a obținut de la acesta informații importante referitor la activitatea opozițională depusă de principele Barbu Știrbei la Paris, date pe care le-a furnizat neîntîrziat domnitorului.

Pe bună dreptate, ca urmare a organizării eficiente a rețelei sale de funcționari și informatori, Librecht a reușit să pună pe picioare un veritabil serviciu de informații și contrainformații. Ca urmare a relațiilor dobîndite în sînul aparatului de stat, el reușea să afle la timp ce se petrece și îl informa pe domn asupra comportării și loialității prefecților, șefilor de instituții și chiar a miniștrilor și a însuși prim-ministrului, Mihail Kogălniceanu. În acest sens, la 9 octombrie 1861 el îi prezintă o informare privitor la activitatea depusă în ultimele zile de către ministrul de interne, precum și asupra activității poliției.

La drept vorbind, aparatul informativ de care dispunea și pe care-l coordona Cezar Librecht, reprezenta în fond o dublură a organelor informative ale statului, avînd ca destinație efectuarea unor operațiuni cu caracter cu totul special destinată Domnitorului.

De reținut că Librecht îl informa pe Cuza despre tot ce se petrecea, adăugînd și aprecieri personale, uneori chiar permițîndu-și să avanseze soluții și măsuri asupra unor probleme referitoare la cadrele de conducere ale administrației și armatei, la comportarea și la anturajul pe care îl frecventează etc.

Urmare a volumului mare de informații, diversității și mai ales a exactității datelor furnizate, Alexandru Ioan Cuza îl aprecia în mod deosebit pe Cezar Librecht. Cunoscînd acest lucru, oamenii politici aflați în anturajul Domnitorului, se comportau atent și prevenitor cu Librecht, iar cei din opoziție, în schimb, îl detestau pe față. Mai tîrziu, după înlăturarea lui Cuza, toți opozanții și-au dat mîna și au dispus arestarea lui Librecht care a fost imediat destituit și judecat, fiindu-i sechestrată întreaga avere.

În concluzie, se poate spune despre Cezar Librecht că trecînd peste toate afacerile pe care le-a tranzacționat în virtutea relațiilor avute cu Alexandru Ioan Cuza, el a jucat un rol important în domeniul activității informative, impusă de conjunctura politică și economică din acei ani. În ciuda faptului că era străin, se pare că totuși l-a slujit cu credință pe Domnitor, mai puțin episodul petrecut cu primul ministru Mihail Kogălniceanu, care a rămas pînă în zilele noastre un mister neelucidat. Ne întrebăm dacă a fost o eroare sau...

Ar mai fi de menționat că în domeniul activității informative din acei ani, un rol important i-a revenit unei femei, Maria Obrenovici, fiica cea mai mare a lui Constantin Catargi. Acesta era cunoscut ca fiind drept unul dintre cei mai înverșunați antiunioniști. Maria Obrenovici a constituit prototipul femeii fatale: văduvă, tînără, frumoasă și ispititoare și-a închinat viața activității din umbră. S-a bucurat de o reputație îndoielnică în societatea ieșeană pe care o frecventa. După alegerea sa ca domn, tînăra femeie plină de ambiții și-a îndreptat atenția spre noul ales, reușind să-l subjuge cu pasiunea cu care l-a urmărit în toți anii de domnie și chiar mai tîrziu.

În ciuda strădaniilor depuse deopotrivă de către cei doi, legăturile intime dintre ei nu au putut fi ascunse publicului, acestea cauzîndu-i Domnitorului însemnate prejudicii, mai ales ca urmare a înstrăinării unor prieteni apropiați și devotați și înlocuirea lor cu lingușitori și afaceriști.

Nutrind proiecte secrete, Maria Obrenovici a intenționat să-l determine pe Cuza să divorțeze și a organizat o campanie susținută împotriva doamnei Elena, urmărind-o pas cu pas pînă în străinătate.

Pe de altă parte, Maria Obrenovici a reușit să-i cîștige încrederea Domnitorului fiind nu o dată utilizată de către acesta în folosul activității informative. Astfel, prin intermediul ei, Cuza a trimis la Paris o scrisoare confidențială, pe care reprezentantul României, Iancu Alecsandri, a înmînat-o împăratului Franței, Napoleon al III-lea. Prin relațiile sale cu diferite cercuri din țară, mai cu seamă cele ce aparțineau opoziției antiunioniste, Maria Obrenovici a constituit

pentru Alexandru Ioan Cuza o permanentă sursă de informaţii deosebit de preţioasă. Dar în nemăsurata ei ambiţie de parvenire cu sau fără voia ei, în ciuda sentimentelor declarate domnului, ea a făcut şi jocul complotiştilor, sprijinindu-i în mod inconştient în acţiunea de răsturnare a lui Cuza. Ca punct culminant, în noaptea fatală a complotului ce a avut loc în noaptea de 10 spre 11 februarie, cînd s-a produs răsturnarea lui Cuza, Maria Obrenovici a colaborat cu complotiştii, arătîndu-le drumul în palat spre camera în care dormea Domnitorul.

Deşi a jucat pe acest plan un rol mai puţin important, o altă femeie care avea să îndeplinească o misiune secretă pentru Domn, a fost soţia acestuia, Elena Cuza. A fost o femeie virtuoasă care a dat dovadă de multă dragoste şi devotament faţă de soţul ei şi interesele ţării. Amintim un ultim episod, cînd corpul ofiţeresc al garnizoanei Bucureşti i-a încredinţat Doamnei o misiune secretă, spunîndu-i că aşteaptă cuvîntul Domnitorului pentru a-l readuce la tron. Din păcate, misiunea secretă a principesei, s-a lovit însă de dorinţa neclintită a lui Cuza, care în ideia de a evita o vărsare de sînge provocată de vina sa, a refuzat cu hotărîre ajutorul armatei care îi rămăsese credincioasă.

Putem spune fără a greşi că Alexandru Ioan Cuza şi-a dat perfect de bine seama de importanţa activităţii informative, de exploatarea informaţiilor în rezolvarea unor probleme, fără a apela la forţă. În vederea obţinerii de informaţii Domnitorul a făcut apel la utilizarea absolut a tuturor mijloacelor ce îi stăteau la dispoziţie, începînd cu tinerii patrioţi aflaţi la studii în străinătate şi sfîrşind cu agenţiile diplomatice. A recurs la întreaga gamă de posibilităţi. Unora dintre străini, de pildă, le oferea mari sume de bani pentru a-i atrage de partea sa, iar la alţii apela la sentimentele lor patriotice. Astfel, a reuşit să-i atragă pe foarte mulţi de partea sa şi în cele din urmă să depună o activitate informativă. Am amintit printre aceştia, dintre foarte mulţi alţii, pe poetul Vasile Alecsandri, pe fratele acestuia Iancu Alecsandri, Costache Negri, Nicolae Bordeanu, Dimitrie Bolintineanu, M. Marghiloman, Baligot de Beyne şi Cezar Librecht.

Astăzi, la aproximativ 135 de ani de la înlăturarea lui Cuza, a rămas tot atît de vie şi actuală întrebarea: cum de a fost posibilă schimbarea domnului în acest mod?

Rememorînd mersul evenimentelor, ne amintim că la sfîrşitul

anului 1865 și începutul anului următor, acțiunile complotiștilor s-au intensificat, crescînd în amploare. Într-una din nopțile lunii ianuarie 1866 a fost răspîndit ziarul clandestin "Clopotul" condus mai întîi de Eugen Carada și mai apoi de D.A. Sturza. Prin conținutul articolelor sale, ziarul îndemna la revoltă și asasinat. Mai mult, pe zidurile caselor începuseră să apară lipite afișe ce îndemnau opinia publică la nesupunere și chiar la opunerea de rezistență față de autorități.

Ca urmare a situației grele economice și financiare, guvernul condus de N. Crețulescu demisionează. După 4 zile de reflecție și tatonări, Cuza respinge demisia guvernului, hotărînd doar înlocuirea ministrului de interne, Savel Manu și a celui de război, Ion M. Florescu, în fond oamenii cei mai devotați și dornici de a-l sprijini pe domn. Măsura luată a căzut cum nu se poate mai bine pentru complotiști. Astfel, schimbările produse, mai cu seamă la Departamentul militar, a ușurat intrarea complotiștilor în acțiune, determinîndu-le succesul final. Fapt incredibil dar domnul nu era cîtuși de puțin informat despre starea de spirit și situația din armată, despre planurile și intențiile complotiștilor. În schimb, prin natura funcției lor, consulii străini, care ce e drept erau mai bine informați, au prins de știre ce se punea la cale în anturajul complotiștilor. Drept urmare, la 2/14 august 1865, Tyllos, consulul general al Franței la București, a transmis la Paris, vestea că în București se vorbește de iminența unei revoluții. Mai mult, el a avut chiar o discuție în acest sens cu Domnitorul, cu care prilej i-a făcut cunoscute unele deficiențe ale guvernării.

Eder, consulul Austriei la București, făcea cunoscut la Viena, faptul că "unii din fruntașii celor două fracțiuni - conservatorii și liberalii radicali - luaseră parte la o întrunire în seara din ajunul mișcării, obiectul discuțiilor fiind modul în care s-ar putea debarasa de Cuza".

Istoricul T. W. Riker menționa referindu-se la situația din anul 1865 din România că: "există elemente ce fac să se bănuiască țele unei conspirații".

Nu este mai puțin adevărat că Domnitorul era la curent cu complotul pregătit de monstruoasa coaliție, dar ce e drept nu i-a acordat importanța cuvenită. În schimb, diplomații străini, după cum am menționat, l-au avertizat, chiar cu cîteva săptămîni înainte de data izbucnirii complotului. De exemplu, în seara zilei de 24 ianuarie 1866, cu ocazia balului care a avut loc la teatru, consulul general al Italiei, cavalerul Aibal Strambio, i-a spus lui Alexandru

Papadopol-Calimah, ministrul de externe, următoarele: "Domnule ministru, țara dumneavoastră stă pe un vulcan; regret că sînt consul; nu pot să vă spun mai multe".

O avertizare, ce e drept mult mai voalată, a venit și din partea consulului Rusiei, baronul Offenberg, care i-a prevenit în aceeași zi pe unii miniștri, cerîndu-le să-l informeze pe Cuza să nu participe la balul organizat cu prilejul aniversării Unirii. Dar cu acest prilej a fost liniște și nu s-a petrecut nimic deosebit.

În seara zilei de 10 februarie, Cezar Bolliac l-a încunoștiințat pe Cuza despre cele ce se punea la cale, înmînîndu-i o scrisoare printr-un om al său de încredere, Gheorghe I. Dogărescu. Tînărul Dogărescu a fost introdus cu mari dificultăți în palat și i-a predat scrisoarea chiar în mînă Domnitorului. Acesta impresionat de conținutul scrisorii și mai ales de faptul că aducătorul a refuzat sub orice chip să primească vrec recompensă, a dispus să vină imediat șeful siguranței statului, Ioan G. Valentineanu, prefectul Poliției Capitalei Al. V. Beldiman și pe colonelul Alexandru Zefcari, comandantul comenduirii garnizoanei București. Aceștia erau complet în afară și lipsit de informații s-au grăbit să-l liniștească pe Domnitor. Mai mult, Al. V. Beldiman, prefectul Poliției Capitalei, deși era prevenit, în seara conflictului în loc să ia măsuri aflînd despre ce se punea la cale, s-a dus la petrecerea organizată în casa lui C.A. Rosetti, unul dintre principalii complotiști și aici a fost atras la jocul de cărți, unde cîștiga mereu, adversarii săi avînd grijă să-i facă jocul, pentru a-l reține cît mai mult timp pe loc și a-i distrage atenția de la obligațiile profesionale.

În mod inexplicabil, Alexandru Ioan Cuza fără să întreprindă imediat acțiuni ferme de cercetare, de mobilizare a organelor de stat, armată, siguranță și poliție și a face apel în ultimă instanță chiar la populație, Domnitorul s-a rezumat doar la faptul de a ordona numai să se dubleze garda palatului, fără a ști că însăși conducerea acesteia trecuse în secret de partea complotiștilor.

Complotiștii au organizat în cel mai desăvîrșit secret, deplasarea, după miezul nopții, spre palatul domnesc, a cîtorva subunități din Regimentul 7 de linie, precum și a două baterii de artilerie. La palat, erau așteptați de garda palatului comandată de maiorul Dimitrie Lecca. Acesta a permis accesul în palat a grupului de complotiști și ofițeri ce urmau să facă presiuni asupra Domnitorului pentru a-l determina să abdice.

O primă greșeală care i se impută Domnitorului a fost neglijența conceperii unui sistem de informare operativ în rîndurile armatei.

Dacă ar fi existat, complotul putea fi prevenit la vreme. O a doua greşeală imputabilă lui Cuza a fost lipsa de fermitate în reprimarea acţiunilor complotiste şi antistatale. După cum se ştie, Cuza era un om blînd, căruia nu-i plăcea răzbunarea. Astfel, în momentul în care reacţiunea a declanşat o mişcare în Bucureşti şi în alte oraşe din ţară, vizînd înlăturarea domnitorului, acesta îi graţiază pe răzvrătiţi, în rîndul cărora se număra Ion C. Brătianu, C.A. Rosetti, Eugen Carada, Brăiloiu, Golescu şi mulţi alţii. Drept urmare, doar la cîteva luni mai tîrziu, conspiratorii amnistiaţi în 1864 şi 1865, pregătesc actul din 11 februarie, reuşind în final să-l înlăture pe A.I. Cuza.

Această atitudine nejustificată nu servea la întărirea autorităţii statului, a domnului şi impunerea respectului legilor. Nu mai puţin adevărat este faptul că Cuza se împăcase de acuma cu ideea renunţării la domnie, pentru a evita declanşarea unui război civil, ca dovadă declaraţia cuprinsă în mesajul de deschidere a corpurilor legiuitoare din decembrie 1865. Mai mult, acest fapt este confirmat şi de scrisoarea trimisă de Cuza din casa lui Ciocîrlan lui N. Golescu, unul dintre cei trei locotenenţi domneşti. Aspecte cu privire la o posibilă abandonare a tronului o descifrăm şi în scrisoarea trimisă la 21 octombrie 1865 de Cuza lui Napoleon al III-lea, împăratul Franţei.

Pentru a înfrînge împotrivirea moşierilor majoritari în Cameră şi a realiza împroprietărirea ţăranilor, Alexandru Ioan Cuza a fost nevoit să recurgă la o "lovitură de stat", adică să dizolve Camera (2/14 mai 1864) şi să înlocuiască Constituţia printr-un Statut care sporea considerabil drepturile puterii executive şi diminua pe acelea ale puterii legislative. Supus plebiscitului, Statutul a fost în cele din urmă aprobat în mod copleşitor de către popor: 682.621 de voturi - da, 1.307 voturi - nu şi 70.220 de abţineri. Pe temeiul Statutului, legea rurală a fost promulgată la 14/26 august 1864 şi împroprietărirea ţăranilor s-a îndeplinit.

În afară de secularizarea averilor mănăstireşti (care a readus în patrimoniul statului 25,26 la sută din teritoriul ţării) şi împroprietărirea ţăranilor, în timpul guvernării lui Mihail Kogălniceanu (11/23 octombrie 1863-26/7 februarie 1865) se votează o suită de legi care organizează noul stat al României moderne.

Citäm astfel Legea comunală, Legea consiliilor judeţene şi Legea contabilităţii publice, Legea Curţii de Conturi şi Legea Consiliului de Stat, Legea învăţămîntului, Codul Civil, Codul Penal şi altele.

Lovitura de stat şi Legea rurală i-au adus lui Cuza mulţi duşmani.

Moşierii erau nemulţumiţi fiindcă li se luase o parte din pământ; o parte dintre fruntaşii politici, îndeosebi muntenii, învinovăţeau pe domn de dictatură. Starea critică a finanţelor ţării, existenţa în anturajul lui Cuza a unor persoane interesate şi cu moralitate îndoielnică, toate acestea au creat o atmosferă grea.

Pe acest fond s-a ajuns la un complot al opoziţiei alcătuit din liberali şi moşieri conservatori în care a fost atrasă şi o parte din armata Bucureştilor, care şi-a călcat astfel jurământul de credinţă. În noaptea de 11/23 februarie 1866, conjuraţii au intrat în palat (garda fiind alcătuită de ei) şi l-au forţat pe Domnitor să iscălească actul de abdicare. Ultimele cuvinte ale lui Cuza înainte de a pleca în exil, au fost: "Să dea Dumnezeu să-i meargă ţării mai bine fără mine, decît cu mine! Trăiască România!"

Domnul Unirii şi al marilor reforme şi-a petrecut restul vieţii dincolo de hotare, mai ales la Viena şi Florenţa. O boală necruţătoare îi curmă zilele la 3/15 mai 1873 la numai 53 de ani, pe cînd se afla la Heidelberg, în Germania. În semn de cinstire, trupul i-a fost adus în ţară şi odihneşte astăzi în biserica "Trei Ierarhi" din Iaşi, alături de Dimitrie Cantemir.

După abdicarea lui Cuza urma să fie ales un principe străin pentru a se îndeplini astfel dorinţa exprimată de divanurile ad-hoc.

La început, tronul a fost propus Contelui de Flandra, fratele regelui Belgiei la sugestia împăratului Napoleon al III-lea; el nu a primit însă. Atunci cei ce detronaseră pe Cuza, s-au gîndit la Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, în vîrstă de 27 de ani, al doilea fiu al principelui Carol-Anton. Napoleon al III-lea se arătă favorabil acestei candidaturi. De altfel, principele Carol se şi înrudea prin mama sa Iosefina, cu împăratul Franţei. Anglia a adoptat aceeaşi atitudine. În preajma războiului ei cu Prusia, Austria nu privea cu ochi buni prezenţa unui Hohenzollern pe tronul României... Între timp, avusese loc plebiscitul din ţară, organizat în grabă de autorităţi pentru a ratifica alegerea făcută de guvernul instaurat la 11 februarie 1866.

Carol I traversă Austria sub un nume şi o înfăţişare schimbată şi cu paşaport elveţian. La 8 mai, călătorul purtător de ochelari al unei clase a II-a (aşa ni-l înfăţişează Nicolae Iorga), coborî în oraşul Turnu-Severin, unde-l aştepta Ion Brătianu, ca să-l însoţească în mare triumf spre Bucureşti. La 10 mai el a depus jurământul, fapt care a consemnat urcarea pe tronul României a Regelui Carol I.

Scurt timp după aceea, s-a alcătuit noua Constituţie a României, înlocuind Statutul lui Cuza. Ea avea ca model Constituţia Belgiei,

față de care, însă avea și o serie întreagă de deosebiri. Era o constituție liberală dînd multe drepturi cetățenilor, între care și prevederea că nu pot deveni cetățeni români decît creștinii (art. 7). Legile erau votate de către Cameră și Senat; Domnul le promulga, dar putea să exercite și un drept de veto. Responsabili de actele de guvernămînt erau miniștrii și numai ei. Persoana Domnului nu putea fi pusă în discuție.

Noua constituție a fost votată cu unanimitate în ziua de 29 iunie (11 iulie) 1866. Primii cinci ani ai domniei Regelui Carol I au fost anii cei mai dificili din punct de vedere intern. Patimile și resentimentele politice erau vii. Ministerele, instabile aveau și ele o viață scurtă. În acest interval, s-au schimbat 10 guverne și au avut loc 30 de remanieri. Criticile nu cruțau nici pe Domn, manifestînd, uneori vădit, atitudini antimonarhice. Presa opoziției avea un limbaj extrem de violent.

În 1870, a fost ales ca deputat de Mehedinți - și Camera a validat alegerea fostului Domn A.I. Cuza. Acesta însă nu a primit mandatul și a refuzat să vină în țară.

Momentul cel mai critic pentru regele Carol I s-a consumat în ziua de 10/22 martie 1871 cînd s-a desfășurat o puternică manifestație în favoarea Franței, înfrîntă în războiul cu Germania și contra acesteia din urmă și, cînd manifestanții au strigat pe străzi "Trăiască Republica".

A doua zi Carol a vrut să abdice. Intervenția rapidă și energică a fruntașului conservator Lascăr Catargiu, care a format în aceeași zi un nou guvern, a împiedecat însă acest act.

ACTIVITATEA INFORMATIVĂ ÎN PREAJMA ANULUI 1877

În 1866 locotenentul de dragoni Carol de Hohenzollern Sigmaringen acceptă tronul României sub numele de Carol I. În istoria țării noastre începe o nouă epocă, caracterizată prin lupta pentru găsirea unei identități naționale, a făuririi statului și a căpătării independenței. În această perioadă în Europa și mai ales în Balcani aveau loc importante pregătiri de modificarea granițelor.

Turcia, ca o mare putere ce stăpînea o vastă arie geografică, subjugînd numeroase țări și popoare, se străduia să fie perfect informată atît despre ce se petrece în vastul său imperiu, cît și în țările europene ce o amenințau. Ea își urzea cu viclenie o adevărată rețea de informatori care apelînd la întreg diapazonul sentimentelor omenești: lăcomia de bani, viciile, ambițiile, invidia, dragostea sau ura față de patrie, se ocupa cu atragerea și expedierea de agenți capabili să afle tainele pe care dorea să le cunoască Constantinopolul.

Care era situația României: pe plan intern se zbătea în nevoi, orînduirea existentă oferind maselor largi, mizerie și sărăcie. Pe plan extern, relațiile cu Sublima Poartă erau proaste. Turcia nu recunoștea numele de România și îi contesta dreptul de reprezentare diplomatică, nefiind recunoscute cetățenia și pașaportul românesc. În fond, Turcia trata Principatele Unite ca pe o provincie otomană.

În acest timp evenimentele se precipitau. Națiunile subjugate de Imperiul Otoman se pregăteau pentru începerea luptei finale, care să le conducă la dobîndirea independenței de stat. De pildă, sîrbii

îşi reorganizau armata, se înarmau şi se instruiau, pregătindu-se de lupta finală. Popoarele din Bosnia, Herţegovina şi Muntenegru se pregăteau în acelaşi mod. Bulgarii nu erau mai prejos şi cu sprijinul conaţionalilor lor din România se înarmau în vederea războiului. Într-un cuvînt, toate popoarele subjugate îşi dădeau perfect de bine seama că Imperiul Otoman se afla în declin şi că se apropia momentul cînd trebuia să acţioneze. La 19 iulie 1870 a izbucnit războiul franco-prusian. Printre cauzele care au condus la izbucnirea acestuia se numără şi acceptarea tronului Spaniei de către fratele lui Carol, prinţul Leopold de Hohenzollern. Napoleon al III-lea care se temea să nu fie înconjurat de Prusia, declară război, Franţa pier zîndu-l.

Poziţia ţărilor europene faţă de frămîntările ce agitau popoarele din Balcani, constituia un adevărat şi veritabil nod gordian. Supoziţiile contradictorii lansate voit sau în mod inconştient au făcut ca pe arena vieţii politice internaţionale să domnească o atmosferă apăsătoare de teamă şi suspiciune, de nesiguranţă şi confuzie.

Iminenţa izbucnirii unui război ruso-turc plutea în aer. Modul în care era privit de marile puteri europene şi mai ales atitudinea adoptată, era diferită. De pildă Anglia, ale cărei interese economice erau vizate imediat de tendinţele expansioniste ale Imperiului ţarist ce priveau, alungarea turcilor din Europa şi ocuparea Constantinopolului de trupele ruseşti, oferind astfel ţarului controlul asupra strîmtorilor Bosfor şi Dardanele, afirma că în caz de izbucnire a războiului, nu se va rezuma să joace doar un rol pasiv de simplu spectator.

În ceea ce priveşte imperiul Austro-Ungar, în ziarul "Politik" din Praga se menţionau următoarele: îndată ce se vorbeşte despre duşmanii Rusiei, totdeauna e vorba despre Austria actuală, deşi atitudinea ei e necontenit misterioasă şi întunecată. Ştirile despre atitudinea Austriei faţă de evenimentele din Balcani sînt contradictorii. Unii susţin că Austria ar negocia cu Anglia ca într-un moment dat să intre în activitate contra Rusiei, iar alţii, din contră, afirmă că Austria va coopera cu Rusia împotriva Turciei. Maghiarii propagă alianţa cu Anglia în contra Rusiei, însă cine ştie dacă vor reuşi să se realizeze programa lor de alianţă?

În ziarul berlinez "National Zeitung" s-a ventilat ştirea ce circula în cercuri bine informate cum că între Rusia şi Austria ar exista o deplină înţelegere şi de aceea se pare a fi exactă ştirea că Austria va ocupa Bosnia.

Cît priveşte Germania, despre care se consideţa că ar fi aliata

potențială a Rusiei, într-un raport adresat țarului Alexandru al II-lea, la data de 26 decembrie 1876, marele duce Nicolae arăta că, după declarația consulului rus Stuart la București, România se găsea "sub influența secretă dușmănoasă nu numai a Austriei, ci și a Germaniei".

Cît le privește pe Franța și Italia, se presupunea că vor fi de partea Rusiei. Izbucnirea conflictului ruso-turc a fost precedată de o vastă activitate informativă dusă atît de cei implicați direct în conflict, cît și de ceilalți potențiali beligeranți, printre care și România.

Rusia își împînzise cu agenți Balcanii pentru a nu scăpa nimic din activitatea febrilă a Turciei. O atenție deosebită se acorda viitoarelor zone operaționale cum ar fi problemelor logistice de hrănire și încartiruire a trupelor, organizarea spitalelor de campanie, amplasarea depozitelor de alimente și muniții, asigurarea mijloacelor de transport, folosirea drumurilor etc.

Turcia, la rîndul ei, depunea eforturi să fie operativ informată despre evenimentele întîmplate.

Se pune în mod firesc întrebarea: care era stadiul de pregătire la marile puteri europene privind munca informativă?

Țările europene se străduiau să găsească o formă nouă, atît din punct de vedere al concepției cît și al organizării artei de a culege informații. Pînă la sfîrșitul sec. al XVIII-lea existau birouri speciale de spionaj numai pe lîngă statele majore ale comandamentelor supreme și numai în timp de război".

Se făcea tot mai mult simțită nevoia de a se dispune de informații cît mai complete, de utilizarea lor la momentul oportun, lucru care impunea o organizare cu caracter permanent, care să funcționeze atît pe timp de pace cît și de război.

În perioada premergătoare războiului din 1877 spionajul trecea prin mari prefaceri, cuprinzînd treptat toate sferele vieții politice, militare, economice și sociale, cu vădite tendințe de spionaj total ca în Franța și Prusia. Spre deosebire de marile puteri europene, Rusia rămăsese cu mult în urmă, aflîndu-se abia în faza organizării "unui serviciu secret în misiunea modernă. Ruși lucrau - menționează Max Runge în lucrarea sa: Spionaj și contraspionaj - fără sistem și fără energie".

Centrul de greutate al activității de spionaj continuă să se afle în armată. Unui atașat militar priceput nu-i era dificil să îndeplinească acest serviciu cu atît mai mult cu cît el rămînea la post nu pe termene prestabilite, ca în prezent, ci cît mai mulți ani, uneori reușind să-și îndeplinească într-un singur post întreaga activitate de atașat militar, de ofițer specializat în spionaj. Călătoriile în străinătate pe

care le efectuau sub pretextul unor misiuni, de către ofiţerii spioni pentru a culege nemijlocit de la faţa locului, informaţiile de care marele stat major avea absolută nevoie, constituia o metodă des folosită.

În fine, mai trebuie menţionată metoda utilizării în ministerele de externe, sub acoperire diplomatică a agenţilor, ofiţeri din statul major.

Care era situaţia în România? Ţara noastră nu dispunea de un serviciu de spionaj specializat, lipsa de profesionalism fiind înlocuită de spiritul de patriotism şi abnegaţie faţă de ţară.

Astfel, la 13 septembrie 1876, conducerea statului a primit de la Roma o informare trimisă de reprezentantul diplomatic al României în Italia, G. Cantacuzino, ce furniza informaţii exacte privitor la politica marilor puteri. Reproducem un fragment: "Informările pe care le pot comunica excelenţei voastre (...) le deţin din notele mele redactate în urma convorbirilor cu personalul ambasadei austro-ungare acreditat pe lîngă Majestatea Sa Regele Italiei, fie mai ales din notele secrete scrise de la Viena, de către o persoană sus pusă şi în situaţia de a putea comunica date importante, de cele mai multe ori extrase chiar din izvoarele diplomatice şi din cercul restrîns al contelui Andrassy", cancelarul Imperiului austro-ungar".

Se naşte întrebarea: e de aşa mare importanţă oare pentru România informaţiile ce se puteau obţine din cancelaria de la Viena? Conform spuselor lui Cantacuzino "mai ales în baza notelor de la Viena" schimburile de păreri ce aveau loc între guvernele de la St. Petersburg, Londra, Viena şi Berlin se impunea să fie cunoscute. Diplomatul român îşi întemeia afirmaţia pe conţinutul verificat al notelor prin care sursa din Viena îl informa că: "Domnul Novikov se ducea în fiecare zi la domnul Andrassy cu cîte o propunere (...) Împăratul Alexandru ar fi făgăduit împăratului Germaniei să nu facă niciodată nici un demers în chestiunea Orientului fără consimţămîntul prealabil al celor două puteri din Nord şi împăratul Wilhelm s-ar fi angajat, în cazul în care Rusia ar fi fost silită să pornească război împotriva Turciei, să păstreze neutralitatea".

Se impunea cu acuitate completarea şi verificarea şi din alte surse a informaţiilor de mai sus. Drept urmare, la 18 octombrie 1876, generalul Ghica, agentul diplomatic al României la Constantinopol, raporta o informaţie cum că împăratul Rusiei a însărcinat pe generalul Ignatiev "să declare sublimei Porţi că dacă în termen de două zile nu acceptă un armistiţiu de şase săptămîni sau de două luni

şi nu dă ordine imediate pentru oprirea operaţiilor militare, ambasadorul va părăsi Constantinopolul cu tot personalul ambasadei şi legăturile diplomatice vor fi întrerupte". Era de fapt un ultimatum adresat de Rusia, Turciei.

Conducerea ţării noastre analizînd în mod realist informaţiile, din care am reprodus o mică parte, a trecut la iniţierea unor măsuri adecvate. Printre acestea menţionăm telegrama trimisă la 22 oct. 1876 către toţi reprezentanţii noştri diplomatici, prin care li se cerea să sondeze cu cea mai mare discreţie "dispoziţia guvernului" în legătură cu obţinerea unei garanţii printr-un act internaţional, privind neutralitatea României.

La informaţiile provenind din sursă diplomatică s-au adăugat rapoartele informative înaintate de pichetele de pază a frontierei, de punctele vamale şi de căpitanii porturilor dunărene, ca urmare a unei dispoziţii exprese a primului ministru de a fi la curent cu toate bastimentele de război otomane ce trec în susul Dunării, asemenea şi cu orice concentrare de trupe din partea dreaptă a Dunării. Astfel, căpitanii porturilor româneşti au raportat cu operativitate despre prezenţa navelor de război turceşti, armamentul de care dispunea la bord, concentrările de trupe, armamentul şi lucrul la fortificaţiile militare ce se edificau cu repeziciune. Rezulta că este vorba de pregătiri specifice de luptă. Aceste informaţii coroborate cu cele care se refereau la activitatea informativă şi de cercetare reţinută în sarcina turcilor şi despre care autorităţile române aveau cunoştinţă, duceau la concluzia indubitabilă că Sublima Poartă nu va ceda presiunilor Rusiei, ci va căuta numai o conjunctură favorabilă pentru a porni lupta. Din acest punct de vedere, este sugestivă următoarea informaţie: generalul maghiar Clapka a trecut prin Viena venind din Constantinopol. El a transmis confidenţial ambasadorului francez că turcii vor ocupa patru puncte pe malul nostru pentru a distruge calea ferată şi a ocupa Bucureştiul".

Forurile conducătoare şi-au dat repede seama că trebuie curmată starea de improvizaţie şi neprofesionalism, şi pregătirea de luptă se impunea a fi asigurată. Drept urmare, prin Decretul nr. 380 din 17 martie 1877, s-a organizat "Depozitul general de război", în cadrul căruia s-a constituit şi Secţia a II-a cu însărcinări de informare şi cercetare.

La 4 aprilie 1877, generalul Cernat, noul ministru de război, dă un ordin de zi prin care cere ca armata să fie gata pentru a-şi face datoria.

Se continuă măsurile de organizare şi de instruire superioară în

armată; se înființează unități și subunități noi, se fac numiri de comandanți, se elaborează planuri de operații. Se înțelege că s-a intensificat și preocuparea pentru obținerea de informații.

În anul 1876, Serbia și Muntenegru declară război Turciei, primele operațiuni de luptă începînd să se desfășoare pe linia Dunării, între Vidin și Lom-Palanca. Pentru a opri trecerea Dunării pe teritoriul românesc, este trimis în zonă Alexandru Cernat, colonel și mai apoi general.

Alexandru Cernat își stabilește cartierul general în localitatea Gruia, județul Mehedinți și urmărește cu ajutorul trupelor sale mobile evoluția luptelor dintre sîrbi și turci, observînd în același timp vasele turcești care navigau pe Dunăre. Pentru a putea transmite imediat informațiile obținute și a primi ordine de la eșaloanele superioare, colonelul Alexandru Cernat solicită să se urgenteze organizarea legăturii telefonice între Turnu-Severin și Craiova. Într-un raport adresat ministrului de război, Alexandru Cernat cere să i se pună la dispoziție cît mai urgent un "dicționar de corespondență", cu alte cuvinte un cifru. Dar operația de la Gruia rămîne singulară în acea perioadă. În general activitatea informativă a armatei a fost neglijată și problemele privind înzestrarea și pregătirea ei.

În ziua de 6/18 aprilie este decretată mobilizarea generală, iar trupele române ocupă poziții de apărare de-a lungul Dunării. Prima ciocnire dintre armata română și cea turcească a avut loc în ziua de 26 aprilie, moment în care artileria română, situată în zona Calafat, deschide focul și bombardează Vidinul. La 9 mai 1877 cu prilejul unei sesiuni extraordinare a Adunării deputaților, este proclamată independența de stat a României. În perioada care a trecut de la mobilizarea generală pînă la intrarea în luptă, armata română a luat măsuri eficace de apărare a hotarelor țării, desfășurînd totodată și o hotărîtă activitate informativă. În ziua de 30 august 1877, zi rămasă memorabilă a avut loc cea de a treia bătălie pentru Plevna.

Un istoric[1] arată că: "Statul major rus ignora cu totul forțele turcești ce avea să combată la Plevna" fapt care a avut drept rezultat înfrîngerea catastrofală suferită de armata rusă în luna iulie. Cauza era una singură: insuficienta recunoaștere a terenului și lipsa unor informații corecte și precise. Rezultatul: armata rusă a pierdut circa 7000 de oameni, plus 200 de ofițeri.

Fapt de neînțeles și inexplicabil, dar comandamentul român nu

1) Fălcoianu Șt. I. Istoria războiului din 1877-1878, București, 1895, p. 89.

a tras nici-o concluzie practică din aceste înfrîngeri şi nu a trecut la efectuarea în teren a unor acţiuni de recunoaştere şi informare, bazîndu-se doar pe recunoaşterea cu totul superficială executată în trecut de serviciul de informaţii al armatei ruse.

Generalul Alexandru Cernat, un ofiţer cu experienţă, numit proaspăt ministru de război, a neglijat latura informativă şi în plus a menţinut corpul de observaţie în spatele frontului pentru a face siguranţa zonei Calafat.

Fără a intra în detalii, amănunte se găsesc în lucrările de specialitate, datorită lipsei de informaţii şi a carenţelor hărţilor topografice, asaltul Griviţei s-a soldat cu mari pierderi de vieţi omeneşti: aproape 800 de ostaşi şi ofiţeri la care se adaugă 1200 de răniţi. Datorită jertfelor aduse de ostaşii români, valea din faţa redutelor, necunoscută statului major al armatei române datorită lipsei de informaţii, a intrat în istorie sub denumirea de Valea Plîngerii. Baia de sînge din faţa redutelor de la Griviţa, a făcut obiectul unor critici severe adresate comandamentului român, care a dat dovadă de o totală neglijenţă privind activitatea de informare. Subliniem faptul că lipsa de informaţii a fost una din principalele cauze a numărului mare de morţi şi răniţi la luarea Griviţei. Ofiţerii participanţi şi supravieţuitori la atacul de la Griviţa din 30 august 1877, i-au criticat aspru şi vehement pe cei ce fuseseră însărcinaţi cu recunoaşterea terenului şi cu obţinerea informaţiilor cu privire la situaţia inamicului.

O altă lipsă care trebuie menţionată este aceea că pe timpul luptelor de la Plevna nu au fost luate măsuri pentru zădărnicirea şi prevenirea acţiunilor de sabotaj şi de spionaj efectuate de turci. Aceasta a permis spionilor turci şi bulgari ca în noaptea de 27/28 noiembrie 1877, să taie sîrmele de telegraf ale armatelor aliate, fapt care i-a permis lui Osman-paşa, generalul turc să iasă din încercuire, lipsind armata rusă şi română de posibilitatea de a se informa şi comunica cu operativitate.

De altfel subliniem încă odată că a fost resimţită lipsa unui serviciu de informare bine organizat şi încadrat cu ofiţeri pregătiţi, capabili şi plini de iniţiativă. Această lipsă s-a manifestat pe tot timpul desfăşurării războiului de independenţă, fapt care explică pierderile importante suferite de armata română.

Comandamentul armatei române, în plină campanie, a încercat să apropie şi mai mult organizarea activităţilor informative şi de

1) Falcoianu Şt. I. Istoria războiului din 1877-1878, Bucureşti, 1859, p. 89.

cercetare ale nevoilor frontului. Drept urmare la 14 august 1877, secţia a II-a a fost inclusă în corpul Marelui Cartier General, iar o bună parte din efectivele secţiei au fost trimise să opereze direct în cadrul trupelor operative pe front.

În ciuda măsurilor luate, secţia a II-a nu corespundea cerinţelor de informare solicitate de Statul Major. Îşi spunea acum cuvîntul lipsa de cadre specializate şi cu experienţă în domeniu. De plidă se resimţea nevoia unor chestionare judicios elaborate din care să rezulte informaţiile despre inamic. Concret, o serie de prizonieri capturaţi de trupele române nu au fost chestionaţi în mod corespunzător despre fortificaţiile inamicului.

În general datele care priveau desfăşurarea operaţiunilor erau dobîndite mai ales prin observarea directă de ostaşi aflaţi sub comanda unui ofiţer sau subofiţer, de cele mai multe ori lipsit de pregătirea de specialitate.

Referitor la modul de obţinere a informaţiilor, şeful statului major al armatei române, colonelul Slăniceanu, a trimis la 6 iulie 1877 marilor unităţi, o instrucţie în care se făcea mai întîi sublinierea că informaţiile se obţin de la prizonieri, dezertori, spioni şi alte surse, menţionînd: "Avînd în vedere însemnătetea ce o au informaţiile exacte asupra mişcării şi situaţiei inamicului se prescriu mai la vale mijloacele cele mai obişnuite întrebuinţate pentru a dobîndi asemenea ştiri, precum şi un sumar de chestiunile principale ce se adresează prizonierilor, dezertorilor şi locuitorilor. "

Dacă se examinează chestionarul anexat la Instrucţiune, se constată că a fost judicios întocmit şi că mai mult ca sigur şi-a adus o contribuţie valoroasă la obţinerea de informaţii necesare comandamentului armatei române. I se poate reproşa faptul că nu era adpatat nevoilor acelui front de luptă, fiind valabil în oricare război. Nu este mai puţin adevărat că purta menţiunea de a se lărgi aria întrebărilor după caz, dar aceasta nu putea suplini lacuna principală a chestionarului.

Nu erau în chestionar întrebări referitoare la fortificaţiile, obstacolele naturale sau artificiale existente în terenul inamic. Trebuiau puse întrebări precise pentru ca informaţia căpătată să aibă valoare. Dar pentru acesta era nevoie ca cel ce întreabă să posede cunoştiinţele necesare, or din acest punct de vedere chestionarul nu le putea fi de nici un folos. Ca o concluzie se poate constata că atît chestionarul cît şi instrucţiunile demonstrează lipsa de experienţă a celor însărcinaţi cu elaborarea lor, fapt cu atît mai pregnant la nivelele inferioare de execuţie.

În instrucțiuni se mai făcea referire și la faptul că se mai pot obține informații și prin interceptarea scrisorilor și telefoanelor sau controlarea acestora din urmă prin interceptarea convorbirilor purtate. Nu era trecut cu vederea pericolul dezinformării prin preluarea neverificată a informațiilor, făcîndu-se recomandarea în legătură cu prizonierii ca aceștia să nu fie forțați să facă declarații privind armata din care provin, ci să se discute cu ei cu mult tact pentru a-i determina să fie cît mai corecți în declarațiile lor.

Lipsurile constatate cu prilejul războiului din 1877 au condus la ideea necesității înființării unui serviciu de informații și pregătirii cadrelor necesare desfășurării activității de informații pe timp de pace și război. S-a trecut rapid la elaborarea a numeroase proiecte de organizare a serviciului de informații al armatei, stabilindu-se cu acest prilej rolul, sarcinile și mijloacele necesare pentru a-și desfășura activitatea cît mai bine.

În anul 1881 vede lumina tiparului lucrarea "Serviciul de siguranță în campanie" semnată de colonelul Ipătescu, comandantul regimentului 17 Mehedinți, care descrie cîteva dintre procedeele de recunoaștere a terenului și de obținere a informațiilor despre inamic. În acest scop autorul propune formarea unor patrule constituite de la doi oameni pînă la companie sau un batalion, în funcție de necesități. Pentru recunoașterea dintre ei a celor care acționează, se recomandă apelarea la o parolă secretă, concretizată printr-un anumit mod de a bate cu palma pe patul armei, pe sabie sau pe giubemă sau nume de orașe și personalități istorice. Printre recomandări se arată că patrulele vor merge în cea mai mare ferire pînă la marginea localității, acolo vor pune lumina pe întâiul om ce-l vor găsi și-l vor întreba dacă satul este ocupat de inamic. Acesta va fi reținut pînă la confirmarea informației furnizate. Totodată patrulele vor afla de ce forțe dispune inamicul, cum este el cartiruit și unde se găsește garda sa. În continuare, autorul enumeră și sursele care, după părerea sa, ar fi în măsură să furnizeze informații prețioase, fără a-i uita și pe copii.

Actul de naștere al Serviciului Secret Român modern poate fi considerat în eleborarea "instrucțiunilor provizorii privind înființarea pe lîngă comandamente a unor servicii de explorație, recunoașteri și informațiuni secrete", din anul 1886[1].

În instrucțiuni sînt formulate obiectivele acestui serviciu ca și

1) Ion Bodunescu și Ion Rusu - Șirianu: Descifrarea unei istorii necunoscute, Ed. Militară 1973, p. 275

procedeele de îndeplinire a misiunilor. În capitolul I se menționează că în război este de cea mai mare importanță a se avea știință despre pozițiunile, mișcările și intențiile inamicului și de a împiedica ca el să descopere pe ale noastre. Serviciul de explorație are datoria să spioneze pe comandat, să procure și să dea informații asupra mișcărilor adversarului. Pentru obținerea informațiilor se indică un sistem greoi care cuprinde efective numeroase - pînă la trei regimente - dar și ofițeri ce au cai buni. Instrucțiunile mai oferă și modul de acțiune al patrulei de la întîlnirea cu inamicul, în cazul cînd este descoperită, precum și unele procedee de distrugere a liniilor ferate și telegrafice. Ministerul de război recomandă ca ofițerul care realizează activitate de informații să aibă libertatea de acțiune după propria lui judecată. Dacă patrula acționează în spatele inamicului, este necesar să intre în posesia corespondenței de la oficiile poștale și telegrafice, să examineze scrisorile autorităților și să ia la nevoie prizonieri. În cazul în care la activitatea de informații participă ofițeri izolați, aceștia sînt obligați să culeagă date generale cu privire la teatrul de război, să identifice lucrările de apărare și mijloacele cu ajutorul cărora vor putea fi atacate pozițiile fortificate. În capitolul VI al instrucțiunilor, destinat obținerii informațiilor secrete, se arată că pe lîngă comandamentul suprem al armatei va exista un birou de informații secrete, ce va lucra cu emisari și agenți, cercetînd în timp de pace corespondența și ziarele și procurîndu-și în timp de război informații prin interogarea prizonierilor, a dezertorilor sau a locuitorilor din zona de operații.

Tot în anul 1866, Ministerul de război a elaborat instrucțiuni privitor la modul de efectuare a pazei frontierelor, în care se fac precizări privind atitudinea ce trebuie avută față de străini și măsurile împotriva persoanelor care încearcă să treacă frontiera sau să facă contrabandă.

În anii ce au urmat se dezvoltă activitatea de informații în cadrul armatei române. Un număr tot mai mare de ofițeri sînt trimiși în străinătate pentru a urma cursuri de specializare sau a recepționa material militar.

Munca de informații prestată pînă la începutul secolului XX reprezintă o perioadă de pioneriat în domeniu. ea rămîne totuși prin faptul că a contribuit la constituirea serviciului român de informații.

Aşa după cum menţionează unii autori[1]: "Analizată prin prisma experienţei dobîndite ulterior, greşeala comisă de statul major al armatei române în pregătirea şi executarea atacului de la 30 august 1877 apare ca o adevărată crimă săvîrşită inconştient împotriva ostaşilor şi a ofiţerilor, care au fost trimişi direct la moarte, datorită lipsei de informaţii"

1) Ion Bodunescu; Ion Rusu Şirianu. Désfacerea unei istorii necunoscute. Editura Militară, Bucureşti, 1973, vol. I, p. 276

PERIOADA DINTRE RĂZBOIUL DE INDEPENDENŢĂ ŞI PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Perioada de care ne ocupăm se caracterizează pe de o parte prin activitatea de spionaj depusă de Germania şi Austro-Ungaria pe teritoriul ţării noastre, perioadă pregătitoare primului război mondial, şi pe de altă parte, derularea a două mari procese de spionaj: furtul planurilor fortului Jilava şi cazul de trădare al lui Rodrig Goliescu.

Nu vrem să ştirbim sentimentele monarhice ale cuiva, dar restabilind adevărul istoric, trebuie să recunoaştem sincer - pe baza evenimentelor - că regele Carol I în timpul domniei sale, cel puţin după cum rezultă din cercetarea documentelor, a facilitat pătrunderea capitalului străin şi a promovat cu consecvenţă politica impusă de mai marii săi protectori germani

Prin atitudinea adoptată faţă de puterile centrale şi mai cu seamă prin înlesnirile acordate investitorilor germani care doreau să intre în România, Carol I a permis agenţilor germani să pătrundă în ţară sub diferite pretexte şi să depună o activitate sporită informativă.

În paralel cu multiplicarea activităţii de spionaj pe teritoriul României, Germania şi Austro-Ungaria au început să expedieze trupe şi armament prin ţara noastră, cu destinaţia Turcia, utilizînd căile ferate române. Sub privirea îngăduitoare a autorităţilor române, Germania trimitea în Turcia, ţară inamică nouă, ofiţeri îmbrăcaţi civil, armament şi muniţii, transportul efectuîndu-se la adăpostul şi după căderea nopţii. Ambasadorii marilor puteri la Bucureşti au

raportat guvernelor respective că prin România au trecut în grupuri şi individual pentru a merge în Turcia, circa 7-8 000 de soldaţi şi 350 de ofiţeri.

Practic, Germania şi Austro-Ungaria au declanşat împotriva României un război nedeclarat. Austro-Ungaria a dispus înfiinţarea pe teritoriul ţării noastre a unor centre de spionaj, mai întîi la Timişoara, apoi la Sibiu, Cluj, Braşov şi Cernăuţi iar Germania a înfiinţat un mare centru de spionaj la Sofia, în Bulgaria. În aceste centre se pregăteau viitorii spioni care după terminarea cursurilor pregătitoare, erau dotaţi cu aparatura tehnică modernă şi răspîndiţi în întreg teritoriul României pentru a desfăşura o activitate informativă.

Agenţii erau coordonaţi de cele două legaţii de la Bucureşti, conduse de contele Czernin pentru Austro-Ungaria şi de von dem Bussche pentru Germania.

Ca modalitate de pătrundere a agenţilor celor două mari Puteri Centrale, s-a apelat la calea economică. Astfel, folosind subterfugiul diverselor acoperiri, ca reprezentanţi comerciali, tehnicieni şi specialişti la diferite întreprinderi, au fost introduşi în ţară foarte mulţi spioni. Reprezentanţele firmelor germane devin pepiniere de agenţi secreţi.

Spionajul german şi austro-ungar a fost îndreptat în două direcţii frontale: în primul rînd, pentru obţinerea unor informaţii cu caracter militar şi economic, descoperirea tratativelor secrete purtate de România cu Puterile Antantei, iar în al doilea rînd, pentru crearea unui curent de opinie favorabil Puterilor Centrale, care să permită atragerii în cele din urmă a ţării în tabăra acestora.

În domeniul economic, obiectivul activităţii informative consta în a determina ţara noastră să livreze Germaniei produsele necesare aprovizionării frontului, iar în domeniul militar în a pune mîna pe planurile de operaţii ale armatei române. În acelaşi timp spionii Austro-Ungariei depuneau mari eforturi să descopere legăturile românilor cu mişcarea de eliberare naţională dusă de confraţii noştri din Transilvania.

De asemenea, Puterile Centrale depuneau eforturi susţinute pentru coruperea unor militari, politicieni, gazetari şi oameni de cultură români, pentru a-i determina să lucreze pentru serviciul lor de spionaj.

Capitalul german şi austro-ungar investit în acţiunile de spionaj pe teritoriul patriei noastre, s-a ridicat la sume astronomice, iar Puterile Centrale şi-au atins, trebuie s-o recunoaştem, scopul. Sub

diverse modalităţi de acoperire s-au introdus în România diverşi agenţi care cu ajutorul banilor au constituit o reţea vastă de informatori, constituită din politicieni gazetari, ofiţeri superiori şi funcţionari.

În acest timp a fost pusă în evidenţă o grupare politică, e drept de mici dimensiuni, dar extrem de periculoasă, alcătuită în majoritate din gazetari, grupaţi în redacţiile ziarelor "Ziua", "Seara" şi "Moldova", care pe lîngă propaganda favorabilă Puterilor Centrale, pe care o răspîndeau prin articolele lor, desfăşurau totodată şi o intensă activitate informativă de culegere a informaţiilor, fiind favorizaţi de liber accesul pe care îl aveau în diferite instituţii politice şi militare. Astfel, ministrul de externe austro-ungar contele Berchtold într-o comunicare făcută şefului Statului-Major al armatei austro-ungare Conrad von Hoetzendorff menţiona: "Pentru influenţarea opiniei publice din România şi anume atît a personalităţilor politice cît şi a ziarelor - am întreprins deja de cîtăva vreme, împreună cu guvernul german, o acţiune secretă, pentru a-l cărui scop am pus la dispoziţia ambilor noştri reprezentanţi la Bucureşti sume de bani în cantitate extraordinară. Această acţiune, care nu trebuie forţată şi care trebuie să fie condusă prin intermediari, cu cele mai mari precauţiuni, păşeşte cu succes şi trebuie să aducă, în scurt timp, rezultate simţite".

Începînd din 1915, Hans Bennig - sas originar din Braşov şi cetăţean austro-ungar - a desfăşurat o intensă activitate de propagandă şi spionaj în favoarea Puterilor Centrale. Mai întîi a scos cotidianul "Ziua" ce a devenit principalul instrument de propagandă al Puterilor Centrale, fiind finanţat de comercianţi şi bogătaşi germani.

Bennig a efectuat în Transilvania o călătorie de racolare de agenţi informatori, în care scop a contactat diferite persoane oficiale şi a difuzat materiale de propagandă primite de la Bucureşti.

Dintre societăţile petroliere din România, un loc aparte îi revenea firmei "Steaua română". În urma denunţurilor s-a efectuat un control şi în casa de fier a fostului său director, s-au descoperit documente care aveau să dezvăluie că "Steaua română" constituia în realitate paravanul unei reţele ce desfăşura în ascuns o vastă acţiune de informare şi corupere a oamenilor politici şi a presei, cu ajutorul cărora Puterile Centrale încercau să atragă România în sfera lor de influenţă.

Director al societăţii petroliere era Alfred Günther, un specialist în informaţii şi abil corupător. În calitate de şef al reţelei de spionaj, conducea acţiunile acesteia, făcea sinteza rapoartelor şi trimitea cu

regularitate şefilor săi de la Berlin sau de la legaţiile din Bucureşti, note informative. Banii necesari pentru plata spionilor şi agenţilor informatori, îi parveneau prin intermediul lui Strauss, directorul Băncii germane din Berlin.

Ministerul Justiţiei a propus Consiliului de Miniştri instituirea unei comisii de anchetă, care a stabilit că Puterile Centrale urmăreau ca prin activitatea numitei reţele, realizarea următoarelor obiective:

a) schimbarea sentimentelor ţărilor ostile nouă;

b) influenţarea guvernului şi partidelor hotărîtoare prin toate mijloacele, pentru ca regimul să devină prietenos faţă de Puterile Centrale.

În concepţia serviciilor secrete germane şi austro-ungare, schimbarea sentimentelor ţării în raport de Puterile Centrale se putea realiza numai printr-o intensă propagandă de masă concretizată în primul rînd cu ajutorul mass-mediei (presă, cinema şi teatre).

Josef Hermenvogel, agent ce lucra în subordinea lui Günther, reuşise să-şi croiască drum spre redacţiile ziarelor: "Adevărul", "Universul", "Epoca" şi "Ziua".

Documentele aparţinînd lui Alfred Günther fac dovada că şi publicaţiile "Viitorul", "Dreptatea", "Libertatea", "Steagul", "Agrarul", "Eclair" şi "Opinia" au primit de la "Steaua română" diverse subvenţii decontate de către Günther, fără justificări scriptice, la Deutsche Bank din Berlin.

Teatrele şi cinematografele ofereau un alt mijloc vizat de propagandă prin intermediul căruia spionajul german spera să realizeze modificări în opinia românilor şi favoarea Puterilor Centrale. În acest sens citäm convenţia realizată între Bonetti, ca proprietar al mai multor teatre şi cinematografe şi Günther pentru constituirea unei societăţi române pe acţiuni avînd ca obiect exploatarea acestor teatre şi cinematografe.

Din alte documente găsite asupra lui Alfred Günther şi la "Steaua română" s-a constatat că prin intermediul banilor ca mijloc de corupţie, agentura germană a acţionat în direcţia anihilării influenţei exercitate asupra maselor de către personalităţi politice sau culturale ale vremii.

Printre procedeele folosite se număra şi discreditarea adversarilor politici şi prin infiltrarea la întrunirile politice organizate a unor agenţi provocatori ce fie că răspîndeau fituici cu conţinut compromiţător, fie că provocau încăierări, astfel ca să intervină în final poliţia.

În fine, un alt procedeu folosit de reţeaua lui Günther consta în

adîncirea disensiunilor din partidul conservator şi determinarea alegerii lui Alexandru Marghiloman la conducerea acestui partid în defavoarea lui Filipescu.

Paralel cu acţiunea de culegere de informaţii se acţiona în vederea desfăşurării unei vaste activităţi de dezinformare, ce putea fi dusă cu succes numai dacă se acţiona cu oameni politici şi şefi de autorităţi administrative locale. De aceea există o preocupare tot mai sporită a reţelei lui Günther de a recruta cît mai multe personalităţi cu relaţii în cercurile conducătoare din România.

În final, anchetarea cazului a fost tergiversată, principalul vinovat, Günther fiind lăsat să plece în Germania nepedepsit.

Formele de acoperire sau escamotare a activităţii de spionaj şi orientare a opiniei publice româneşti în vederea dorită de Puterile Centrale erau dintre cele mai diferite. Pentru contracararea lor a fost înfiinţat serviciul supravegherii ştirilor (SSS), care îşi avea sediul în Palatul Poştei Centrale (actualul Muzeu de Istorie a României). Personalul acestui serviciu era obligat să depună jurămînt în legătură cu păstrarea secretului. Călcarea jurămîntului atrăgea răspunderea penală în conformitate cu Legea spionajului din 31 ianuarie 1913. Printre măsurile luate vom cita pe cele cuprinse în instrucţiunile din 5 ianuarie 1915, relativ la modul de funcţionare şi organizare al "Serviciului supravegherii ştirilor", organ creat în scopul: a) interceptării şi distrugerii la timp a oricărei ştiri despre armata noastră de operaţiuni şi care ar putea ajunge la inamic; b) interceptării oricărei ştiri asupra inamicului, ce ar putea să ne intereseze din punct de vedere militar sau politic; c) informării opinei publice cu ceea ce considera necesar, fără a dezvălui secretul militar.

În vederea îndeplinirii sarcinilor ce-i reveneau, Serviciul supravegherii ştirilor" era organizat pe două secţii: 1) Secţia poştală şi telegrafică, dispunînd de compartimentele a) poşta cu străinătatea; corespondenţa privată de la şi la armată; b) corespondenţa telegrafică cu străinătatea, precum şi cea de la şi la armată; c) corespondenţa telefonică. Acestei secţii îi reveneau atribuţiile următoare: interceptarea corespondenţei poştale pentru a distruge pe cea codificată sau criptografiată; culegerea informaţiilor din scrisori; interceptarea corespondenţei poştale şi telegrafice la cererea organelor de urmărire sau a celor de informaţii; asigurarea exploatării urgente a telegramelor oficiale de la şi la armată; consemnarea telegramelor politice cu aprobarea ministrului de război, informarea regelui, primului ministru, miniştrilor de război, interne, externe, Marele

stat-major, Marelui cartier general, secretarului general al ministrului de război - unele informații se trimiteau pe specific numai unde prezentau interes; reținerea telegramelor criptografiate particulare (telegramele criptografice convenționale erau permise numai legațiilor și autorităților române), mutilarea sau interzicerea telegramelor criptografice ale atașaților militari străini inamici; interzicerea sau reținerea telegramelor privind comenzi militare pentru țări neamice; suprimarea corespondenței telefonice particulare cu străinătatea.

2) Secția presei, avea în componența sa compartimentele: a) comunicate și relații cu corespondenții presei din țară și cu ziarele; b) cenzura ziarelor. Atribuțiile Secției presei se concretizau în: identificarea știrilor ce nu ar fi trebuit să apară și urmărirea vinovaților conform Legii spionajului; cenzurarea știrilor după decretarea stării de asediu; difuzarea de comunicate pentru informarea populației; eliberarea de permise corespondenților români și străini pentru însoțirea armatei în operații.

Vom trece acum la relatarea celor două mari procese de spionaj. Vom începe cu furtul planurilor fortului Jilava. Războiul de independență recent terminat a demonstrat cu prisosință că fortărețele bine amplasate și înzestrate cu puncte de foc, ridică mari obstacole în fața atacantului, măsurate în timp și jertfe omenești. În consecință s-a luat hotărîrea pentru apărarea Bucureștiului la construirea fortului Jilava, punct situat în apropierea Bucureștiului peste apa Dîmboviței, în partea de sud a orașului.

Construcția fortului a fost încredințată arhitectului Szöke Ferencz din Sighișoara, iar executarea ei a durat cinci ani. Planul cuprindea 81 de planșe păzite de a fi copiate sau sustrase de lt. col. Minculescu. Fortul fiind o construcție militară, avea un caracter secret. Arhitectul a scos copii de pe planuri, iar de pe o parte a reținut chiar originalele. La un moment dat au intervenit neînțelegeri între arhitect și guvernul român în privința plății lucrării. S-a ajuns la proces care a durat șapte ani și pe care în cele din urmă l-a pierdut. Supărat și-a făcut bagajele, fără să uite să ia cu sine copiile de pe toate planșele fortului și să plece în Ungaria unde și-a stabilit domiciliul la Budapesta. Aici a cunoscut pe un oarecare Baranyi Emő, comandant de pompieri. Acesta din urmă după ce a făcut publicitate în anumite cercuri, l-a întîlnit pe un domn Boross, mare amator de cîștiguri ușoare, care i-a promis că se va ocupa de vînzarea planurilor și-i va aduce cumpărătorul dorit. Boross s-a gîndit că cea mai mare sumă nu va putea fi obținută decît de la chiar statul român care e interesat în mod normal să-și

apere secretele construcției, și în consecință va plăti orice sumă. Prin urmare, în 1902 Boross s-a prezentat la consulul român la Budapesta, Victor Cuciurano. Consulul l-a convins pe Boross să accepte un joc dublu, adică să vîndă și planurile așa cum doreau Szöke și Baranyi, dar să facă și ceea ce-i va cere consulul. În schimb, Cuciurano i-a promis lui Boross că va fi recompensat cu mult mai mult decît ar fi primit de la Szöke.

El a cerut să-i fie depusă suma de 50 000 franci cu parolă la o bancă, iar cînd planurile îi vor fi remise consulului, Boross va primi parola și va ridica banii depuși la bancă.

Consulul Cuciurano și-a expus planul și conform acestuia Boross a fost de acord să-i spună lui Baranyi că a reușit să intre în contact cu un atașat militar rus acreditat la Viena, care va veni la Budapesta să examineze planurile și dacă le va găsi interesante, îi va plăti pe ele 500 000 franci. Boross a acceptat să primească suma de 10 000 franci din mîna lui Cuciurano, fiind de acord să colaboreze cu consulul român în condițiile expuse. Consulul român l-a informat pe primul ministru Dimitrie Sturza, aflat în trecere prin Budapesta despre combinația pusă la cale, și ministrul și-a dat acordul. Totodată s-a cerut concursul poliției maghiare, care a pus la dispoziție doi detectivi.

După ce a obținut avizul prefectului poliției, Cuciurano i-a cerut lui Boross să-l anunțe pe Baranyi că atașatul rus a sosit la Budapesta și a tras la hotelul "Joseph Foherceg" sub numele "Alexandre Guéorguiévitch Sergueeff, officier de tat-major.

Cu hotelul se vorbise de către prefectul poliției și se alesese două camere ce comunicau între ele. Ofițerul de stat major rus, nu era în realitate decît locotenentul Gorski, ofițer român ce vorbea rușește. Iată cum descrie consulul întîmplarea petrecută.

"Lui Szöke am făcut să-i parvină o carte de vizită cu numele de împrumut al lui Gorski și i s-a dat întîlnire marți 11/12 iunie 1902 la 10 ore dimineața. Szöke a venit și cu amicul său, a aranjat planurile și a căutat să-l convingă pe ofițerul rus de importanța lor. Din toată atitudinea în cursul întrevederii rezultă că era convins că are afface cu un ofițer rus".

După ce pretinsul ofițer rus a examinat planurile și s-a convins că sînt reale, a făcut semnalul convenit, și cei doi detectivi și-au făcut apariția din camera alăturată, împreună cu consulul Cuciurano. Cei doi negustori prinși în flagrant delict au fost conduși la poliție unde au fost supuși unui riguros interogatoriu. A doua zi consulul a raportat la București personal și confidențial lui Ionel C. Brătianu

rezultatul acțiunii. Se mai cerea suma de 10 000 lei promisă lui Boross ca recompensă, deoarece și-a trădat amicii, iar cu noi a fost corect.

Astfel s-a încheiat un caz aparte din care rezultă două aspecte: neîndeplinirea corectă a sarcinilor de serviciu de către lt. col. Minulescu de păstrare a secretului militar și în al doilea rînd acțiunea patriotică contrainformativă depusă cu mult succes de consulul Cuciurano.

Al doilea caz ce a creat multă vîlvă la vremea respectivă și care mai trezește și astăzi ecouri, este cel al lui Rodrig Goliescu.

Dacă deschideți orice lucrare care tratează despre istoria aviației în țara noastră, la loc de cinste figurează inventatorul unui avioplan. Să reproducem dintre numeroasele lucrări închinate istoriei aviației din țara noastră[1] un scurt fragment care ilustrează de fapt toate celelalte referințe și trimiteri.

"Rodrig Goliescu (1882-1942) construiește și experimentează la București aeromodelul "avioplanului", un aparat cu fuselaj tubular prin care se scurgea aerul (micșorînd rezistența la înaintare) și cu aripi avînd o curbură foarte pronunțată. În același an, 1909, el brevetează avioplanul în Franța și îl construiește în mărime naturală, într-o variantă perfecționată; în noiembrie 1909, aparatul a zburat, pilotat de inventator, pe aerodromul Juvissy, lîngă Paris. Chiar din această etapă, avioplanul Goliescu premergea aviocoleopterul zilelor noastre, iar studiile teoretice publicate de specialistul român au găsit o înaltă apreciere la autoritățile științifice ale vremii (Paul Apel, Gustove Eiffel ș.a.). Ulterior, începînd din 1911, mecanicul francez Jourdau, profesorul austriac Kuacler și italianul Stipa au experimentat și ei aparate cu fuselaje tubulare, iar în 1934 Goliescu a brevetat și el un nou model aviocoleopterul mecanic".

Ce rezultă: existența unui iscusit inventator, Rodrig Goliescu, al cărui nume se leagă, fapt menționat fără excepție de toate lucrările existente, de istoria aviației românești și mondiale. Dar care este realitatea; s-o depănăm conform dosarului aflat la Arhivele

---

1) Gheorghiu Constantin C. - Invenții și priorități românești în aviație, București 1979.

- I.M. Ștefan - Edmond Nicolau - Scurtă istorie a creației științifice și tehnice românești; Ed. Albatros, p. 238, București, 1981.

- Gudju Ion, Gh. Iacobescu ș.a. - Aripi românești, Buc. 1966.

- Gudju Ion, Gh. Iacobescu, Ovidiu Ionescu - Construcții aeronautice românești, Buc. 1974.

- Moroianu Dinu, I.M. Ștefan - Focul viu, Buc. 1963.

Ministerului Apărării Naţionale şi din lucrările dedicate istoriei spionajului în România.

Rodrig Goliescu s-a născut la 12 mai 1877 în Dorohoi. Tatăl său, Jean Demconitzech Dobrîzanschi, polonez de origină, s-a stabilit în România prin anul 1863 şi după căsătoria sa cu Hortensia Gallo, şi-a schimbat numele în Goliescu. Tînărul Rodrig absolvă şcoala militară de artilerie şi geniu din Bucureşti, fiind avansat sublocotenent la 27 octombrie 1900. Documentele vremii îl caracterizează ca pe un individ dominat de dorinţa avansării prin orice mijloace, lipsit de scrupule, invidios, impulsiv, linguşitor şi slugarnic cu şefii şi superiorii, aspru şi neîndurător cu subalternii, distant faţă de colegi şi rău cu toţi cei de la care nu putea să obţină vreo favoare, el reuşi să înşele buna-credinţă a şefilor, să se impună atenţiei acestora şi să devină în scurt timp adjunctul generalului Vartiadi, comandantul Corpului 3 armată, în care calitate şi-a format numeroase relaţii pe care avea să le exploateze mai tîrziu în scopuri personale.

După ce şi-a făcut ucenicia punînd la cale mijloace ilicite de procurare a banilor necesari cheltuielilor făcute cu interminabile chefuri, a recurs la escrocherii. De la primirea de furaje pentru doi cai şi pînă la împrumuturi şi semnături false pe numele soţiei fratelui său, şi-a făcut mina pentru a trece la ceva în stil mare. Era la modă în vremea aceea, sfîrşit de secol, inventatorii de avioane. Inspirîndu-se şi anticipînd cu o ingeniozitate ieşită din comun specifică escrocului, a imaginat proiectul unui nou tip de avion. Profitînd de haina militară care-i oferea un acoperămînt ideal, a bătut la porţile autorităţilor, reuşind să le inspire încredere şi un sprijin bănesc în valoare de 20000 lei de la Ministerul Instrucţiunii Publice şi aprobarea de a pleca la Paris pentru construirea aeroplanului. În timpul şederii la Paris - vara anului 1909 şi pînă în vara anului următor - a cheltuit repede banii şi a contractat numeroase noi împrumuturi. În acest timp a tipărit broşura "Philosophie et mécanique nouvelle" şi a pus bazele unei societăţi fictive, denumită "Societatea de aviaţie Goliescu et comp." De asemenea, a obţinut acordul de principiu al unui patron pentru construirea avioplanului imaginat şi desenat de el, în atelierele acestuia în schimbul unei sume fabuloase, pe care căpitanul Goliescu a cerut-o guvernului român.

Dar fiind informat de modul cum îşi petrece viaţa şi îşi cheltuieşte banii la Paris, guvernul român i-a refuzat suma solicitată şi l-a somat să se reîntoarcă acasă.

La Bucureşti, folosindu-se de broşura menţionată şi a actului de constituire a societăţii de aviaţie, Rodrig Goliescu încearcă să-i

atragă în plasă pe numeroşi amatori de plasare a capitalurilor în afaceri rentabile. Încearcă să-şi extindă aria peste hotare şi cu prilejul unei încercări privind obţinerea aprobării de către ministrul industriei de la Petersburg a unei cereri de brevet pentru aeroplan, intră sub incidenţa serviciului ţarist de informaţii. Astfel, în iunie 1912 este contactat de agentul ţarist Petre Altinovici care îl recurtează ca informator. Rodrig Goliescu îşi asumă în scris obligaţia să transmită serviciului ţarist de informaţii o serie de documente referitoare la siguranţa şi apărarea ţării; planul de mobilizare al unui regiment de infanterie cu toate datele necesare; ultima ediţie a Regulamentului de mobilizare şi planul de concentrare al armatei române în caz de război cu Rusia sau cu Austria; planul statului major al transporturilor militare pe căile ferate în caz de mobilizare, etc.

Trecem peste descrierea actelor de trădare[1] şi menţionam că Rodrig Goliescu a recrutat pe un fost subaltern al său M. Predescu, aflat în jenă financiară şi care îşi făcea serviciul la Statul-major. În schimbul unor sume de bani, Predescu îi procura informaţiile de care Goliescu avea nevoie. Totul a decurs normal pînă cînd faptele sale au intrat în atenţia Siguranţei. Astfel, în ziua de 13 februarie 1913 pe la orele 11,30 seara, M. Predescu a transmis ştirea căpitanului Goliescu că a reuşit să procure documentele solicitate de acesta, şi îi cere o întrevedere pentru a i le înmîna cît mai repede. Întîlnirea a fost fixată, pe strada Modei. Lucrurile au decurs la început normal: Predescu i-a înmînat lui Goliescu plicul cu tabelul de mişcare a trupelor şi serviciilor Corpului I armată şi acesta scoate portofelul şi în ciuda întunericului achită o parte din banii promişi după care se despart, apucînd-o fiecare în direcţii opuse. Cînd Goliescu a ajuns în str. Ştirbei-Vodă, agenţii Siguranţei l-au arestat. Goliescu simulează că e ofensat şi scoate sabia pentru a se apăra. Agenţii scot revolverele şi-l forţează să-i urmeze. Ştirea arestării căpitanului Goliescu a făcut înconjurul Capitalei, creînd o mare vîlvă. Petre Altinovici aflînd de aceasta şi dîndu-şi seama de ce îl aşteaptă, părăseşte clandestin ţara. Căutat de poliţie la domiciliul său din str. Pătraşcu-Vodă nr. 15 este dat dispărut fără nici o urmă.

Peste cîteva luni, interval în care a durat instruirea cazului, a început judecarea procesului de către Consiliul de Război al

---

1) C. Neagu, D. Marinescu, R. Georgescu - Fapte din umbră. Ed. Politică, Bucureşti, 1977, p. 52.

Corpului II de armată. Prin sentința nr. 188 din 22 iunie 1913, căpitanul Rodrig Goliescu a fost condamnat la douăzeci de ani muncă silnică și degradare militară pentru "înaltă trădare și contrafacere de sigilii și semnătură".

Prin Decizia nr. 38 din 28 iunie 1913, în urma recursului, sentința dată a rămas definitivă și a fost pusă în executare. În ziua de 2 iulie 1913, orele 8,00 în curtea cazărmii Malmaison, în fața unui careu format din efective din toate armele, Rodrig Goliescu a fost degradat.

La 7 august 1925, Rodrig Goliescu a fost eliberat din penitenciarul Văcărești, unde executase 12 ani și jumătate din pedeapsa pronunțată împotriva sa.

În 1936 a făcut o ultimă tentativă la vîrsta de 60 de ani de a solicita ștergerea tuturor decăderilor și incapacităților rezultate din condamnarea pentru actele de infidelitate față de patrie. Înalta Curte de Casație prin Decizia nr. 127 din 10 noiembrie 1938 a respins cererea.

Rodrig Goliescu a murit în 1942. Cazul său a rămas o enigmă ce își așteaptă rezolvarea definitivă. Este interesant de remarcat că aproape toți istoricii aviației române nu cunosc această latură a vieții sale și îl trec în rîndul marilor pionieri ai aviației. Cercetările pe care le-am efectuat la Arhiva Ministerului Apărării Naționale au rămas fără nici un rezultat.

DUELUL SERVICIILOR SECRETE

După războiul din 1877, a urmat o perioadă de neutralitate şi apoi de înclinare spre puterile Antantei, de partea căruia în cele din urmă România a intrat în război împotriva Puterilor Centrale. În această vreme, atenţia serviciilor secrete româneşti a fost concentrată în direcţia anihilării acţiunilor desfăşurate de agenţii spionajului Puterilor Centrale, a descoperirii trădătorilor care colaborau cu aceştia. De asemenea o atenţie deosebită a fost acordată în direcţia Transilvaniei, Banatului şi Bucovinei, unde românii aşteptau de veacuri să fie eliberaţi de sub jugul străin.

De ce forţe pe linie informativă dispunea România la acea dată? La Marele stat major al armatei iau fiinţă biroul 1 şi biroul 2 pe lîngă secţia 1, cu sarcini precise de informare a armatei şi de contraspionaj pe teritoriu. De asemenea, conform uzanţelor vremii, mai desfăşurau activitate informativă şi ataşaţii militari acreditaţi pe lîngă legaţiile din diferite ţări.

În acelaşi timp spionajul străin nu stătea cu braţele încrucişate. Astfel serviciile secrete austriac şi german au depus toate sforţările să obţină date cu privire la tratativele pe care le bănuiau că au loc între guvernul român şi ţările Antantei. Exceptînd unele greşeli şi indiscreţii, spionajul german nu a reuşit să intre în posesia informaţiilor dorite. Totodată contraspionajul român a studiat cu deosebită atenţie pe oamenii politici români ce simpatizau cu Puterile Centrale. O grijă deosebită a fost acordată contelui Ottokar Czernin, ambasador

al Austro-Ungariei la București în perioada 1913-1916 și lui von Leur Busche, ambasadorul Germaniei în România. Au fost luate, de asemenea, măsuri discrete și sistematice pentru urmărirea legăturilor suspecte ale legațiilor germană și austro-ungară cu diferite personalități politice din țară, cu oameni de afaceri, cu reprezentanțele economice austro-ungare și germane.

Urmărirea îndeaproape a celor doi ambasadori susmenționați a condus la descoperirea practicării de către aceștia a unei intense activități de spionaj, fapt care a dus în final la căderea rețelei de agenți pe care o utilizau. Organele române de siguranță au organizat un filaj permanent al ambsadorului Ottokar Czernin și în toamna anului 1914, mai precis în luna octombrie, au reușit să-i sustragă conținutul unei serviete. Într-una din zile, ambasadorul austriac a oprit automobilul pe care-l conducea singur - fapt neadmis în diplomație - în fața unei case de pe o stradă mai puțin circulată, în fața casei unui cetățean român. A intrat în casă, unde a rămas o vreme stînd de vorbă cu gazda. Cei doi agenți de Siguranță care îl urmăreau, au deschis portiera mașinii și au luat servieta diplomatului, ducînd-o cu rapiditate la un atelier fotografic al serviciului. Acolo au fotografiat cu rapiditate documentele aflate în ea și după aceea au adus servieta înapoi. Numai că, între timp ambasadorul a ieșit din casă, a urcat în mașină și a constatat lipsa servietei. Speriat, a pornit-o spre ambasadă. Peste cîteva minute un polițist în uniformă a venit la ambasadă cu servieta dispărută, declarînd că a găsit-o asupra a doi indivizi suspecți. Controlîndu-i conținutul și cunoscînd puțin limba germană, ghidîndu-se mai mult după antetul documentelor, a dedus că aparține ambasadei austro-ungare. Ambasadorul, în persoană l-a ascultat pe polițist și controlînd conținutul servietei a constatat că nu lipsește nimic și documentele se află în ordine. După aceea, Czernin i-a înmînat polițistului o frumoasă recompensă. Dîndu-și seama de greșeala comisă, mai ales că a început să fie șantajat de cîțiva gazetari ce aflaseră despre întîmplarea cu furtul servietei, ambasadorul Czernin și-a informat împăratul, cerînd să i se aprobe demisia. Împăratul Franz Josef nu a fost de acord, mai ales că a ținut seama de activitatea diplomatică și informativă desfășurată pînă atunci de Czernin.

Printre documentele fotografiate de agenții Siguranței române, s-a aflat și cifrul diplomatic, fapt care a permis autorităților române de contrainformații să descifreze corespondența ambasadei austro-ungare la București. Printre altele, s-a luat notă de numele

informatorilor recrutați de agenții spionajului austro-ungar din România.

Această acțiune de subtilizare a cifrului diplomatic și de decriptare a întregii corespondențe purtate de ambasada austro-ungară în decurs de mai mulți ani, a constituit o performanță a serviciului de spionaj și contraspionaj din timpul primului război mondial, fiind unică în felul ei.

Ottokar Czernin avea să-și dea seama mult mai tîrziu de grava greșeală pe care o săvîrșise, cînd cu prilejul ocupației Bucureștiului, organele spionajului german și austro-ungar au găsit la începutul anului 1917 în podul casei primului ministru Ionel I.C. Brătianu fotografii de pe documentele secrete aflate în servieta ce-i fusese furată în luna octombrie 1914.

Max Runge, șeful serviciului de spionaj austro-ungar, i-a prezentat lui Ottokar Czernin trei dintre fotografiile găsite la București în podul casei primului ministru, dovedindu-i în mod netăgăduit că românii avuseseră posibilitatea de a descifra corespondența ambasadei austro-ungare încă din toamna anului 1914. Intuind că sfîrșitul carierei sale diplomatice se apropie, Ottokar Czernin, și-a concentrat preocupările în sfera economică, intrînd în afaceri, mare parte ilicite.

Cel de-al doilea diplomat spion, ambasadorul german von dem Busch, nu a fost lipsit de o surpriză asemănătoare cu cea a colegului său, rămînînd fără servieta diplomatică chiar în ziua cînd urma să părăsească Bucureștiul, ca urmare a încheierii misiunii sale și izbucnirii războiului. Dat fiind însă că țara noastră nu mai avea nici o obligație față de Germania, documentele sustrase au rămas în posesia organelor de siguranță române. Printre acestea se aflau mai multe liste, cca. 200 de pagini, cu numele celor care trădaseră patria în schimbul banilor oferiți de von dem Busche. Alături de marcante personalități politice, în aceste liste figurau numele unor generali și ofițeri superiori, gazetari, oameni de casă ai șefilor partidelor politice sau ai membrilor guvernului. Organizatoric, von dem Busche ținea legătura cu centrul de spionaj german de la Sofia, prin intermediul căruia primea și banii necesari răsplătirii agenților ce-i furnizau informații. Astfel s-a găsit o scrisoare prin care centrul de spionaj german cu sediul la Sofia comunica delegației germane din București că i-a transmis suma de 25 milione mărci aur necesare plății informatorilor.

Directorul general al Siguranței - Iancu Panaitescu a înaintat fără întîrziere, regelui Ferdinand și primului ministru Ionel I.C. Brătianu

dosarul sustras de subordonații săi din automobilul ambasadorului german.

Astfel, guvernul român a intrat în ceasul al doisprezecelea în posesia unor documente extrem de prețioase, dar nu a luat nici o măsură împotriva trădătorilor. Primul ministru Ion C. Brătianu a considerat că s-ar produce demoralizare în armată, dacă s-ar face public numele colaboratorilor cu serviciul de spionaj german.

Aflînd că lista cu numele informatorilor organelor Serviciului german de spionaj care acționa în România a intrat în posesia organelor române de siguranță și dîndu-și seama de soarta care-i aștepta, în final pedeapsa capitală, generalul A. Zottu, șeful Marelui stat-major al armatei române și maiorul Ionescu, s-au sinucis trăgîndu-și cîte un glonte în tîmplă.

Printre colaboratorii lui von dem Busche, s-a numărat și Alexandru Marghiloman, președinte al Partidului Conservator, politician veros și sprijinitor al Puterilor Centrale.

Făcînd bilanțul acestei perioade, se poate spune că s-au comis însă și numeroase greșeli, dintre care am enumera lipsa de colaborare între Seriviciul de informații și contrainformații ca și lipsa de finalizare a unor acțiuni. I se mai poate reproșa organului de contrainformații lipsa fermității și curajului, mai ales că făcuse dovada unor calități deosebite în combaterea activității agenților serviciilor german și austriac în România.

Max Ronge a recunoscut de altfel[1] că serviciile de spionaj german și austriac au primit lovituri puternice din partea Serviciului român de contrainformații, lucru care s-a concretizat prin anihilarea lui pentru o perioadă îndelungată.

1) Max Ronge - Spionaj și contraspionaj (Spionajul militar și industrial), București, 1955.

PERIOADA PREMERGĂTOARE PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

În anii premergători primului război mondial se remarcă o intensificare, explicabilă de altfel, a activității informative. Atenția organelor informative române s-a concentrat mai cu seamă în direcția Transilvaniei, Banatului, Bucovinei și sudului Basarabiei.

Trebuie să subliniem faptul că serviciul secret român a găsit dincolo de Carpați numeroși colaboratori benevoli, animați de un înalt spirit patriotic. Max Runge a menționat acest lucru, scriind: "serviciul de spionaj românesc a găsit în sînul populației din Transilvania multe simpatii", iar în timpul ostilităților, comandanții armatei "au găsit o sumedenie de oameni care îi informau asupra mișcărilor trupelor noastre". Agenții recrutați de serviciul secret de informații român aparțineau celor mai diferite categorii sociale: ingineri, doctori, farmaciști, preoți, avocați, funcționari, factori poștali, funcționari feroviari și comercianți.

Domeniile urmărite de agenții din Transilvania acopereau o arie largă de interes: informații de importanță strategică privind geografia fizică, topografia, orașele, întreprinderile industriale, mijloacele de transport, populația și localizarea ei, toate cu privire la autoritățile comunale și orășenești și mai cu seamă informații cu caracter militar referitor la dislocarea de trupe, existența fortificațiilor, gradul lor de apărare cu guri de foc. Toate aceste informații au servit imens Marelui Stat Major în elaborarea planurilor de operații.

Din reconstituirea făcută, a rezultat că Serviciul secret român a

implantat în Transilvania o puternică rețea de informații care cuprindea circa o mie de agenți. Pot fi citate grupurile conduse de profesorul Aurel Moldovan, la Suceava, Spiridon Boita la Brașov, David Pop la Hărman și mulți alții care au desfășurat o activitate deosebit de fructuoasă. Grupul condus de Spiridon Boita purta denumirea simbolică de "Clubul spînzuraților" numărînd peste 200 de membri. Se numea așa întrucît pedeapsa care îi aștepta, dacă erau prinși, era spînzurătoarea. Memorialistica genului rămîne încă datoare pentru elucidarea cît mai deplină a vieții și activității agentului B9 care își desfășura activitatea în Banat. Sub acest indicativ se ascundea o tînără femeie, originară din Banat, recrutată de serviciul secret român.

Agentul "B9" reușise să aibă relații cu o serie de ofițeri germani și austro-ungari din Timișoara, procurînd informații referitoare la pregătirile militare și la mișcările trupelor austro-ungare din Banat și la planurile Puterilor Centrale împotriva României. A trebuit să treacă multă vreme pînă ca contraspionajul german să reușească să identifice cine era agentul "B9". Descoperirea s-a făcut tocmai la București, în persoana frumoasei Maria Bălan. Tînăra femeie este arestată imediat și judecată de un tribunal militar, care o condamnă la moarte. În dimineața execuției, temnicerii găsesc celula goală. Evadarea a fost pusă la cale de serviciul secret român, Maria Bălan ajungînd în București. Ea a fost un agent dublu, care a servit două puteri aliate, România și Serbia, culegîndu-și informațiile din cercurile ofițerilor Puterilor Centrale. Comparată cu celebra Mata Hari, Maria Bălan a avut o activitate mult mai rodnică, punîndu-și talentul în slujba unei cauze nobile.

Serviciul secret român a reușit performanța de a organiza o rețea informativă chiar în capitala Imperiului Austro-Ungar, la Viena. Aici, ataşatul militar, căpitanul Traian Stircea a organizat o rețea ce cuprindea aproximativ 50 de agenți, printre colaboratorii acestora numărîndu-se numeroși diplomați și ataşați militari străini. Am menționa pe italienii Valerio Benuzzi și Mario Reusi, secretarul ambasadei Chiliene, Filip Aninat și pe ataşatul militar argentinian Villegas.

Max Runge în memoriile sale, referindu-se la activitatea căpitanului Traian Stircea, arată că diplomatul român își obținea informațiile chiar de pe frontul austro-ungar, servindu-se de un permis special de liberă trecere. Informațiile pe care le obținea le prezenta sub forma unor rapoarte pe care le înainta guvernului român. Mai tîrziu s-a stabilit că atît Vasile Candiani cît și căpitanul

Traian Stircea erau agenți dubli, colaborînd cu agenții spionajului unor țări neutre sau interesate.

O activitate informativă fructuoasă a desfășurat-o și ataşatul comercial, Vasile Candiani. Colaboratoarea acestuia, studenta Tereza Colbeu a fost arestată în octombrie 1918. În gulerul ei de blană, a fost descoperit un sul subțire de hîrtie ce conținea o misiune de spionaj și cheia cifrului. La anchetă, a recunoscut că lucra pentru ataşatul comercial Vasile Candiani, care îi propusese să transmită informațiile culese prin chilianul Filip Aninat, și care la rîndul lui le transmitea în Elveția prin curieri.

Un alt agent care a desfășurat o activitate prodigioasă a fost David Pop. Acesta a acționat în apropiere de Brașov, la Harman, dar aria sa era mult mai largă, frecventînd mediul militar. Este atras într-o cursă și e arestat. Va fi grațiat și eliberat din închisoare la 25 octombrie 1918, adică la trei ani și trei zile de la arestare. I s-a înscenat un proces, fiind acuzat de colaborare cu inamicul. Va trebui să suporte oprobiul public pînă la moarte (în 1936). Tot timpul vieții a solicitat să fie rejudecat și să i se permită să se apere. Rămîne ca o sarcină istoricilor genului reabilitarea memoriei acestui mare patriot, căruia i-au refuzat ajutorul pînă și Vaida Voevod și Iuliu Maniu.

Începînd din anul 1914 serviciul secret român și-a intensificat supravegherea zonei de la Sud de Dunăre, în Bulgaria. Erau urmărite mișcările și concentrările de trupe germane și bulgare. O atenție deosebită a fost acordată porturilor de la Dunăre și pregătirilor pe care Puterile Centrale le făceau împotriva României.

În primăvara anului 1916 în baza ordinului lui Iancu Panaitescu, comandantul brigăzii de siguranță din Constanța, ofițerul Constantin Duca organizează în sudul Dobrogii un veritabil serviciu de informații. După ce își alege și selectează cîțiva agenți capabili, trece clandestin granița în Bulgaria, străbătînd zona Varna-Șumla și revine acasă cu informații deosebit de prețioase privind fortificațiile, trupele și armamentul din dotarea acestora. O atenție deosebită a fost acordată stării de spirit a populației și armatei bulgare, care privea cu nemulțumire trupele germane bine hrănite și cantonate în cazărmi. De un real folos au fost și informațiile transmise de ataşatul nostru militar la Sofia, colonelul Ţenescu care într-unul din rapoarte indica pînă și numărul batalioanelor de care dispuneau Turcia, Germania și Bulgaria.

Din păcate, Marele stat major al armatei române a săvîrșit o serie de greșeli elementare, subestimînd informațiile furnizate de serviciul

secret român, fapt care s-a tradus printr-o serie de înfrîngeri în primele luni ale războiului, în toamna anului 1916 în Dobrogea.

Serviciul secret român a prezentat Marelui stat major la vremea respectivă un bogat material informativ, de care însă nu s-a ținut seama. Ceva mai mult succes au avut însă acțiunile armatei române din Transilvania, care a exploatat informațiile furnizate de serviciul secret român. Pentru a ne face o imagine despre gradul de detaliere a informațiilor, menționăm că la dispoziția comandanților au fost puse liste cu localitățile și oamenii demni de încredere, gata să sprijine armata în acțiunile ei. Colonelul M. Urdăreanu, comandantul regimentului de infanterie Argeș, pe baza informațiilor primite a fost în măsură să indice subordonanților săi localitățile unde oamenii de încredere transilvăneni se putea utiliza drept ghizi. Preotul din Sălișteа oferit, de pildă informația, că la Miercurea lîngă Sebeș sînt concentrate trupe germane, iar o tînără fată pe nume Maria Manciulea din comuna Piriu a indicat unei coloane de militari români locul de trecere a Oltului. Acestea sînt numai cîteva exemple dintre multe altele care grăiesc în mod elocvent despre patriotismul fierbinte al fraților noștri din Transilvania.

Prima parte a campaniei din 1916 a însemnat pentru țara noastră începutul unei perioade extrem de critice. Înfrîntă în Dobrogea de trupele coaliției germano-bulgare-turce comandate de mareșalul Mackensen pe de o parte iar pe de altă parte suferind pierderi grele în zona munților Carpați din partea armatei austro-germane, armata română este forțată să abandoneze o mare parte a teritoriului - Muntenia, Oltenia și Dobrogea - și să se retragă în Moldova.

Cauzele acestei înfrîngeri își găsesc explicația în greșelile făcute de conducătorii politici și militari ai țării. Începînd cu nivelul de pregătire al cadrelor militare de conducere care lăsa mult de dorit și sfîrșind cu dotarea armatei, sînt tot atîtea cauze care au condus la înfrîngeri plătite cu mari jertfe omenești. Bărbăția soldaților nu a putut suplini lipsa unor fortificații care să permită opunerea unei rezistențe în fața inamicului.

Concomitent cu înregistrarea înfrîngerilor pe front, apar și mari lipsuri ale serviciului de siguranță, care mergînd din greșeală în greșeală în privința asigurării frontului cu informațiile necesare, înregistrează o adevărată dezagregare.

La toate aceste deficiențe, se vor adăuga curînd și niște acte de înaltă trădare venite din partea unor înalți ofițeri care au pactizat cu inamicul.

Mai întîi ne vom referi la generalul A. Zottu, șeful Marelui stat

major şi maiorul Ionescu care sînt recrutaţi de spionajul Puterilor Centrale. Prin informaţiile pe care le-au furnizat pînă a fost descoperită activitatea lor ocultă, au cauzat pierderi de sute de mii de vieţi omeneşti. Descoperiţi de serviciul de siguranţă, cei doi se sinucid.

Armata era dominată de un spirit de nesiguranţă, propice săvîrşirii unor grave greşeli. Astfel, în timpul retragerii, Corpul 6 de cavalerie rus, ce acţionase în Dobrogea, pierde cifrul Ministerului de Război şi legătura radio[1] iar la 2 decembrie, pe frontul din Muntenia, cade în mîinile duşmanilor un automobil aparţinînd Marelui stat major în care se aflau ordine şi planul de operaţii al armatei române. Inamicul mai face prizonier şi un ofiţer de stat major din divizia 8-a română ce avea asupra lui ordinul referitor la viitoarea contraofensivă. Iată deci că inamicul este perfect informat despre contraofensiva proiectată la începutul lunii decembrie de armatele română şi rusă, permiţîndu-i să ia măsurile de rigoare.

În toamna anului 1916 zepelinele germane efectuau raiduri nocturne deasupra Bucureştiului, aruncînd bombe şi manifeste. Aeronavele veneau din Bulgaria şi erau dirijate de la sol de agenţi străini dotaţi cu aparatură radio.

O altă carenţă remarcată s-a datorat grabei cu care a fost efectuată retragerea din Muntenia. O serie de instituţii au neglijat să-şi evacueze arhivele care au încăput pe mîna ocupanţilor. Se citează cazul găsirii unor importante documente în podul casei lui Brătianu.

Dar starea de confuzie ce domnea a făcut imposibilă urmărirea tuturor persoanelor suspectate de spionaj şi numărul colaboraţioniştilor a fost tot mai mare. Printre aceştia un loc aparte îl ocupă colonelul Victor Verzea, informator al serviciilor de spionaj german şi austro-ungar. El nu a putut fi identificat de organele de siguranţă, deşi în perioada neutralităţii premergătoare intrării României în război, activase în slujba Germaniei.

După ce urmează o parte din cursuri la Liceul "Andrei Saguna" din Braşov este exmatriculat pentru furt. Trece fraudulos frontiera şi ascunzîndu-şi fapta este primit cu bunăvoinţă, ca toţi transilvănenii, fiind admis în Şcoala militară de ofiţeri activi de artilerie, pe care o absolvă cu gradul de sublocotenent.

Domic de parvenire pune ochii pe fiica generalului Tamara, pe care o ia de soţie. Socrul său, care avea o mare influenţă în armată şi în anumite cercuri politice, îi asigură protecţia, promovîndu-l în

1) Max Runge, op. cit. pag. 178

diverse funcții la Arsenal, Pirotehnie și Ministerul de Război, unde avansarea în grad îi e ușurată și asigurată.

Caracterul său aventuros nu putea fi camuflat la infinit. Duce în paralel o viață facilă, în compania unor femei de moravuri ușoare, deși era căsătorit și cu copii. Pe cînd era căpitan, își părăsește serviciul și familia și fuge cu o actriță de varieteu la Bruxelles.

În urma intervenției socrului său, care mai spera într-o îndreptare a sa și pentru a salva căsnicia fiicei sale, reușește să i se dea o pedeapsă simbolică pentru dezertare. Ba mai mult, curînd este avansat maior. În anul 1908, maiorul Victor Verzea îi predă lui Alexandru Marghiloman, șeful Partidului Conservator și adept al politicii în favoarea Puterilor Centrale, o serie de documente de care acesta avea nevoie pentru a-l interpela în Parlament pe ministrul de război, generalul Averescu. La scurt timp s-a descoperit actul său de divulgare a unor secrete militare și a fost nevoit să demisioneze din armată, intrînd în Partidul Conservator condus de Marghiloman.

În anul 1913 în vreme ce Partidul Conservator a devenit partid de guvernămînt, Victor Verzea a fost numit director general al Poștelor. Ajuns în acest important post, a exploatat din plin posibilitatea de informare. Mai mult, profitînd de faptul că din 1912 făcea parte din Comitetul național român din Transilvania, în timpul celor trei luni de tratative din toamna anului 1913 purtate la Budapesta cu contele Tisza, Verzea sprijină ideea unui acord, în ciuda faptului că condițiile oferite de maghiari erau dezastruoase. El a mințit și trădat atît pe președintele Comitetului național român din Transilvania cît și pe regele Carol I căruia i-a comunicat informația inexactă că s-a încheiat acordul Comitetului național cu maghiarii.

În luna ianuarie 1914, venind liberalii la guvern, pentru a-și putea păstra postul de director general al Poștelor, Victor Verzea a trecut de la conservatori la liberali.

Folosindu-se de procedee ieftine, caută să cîștige încrederea funcționarilor și subalternilor săi, participînd la greva factorilor poștali. Informațiile pe care le obținea le transmitea Germaniei, în solda căruia se afla.

După izbucnirea în august 1914 a primului război mondial, au început și în România pregătirile de război. Victor Verzea a fost rechemat în armată și numit șef al serviciului telegrafo-poștal în campanie și în zona interioară. Postul de director general al Poștelor fiind vacant, Verzea efectua și atribuțiile aferente acestei funcții,

culegînd informaţiile de care avea nevoie pentru serviciile de spionaj germano-austro-ungar.

Pentru a oferi spionilor posibilitatea unor comunicări nestingherite chiar şi pe timp de război, Verzea a emis "Instrucţiuni privind funcţionarea comisiilor militare de cenzură" şi "Instrucţiuni generale pentru îndeplinirea serviciului de poştă, telegraf şi telefon în caz de mobilizare care scuteau de cenzură: a) corespondenţa internă deschisă, simplă şi recomandată; b) corespondenţa recomandată deschisă pentru străinătate şi c) coletele pentru străinătate.

Verzea a primit misiunea de a informa autorităţile militare române, iar pe de altă parte datorită apelării la unele persoane necompetente şi rea-credinţă care să furnizeze informaţii cu caracter militar.

În iunie 1916, cu ajutorul generalului Iliescu, secretar general al Ministerului de Război, fost prieten şi coleg de promoţie - este numit din nou director general al Poştelor. Trece imediat la schimbări radicale de personal, numind în funcţiile importante oamenii săi de încredere şi reorganizînd activitatea acestei instituţii. Face acest lucru bazîndu-se pe sprijinul unor forţe sus puse.

Profitînd de calitatea pe care o avea, dă dispoziţii tuturor oficiilor telegrafo-poştale de la comandamente precum şi celor civile să-i comunice localităţile în care se aflau cantonate trupele. De asemenea a dat instrucţiuni pentru cenzurarea corespondenţei unor personalităţi militare, printre care şi a generalului Alexandru Averescu. Victor Verzea a predat agenţilor germano-austro-ungari codul de descifrare a telegramelor şi copii de pe corespondenţa comandanţilor militari şi a oamenilor politici privind în principal mişcarea trupelor române.

Din examinarea documentelor vremii se poate concluziona că faptele colonelului Victor Verzea erau cunoscute de siguranţă şi oamenii politici ai guvernului român. La 21 ianuarie 1916, Marghiloman află despre relaţiile strînse dintre ambasadorul von dem Busche şi colonelul Verzea. Vasile Cancicov vorbeşte despre imensul scandal care a avut loc la începutul lunii august 1916 la poşta capitalei ca urmare a încunoştinţării guvernului român de către miniştrii Franţei şi Rusiei că poşta românească comunică domnilor Von Dem Busche şi Czernin copii de pe telegramele cifrate ale guvernelor lor.

După retragerea în Moldova şi căderea Bucureştiului în mîinile germane, Verzea deşi primise ordinul să distrugă instalaţiile telefonice şi telegrafice pentru a nu cădea în mîinile inamicului, să evacueze personalul în Moldova şi să transporte acolo suma de 8 milioane lei, el va preda duşmanului instalaţiile intacte în perfectă stare de funcţionare şi suma de 5 milioane lei. Drept răsplată pentru actele de trădare este numit primar al Capitalei.

Autorităţile evacuate în capitala Moldovei au strîns probe privind dovedirea trădării şi spionajului prestat de colonelul Victor Verzea şi l-au dat în judecată. Procesul a durat o săptămînă şi sentinţa a fost condamnarea sa la moarte.

În anul 1919 are loc rejudecarea procesului lui Verzea cînd este pronunţată o nouă sentinţă, de data aceasta condamnarea la muncă silnică pe viaţă. În cele din urmă, nici această pedeapsă n-a fost executată, întrucît la 9 noiembrie 1920, actele de trădare şi spionaj, precum şi celelalte infracţiuni săvîrşite în timpul şi cu ocazia războiului, au fost amnistiate[1]).

Dar dacă Victor Verzea, spion mîrşav şi trădător, a reuşit să scape de răspunderea penală, amintirea lui şi a faptelor sale va cunoaşte veşnicul oprobiu al maselor populare din România.

Serviciul secret cunoaşte în primăvara anului 1917 o perioadă de redresare, ce coincide cu activitatea de refacere a armatei române.

Şeful poliţiei din oraşul Focşani, Guţă Iacob, ia iniţiativa şi organizează un centru de informaţii pentru linia frontului, reuşind să obţină date preţioase privitor la deciziile pe care le lua comandamentul trupelor Puterilor Centrale din Focşani. Informaţiile erau transmise prin satul Doaga, iar mişcările de trupe efectuate de inamic erau făcute cunoscute prin semnale sonore sau optice.

Informaţiile au servit Marelui Cartier general al armatei române în organizarea ofensivei de la Mărăşeşti. De menţionat că un alt centru de informaţii funcţiona şi la Brăila, care îşi transmitea ştirile prin intermediul unor sticle ermetic închise ce erau aruncate în Dunăre, fiind recuperate la Galaţi.

Un succes din acea perioadă a organelor contrainformative

1) Cancicov V.T. Impresiuni şi păreri în timpul războiului României, vol. I, Bucureşti p. 250

române îl constituie identificarea cu ajutorul unor agenţi strecuraţi pe teritoriul ocupat de inamic, al şcolilor de agenţi secreţi instalate de Puterile Centrale la Bucureşti, Ploieşti, Buzău, Rîmnicu Sărat şi Brăila. Agenţii formaţi în aceste şcoli sînt cunoscuţi încă din timpul şcolarizării lor, fiind capturaţi cu uşurinţă la prima încercare de trecere a liniei frontului.

În primăvara anului 1917 sînt întocmite dosare pentru persoanele care au colaborat cu inamicul, fiind suspectaţi şi urmăriţi cca. 25 000 de oameni. S-a ajuns la descoperirea multor spioni austro-ungari trimişi de Fischer, şeful jandarmeriei austriece din Bucovina, printre care se număra Pavlucă, Katz, Hassffater şi Meier Gros, care încercau să ajungă la Iaşi.

În fine, un aspect demn de menţionat îl constituie o noutate apărută în domeniul muncii informative: utilizarea aviaţiei, care a servit la lansarea în locuri precis stabilite de colivii cu porumbei poştaşi şi chiar a unor agenţi care s-au bucurat de sprijinul populaţiei.

La sfîrşitul lunii ianuarie 1917 are loc un act de trădare de patrie. Este vorba de colonelul Alexandru Sturza - fiul fostului prim-ministru Dimitrie Sturza şi ginerele filogermanului Petre Carp, fost la rîndul lui prim-ministru şi preşedinte al Partidului Conservator. Colonelul Alexandru Sturza nu şi-a ascuns simpatia pentru Germania şi forţele sale armate, fiind recrutat de agenţii serviciului german de spionaj. În ciuda faptului că se afla în permanenţă în atenţia serviciului secret român, care raporta orice mişcare a sa generalului Averescu, Comandantul Armatei a II-a, colonelul Alexandru Sturza a rămas în continuare la comanda brigăzii a 7-a din corpul 4 al Armatei a II-a. Întrecînd măsura prin activitatea sa conspirativă îndreptată împotriva ţării noastre, generalul Averescu este nevoit să întocmească un raport acuzator pe care îl înaintează regelui. Folosindu-se de metode dintre cele mai rafinate, încerca să cîştige simpatia subordonaţilor şi mai ales a ostaşilor. "În Panciu afişa comunicate al căror conţinut depăşea marginile activităţii sale, în sensul că amplifica zvonurile de pace şi îşi exprima părerea în ce mod ar fi cu putinţă îndrumarea unor preliminarii. În diferite ocaziuni s-a exprimat că lupta cu germanii nu este aşa de uşor sau cu trupe ca ale noastre nu putem să ne măsurăm cu germanii..."

Conform indicaţiilor primite de la agenţii serviciului german de spionaj, începînd de la 9 decembrie 1916, cînd Brigada pe care o comanda a intrat în contact cu trupele germane, colonelul Alexandru Sturza a început să cedeze teren în faţa unor forţe inamice cu mult

inferioare. La 23 decembrie 1916 în ciuda faptului că primise întăriri considerabile, colonelul Sturza printr-o notă telefonică comunică generalului Averescu hotărîrea sa de a se retrage spre Răcoasa, creind astfel o breşă de cca. 10 km între Brigada a 7-a şi Divizia a 15-a, prin care trupele austro-ungare au pătruns, neîntîmpinînd nici o împotrivire.

Colonelul Sturza îşi continuă activitatea trădătoare şi la 1 ianuarie 1917 se prezintă la colonelul Atanasiu, comandantul Diviziei a 12-a, cerîndu-i să-i predea comanda unităţii sale, sub pretextul că a primit ordinul de atac.

Cu prilejul anchetei efectuate s-a constatat că generalul Grigorescu, comandantului Corpului 4 Armată, nu dăduse nici un ordin să i se încredinţeze colonelului Sturza comanda Diviziei a 12-a. Este sesizat generalul Averescu care cere în scris Marelui Cartier general schimbarea colonelului Alexandru Sturza de la comanda Brigăzii a 7-a.

Primind ordinul de înlocuire, colonelul Sturza a realizat că jocul i-a fost desconspirat şi a luat hotărîrea să treacă linia frontului în tabăra duşmană.

În acest scop, la 23 ianuarie 1917 merge la postul de comandă al locotenentului colonel C. Crăiniceanu din Munţii Vrancei, cu care a pus la punct modul de desfăşurare al acestuia din urmă.

Colonelul Sturza însoţit de adjutantul său lt. rez. Wachman şi de caporalul Marin Năstase a încercat să treacă linia frontului. Opunîndu-se, caporalul Marin Năstase a fost împuşcat. După această mîrşavă faptă, cei doi trădători s-au îndreptat spre poziţiile trupelor germane unde au fost primiţi cu mult entuziasm.

Colonelul Sturza şi-a continuat şirul actelor reprobabile. Astfel, la 24 ianuarie 1917, ţine o cuvîntare în faţa ostaşilor români căzuţi prizonieri, exprimînd fără echivoc scopul pe care-l urmărea şi în slujba cui se afla: "Cine vrea să contribuie cu noi, afirma el, a reclădi ţara noastră sub ocrotirea germană, n-are decît să iscălească şi va fi repatriat[1]!". La 27 ianuarie 1917, a convins 40 de prizonieri români să treacă linia frontului şi să vină de partea puterilor centrale.

Pentru atragerea a cît mai mulţi prozeliţi, lansează o chemare, cerînd trupelor române să înceteze lupta şi să treacă de partea inamicului. "Eu, colonelul Alexandru Sturza cu care aţi luptat cot la cot, vă cer repede să vă hotărîţi căci iată cum stăm acum: Ţara

---

Alex. Marghiloman, Note politice, vol III, Ed. Institutului de arte grafice Eminescu, Buc. 1927, p. 83

şi oştirea au rătăcit sub conducerea nepricepută a unor capete slabe.

Am fost amăgiţi prin cuvinte înşelătoare despre un ideal naţional; aţi văzut cum acest ideal s-a prăbuşit din cauza uşurinţei şi ticăloşiei lor. Lepădaţi-vă de acei care v-au înşelat amar. Aţi jurat credinţă ţării româneşti, iar nu unor netrebnici care vă duc la pieire. Dacă aveţi încredere în braţul nostru, în mintea şi sfatul meu, veniţi îndată la mine, în munţii Vrancei. Voi elibera pe prizonierii noştri. Totul este pregătit. Treceţi fără nici o întîrziere, cu arme cu tot spre mine. Col. A.D. Sturza".

Stabilit la Bucureşti în vara anului 1917, Sturza încearcă să recruteze pentru germani, agenţi pe care să-i trimită în Moldova, dar suferă eşecuri după eşecuri.

În ziua de 28 ianuarie 1917, trădătorul Alexandru Sturza se întîlneşte cu lt. col. C. Crăiniceanu, trădător şi el, trecut în slujba duşmanului. La 23 ianuarie el a stabilit o întîlnire cu colonelul Sturza. La 28 ianuarie, pe la orele 8,00, lt. col. Crăiniceanu a plecat spre linia frontului, unde ajungînd într-o zonă accidentată, s-a întîlnit cu colonelul Sturza. După circa o jumătate de oră de discuţii, în care s-a stabilit condiţiile în care urma să se predea împreună cu Regimentul 25 infanterie la inamic, colonelul Sturza i-a mai predat un pachet cu manifeste, ce conţineau chemarea despre care am vorbit mai sus.

Acţiunea celor doi trădători a fost în permanenţă supraveghiată de ofiţeri ai serviciului de contrainformaţii.

Imediat aceştia au raportat cele petrecute generalului Grigorescu, comandantul Corpului 4 Armată, care prin raportul nr. 1107 din 3 februarie 1917 a solicitat generalului Averescu, comandantul Armatei a II-a să ordone deferirea în faţa justiţiei a celor doi trădători. Din nefericire, măsurile luate de generalul Averescu sînt blînde şi inexplicabil de clemente. Trădătorii Sturza, Wachmann şi Crăiniceanu au fost judecaţi şi hotărîrea exprimată în Decizia nr. 33 din 26 februarie 1917 a Curţii Marţiale a Armatei a II-a a relevat că procesul a fost o adevărată mascaradă. Colonelul Sturza şi lt. Wachmann au fost condamnaţi în contumacie la moarte pentru trădare şi trecere în slujba duşmanului iar lt. col. Crăiniceanu, fiul generalului Grigore Crăiniceanu, a fost condamnat la 15 ani muncă silnică şi degradare militară. Opinia publică a reacţionat prompt făcînd presiuni asupra comisarului regal de pe lîngă Curtea Marţială a Armatei a II-a care a făcut recurs împotriva deciziei. Generalul Averescu a luat legătura cu generalul Crăiniceanu sugerîndu-i ca fiul să se sinucidă înainte de a fi judecat. Generalul Crăiniceanu a

refuzat să dea ochii cu generalul Averescu, şi a urmat procesul Lt. col. Crăiniceanu, a fost judecat şi condamnat la moarte prin sentinţa nr. 33 din 26 februarie 1917. Sentinţa a fost executată.

Prin sentinţa sus amintită a fost condamnat la moarte şi trădătorul Alexandru Sturza.

Aflat în Bucureştiul ocupat de trupele germane, Alexandru Sturza lucrează în birourile Ministerului de Interne pentru Serviciul german de spionaj şi frecventează lagărele de prizonieri pentru a recruta prozeliţi în favoarea Puterilor Centrale. Spre sfîrşitul ocupaţiei germane se stabileşte definitiv la Charlottenburg, în Germania.

Vom încheia evantaiul trădătorilor de ţară cu Bernard Rosenthal, alias Bizon Rozescu. Acesta şi-a petrecut copilăria la Ploieşti, unde tatăl său, Osias Rosenthal era samsar de procese şi realizase o frumoasă avere de pe urma clienţilor ce erau tîrîţi prin judecăţi. Practicînd traficul de influenţă şi escrocheriile, şi-a îndrumat fiii tot spre asemenea activităţi. Bizon Rozescu practică ziaristica şi negoţul acoperindu-şi faptele ilicite aducătoare de mari venituri. Rezultatele n-au întîrziat să apară şi, la 7 decembrie 1907 şi 13 noiembrie 1914 a fost închis şi cercetat pentru escrocherie.

Avid de obţinerea de cîştiguri uşoare fără muncă, este remarcat repede de serviciile secrete străine care îl atrag în plasa lor. Este stabilit cu certitudine că între anii 1912 şi 1914 Bizon Rozescu se afla în solda Serviciului secret austro-ungar, condus de colonelul von Randa, care acţiona sub acoperămîntul de ataşat militar la legaţia din Bucureşti a aceleiaşi ţări. Conform documentelor aflate la dosarul nr. 2405/1926 aflat la Direcţia Poliţiei şi Siguranţei generale a statului din Ministerul de Interne, rezultă că Bizon Rozescu lucra concomitent şi pentru serviciul de spionaj al Rusiei, fiind în legătură cu un cunoscut agent ai spionajului rus. Aspecte legate de activitatea sa conspirativă au rămas neelucidate pînă astăzi şi există puţine şanse că vor fi lămurite pe viitor.

Activitatea sa infracţională a debutat prin sustragerea de la îndeplinirea obligaţiilor sale militare. Prin mită şi corupţie şi-a procurat un certificat medical care îl scutea de armată. Se pare că de acest lucru nu a fost străin colonelul Randa, mentorul său din umbră. În orice caz, organele de siguranţă îi dau de urmă şi pe baza datelor obţinute cu privire la activitatea sa, Bizon Rozescu a fost internat la fortul Domneşti, ca suspect de spionaj în favoarea Puterilor Centrale. În noiembrie 1916, Rozescu scapă de sub pază şi trece făţiş de partea duşmanului. Continuă să facă escrocherii şi

este arestat. Date fiind serviciile aduse ocupației germane, face ca șeful poliției politice germane, Pinkoffs să-i vină în ajutor și să-l pună în libertate, devenind agent al Poliției germane. Despre apartenența sa la poliția germană pledează mărturiile a doi agenți ai acesteia: Beniamin Herscu Leiba și Hans Furch. Aceștia au declarat că Bizon Rozescu lucra mînă în mînă cu Pinkoffs și numai afaceri serioase.

Dobîndind încrederea lui Pinkoffs, Rozescu este trimis pe frontul de la Focșani și Mărășești pentru a culege informații cu caracter de contraspionaj, ca și cu o misiune specială în Elveția.

Rozescu face denunțuri calomnioase împotriva unor cetățeni onești, lucru care se traduce cu jefuirea bunurilor ce le aparțineau și trimiterea acestora în lagăre de exterminare din Bulgaria. Bizon Rozescu dă dovadă de cinism și bestialitate față de compatrioții săi, lucru care este consemnat de Max Ruganer: "adaug și precizez că individul Rosenthal zis Rozescu a fost spionul Siguranței germane, a fost și apoi arestat ca infidel (fiind bănuit că lucra și pentru ruși și în fine lăsat în libertate să lucreze ca agent secret german. Eu îl priveam ca pe un trădător de neam și de țară. Menționez că Rozescu era mîna dreaptă a lui Pinkoffs, iar în 1918, cînd șeful a plecat, a plecat și trădătorul în același tren".

Fiindu-i teamă că va fi tras la răspundere penală pentru faptele sale, pleacă însoțind trupele germane. Se oprește mai întîi la Brașov unde face spionaj în zona Brașov-Sibiu pentru organizația maghiară condusă de maiorul Palo. Între anii 1918-1919 îl găsim la Budapesta și în februarie 1919 la Viena, unde lucra pentru maghiari. Face o tentativă nereușită de a deveni agent al Serviciului român de informații, cu gîndul de a putea culege informații pe care apoi să le transmită serviciilor de spionaj străine, în slujba cărora se găsea.

Dînd dovadă de o crasă impertinență, în anul 1926 obține pașaport prin legația română din Bruxelles și vine în România, stabilindu-se în București pe strada Aurora nr. 56. Nu a bănuit cîtuși de puțin că Secția a X-a a Marelui stat-major al Armatei române se afla în posesia unui document german ce stipula că Bernard Rosenthal zis Bizon Rozescu, a fost angajat cu salariu la Secția a III-a a Poliției politice imperiale germane.

Adunîndu-se mai multe probe concrete împotriva sa, la 5 noiembrie 1926 este arestat și depus la arestul siguranței. În actul de trimitere în judecată erau menționate următoarele capete de acuzare:

- fățiș și deghizat, în timpul ocupației germane, s-a angajat cu

agent al Poliției politice germane, fiind plătit cu leafă lunară și recompense în natură;

- a făcut denunțuri împotriva unor cetățeni români;
- a dat ocupantului sfaturi și îndemnuri la represalii împotriva cetățenilor români în inima cărora ardea flacăra nestinsă a sentimentului național;
- intenționat și cu rea credință a arătat inamicului locurile unde se aflau muniții, armament, alimente și provizii;
- după anul 1918, în afara granițelor, a desfășurat activitate împotriva României.

Procesul a urmat la Consiliul de Război al Diviziei IV infanterie în perioada februarie - martie 1927 și prin sentința nr.140 din 3 martie 1927, a fost condamnat la 8 ani muncă silnică pentru crimă de înaltă trădare.

În decembrie 1927, cu sprijinul tatălui său evadează de la Jilava și trece clandestin frontiera, ajungînd în Austria. Solicitările de extrădare nu au dat rezultate. Trec anii și Bizon Rozescu își vede nestingherit de tenebroasele sale îndeletniciri. În anul 1948 se află în Franța, în 1949 în Germania, și apoi din nou în Franța. Și-a găsit sfîrșitul cutreierînd din țară în țară, urmărit de oprobiul public.

Sfîrșitul secolului al XIX-lea avea să cunoască o figură aventuroasă, care în cele din urmă s-a lansat în afaceri de spionaj. Este vorba de N. Eidinger originar din Rădăuți, unde lucra ca agent al unei case pentru emigrări în America.

Dotat cu o inteligență sclipitoare și cu o imaginație fertilă, Eidinger domic de o îmbogățire cît mai rapidă a trecut la efectuarea de escrocherii. Descoperit, este trimis în judecată și Tribunalul din Suceava îl condamnă la trei luni închisoare pentru infracțiunea de înșelăciune. Nu-și face pedeapsa pe motiv că dosarul cauzei a dispărut misterios din tribunal. Devine în scurt timp colaboratorul de taină al generalului Fischer, comandantul jandarmeriei austriece din Bucovina.

Cu concursul generalului Fischer, N. Eidinger a organizat un birou de plasare pentru lucrătorii agricoli bucovineni la proprietarii din România, în rîndul cărora își făcuse numeroase relații.

În anul 1905 este semnalat la București unde a înființat un birou comercial ce își avea sediul la hotelul Athenee Palace.

În perioada 1914-1916 N. Eidinger a fost trimis la București sub acoperirea de comerciant însărcinat cu aprovizionarea armatelor germană și austriacă, cu produse agricole din țara noastră. În calitatea sa de agent secret acționa sub conducerea nemijlocită a

colonelului Maximilian von Randa, ataşatul militar şi a contelui Ottokar Czernin, ambasadorul Austriei la Bucureşti.

Dînd dovadă de pricepere, a reuşit să cumpere mai mulţi politicieni şi militari români aparţinînd claselor dominante, atrăgîndu-şi laudele din partea superiorilor săi. Mai mult, fiind apreciat modul exemplar în care erau întocmite rapoartele informative, acestea ajungeau de multe ori direct la consilierul de poliţie Pallak şi la Ministerul de Externe de la Viena. Referire la activitatea conspirativă dusă de Eidinger au fost consemnate de contele Czernin în Memoriile sale. De acesta îl lega o strînsă prietenie, concretizată prin aceea că au investit împreună milioanele dobîndite de pe urma speculării ţăranilor români într-un sanatoriu şi o fabrică de mobilă la Viena.

După intrarea României în război, Eidinger a părăsit ţara, fapt care a făcut ca mandatul de arestare emis împotriva sa să nu poată fi adus la îndeplinire. După ce trupele germane şi austriece au ocupat Bucureştiul, Eidinger se întoarce ca agent al lui Fischer şi ca translator la Curtea marţială germană. Nesăţios, periculosul spion se lansează în operaţiuni ilicite pe scară mare sub forma rechiziţiilor necontrolate şi a confiscărilor pentru contravenţii.

În anul 1918, Eidinger pleacă împreună cu trupele de ocupaţie şi se stabileşte din nou la Viena. Îl vedem din nou, alături de contele Czernin în calitate de consilier economic al acestuia din urmă, care devenise între timp ministrul de externe al Austriei.

Spion iscusit şi afacerist versat, continuă să-şi desfăşoare activitatea alături de contele Ottokar Czernin, reuşind să-şi înjghebeze afaceri chiar în ţara noastră. Mai mult, în 1922 reuşeşte să obţină supuşenia română şi să fie indignat, investind în diverse afaceri peste o sută de milioane şilingi. Considerînd că Czernin se află la capătul puterilor, Eidinger a apreciat că a sosit momentul să se despartă de asociatul său. Între cei doi apar neînţelegeri privitor la modul de împărţire a banilor, şi care au degenerat într-o duşmănie de moarte. Czernin îl dă în judecată pe Eidinger şi în 1926 cîştigă procesul, intrînd în posesia întreprinderilor lui Eidinger, care a rămas doar simplu acţionar al unei singure întreprinderi. Eidinger nu se lasă şi în urma unor afaceri, se află în posesia unor mari capitaluri pe care intenţionează să le fructifice în România. Ca o consecinţă cere cetăţenia română, care i s-a acordat în dosarul nr. 3511/1928. Astfel, îl găsim înscris în registrul de naţionalitate al comunei Bădenti, judeţul Rădăuţi. Dar, prevăzător şi-a menţinut şi cetăţenia austriacă şi locuinţa din Viena. Îl atacă pe Czernin invectîndu-l în presă şi denunţînd modul în care a făcut afaceri în

România, subliniind faptele de înşelăciune şi jaf comise împotriva poporului român în timpul ocupaţiei germane şi austro-ungare.

Aflîndu-se în legătură directă cu diverse servicii străine de spionaj pentru care a lucrat, a avut posibilitatea să fie informat şi prevenit de evoluţia evenimentelor din Europa şi mai ales din România. Ca urmare, prevăzător în 1937 îşi vinde întreaga avere din România administraţiei domeniilor regale precum şi acţiunile fabricilor de zahăr din Bucovina şi se stabileşte definitiv la Viena.

Printre actele de trădare săvîrşite la Bucureşti în timpul ocupaţiei se înscriu şi faptele unor zeloşi trădători şi activitatea desfăşurată de unii politicieni şi ziarişti pentru sprijinirea Puterilor Centrale pe plan propagandistic pentru demoralizarea armatei române care lupta pe frontul din Moldova.

Unul dintre cei mai acerbi trădători care s-au pus în slujba trupelor germane de ocupaţie a fost şi inginerul Weigel. Principala sa ocupaţie a fost de a denunţa numele persoanelor despre care ştia sau bănuia că au militat pentru intrarea României în război împotriva Puterilor Centrale, sau a acelora care pur şi simplu nu-i erau pe plac. Urmărind a se răzbuna pe cumnatul său Pisota refugiat în Moldova şi proprietar al restaurantului şi hotelul Athenée Palace, inginerul Weigel îl denunţă pe avocatul Orzerescu ca fiind un duşman al Puterilor Centrale. Orzerescu este arestat şi deportat. Aceeaşi soartă o împărtăşeşte şi Dumitru Pîrjoreanu, secretarul hotelului Athenée Palace şi soldatul Alexandru Dimitriu. Weigel urmărea să-şi însuşească averea cumnatului său. Devenise de acuma de notorietate publică faptul că inginerul Weigel era agent secret german, fiind ocrotit de poliţia germană. După retragerea trupelor germane a fost declanşată o urmărire judiciară împotriva lui Weigel. Avocatul R. Orzerescu a înaintat o plîngere comisarului regal, maiorul Leonida Minculescu de pe lîngă Curtea marţială a Corpului II Armată. S-a dispus arestarea inginerului Weigel, dar trădătorul a fost pus în libertate la scurt timp,. După o serie întreagă de tergiversări, în care dosarul a fost reluat de diverse instanţe, timpul a trecut şi a apărut decretul de amnistie a crimelor împotriva statului săvîrşite sub ocupaţie. Astfel procesul s-a stins şi inginerul Weigel a scăpat nepedepsit.

Tot în această perioadă au avut loc o serie de procese care au scos în evidenţă totala lipsă de preocupare a organelor judiciare pentru stabilirea adevărului.

Josnică a fost fapta mitropolitului Calinic care şi-a pus semnătura pe un manifest tipărit în patruzeci de mii de exemplare, ce cuprindea

îndemnul de a dezerta de la datorie. De reținut că mitropolitul manifestase o atitudine potrivnică mersului istoriei cînd după înlăturarea lui Cuza, a depus eforturi la Iași să-l înscăuneze pe Nunuță Vodă.

Încheiem șirul trădătorilor cu mențiunea medicului dentist Iuliu Cohn. Acesta, în perioada 1900-1916 sub acoperirea profesiei de medic dentist exercitată în cabinetul său particular din Craiova, a depus o intensă activitate de spionaj în favoarea Germaniei și Austro-Ungariei.

Concentrat la Spitalul Crucii Roșii din Craiova sub masca unui devotament desăvîrșit depus în îngrijirea prizonierilor răniți din armatele Puterilor Centrale, le transmitea mesajul că vor fi curînd eliberați de către frații lor de arme, care în curînd vor ocupa Craiova. Demascat, la 8 octombrie 1916 este internat în lagărul de la fortul Domnești. Cu prilejul retragerii în Moldova, mituiește un jandarm și reușește să evadeze, fugind la Brăila unde stă ascuns pînă la ocuparea orașului de către trupele germane. Revine la Craiova pe la mijlocul lunii ianuarie 1917 și intră în relații cu comandantul garnizoanei germane a orașului, maiorul Schwabe. El îi furnizează acestuia informații și mai ales își denunță compatrioții ce sînt internați în lagărele din Bulgaria și Austria. Depune falsa mărturie că prizonierii de război germani sînt supuși unui tratament crunt în lagărele din România.

Ca urmare, Puterile Centrale instituie măsuri de represalii pe întreg teritoriul României vremelnic ocupat de trupele inamice. Ca spion și turnător, Iuliu Cohn a informat frecvent Poliția secretă germană cu privire la starea de spirit a populației române și a îndeplinit cu promptitudine sarcinile încredințate de ocupanți. Activitatea sa josnică, ca și a fiicelor sale, a fost bine remunerată de ocupantul german.După retragerea armatelor de ocupație germane, Iuliu Cohn a dispărut din Craiova pentru o perioadă, mizînd ca vălul uitării să-i acopere odioasele fapte. După lungi peregrinări prin Tîrgul-Jiu, București, Brăila, Focșani și Buzău este pus sub urmărire de organele judiciare ale Corpului I Armată Craiova. La 24 februarie 1919 este arestat la Buzău și trimis la Craiova. Uzînd de subterfugii, reușește să obțină punerea în libertate provizorie, cu care ocazie dispare, lansînd zvonul că a decedat, pentru a obține închiderea acțiunii penale. Șirleticul îi reușește și la 12 mai 1920, acțiunea penală a fost stinsă, căzînd sub amnistie. Se stabilește în București, intrînd în anonimat.

DOCTORUL BOGO

După Revoluția din Octombrie tot mai numeroși au fost aceia care au părăsit Rusia stabilindu-se în diverse țări din Europa. Asupra acestora și-au îndreptat atenția serviciile secrete ale marilor puteri. România nu a făcut excepție din a deveni o gazdă primitoare pentru astfel de persoane. Printre cei care au dus o activitate clandestină pe teritoriul României s-a numărat și doctorul Bogo. Născut la Kiev la 8 mai 1895, într-o familie de nobili ruși, studiază medicina în orașul natal, iar în anii 1916-1917 obține titlul de medic.

În timpul revoluției se înrolează în armatele contrarevoluționare și luptă sub conducerea generalilor Denikin și Vranghel, iar după înfrîngerea acestora se retrage mai întîi în Crimeea și apoi la Istambul unde a fost recrutat de Intelligence Service.

La 17 martie 1923 din însărcinarea superiorilor săi oculți de la Londra, vine în România cu pașaport polonez, fiind însoțit de Bruhatov. La percheziția efectuată cu prilejul trecerii frontierei, în nota alcătuită cu acest prilej de Brigada 4 poliție e menționează că asupra celor doi s-a găsit un raport despre activitatea comuniștilor din Bulgaria precum și mai multe scrisori și notițe, scrise în limbile rusă și franceză.

În baza cercetărilor efectuate de Siguranța română și de organele de contrainformații a rezultat că dr. Bogo se află în serviciul legației engleze, fiind plătit cu 15.000 lei lunar, plus cheltuielile de reprezentare și cele destinate plății informatorilor și curierilor, iar

Bruhatov lucra pentru legația italiană. Ambii aveau obligația de a informa legațiile respective cu date privind situația politică și economică. În plus mai trebuiau să observe și să raporteze despre mișcarea comunistă din Bulgaria, Turcia și Polonia, în care scop au fost implantate centre de culegerea informațiilor cu rezidenți la Sofia, Viena, Constantinopole și Varșovia. În fond, atît dr. Bogo cît și Bruhatov erau agenți ai lui Intelligence Service.

În România, dr. Bogo cunoscut și sub numele de "B" sau "Doctorul" se afla sub conducerea lui Archibald Gibson, unul dintre conducătorii Serviciului de informații britanic din România, care lucra sub acoperirea de corespondent al ziarului "Times" la București, avînd ca misiune să organizeze o rețea de spionaj ce viza Uniunea Sovietică și țările est-europene.

Pentru a-și duce la îndeplinire sarcina, dr. Bogo a recrutat un mare număr de agenți din rîndul refugiaților din URSS, pe care îi trimitea înapoi cu misiuni de informare și observare. Apelînd la concursul plătit al unui polițist român, dr. Bogo și-a creat o agentură printre emigranții alb-gardiști stabiliți în România cu care culegea informații din alte țări est-europene.

În vederea unei aclimatizări cît mai eficiente și a se identifica cu țara în care a fost trimis să lucreze, Bogo ia de soție o româncă, ce avea rude și relații în anumite cercuri sus-puse din București și Paris.

Fiindu-i descoperită activitatea de către Serviciul Secret de Informații, conducătorul acestuia Mihail Moruzov a încheiat o înțelegere cu Bogo conform căreia îl lăsa să acționeze în schimbul predării unei copii de pe toate materialele informative realizate.

Rețeaua de spionaj pusă la punct de Boga a funcționat pînă în anul 1930, cînd Intelligence Service a descoperit jocul dublu al agentului său și a renunțat la serviciile sale, dîndu-i o altă misiune în țările baltice. Dar și aici nu a funcționat prea mult timp întrucît serviciul britanic de informații s-a sesizat că acesta ar lucra și pentru o altă putere europeană.

Scos din Intelligence Service, Bogo reușește să fie angajat de Mihail Moruzov cu care mai colaborase și primește din partea Serviciului speci al de informații al României, în 1934-1935 o misiune de spionaj într-o țară europeană.

Ajuns la Paris - pe care îl mai vizitase în repetate rînduri - intră în atenția serviciilor contrainformative sovietice și germane. Obiectivele urmărite de acestea erau diferite: sovieticii erau interesați să cunoască acțiunile spionajului britanic în țările baltice pentru a le contracara iar contraspionajul german dorea să intre în posesia

informațiilor pe care să le folosească împotriva URSS-ului.

Bogo a făcut tot ce i-a stat în putință ca în perioada celor cîtorva ani pe care i-a petrecut în capitala Franței, să-și demonstreze utilitatea, atît serviciul special român care îl trimisese cît și contraspionajului francez, furnizînd informații comisarului Picard, lăsînd să se înțeleagă că lucra și pentru Serviciul special Român.

Rețeaua condusă de dr. Bogo a reușit în acest timp să-și demonstreze eficiența, reușind să obțină informații politice, militare și diplomatice, inclusiv supravegherea unor lideri ai mișcării muncitorești din Franța. A mai reușit să penetreze în cercurile de dreapta și profasciste ale presei franceze.

Încă din februarie 1937, Bogo prin unul dintre agenții săi a organizat din ordinul Regelui României, stricta supraveghere a prințului Știrbei, domiciliat în Obern, pentru a stabili legăturile sale cu hitleriștii și acțiunile pe care intenționează să le întreprindă în vederea răsturnării de pe tron a acestuia. Supravegherea trebuie extinsă și asupra unor personalități franceze ce acționează împreună cu Știrbei!

Contraspionajul francez a început tot mai mult să se sesizeze de activitatea dusă de Bogo, propunîndu-și să răspundă la următoarele întrebări:

1. Bogo lucrează într-adevăr pentru România?

2. În acest caz, Serviciul secret român are posibilități să-i pună la dispoziție imensele sume de bani pe care le cheltuiesc organizațiile doctorului, sume care se cifrau numai în perioada ianuarie-august 1937 la 700 000 franci?

3. Ce legătură există între Bogo și Serviciul secret român?

Elucidarea acestor aspecte a condus în final la racolarea dr. Bogo de contraspionajul francez și așa se explică faptul că Bogo a continuat să lucreze liniștit în Franța. În orice caz, după toate aparențele dr. Bogo a rămas fidel Serviciului secret român și personal lui Mihail Moruzov, care îl răsplătea cu mare dărnicie.

Asasinarea lui Moruzov în noiembrie 1940 și invadarea Franței de către trupele germane, l-au determinat pe Bogo să se mute la Lisabona, pas făcut și cu acordul noului șef, al Serviciului secret de informații român, Eugen Cristescu.

Dar în curînd aveau să apară divergențe dat fiind că serviciul special român începuse a conlucra cu spionajul german, iar dr. Bogo era format la școala lui Intelligence Service. Drept urmare Bogo este abandonat pentru o vreme de serviciul condus de Eugen Cristescu. Neînțelegerile aveau să se amplifice din momentul în care Bogo

avea să afle că un reprezentant al S.S.I.-ului venise special în Portugalia să-l verifice şi mai ales să-l determine să lucreze şi pentru serviciile germane. Bogo a refuzat categoric şi la 14 iunie 1941 reprezentantul i-a trimis lui Eugen Cristescu următoarea radiogramă din Berlin:

"Cel mai bun informator portughez a intrat în legătură cu "B" iar rezultatul a fost următorul:

1. "B" refuză banii deoarece a aşteptat aceşti bani timp de patru luni şi îi primeşte actualmente din altă parte;

2. "B" refuză a lucra pentru orice altă naţiune, afară de România;

3. "B" refuză orice alte tratative cu orice persoane care nu sînt de naţionalitate română. "El face impresia unui om extrem de fricos. La întîlnirea care a avut loc noaptea, într-un parc, a luat parte şi nevastă-sa, avînd pregătit un pistol gata de tragere. "B" refuză orice întîlnire ziua, în localuri publice sau în case particulare".

Persoana care a transmis doctorului Bogo răspunsul Serviciului secret român, a notat răspunsul lui Bogo: "Răspunsul Bucureştiului nu-şi poate avea altă explicaţie decît o greşită interpretare sau o neînţelegere a celor propuse de mine.

Nu am considerat şi nu puteam considera utilă o rezidenţă în America, pentru a transmite de acolo ceea ce se petrece în Europa. Am propus însă şi susţin şi azi că, printr-o muncă informativă în America, se poate cunoaşte bine şi informa ceea ce se intenţionează acolo în legătură cu România, fiindcă actul final şi decisiv al războiului actual va avea loc între Anglia şi America pe de o parte şi Germania pe de altă parte.

Contrar aparenţelor, nimeni alţii decît cei care nu au posibilităţile unei vederi de ansamblu, pot avea certitudini asupra rezultatului final al celui mai gigantic război al istoriei moderne. Acum 4-5 luni, după cum afirmasem atunci, aveam un material informativ interesant, care îşi avea valoarea lui bine definită la acea epocă şi numai atunci. Am anunţat despre aceasta şi am aşteptat posibilitatea să-l transmit. Cînd această posibilitate mi s-a oferit, materialul era perimat, lipsit de orice valoare.

N-am crezut nici un moment că trecutul şi corectitudinea mea destul de bine cunoscută, mai ales în România, puteau fi suspectate şi că pentru banii trimişi trebuia să fac dovada că, într-adevăr, am avut acel material atunci cînd am anunţat. În domeniul în care am lucrat zeci de ani, totul se bazează pe încredere şi numai pe încredere, de la cel mai mic la cel mai mare.

Dacă totuşi Bucureştiul crede că aceşti bani i-am primit fără

drept, îi țin la dispoziție și-i voi preda, la cerere (...)

În concluzie, eu am propus o activitate de proporții și de interes vital pentru soarta și viitorul României. Mi-am făcut datoria animat de sentimente curate și de conștiinciozitate. Răspunderea pentru un viitor care se desenează din ce în ce mai clar, nu este decît a acelora care văd lucrurile în mic, chiar și atunci cînd e în joc soarta țării lor. Urmările acestui fel de a vedea, nu pot decît să dăuneze cauzei românești".

Deși propunerile lui Bogo păreau a fi realiste și întemeiate, reprezentanții Serviciului secret de informații român nu au luat o decizie adecvată. Nu trebuia trecută cu vederea propunerea lui Bogo de a se creia o puternică rezidență în America, pentru a ști ce vroia Washingtonul cu privire la România.

În cele din urmă răcindu-se relațiile cu România, dr. Bogo s-a angajat să lucreze pentru serviciile anglo-americane. Eugen Cristescu dîndu-și în cele din urmă seama de imensa pagubă provocată de pierderea lui Bogo, a indicat să se reia legătura cu el după cum rezultă din următoarea notă:

Dr. B (...) Estorial Palacio Hotel. Portugal.

1. Să i se dea echivalentul a 60 000 lei.

2. Omul de legătură să nu fie german.

3. Angajarea se va face de către prietenul doctorului "Barbu".

4. Materialul se va preda persoanei care face legătura cu el și cu care să stabilească un plan de lucru și un buget.

5. Chestionarul de probleme se va indica de S.I.G. (Serviciul german de informații). Pentru români, deocamdată interesează activitatea lui Carol, Lupeasca, Urdăreanu, legăturile lor cu Londra și America și activitatea românilor din Londra contra actualei conduceri din România. Alte chestiuni se vor indica ulterior, după primirea primelor rapoarte.

6. Se vor cere numai știri verificate.

7. Rapoartele se vor da în copie și Serviciului Român.

Nota a fost redactată la solicitarea serviciilor informative naziste, a Abwehr-ului care dorea să aibă acces la informațiile furnizate de Bogo.

După o escală la Cairo, unde este semnalat la 8 mai 1944, cînd a întreținut relații cu românii stabiliți acolo și căutînd să pună bazele unui partid politic al micii burghezii, ce pare să fi fost un bluf imaginat de Bogo, la 9 noiembrie 1934, Bogo sosește la București

pentru afaceri comerciale. Cunoscuților le declară că nu mai lucrează la Intelligence Service, ci se ocupă cu afaceri comerciale. (achiziții de antichități și tablouri pentru a le livra în America de Sud). Pleacă la Paris și la începutul lunii ianuarie 1936 revine la București împreună cu soția și fiul, locuind pe Bd. Take Ionescu la nr. 12. După puțin timp pleacă singur la Paris și i se pierde urma.

Acesta a fost cazul doctorului Bogo, un agent secret străin, o fire enigmatică și contradictorie, care a lucrat cu pasiune și loialitate pentru Serviciul secret român, fiind răsplătit cu dărnicie.

SERVICIUL SPECIAL DE SIGURANŢĂ

În anul 1917, cînd a început perioada refacerii armatei române în Moldova, au fost luate, de asemenea, măsuri de reorganizare a serviciilor "care să se ocupe cu adunarea ştirilor de care se resimţea o nevoie imperioasă şi să combată spionajul străin". În acest scop drept urmare este înfiinţată, în Delta Dunării, Serviciul special de siguranţă al Deltei, organ pus la dispoziţia Marelui Cartier General, cu a cărui organizare şi conducere a fost însărcinat Mihail Moruzov.

Serviciul Secret, oficial, a luat fiinţă în toamna anului 1919, ca un compartiment special în cadrul Biroului II Contrainformaţii din Marele Stat Major General al Armatei. Problema înfiinţării sale s-a pus însă, încă din perioada anilor 1913-1914, cînd a fost întreprinsă o primă tentativă de organizare. La scurtă vreme după aceasta, datorită presiunilor exercitate din exterior, iniţiativa a fost abandonată.

În iarna anului 1917, o dată cu trecerea la refacerea armatei române în Moldova, după înfrîngerea suferită în campania din toamna anului 1916, s-a pus din nou problema înfiinţării unui "Serviciu Secret", cu sarcini informative şi contra-informative propriu armatei. Astfel, s-a ajuns la crearea, în martie 1917 a Serviciului Special de Siguranţă al Deltei Dunării, organ dirijat de către Marele Cartier General de la Iaşi.

Pentru organizarea şi conducerea acestuia, ca şi în anul 1913, a fost desemnat Mihail Moruzov.

Cine era Mihail Moruzov? Este greu de răspuns la această

întrebare, chiar acum la aproape opt decenii de la cele întîmplate. Omul de care ne ocupăm a acționat întotdeauna din umbră în domeniul tainic al informațiilor și contrainformațiilor iar legile nescrise ce guvernează din cele mai vechi timpuri munca în acest domeniu nu permit să fie lăsate nici un fel de urme sau mărturii. Mihail Moruzov nu a făcut excepție de la regulă și înainte de dispariția sa a avut grijă să distrugă tot ce exista scris.

Originar dintr-un sat de lîngă Tulcea, Moruzov a urmat mai întîi cursurile Școlii normale, pregătindu-se să devină învățător. De mic copil savura cărțile de aventuri, manifestînd o înclinație deosebită spre enigmele polițiste. Prin originea și natura locurilor în care trăia, cunoștea bine limbile rusă și bulgară, precum și dialectele vorbite de lipoveni. A fost caracterizat de către unii dintre colaboratorii săi apropiați ca un om ambițios pînă la orgoliu, posedînd un spirit de dominare despotică, neadmițînd replici sau corecturi. Un alt colaborator îl aprecia ca pe un tip temerar, cu calități native și bun polițist. Aflat la conducerea Serviciului Secret, Mihail Moruzov a făcut dovadă de reale calități organizatorice, de o mare putere de muncă și de multă îndrăzneală în acțiunile operative. El a intuit perfect că activitatea operativă de informații trebuie să se desfășoare cu cea mai mare discreție, în deplină conspirativitate. Fire extrem de orgolioasă, îi plăcea să domine în discuții și să se afle în centrul atenției societății. Adeseori își pregătea din vreme temele problemelor ce urma să le discute, punîndu-i pe specialiști să-i întocmească studii asupra lor. După ce le examina cu atenție, le memora parțial și purta discuțiile de așa manieră încît să le abată pe făgașul cunoscut, astfel încît să-și poată etala pe larg cunoștințele cu dezinvoltura unui mare erudit. Referindu-se la Moruzov, Eugen Cristescu nota: "Lui Moruzov nu-i făcea plăcere să citească și nici nu avea timp pentru așa ceva, dar această lacună era suplinită prin cunoștințele practice, printr-o memorie excepțională care îl ajuta să prindă foarte multe lucruri din zbor". La prima vedere, Moruzov apărea ca un om bine informat, cu bogate cunoștințe în cele mai diverse domenii, dar această impresie se spulbera ori de cîte ori el părăsea cadrul cunoscut, șabloanele pe care și le însușise și cu care jongla.

Prin abilitatea de care se bucura Moruzov a făcut totdeauna față discuțiilor pe care adeseori le purta cu conducători ai partidelor sau cu membrii casei regale, cu care venea în contact. De un real folos îi erau și relațiile cu unii șefi ai unor servicii de informații străine, cu diplomați și ziariști.

Moruzov a avut o mare longevitate la conducerea Serviciului Secret, căruia i-a dedicat toată energia și timpul său. Era un om care fugea de societate și ducea o viață intimă pe care nu o cunoșteau nici cei mai apropiați colaboratori ai săi. Fără a fi politician, intuia desfășurarea evenimentelor ce se succedau și prevedea cu luciditate căderea unor guverne și venirea altora. Intepretînd și fructificînd informațiile pe care le obținea el și oamenii săi din cele mai diverse domenii, Moruzov reușea să cunoască cu un ceas mai devreme, desfășurarea evenimentelor. După aceea nu uita să-l anunțe pe viitorul șef de cabinet ministerial că va fi invitat la rege pentru a i se încredința să formeze un nou guvern, dîndu-i de înțeles că jucase personal un rol important în numirea sa. Se înțelege că noul prim-ministru îi rămînea recunoscător și obligat pentru serviciile pe care i le făcuse Moruzov. Acesta își culegea numeroase informații chiar direct de la membrii familiei regale, exploatînd cu abilitate fricțiunile și contradicțiile existente între aceștia.

Secretul succesului lui Moruzov a constat în faptul că personal nu a făcut politică și nu a avut convingeri politice, neaderînd la nici unul dintre numeroasele partide politice. Nu a simpatizat pe nici-un politician al vremii. Era privit de unii ca un fel de cameleon politic pentru faptul că se adapta imediat la orice situație ce se ivea, străduindu-se în același timp să nu depindă de capriciile politicienilor și activitatea serviciului pe care îl conducea să nu fie influențată de schimbările de cabinete. Ca urmare și-a urmat netulburat crezul său, nefiind în slujba vreunui guvern și acționînd fără scrupule. Știa să găsească oameni capabili pe care îi recruta după aceea pentru Biroul 2 și Siguranța generală, recompensîndu-i cu generozitate pentru munca depusă. S-a preocupat în mod deosebit de formarea de noi cadre fie prin Marele Stat Major, fie prin cursuri organizate de Serviciul secret, trimițînd pe cei mai buni la specializare pe lîngă serviciile secrete ale unor țări europene.

Printre cei trimiși la specializare se număra și Eugen Cristescu, fratele lui Eugen Cristescu, vechi colaborator, fost director al compartimentului fotoidentificări din cadrul Serviciului secret, mai apoi director al Siguranței generale, care a fost trimis în Franța cu misiunea precisă de a se specializa în anumite domenii și mai ales în organizarea modernă a unui serviciu de informații. Eugen Cristescu s-a perfecționat sub îndrumarea directă a unor specialiști ai Biroului 2 și ai siguranței franceze în probleme de expertiză grafică, expertiza textelor vizibile și invizibile, identificări judiciare, tehnică criminologică și microfotografie, fiind numit la revenirea

în țară director al serviciului fotoidentificări, pe care l-a organizat după modelul francez.

Moruzov a dovedit o preocupare permanentă de perfecționare a serviciului pe care îl conducea și de a găsi căi de pătrundere în activitatea desfășurată de serviciile de spionaj străine. El urmărea în primul rînd să cunoască modul de organizare și de lucru, inclusiv tehnica folosită, iar în al doilea rînd să obțină din surse directe informațiile necesare statului și armatei române. Pentru a-și atinge scopul a apelat la o serie de procedee începînd cu colaborarea legală în acțiunile ce interesau ambele țări și terminînd cu infiltrarea agenților proprii sau recrutarea unor agenți străini ce acționau în România sau în alte țări. Pe această linie a stabilit acțiuni de colaborare cu serviciile secrete din Cehoslovacia, Iugoslavia și Polonia și a intrat în contact cu Abwehrul condus de Canaris.

Mihail Moruzov domicilia în București, pe strada Maria Rosetti la nr. 30, purtînd numele conspirativ de M. Ștefănescu. Biroul și-l avea pe Bulevardul Pake, în localul Serviciului secret. Un birou deosebit de elegant, îi permitea să primească vizitele oficialităților de rang înalt, a politicienilor și ofițerilor superiori. Dotat cu aparatură modernă de ascultare și înregistrare - magnetofoane cu fir de oțel, aflate în premieră pe plan mondial - discuțiile erau în general supraveghiate și înregistrate. Automobilul său, un Mercedes-Benz confortabil de ultimul tip, blindat, era prevăzut cu o instalație de imprimat pe discuri și cu un post de emisie-recepție în radiofonie. Ducea o viață de lux și copia pe exponenții marii burghezii. Cumpăra mobilă străină, covoare, tablouri și lucruri de valoare și întreținea relații cu lumea artelor. Făcea dese vizite în străinătate, plecînd însoțit de o grupă de translatori, folosind un pașaport diplomatic cu numele de ing. Ștefănescu. S-a folosit și de alte nume conspirative, cum ar fi M. Ștefan sau Mateescu.

După părerea lui Eugen Cristescu care i-a succedat la conducerea Serviciului secret și care i-a fost subaltern și colaborator apropiat o vreme, "Mihail Moruzov era un om în care trăiau două temperamente deosebite: unul bun, blînd și înclinat spre acte de dăruire sufletească și omenie, altul complet diferit, lipsit de scrupule, o fiară care sfîșia fără milă, uzînd de orice mijloace, permise sau nepermise".

Lupta dusă de Moruzov pe plan intern a reprezentat o permanentă cursă cu obstacole care avea să-i fie fatală. Referindu-se la drumul parcurs de Moruzov, Eugen Cristescu scria: "linia în zig-zag pe care mergea, dintr-o extremă în alta, trebuia să se frîngă în firele pe care le mînuia trebuiau să se încurce".

SERVICIUL SPECIAL DE SIGURANŢĂ AL DELTEI DUNĂRII, PRIMUL NUCLEU VIABIL AL VIITORULUI "SERVICIU SECRET"

Îndată ce i s-a încredinţat sarcina şi mîna liberă în organizarea Serviciului Special de Siguranţă al Deltei, Mihail Moruzov a început prin a-şi alege şi selecta colaboratorii. A pornit cu cîţiva cunoscuţi ai săi, care cunoşteau mai multe limbi, oameni în care avea deplină încredere şi mai ales care, conform părerii sale, erau devotaţi României.

Moruzov şi-a început activitatea informativă cu un număr restrîns de oameni: 3 ofiţeri de poliţie, 3 agenţi speciali transferaţi de la Siguranţa Generală, 7 agenţi detaşaţi de la Marele Cartier General, un agent de la poliţia din Tulcea şi un curier. Personalul şi l-a completat apoi pe parcursul activităţii.

Moruzov şi-a conceput Serviciul împărţindu-l în trei sectoare: Sectorul Sulina, unde a numit şef pe subcomisarul Traian Constantinescu; sectorul Vîlcov, unde a trimis ca şef pe subcomisarul M. Ivănescu şi Sectorul Ismail pe care l-a luat să-l conducă personal. Agenţii primiţi i-a repartizat apoi pe sectoare.

Exceptînd cadrele menţionate a mai recrutat o serie de informatori cercetaşi. Aceştia erau recrutaţi din rîndul localnicilor care dispuneau de rude aflate peste linia frontului. Informatorii au acţionat în toată zona în special în Delta Dunării şi în zona ocupată de inamic din Dobrogea. Exceptînd informatorii-cercetaşi, Serviciul Special de Siguranţă al Deltei, a mai folosit şi o serie de "Informatori-sedentari", adică informatori recrutaţi din rîndul populaţiei ce locuia în spatele frontului inamic. În mod obişnuit, aceştia ţineau legătura cu Serviciul Special de Siguranţă al Deltei prin intermediul "Informatorilor-cercetaşi". Fie acestora, fie curierilor speciali trimişi

de către serviciu, le erau predate periodic informaţiile culese.

După izbucnirea Revoluţiei din Octombrie în Rusia, activitatea Serviciului Special de Siguranţă al Deltei a cunoscut mari modificări. Trupele ruseşti s-au retras în interiorul Rusiei. În Deltă numărul soldaţilor români era foarte mic. După luptele de la Oituz, Mărăşti şi Mărăşeşti, ostilităţile aproape că încetează, armatele supraveghindu-se reciproc.

Cartierului General al Armatei Române îi erau necesare date despre ce se petrecea dincolo de Dunăre, în tabăra inamică din Dobrogea. Moruzov a primit misiunea să afle ce gînduri avea inamicul, armata germană şi aliaţii săi.

Se impunea obţinerea unor date cît mai sigure şi pe cît posibil de la surse oficiale.

Cererea depăşea posibilităţile colectivului Serviciului Special de Siguranţă al Deltei. Mihail Moruzov s-a gîndit să apeleze la o stratagemă, şi anume folosindu-se de un pretext oarecare să intre în relaţii directe cu Serviciul de Spionaj german din zona Dobrogei de Nord. După ce a obţinut aprobarea comandorului Coandă, Comisarul special al guvernului român pentru Deltă, a trecut la acţiune. În dimineaţa zilei de 23 decembrie 1917 Moruzov l-a chemat în biroul său pe agentul Fomino, care vorbea atît limba germană cît şi bulgară. Au plecat pe malul braţului Sulina, şi ajungînd într-un anume loc s-au pregătit să treacă Dunărea. Moruzov a luat legătura cu comandantul unei subunităţi din zonă, căruia după ce s-a legitimat, i-a solicitat să-i împrumute o barcă. Neavînd pe moment, s-au adresat unui grup de soldaţi. Unul dintre aceştia le-a făcut semn soldaţilor aflaţi pe celălalt mal să trimită o barcă. Agentul Fomino s-a urcat în barcă şi au pornit. Ajungînd la celălalt mal, Famino a fost înconjurat de ostaşi germani. Fomino le-a cerut să-l ducă la comandantul lor. Imediat dinspre o baracă a apărut un ofiţer german. Fomino i s-a adresat în limba germană spunîndu-i că doreşte să vorbească cu şeful Serviciului de informaţii şi că el este reprezentantul unui ofiţer român care doreşte să intre în legătură cu acesta. Întîmplarea a făcut ca ofiţerul să fie chiar von Rieger, şeful Serviciului de Spionaj al Puterilor Centrale. Au pornit amîndoi spre baracă. Imediat au mai apărut încă doi ofiţeri: unul german, pe nume Hans Helling şi altul bulgar, Balef.

Fomino le-a expus propunerea lui Moruzov. Ofiţerii prezenţi l-au ascultat atent, spunînd că li se pare interesantă propunerea. Nu au căzut de acord însă cu locul unde urma să se poarte discuţia. În cele din urmă s-a stabilit ca ofiţerul român care dorea să intre în

legătură cu ei să vină în Tulcea, fiindu-i asigurată securitatea.

Fomino s-a reîntors în Deltă şi i-a raportat lui Moruzov cele convenite. Nu a fost de acord cu propunerea de a trece pe teritoriul ocupat, unde să poarte discuţia. A fost trimis din nou Fomino peste Dunăre, cu misiunea să mai insiste. La un moment dat, în toiul negocierilor, unul dintre ofiţerii germani l-a întrebat pe Fomino, cine este ofiţerul în numele căruia vorbeşte.

- Moruzov, i-a răspuns Fomino.

Ofiţerul german l-a tras deoparte pe von Rieger şi au discutat ceva în şoaptă. Cînd au terminat, ofiţerul a revenit lîngă Fomino şi i-a spus că este de acord să meargă cu el. Probabil că era la curent cu funcţia şi ocupaţia lui Moruzov.

S-au urcat amîndoi în barcă şi au început să vîslească în direcţia celuilalt mal. Traversarea a durat ceva mai mult de o jumătate de oră. Între timp, ofiţerul german i-a pus lui Fomino o serie de întrebări, gîndindu-se probabil dacă nu cumva i se întinde o cursă. Ajungînd la mal, a venit în întîmpinarea lor însuşi şeful Serviciului Special de Siguranţă al Deltei. Moruzov şi-a primit oaspetele cu prietenie şi au făcut o plimbare pe malul apei. Moruzov i-a explicat germanului evenimentele care au loc în Rusia şi despre soarta prizonierilor germani din Moldova. Moruzov i-a explicat că în cazul existenţei unei înţelegeri, statul român este de acord să le predea o parte din prizonieri, în schimbul altor prizonieri. Pentru a conferi o mai mare greutate spuselor sale, Moruzov i-a arătat reprezentantului spionajului german că este personal interesat în această problemă, întrucît tatăl său se afla internat într-un lagăr bulgar. Moruzov a fost crezut.

Heiling s-a arătat interesat de problemele discutate cu Moruzov şi i-a spus acestuia că va raporta la întoarcere şefilor săi. A rămas ca a doua zi, Fomino să treacă din nou Dunărea, pentru a i se comunica rezultatul. În cazul în care germanii erau de acord cu cele propuse, agentul urma să se întoarcă însoţit de Helling. Trebuie spus că Helling îndeplinea funcţia de şef-adjunct al Serviciului de Spionaj al Puterilor Centrale din zona de ocupaţie Dobrogea de nord, lucru pe care Moruzov îl şita prea bine.

Trecînd Dunărea, Fomino s-a îndreptat spre Tulcea unde Helling îşi avea reşedinţa. S-a prezentat la biroul acestuia, unde îl aştepta ofiţerul german. I-a comunicat că superiorii săi sînt de acord cu continuarea tratativelor, însă acestea să fie purtate în Tulcea şi nu în Deltă. Agentul s-a întors şi i-a raportat lui Moruzov. Helling nu accepta să mai vină în partea română. Moruzov nu s-a hotărît nici de data aceasta să treacă Dunărea. Agentul s-a întors la Helling,

încercînd să-l convingă totuşi să vină pe malul românesc. În cele din urmă ofiţerul german a fost de acord, dar cu o condiţie: fiecare în cîte o barcă să vină şi să se întîlnească la mijlocul Dunării. Cu această soluţie au fost de acord ambii parteneri.

La ora fixată, Helling s-a prezentat la mijlocul apei, fiind însoţit de o gardă formată din cinci ostaşi. Moruzov a venit, însoţit fiind numai de Fomino. Toate tratativele trebuiau efectuate în cel mai desăvîrşit secret.

Vremea era însă total neprielnică. Încă din zori, începuse să ningă, iar acum zăpada cădea cu lopata. Începuse să sufle şi crivăţul. Viscolul se înteţise. Pe Dunăre, se scurgeau la vale sloiuri de gheaţă. Barca în care se afla Moruzov şi agentul său a fost izbită de un astfel de sloi, fiind gata să se răstoarne. În cele din urmă, cu mari dificultăţi, a ajuns la mijlocul Dunării. Aici îi aştepta Helling. Si-au dat repede seama, că în astfel de condiţii nu pot purta negocieri. Ofiţerul german şi-a repetat invitaţia de a merge în Tulcea. Moruzov a fost de acord. Bărcile s-au îndreptat spre oraş, împinse de vînt. La chei erau aşteptaţi de către von Rieger, şeful lui Helling şi un ofiţer bulgar pe nume Balef. Discuţiile s-au purtat în clădirea Agenţiei fluviale. S-a discutat despre soarta prizonierilor nemţi şi bulgari din Moldova, despre prizonierii români luaţi de trupele germano-bulgare. Moruzov a promis că prin relaţiile pe care le au, va insista să li se aplice un tratament omenos. A ceurt ca şi germanii şi bulgarii la rîndul lor să procedeze în mod identic. Nu a omis, să ceară, ca în schimbul acestui serviciu, să se dea voie unor refugiaţi din Dobrogea să se reîntoarcă acasă. Aceasta permitea Serviciului Special de Siguranţă al Deltei să-şi poată infiltra unii agenţi ai săi în spatele liniilor germane. Legătura dintre cele două servicii secrete fusese stabilită, prima parte a misiunii lui Moruzov deci era îndeplinită. Acum trebuia să intervină perspicacitatea şefului Serviciului Special de Siguranţă al Deltei.

La despărţire, agentul român le-a cerut germanilor cîteva ziare. Aceştia au propus că le vor da la întîlnirea viitoare. Au cerut şi ei ceva alimente. În Dobrogea era foamete mare.

Ziarele erau necesare Serviciului Special de Siguranţă al Deltei pentru a putea trage unele concluzii asupra stării de fapt din teritoriul aflat sub ocupaţie.

Pe timpul cît au stat la Tulcea, cei doi agenţi au urmărit mişcările de trupe din portul Tulcea şi circulaţia populaţiei din oraş.

După două zile, conform înţelegerii, Moruzov a venit din nou la Tulcea, aducînd cu el trei pachete de ceai şi două roţi de caşcaval.

Helling i-a oferit în schimb aproximativ 20 de exemplare din ziarele "Lumina" şi "Gazeta Bucureştiului", care apăreau sub ocupaţie. S-au schimbat informaţii pe diverse teme. Moruzov analizînd cele discutate a reuşit să tragă o serie de concluzii asupra atmosferei din tabăra inamică. A putut constata astfel că nemţii şi aliaţii lor erau preocupaţi de înăbuşirea unor eventuale revolte în rîndul trupelor proprii şi nici decum de pornirea vreunei ofensive. Pericolul nu era complet înlăturat, germanii fiind gata oricînd să treacă la atac. Moruzov a raportat Marelui Cartier General cele aflate.

Cu prilejul acestor contacte s-a reuşit introducerea cîtorva agenţi români în spionajul german. Cu ajutorul acestora, Serviciul Special de Siguranţă al Deltei a intrat în posesia unor date importante care au fost de un real folos comandamentului român din Delta Dunării şi Marelui Cartier General de la Iaşi.

În anul 1919, Serviciul Special de Siguranţă al Deltei Dunării se transformă în Serviciul Special de Siguranţă al Dobrogei care îşi va trimite agenţi în toată peninsula Balcanică.

●
● ●

Primul război mondial luase sfîrşit. Era în 1920. Un an dificil, cu greve şi încercări de a se torpila Unirea. Mihail Moruzov mai locuia încă la Tulcea, de unde conducea reţeaua de spionaj şi contraspionaj ce avea ca scop contracararea activităţii subversive duse de turci, bulgari şi germani, ai căror spioni rămaseseră în Dobrogea după retragerea trupelor de ocupaţie.

La toţi aceştia - ca şi cum nu erau destul de numeroşi - se mai adăugau acum agenţii sovietici trimişi şi infiltraţi de Ceka. Sarcina lui Moruzov era de a pune la punct reţeaua informativă. Au fost antrenaţi în reţea o serie de pescari lipoveni, care acopereau aproape toată coasta Mării Negre, de la Sulina pînă la Varna şi care uneori mergeau chiar pînă la Constantinopol. Toţi aceştia îndeplineau o muncă informativă cu rezultate ce depăşeau orice aşteptare. Singura problemă care se punea era a dirijării lor cît mai eficiente. Stînd la taifas prin cîrciumi, cutreierînd prin bazarul de la Istambul, aceşti pescari devotaţi au auzit că ruşii, care mişunau în capitala Turciei, instigaţi de serviciile secrete sovietice, puneau la cale invadarea pieţei româneşti cu ruble false. Se urmărea pe această cale scoaterea din joc a României şi ruperea ei de Antantă. Calea aleasă era de ruinare economică, prin zdruncinarea sistemului său financiar.

Între cele două războaie mondiale şi mai înainte chiar, leul era

una dintre cele mai puternice valute din Europa, avînd acoperire în aur pe pieţele de schimb.

Moruzov şi-a pus în minte un plan. El a organizat un magazin de accesorii pescăreşti pe care l-a încredinţat spre deservire fraţilor Milan, George şi Rudi Sculteti. Magazinul prin aşezarea sa se bucura de un vad excelent. Pescarii veneau la magazin, tîrguiau lucrurile de care aveau nevoie şi furnizau informaţiile adunate. Aceşti oameni aduseseră ştirea cu invazia rublelor false.

Moruzov şi-a dat imediat seama de complexitatea problemei şi că îl depăşea. S-a sfătuit cu unul dintre subordonaţi, agentul Chiriţescu. Trebuia ajuns la sursa afacerii. Nu exista decît un singur mijloc: infiltrarea în rîndul falsificatorilor. S-a examinat problema pe toate feţele. În cele din urmă, pescarii au venit cu soluţia salvatoare. Ei l-au luat pe Chiriţescu cu ei în peregrinările profesionale şi la chiolhanuri. Agentul părea de acum unul de al lor, mai ales că vorbea aceeaşi limbă. Chiriţescu, dînd dovadă de o răbdare de fier, era numai ochi şi urechi. Observa tot ce se petrece împrejur. Înfiltrat în rîndul agenţilor spionajului sovietic, aceştia i-au făcut o destăinuire extrem de importantă. În operaţiunea de invadare a României cu ruble false, nu tot bănetul urma să fie fals. Primul milion cuprindea valută veritabilă, fiind o stratagemă menită să sustragă atenţia de la ceea ce avea să urmeze.

Moruzov a intuit exact momentul cînd primul milion de ruble - milionul adevărat a intrat în ţară. Spionii au fost pe rînd făcuţi inofensivi. Cînd reţeaua de traficanţi şi-a dat seama că fusese deturnată era prea tîrziu pentru ea. Peste cîtva timp s-a aflat că urmau să fie introduse 12 milioane de ruble, sumă care ar fi afectat economia ţării noastre.

Milionul de ruble a intrat în patrimoniul statului, îmbogăţind bugetul. A fost prima confruntare de anvergură cu serviciile de spionaj sovietic. Dar succesul lui Moruzov a atras invidia multor confraţi. Aceştia au pornit o campanie de defăimare care a sfîrşit prin a-l convinge pe Constantin Argetoianu că Moruzov îşi trucase succesul. Drept urmare, în loc să-i atribuie o recompensă, i-a desfiinţat reţeaua şi l-a trimis în judecata tribunalului militar. Procesul a durat cinci ani de zile - am vorbit de el - şi în cele din urmă adversarii săi au trebuit să bată în retragere. A fost scăpat de generalul Dragu, cel pe care Moruzov îl scosese din lagărul german în care fusese internat.

Imediat, în primii ani după primul război mondial au apărut semne că va avea loc refacerea potențialului economic și reînvierea militarismului german și al aliaților acestuia. România fiind una dintre primele țări vizate de tendințele expansioniste și revanșarde ale Germaniei, era obligată să se informeze cît mai amplu și precis și să cunoască tot ce se punea la cale împotriva sa. Drept urmare, șeful Serviciului Secret Secția a V-a a Marelui Stat-Major al Armatei Române a trimis în misiune de informare la Berlin în vara anului 1921 pe căpitanul Roman.

La întoarcere, pe data de 10 august 1921 căpitanul Roman a înaintat sinteza informațiilor privind situația din Germania către Marele Stat Major al Armatei Române, în care se arăta că situația politică nu se diferenția semnificativ față de cea premergătoare războiului și că aceleași partide politice revanșarde își disputau șansele pentru cucerirea puterii. Partidele de dreapta ca și cele de stînga aveau vederi comune pe planul politicii externe: aducerea Germaniei pe calea dominației mondiale. Se făcea remarcat cultul pentru împărat și pentru familia doamnitoare, pentru tot ceea ce amintea imperiul cu splendoarea lui, sentimentul fiind mult mai accentuat decît înainte de 1914. Pentru atingerea scopului urmărit se avea în vedere aplicarea unei politici de izolare a Franței, Angliei și Italiei și cîștigarea de partea Germaniei a Americii, atragerea de capital din această țară. Există și un precedent, căci o parte importantă de capital american fusese deja investit în oțelăriile "Bismarck".

Referitor la țara noastră, raportul menționa că cercurile politice germane cred că România, stăpîna gurilor Dunării și a unui teritoriu bogat în materii prime, va avea nevoie în primul rînd de Germania pentru a se reface.

Germania ducea o politică duplicitară. Astfel, din punct de vedere militar, în mod formal aducea la îndeplinire toate condițiile ce-i fuseseră impuse prin Tratatul de Pace. În realitate își organiza o armată puternică, instruită și dotată cu tot materialul necesar ducerii unui război modern. Se sconta pe o armată formată din circa 800 000 ofițeri și soldați.

Organele de informații, contrainformații și propagandă fuseseră minuțios reorganizate pe baze moderne.

Căpitanul Roman mai menționa în raportul său că serviciul

secret german își reluase activitatea sub conducerea generalului von Beckt care rechemase la post fostul personal. Reluarea vechilor legături economice cu unele țări a facilitat refacerea contactelor informative. Aceleași condiții au favorizat acțiunile Serviciului de propagandă care fusese trecut în subordinea Ministerului de Interne. În cadrul fiecărei legații a fost creat cîte un birou de presă. În strînsă legătură cu Serviciul secret german funcționau la Berlin centre de spionaj maghiar, aflate sub directa conducere a căpitanului conte Aladar Veszprémenyi. Respectivele centre se ocupau cu recrutarea de noi agenți pe care după ce îi formau îi trimiteau în România, Serbia și Cehoslovacia cu misiunea de a culege și transmite informații. Și germanii dispuneau la Budapesta de un centru care recruta agenți pentru a fi trimiși apoi în Franța, Anglia și Polonia. Centrul era condus de căpitanul Otto Eberhart.

Împotriva României se utiliza în primul rînd cetățeni francezi, englezi, americani și italieni, aflați în funcție la Berlin ca diplomați și funcționari comerciali. Propaganda ostilă României era îndreptată în mod special împotriva armatei pentru a o face ineficientă.

Pe teritoriul Germaniei se aflau organizații aparținînd emigranților ruși proveninți din Rusia țaristă și care serveau acum drept canal de obținere a informațiilor pentru Serviciul secret german. Comitetele ruse dispuneau de cîte un stat major militar, ce se afla în legătură directă cu Marele Stat Major al Armatei Germane. Organizațiile emigranților ruși aveau ca principală preocupare spionajul politic și militar.

Analizînd datele ce le obținuse, căpitanul Roman propunea înființarea unui centru de informații ofensiv și de apărare în Germania și Ungaria. Își baza propunerea pe considerentul că un ataşat militar oricine ar fi, oricît de mari fonduri ar avea la dispoziție și oricît ar fi dotat cu calități deosebite, cunoștințe speciale și aptitudini în materie de spionaj nu va putea organiza un serviciu de spionaj în toată accepțiunea cuvîntului care să dea roade. "Căpitanul Roman își baza convingerea pe: a) Serviciul german de contraspionaj a ajuns la perfecțiune; b) asupra corpului diplomatic și în special asupra ataşaților militari se exercită o strictă supraveghere; c) folosirea pe scară largă și fără ezitare a mijloacelor radicale cum ar fi, spre exemplu, dispariția persoanelor suspecte, face ca agenții prezumtivi să refuze colaborarea cu ataşații militari; d) sub supravegherea strictă a contraspionajului german, ataşații militari nu au posibilitatea să desfășoare o activitate lipsită de riscul unor agenți dubli, cum era de exemplu cazul lui Făinaru care, în timpul

ocupației germane a lucrat la București cu spionajul german iar acum pentru serviciile ce le aduce a obținut de la Legația română din Berlin pașaport românesc pe timp de doi ani; e) statele Antantei și-au organizat cîte un serviciu de spionaj în afara reprezentantelor diplomatice".

În încheierea raportului, căpitanul Roman indica următoarele persoane susceptibile a fi folosite în activitatea informativă:

- Jean Moșeanu, fost patron al restaurantului "Trocadero" din București. În timpul ocupației germane era bun prieten cu Pinckoffs, șeful Poliției secrete germane din București. Moșeanu poseda o mare avere la Berlin și avea multe relații în Germania, cărora le-a adus mari servicii prin demascarea cetățenilor ce încercau să scoată averi din țară spre a le depozita mai ales în Elveția. Căpitanul menționa că a avut cu Moșeanu mai multe întîlniri în decursul cărora acesta s-a oferit să colaboreze cu Serviciul român de informații dacă i se asigură revenirea în țară alături de bătrîna sa mamă. S-a mai propus lui Roman o întrevedere cu Pinckoffs care în schimbul unei importante sume de bani necesare stabilirii sale în România, era dispus să ofere Serviciului secret român dosarele foștilor colaboratori români din timpul ocupației. Întîlnirea fusese fixată a avea loc la Viena, dar nu s-a mai produs deoarece Moșeanu s-a îmbolnăvit subit. Nu s-a putut stabili dacă boala lui Moșeanu a fost sau nu reală.

- Romulus Popescu, colaborator activ al Serviciului de informații maghiar. Cu prilejul întrevederilor avute, căpitanul Roman a stabilit că acesta își recunoaște faptele de trădare comise și e de acord ca în schimb pentru a fi iertat să aducă servicii patriei sale.

Mai erau menționate și alte nume pe lista propusă de căpitanul Roman. În orice caz, justețea informațiilor sintetizate de căpitanul Roman în raportul său din 10 august 1921, a fost confirmată de evoluția viitoare a evenimentelor ce au avut loc în Europa și care au interesat și poporul român.

Ce făcea în acest timp vestitul birou 3B - nucleul spionajului german din timpul războiului? Strict oficial, el fusese desființat. Învingătorii nu reușiseră să intre în posesia fișierelor ce conțineau cadrele informative germane. Colonelul Walther Nicolai, șeful Serviciului secret german, și generalul Max Ronge, șeful Serviciului secret austriac, arseseră dosarele și codurile din arhivele secrete. Acum își scriau memoriile, aruncînd întreaga vină a înfrîngerii pe miopia șefilor de arme și pe inerția guvernelor pe care le slujiseră cu abnegație.

Așa cum am mai arătat, în perioada imediată primului război

mondial, serviciile de spionaj străine şi-au manifestat prezenţa printr-o ofensivă împotriva României. Ţara noastră ocupînd o poziţie geografică cheie şi dispunînd de importante bogăţii naturale, materii prime strategice, a constituit un obiectiv urmărit de capitalul internaţional, lucru reflectat şi pe planul activităţii serviciilor secrete. Serviciul Special de Informaţii din România, în perioada respectivă, a fost mai mult preocupat de urmărirea mişcării muncitoreşti din interior şi mai puţin de ceea ce se întîmplă pe plan extern. De această situaţie vor încerca să profite oficinile de informaţii germane.

După 1920, odată cu reluarea relaţiilor diplomatice româno-germane, se produce un proces de reactivizare şi înfiinţare de diverse societăţi cu caracter cultural şi socio-economic care pregăteau în fond, înfiltrarea informativă în România. Contraspionajul român a fost mobilizat să stabilească caracterul acestor insolite asociaţii de foşti camarazi şi amatori de drumeţie.

În martie-aprilie 1926 a fost semnalată la Viena şi Berlin existenţa unei vii activităţi politico-diplomatice germano-austriece. A fost o pistă pentru serviciul de contraspionaj român, a cărei urmărire va duce la descoperirea firelor de legătură între cadrele şi reţelele informative germano-austriece care îşi încercau forţele în România şi Balcani. Verificarea datelor a condus la constatarea că în această acţiune sînt antrenate şi ministerele de război şi siguranţele generale ale celor două state. România şi alte ţări din zonă era luată din nou în obiectiv de fostele puteri centrale. Dînd dovadă de profesionalism, rezidenţele informative române reuşesc să descifreze organizarea intimă a reţelei, modul ei de lucru în exterior. A rezultat astfel că organizaţia era împărţită în două grupe: grupa ofensivă A şi grupa defensivă B. Prima grupă, era condusă de locotenent-colonelul Winckler, care avea drept obiectiv spionajul, avînd pentru întreaga Europă un număr de 6 subsecţii. Şeful subsecţiei B (în care intra şi România) era maiorul Tande.

Contraspionajul român mai descoperă că de asemenea, Secţia I-a din Ministerul de Război austriac, însărcinată cu controlul frontierelor şi afacerilor de stat internaţionale, era în realitate serviciul de spionaj austriac. Avea ca şef pe generalul de brigadă Hans Witas, care colabora direct cu Walther Nicolai. Ambele siguranţe generale, din Berlin şi Viena, lucrau împreună şi se puneau de acord reciproc prin intermediul unor posturi speciale. Şeful secţiunii şi siguranţei berlineze a fost numit doctorul Weiss, avînd corespondent la Viena pe consilierul Plack. Agenţii civili ai

brigăzilor de siguranţă cooperau organizat cu cei militari, care erau recrutaţi din rîndul ofiţerilor de rezervă, fiind reactivaţi sub acoperămîntul de voiajori sau funcţionari ai unor firme comerciale.

Grupa ofensivă "A" condusă de colonelul Eugen Luschinski se ocupa cu supravegherea ataşaţilor militari, a ambasadelor şi a tuturor misiunilor străine. Ea mai colabora direct cu secţia politică din siguranţa generală a Austriei - condusă de Palack şi avea ataşată secţia cifrului, ca şef pe colonelul Bendiner.

Componenţii celor două grupuri erau ofiţeri germani şi austrieci, ce erau comandaţi de către generalul Hans Witas. O comisie ce se întrunea de două ori pe lună supraveghea din punct de vedere organizatoric activitatea grupurilor. Coordonarea era asigurată de către colonelul Walther Nicolai. Comisia austriacă de colaborare cu cea germană era formată din 24 de membri, majoritatea ofiţeri superiori, şefi de secţie, experţi în tehnica de război, în învăţămîntul militar şi în dislocarea trupelor.

Această organizaţie de spionaj se folosea de foşti ofiţeri superiori din armata germană şi austro-ungară, cărora li se atribuiseră acum funcţii în instituţii diverse, socio-economice şi culturale, şi care sub această mască practicau spionajul.

Apar numeroase sucursale comerciale şi industriale şi în România. Agenţii deghizaţi puteau să cutreiere nestingheriţi diverse zone din ţară şi să culeagă informaţii pe care le transmiteau apoi la Berlin şi Viena. Efectuînd legături de afaceri cu angrosiştii români, ei căutau să pătrundă în intimitatea întreprinderilor industriale şi comerciale pentru a le cunoaşte modul de funcţionare şi secretele, ajungînd treptat să cunoască în amănunt ramuri întregi economice. Era urmărită îndeaproape starea de spirit a populaţiei, evoluţia partidelor şi a vieţii politice, simpatiile şi antipatiile faţă de Germania şi crearea de legături noi de prietenie.

A început să se acorde atenţie spionajului militar propriu-zis. A fost creată o secţie a orientului compusă dintr-un grup central din 5 persoane, foşti ofiţeri superiori, conduşi direct de Walther Nicolai. Aceste cadre colaborau strîns cu grupul din Viena, comandat de generalul Hans Witas.

Spionajul cu caracter militar era asigurat în general tot de ofiţerii rezervişti, cunoscători ai istoriei şi geografiei statelor vizate din vremea ocupaţiei din timpul primului război mondial.

La începutul primăverii anului 1927 a avut loc un eveniment neobişnuit care a zguduit lumea serviciilor informative din ţara noastră[1]. Mai precis, la 28 martie, Serviciul secret de informaţii al Marelui Stat-Major al Armatei Române a primit, prin Secţia de informaţii a Marii Britanii la Bucureşti, următoarea notă trimisă de centrala Inteligence-Service-ului din Londra: "Serviciul nostru secret... ne-a înştiinţat că în luna martie a.c. Serviciul special de informaţii al statului "Medeea" din Viena, cu raportul nr. B.I. 68 a înaintat un document complet asupra Ordinei de bătaie a armatei române... pentru care document s-a plătit 25 000 de şilingi.

Vă rugăm să binevoiţi a face ca această ştire să parvină Serviciului secret al Marelui Stat-Major al Armatei române, cu următoarele menţiuni:

1) Că experţii militari ai Marelui Stat Major al statului "Medeea", în urma expertizelor făcute, au ajuns la concluzia că documentul este real;

2) Că comunicarea Serviciului nostru de Informaţii (...) este absolut serioasă şi de exclus orice îndoială.

Informaţia de mai sus poartă semnătura lui Mihail Moruzov şeful Serviciului Secret Român.

Recepţionarea unei asemenea informaţii a atras după sine, după cum era de aşteptat alertarea Serviciului Secret de Informaţii, Secţia a II-a a Marelui Stat-Major şi persoanele responsabile din Siguranţa generală a statului şi conducerea superioară a armatei române. Drept urmare, la 14 iunie 1928, şeful Marelui Stat-Major, generalul Samsonovici, menţiona pe colţul unui raport: "Din sursă serioasă şi de încredere se semnalează că la Marele Stat-Major al Statului "Medeea" se găseşte planul de mobilizare al armatei române. Experţii statului "Medeea" au zis că-i original".

Pentru lămurirea împrejurărilor în care a dispărut documentul respectiv şi descoperirea vinovaţilor, au fost întreprinse cercetări minuţioase. Primele rezultate au scos în evidenţă faptul ca de la Marele Stat-Major al Armatei Române lipsea lucrarea intitulată: "Studiul modului cum s-a realizat pregătirea mobilizării armatei pe anul 1926", şi la care era anexat planul de mobilizare pe anul 1926. Acest document, având nr. 560 din 1926, a fost predat la 26 august 1926 de către generalul Aurel Alimănescu, şeful Direcţiei I-a, generalului adjutant de cavalerie Ion Florescu, secretar general al

1) C. Neagu, D. Marinescu, R. Georgescu, Fapte din umbră. Editura Politică Bucureşti, 1977, vol. II, p.170.

Ministerului de Război, pentru a fi predat ministrului de război, generalul de cavalerie Ludovic Mircescu.

La 13 octombrie 1926, Marele Stat-Major a solicitat returnarea documentului generalului Ion Florescu, însă nu l-a primit. Cu nr. 593 din 11 iulie 1927, i s-a solicitat din nou documentul în cauză, dar toate demersurile Marelui Stat-Major au rămas fără răspuns. La 19 iulie 1927, generalul Samsonovici a cerut să-i fie înapoiată lucrarea sau să i se dea Marelui Stat-Major o dovadă din care să rezulte că documentul a fost primit şi se află depozitat la Ministerul de Război.

Pe marginea unui raport referitor la documentul în cauză: generalul L. Mircescu, ministrul de război şi generalul Ion Florescu, secretar general al Ministerului de Război. Solicitîndu-i-se să dea o declaraţie în această problemă, generalul L. Mircescu ministrul de război, recunoaşte că în august 1926, în timp ce era ministru a ordonat să i se trimită la Vatra Dornei, unde îşi petrecea concediul, spre examinare, anumite documente care nu sufereau întîrziere în rezolvarea lor. Ca atare, în a doua jumătate a lunii august i s-a trimis şi documentul: "Dare de seamă asupra mobilizării pe 1926". Generalul menţionează că nu a mai înapoiat documentul ci l-a oprit, urmînd să-l înmîneze personal secretarului general, generalul Florescu care răspundea de el, punîndu-l la păstrare într-un geamantan într-o cameră a hotelului din Vatra Dornei, unde era cazat pe timpul concediului.

Cînd s-a înapoiat terminîndu-şi concediul de la Vatra Dornei, în luna septembrie, a adus cu sine şi documentul în speţă pe care l-a înmînat lui Florescu în cabinetul său, cu care ocazie i-ar fi spus acestuia cuvintele: "L-am văzut, nu mai am nevoie de el".

În octombrie 1926, şeful Marelui Stat Major, generalul Lupescu, solicită documentul cu pricina. Generalul Mircescu îl cere noului secretar general al ministerului, generalul Ivanovici, care pretinde că nu-l are şi că nu i l-a dat nimeni în primire. Îl caută şi nu-l găseşte.

Generalul L. Mircescu ordonă imediat să fie efectuate cercetări, menţionînd: "Dau ordine severe să se caute. Nu se găseşte nicăieri. Se găsesc alte acte rătăcite, dar acesta nu". Ministrul Mircescu îl întreabă din nou şi pe generalul Florescu despre existenţa documentului, care neagă că s-ar afla în posesia sa, dar pentru orice dubiu îl va căuta şi acasă printre actele şi documentele sale.

Între timp, generalul I. Florescu efectuează o călătorie în Franţa şi în absenţa acestuia ministrul Mircescu întreabă acasă la I. Florescu, dacă s-a găsit documentul în cauză şi a primit un răspuns

negativ.

Generalul Florescu revine între timp din Franța și ministrul Mircescu declară că i-a adresat în scris "Ordinul confidențial nr. 36 din 20 ianuarie 1927 prin care îl somează să-i predea documentul. Generalul I. Florescu răspunde evaziv "că nu-și amintește, că nu ține acasă acte și că îl va mai căuta. Nu a vrut să facă larmă, nădăjduind că se va găsi rătăcit pe undeva".

Pe la jumătatea lunii iunie 1927, generalul L. Mircescu este schimbat de la conducerea ministerului și asupra pierderii documentului s-a păstrat tăcere. Abia după ce a mai trecut un an, în iunie 1928, noul ministru de război, generalul Paul Anghelescu îl informează pe Mircescu că documentul ar fi căzut în mîinile unei puteri străine.

Generalul Mircescu i-a cerut generalului Paul Anghelescu să-și continue cercetările în vederea descoperirii documentului. Mircescu a cerut și în scris, cu nr. 431 din 4 septembrie 1928 să se continue cercetările fără să se dea curs cererii sale. Mircescu va reveni cu raportul nr. 628 din 24 decembrie 1928, în urma cărui fapt ministrul de război actual l-a însărcinat pe generalul Petala să întreprindă noi cercetări.

Generalului Mircescu i s-au comunicat următoarele:

- Se face vinovat că a reținut actul la Vatra Dornei;
- că a ținut acasă și alte documente secrete.

Drept urmare, la 24 iunie 1929, generalul Ludovic Mircescu a fost invitat la Consiliul superior al armatei, unde i s-a pus în vedere să demisioneze, atît el cît și generalul I. Florescu căruia i-au fost imputate următoarele fapte:

- încălcarea ordinelor și trimiterea la Vatra Dornei a planului de mobilizare;
- planul a fost trimis printr-un tînăr ofițer, fără opis, fără a fi fost atenționat, împachetat neglijent, fără chitanță. Documentul nu reclama urgență;
- la înapoierea curierului (căpitan Hirjescu de la o flotilă de aviație) nu i se cere nici o explicație privind soarta documentului;
- cînd s-a întors ministrul din concediu, generalul Florescu nu i-a cerut socoteală despre document;
- cînd generalul I. Florescu a fost întrebat de ministru, a răspuns evaziv;
- cînd a predat actele succesorului său, generalul Ivanovici, nu i-a spus nimic de document și nici nu l-a informat că s-ar găsi la ministru;

- a plecat în Franța fără a se interesa de documentul dispărut, deși ministrul a întrebat în lipsa lui de acasă;

- cu prilejul cercetărilor, la generalul I. Florescu s-au descoperit diverse documente cu caracter secret, rătăcite.

În sarcina generalului I. Florescu s-au mai pus și alte acuze, dintre care o mențione aparte o au temporizarea unui contract de achiziționarea de arme și muniții. Deși se stabilesc cumpărarea armelor de la o firmă din Italia, în vreme ce ministrul se afla la Vatra Dornei, în concediu, generalul Florescu a intervenit la Ministerul de Finanțe pentru amînarea contractului, fapt care i-a reușit. Nu și-a informat superiorul despre aceasta, deși a fost de două ori la Vatra Dornei și nici cînd titularul departamentului s-a înapoiat din concediu. Ministrul a luat cunoștință despre fapta generalului I. Florescu abia la Consiliul de Miniștri.

În al doilea rînd, cu prilejul avansării în grad a unor ofițeri, generalul Florescu a adăugat pe lista venită de la semnat de către ministru a unui număr de 104 locotenenți colonei. Șeful de cabinet al ministrului l-a sesizat pe acesta imediat și falsul a fost stopat. Întrebat de ministru pentru ce a făcut aceasta, generalul Florescu a răspuns simpu: "Am greșit".

Ca o consecință a gravelor abateri semnalate mai sus, ministrul a cerut imediat îndepărtarea generalului I. Florescu din funcția de secretar general.

De asemenea i s-a cerut să-și prezinte demisia și generalului L. Mircescu.

La 14 iunie 1929 un proces verbal menționa următoarele: "Inspectorii generali de armată generalul de corp de armată, Mărdărescu Gheorghe și generalul de divizie Petala Nicolae, Angelescu Paul și Rudeanu Vasile, sub președenția generalului Cibaski H., ministru de război, au analizat situația generalului Mircescu Ludovic (general de divizie), inspector general al cavaleriei și generalul de brigadă Florescu Ion, comandantul Diviziei 12 și au hotărît să-și ceară demisia, deși faptele lor sînt pentru judecarea Consiliului de război. Dar a) ar prejudicia reputația armatei: b) s-ar face vîlvă în presa din străinătate cu repercusiuni asupra cadrelor de comandă; c) în proces se vor face dezvăluiri referitoare la valoarea lucrării". Toate acestea au făcut ca procesul să nu aibă loc.

Să examinăm acum aspectele mai puțin cunoscute ale afacerii dispariției planului de mobilizare al armatei române. Cine era Ludovic Mircescu? Ofițer de cavalerie, constituia o figură proeminentă a protipendadei cosmopolite ce gravita în jurul palatului

regal. Competența sa profesională cît și capacitatea sa organizatorică, de comandant militar ridica numeroase semne de întrebare, în schimb se bucura de mare trecere la palat și acest lucru i-a fost favorabil ascensiunii sale, mergînd pînă a deveni chiar ministru.

În calitate de ministru, i-a fost prezentat de către secretarul general al ministerului, generalul Ion Florescu, planul de mobilizare al armatei pe anul 1926, lucrare ce conținea circa 100 pagini însoțite de numeroase anexe, grafice și schițe, document ce se bucura de caracter strict secret.

Documentul i-a fost trimis și înmînat la Vatra Dornei, unde se afla în concediu și locuia la hotel. Acolo ministrul se afla în compania unei femei cu o origine enigmatică. Despre ce era vorba? Prin anii 1919-1920 se refugiase la Hotin, venind din Galiția, o doamnă cu maniere aristocratice, însoțită de cele două fiice ale sale. În urma demersurilor făcute, doamna obține autorizația de a se stabili la Cernăuți, unde își crește fetele, ambele frumoase și extrem de seducătoare.

Una din fete s-a căsătorit cu un consul francez, iar cealaltă l-a cunoscut pe Mircescu, comandantul Diviziei 8, dislocată temporar în Bucovina, cu comandamentul în Cernăuți. Mircescu, tînăr ofițer de cavalerie cu veleități de june prim în saloanele mondene din Cernăuți, o seduce pe tînăra Gerda, blonda cu ochi albaștri. Legătura dintre cei doi este de notorietate publică. Mircescu primește ordinul ca împreună cu divizia sa, să vină în București. Gerda îl însoțește și se adaptează imediat lumii Bucureștiului, fiind introdusă de amantul ei printre cadrele ofițerești superioare din Marele Stat-Major al Armatei, printre oamenii politici ai vremii și în unele cercuri apropiate palatului.

Gerda era agenta unei puteri străine. Ea profită din plin de slăbiciunea ofițerului superior român, culegînd informații pe care le transmitea apoi superiorilor săi. Cînd Mircescu a plecat însoțit de Gerda în concediu la Vatra Dornei și a cerut să studieze planul de mobilizare, spioana s-a hotărît să treacă la acțiune. La două zile după sosirea la Vatra Dornei, ministrul avînd o migrenă, a ieșit singur să facă o plimbare. Cînd s-a înapoiat, a căutat documentul pentru a continua studierea lui. Dar documentul dispăruse fără urme. Și odată cu el, dispăruse și Gerda. Ministrul nu a semnalat nimănui dispariția documentului. S-a rezumat să solicite căutarea amantei, întreprindere care a fost încredințată la doi agenți de siguranță aparținînd organelor locale. Nu a suflat nici un cuvînt despre document. Agenții își încep imediat investigațiile și descoperă că Gerda trecuse în aceeași zi, cu un automobil, frontiera de nord a

României, însoțită de cumnatul său, consulul francez, avînd pașaport și vizele de ieșire necesare.

Din lașitate și lipsă de răspundere, ministrul Mircescu nu a adus la cunoștință împrejurările privitor la dispariția documentului, ci a căutat să arunce vina pe alții și să tergiverseze elucidarea afacerii.

Apariția în presa de peste hotare a unor extrase din documentul în cauză - fapt care demonstra că planul de mobilizare a armatei române se afla în posesia unui serviciu de spionaj străin - au determinat alertarea organelor contrainformative ale armatei, respectiv Secția a II-a condusă pe atunci de colonelul Glatz.

Cercetările întreprinse au condus la constatarea că copia documentului era păstrată cu grijă în seiful șefului Biroului mobilizare din cadrul Secției I-a din Marele Stat-Major, fiind exclusă sustragerea și fotografierea acestuia și deci posibilitatea ca ziarele în cauză să-l poată publica.

Rămînea de cercetat originalul, despre care se știa că fusese trimis spre studiu la cabinetul ministrului, respectiv generalului L. Mircescu care-l primise personal din mîna secretarului general al ministerului, generalul Florescu.

După ce Mircescu a fost somat în repetate rînduri să predea documentul, știm cum acesta s-a eschivat. Atunci s-a instituit o comisie de anchetă care stabilind culpabilitatea lui Mircescu și răspunderea pentru pierderea documentului, i-a cerut lui și generalului Florescu, să demisioneze din armată. La rîndul său, regele Carol al II-lea fiind informat despre cele petrecute, îl cheamă pe Mircescu și îi dă ordin ca în termen de trei luni să înceteze de a mai trăi. Generalul L.Mircescu nemaiavînd altă soluție, s-a sinucis.

Siguranța generală a statului și Secția a II-a din Marele-Stat Major în ancheta pe care au întreprins-o au constatat că un rol de prim ordin în această afacere de spionaj l-a jucat Dimitrie Rostovski - Bruhatov secundat de un anume Rosenzweig, negustor din Galați. Aceștia o manevrau din umbră pe Gerda.

Cine era Bruhatov? Născut la 20 octombrie 1891 la Moscova, era descendent al unei familii aristocratice rusești. După ce a făcut studii la Facultatea de Drept de la Universitatea din Kiev, a funcționat o vreme ca judecător. În acest timp s-a ocupat și de literatură, publicînd sub pseudonimul de Bruhatov. Era un poliglot, vorbind limbile rusă, franceză, engleză, germană, italiană, poloneză și bulgară. În timpul revoluției din octombrie a intrat ca voluntar în armata generalului Vranghel servind ca locotenent de cavalerie în "Dikaia divizia" ("Divizia sălbatică") formată din caucazieni.

După instaurarea regimului sovietic a emigrat în Turcia, stabilindu-se la Istambul. Aici s-a introdus în cercurile britanice din oraș și a devenit corespondentul ziarului "Daily Mail" pentru care a scris o serie de articole. Este contactat de Intelligence Service și recrutat de acesta, fiind însărcinat să meargă în România să spioneze.

La 11 februarie 1923 intră în țara noastră fiind posesor al unui pașaport Nansen și se stabilește la București. Avea ca acoperire reprezentanța ziarului "Daily Mail" și al altor ziare britanice și americane, în realitate fiind agent al lui Intelligence Service. Este luat în vizor de organele contrainformative române, care la 21 februarie 1923 îl supun unui interogatoriu. Într-o semnalare din 17 martie 1923, Brigada 4 de poliție, menționează: "În urma percheziției efectuate la Rostovski Dimitrie Bruhatov, domiciliat în str. Izvor nr. 12 bis și la prietenul său dr. Bogo, domiciliat la Hotel Regal, camera 62, s-a găsit un raport asupra activității comuniștilor din Bulgaria, din 15 februarie 1923, precum și mai multe scrisori și notițe scrise în limba rusă și franceză, care sînt în curs de traducere".

Cercetările organelor de siguranță au conchis că Bruhatov lucra pentru serviciul de informații italian, iar dr. Bogo pentru Intelligence Service.

La un moment dat s-a simulat existența unor nereguli bănești în mînuirea fondurilor secrete ce aparțineau lui Intelligence Service și Bruhatov a fost destituit, fiind înlocuit de dr. Bogo. Cum se explică că Bruhatov a rămas prieten cu dr. Bogo și cu alți agenți ai Intelligence Service-ului? S-a presupus la vremea respectivă că demiterea lui avea ca scop mascarea unor alte misiuni mai delicate ce i-au fost încredințate. Pentru faptul că a fost timp de peste 5 ani reprezentantul unui cotidian britanic, i se acordă lui Bruhatov cetățenia britanică. Contraspionajul român stabilește că Bruhatov dispunea de venituri apreciabile, parte provenind de la ziarele pentru care lucrează și parte avînd o origine necunoscută.

Trecea drept un om extrem de cult și rafinat, la curent cu literatura din principalele țări europene, beneficiind din plin de faptul că vorbea mai multe limbi de circulație internațională.

Dat fiind înclinația naturală pentru învățatul limbilor, a învățat în scurt timp destul de bine și limba română. Exploatînd la maximum farmecul personal, Bruhatov se introduce în cercurile înalte ale emigrației ruse din București și ale protipendadei. Este semnalat în anturajul principesei Wittgenstein, fosta doamnă de onoare a împărătesei Rusiei, în casa lui Kabocev, fost procuror general al

Rusiei, la contele Tolstoi, colonelul Doks şi mulţi alţii. Dar frecventează şi cercurile înaltei societăţi româneşti, printre care se numără principele general Cantacuzino, Lahovari, doamna de onoare a reginei Maria, şefi de partide, ofiţeri superiori şi oameni de afaceri.

Bruhatov este de asemenea semnalat în lumea mondenă, printre intimele lui numărîndu-se artista Maria Snejina de la Opera Română, artista de varieteu Perez d' Acosta şi frumoasa Gerda.

Bruhatov îşi culegea în mod evident informaţiile din cercurile cele mai autorizate, neomiţînd sursele de natură militară şi economică.

În perioada 1934-1935 organele contrainformative îl supraveghează îndeaproape, existînd cu privire la el suspiciuni că lucrează pentru servicii secrete ale unor mari puteri, printre care şi Anglia.

În anul 1934 Bruhatov a înfiinţat "Banca de agricultură şi export" cu sediul în str. Academiei nr 4, ce servea drept acoperire pentru activitatea, sa ocultă. În timp de doi ani îşi schimbă de trei ori domiciliul şi întreţine o vastă corespondenţă cu străinătatea, inclusiv telefonică. Interceptîndu-i-se corespondenţa s-a constatat că era convenţională. Printre persoanele cu care întreţinea legături s-a numărat Archibald Gibson şi Puiu Dumitrescu. S-a stabilit că Gibson era unul din rezidenţii spionajului britanic în România, ce lucra încă din 1924 sub acoperirea de ziarist. Cît priveşte pe Puiu Dumitrescu, secretarul particular al regelui Carol al II-lea se ştia de asemenea că era agent al serviciului de informaţii al unei mari puteri occidentale.

În toamna anului 1935 Bruhatov a fost expulzat din ţară împreună cu Puiu Dumitrescu şi Barbu Ionescu, un alt agent secret străin.

Dar, Bruhatov revine în România cu paşaport diplomatic britanic, avînd ca preocupare supravegherea doamnei Lupescu, amanta regelui.

Rostovski-Bruhatov moare în anul 1938 într-un sanatoriu din Elveţia şi astfel se încheie cariera spionului implicat în sustragerea planului de mobilizare a armatei române de la însuşi ministrul de război.

---

1) Ion Bodunescu, Ion Rusu-Sirianu: Descifrarea unei istorii necunoscute, Editura Militară, Bucureşti 1975, vol. III, p. 27

La începutul verii anului 1930, prințul Carol cu sprijinul fratelui său, prințul Nicolae și al unor militari și politicieni, s-a întors în țară, luînd frînele conducerii. Un rol important l-a jucat și Gavril Marinescu, șeful poliției[1]).

Ajuns regē, sub numele de Carol al II-lea, printre primele sale preocupări s-a numărat și aceea de a-și înființa un serviciu secret propriu. Dificultățile întîlnite, dar mai ales recomandarea lui Al. Vaida-Voievod l-au determinat pe rege ca să apeleze în rezolvarea problemelor palatului la Mihail Moruzov. Din acel moment a început o strînsă colaborare, fie directă, fie prin intermediul mareșalului palatului, colonelul Urdăreanu, cu Serviciul secrert condus de Moruzov.

Nu poate fi trecut cu vederea faptul că Serviciul secret dirijat de Moruzov a contribuit în mod hotărîtor la dezbinarea și înlăturarea partidelor istorice și la instaurarea dictaturii regale.

Lui Moruzov i-au fost încredințate misiuni strict confidențiale, mai ales legate de securitatea Elenei Lupescu-Tempeanu, amanta regală. În schimbul serviciilor aduse regelui, Serviciul secret a beneficiat de fonduri speciale care i-au fost alocate cu dărnicie.

Fapt constatat, și greu explicabil, dar Moruzov și-a legat destinul de cel al regelui, pe care l-a slujit cu credință, netezindu-i calea spre dictatură. Multe dintre acțiunile întreprinse de Serviciul secret în această perioadă, nu se pot justifica decît în strînsă legătură cu jocul făcut de Carol.

În calitatea sa de șef al Serviciului Secret Român, Mihail Moruzov apare cercetătorului de astăzi sub diferite ipostaze, uneori contradictorii, posedînd în același timp înclinații spre complicațiile jocului dublu. Această înclinație probabil naturală de a se avînta în diferite combinații subtile și de a țese numeroase intrigi constituie, dacă nu cauza principală, cel puțin unul din motivele care l-au determinat pe Mihail Moruzov să fie pe de o parte un slujitor devotat casei regale și îndeosebi lui Carol al II-lea, iar pe de altă parte să-și asume cu de la sine putere rolul de a-l supraveghea îndeaproape pe rege. Pentru ce își asumase acest al doilea rol? Cine i-o ceruse? Iată o întrebare care nu și-a găsit răspuns nici pînă astăzi.

Nu este exclus ca regele Carol să-și fi dat seama de comportarea lui Moruzov, dar se pare că a acceptat, neavînd ce să ascundă și de ce să se ferească, considerînd că astfel îi va fi asigurată propria-i securitate.

În România anilor dintre cele două războaie, schimbările guvernelor se succedau cu repeziciune de vîrtej. Oricît s-ar fi

susținut sus și tare că organe de genul S.S.I.-ului sînt în afara politicii și intereselor de clasă, activitatea lor se realiza printr-o politică de echilibristică. De aceea începe să capete un contur din ce în ce mai pronunțat activitatea informativă și în rîndul partidelor politice și în cercurile Palatului. Activitatea s-a dezvoltat enorm și din inițiativa și spiritul de prevedere caracteristice lui Moruzov. El avea nevoie să cunoască activitatea partidelor și personalităților politice burgheze și chiar a Casei Regale în frunte cu regele pentru a-și apăra propria-i persoană de eventualele surprize ce se puteau ivi.

Mihail Moruzov își culegea direct informațiile de la Palat prin mareșalul palatului și prin prințesa Caragea, care supraveghea direct familia regală. Figurînd în statele Serviciului Secret sub numele de Doamna A, prințesa Caragea nu era o novice, fiind o veche agentă a Intelligence Service-ului și a Biroului 2 francez. Descoperită de oamenii lui Moruzov, a fost lăsată să lucreze mai departe în schimbul colaborării cu Serviciul secret român. Prietenă cu regina Maria, prințesa Caragea a facilitat ca șeful Serviciului secret să intre în grațiile reginei Maria.

Lupta surdă dusă între partidele politice a condus la scindarea și măcinarea forței și autorității lor. Carol al II-lea prin organizațiile fasciste pe care le-a protejat și asmuțit împotriva forțelor democratice, a grăbit dizolvarea partidelor. Un rol important l-a jucat și informațiile furnizate de Serviciul secret cu privire la activitatea și atitudinea diferiților oameni politici și la situația internă ce dăinuia în sînul diverselor partide.

Agenții S.S.I.-ului erau îndrumați să caute fapte din viața particulară a politicienilor, legături amoroase, eventuale delicte și în general aspecte de scandal, pe care să le folosească ulterior ca piese de șantaj în situații adecvate. Acționa după principiul că nu este rău să dețină în seiful său cît mai multe asemenea informații, dacă se poate însoțite și de fotografii, cu care să-i aibă la mînă pe ministeriabilii de azi și de mîine.

Fiind la curent cu tot ceea ce se întîmplă la Palatul regal, Moruzov îi informa la rîndul său pe cei interesați, în funcție de interesele sale și ale serviciului ce-l conducea. Escapada regelui cu Elena Lupescu în țările apusene a fost supravegheată strict îndeaproape de Moruzov care era la curent cu cea mai mică mișcare sau intenție a cuplului.

O luptă surdă a avut loc între regele Carol al II-lea și eminentul politician român Nicolae Titulescu. Vizionar și animat de dragoste de patrie, Titulescu a militat pentru consolidarea relațiilor țării

noastre pe plan internațional promovînd o politică externă care să nu contravină intereselor naționale. Credincios crezului său politic, Nicolae Titulescu nu s-a sfiit să acționeze împotriva dușmanilor țării noastre. Astfel, la intervenția diplomatului român au fost expulzați din Franța și din Elveția, Alfred Hefter spion închis pentru spionaj împotriva României în favoarea Puterilor Centrale și prințul Friedl Hohenlohe, vărul lui Carol al II-lea. Aflați sub oblăduirea regelui, acesta a început să-l suspecteze pe Titulescu, dîndu-i ordin lui Moruzov să-și pună oamenii pe urmele politicianului român. Sub pretextul pazei documentelor ce-l însoțeau atît în țară, dar mai cu seamă în străinătate Serviciul secret îl supravegheau în permanență, echipa fiind condusă de Niki Ștefănescu. Cu toate protestele sale, Moruzov nu a renunțat la supraveghere. Mai mult nefiind de acord cu inițiativele diplomatului, Moruzov se va număra printre cei care au contribuit la înlăturarea lui Nicolae Titulescu din viața politică a țării, ca urmare a intrigilor țesute cu grijă și mai ales a informațiilor voit denaturate pe care le furniza atît suveranului cît și guvernului.

După 1920 Serviciul secret român condus de Mihail Moruzov ieșise bine apreciat din prima conflagrație mondială și se bucura de stima și aprecierea multora dintre colegi și șefi, dar nu este mai puțin adevărat că își atrăsese în același timp invidia și dușmănia altora care erau dispuși să întreprindă orice pentru a-l da jos.

Uneltirile împotriva sa nu au întîrziat a-și manifesta efectul și în 1920 Constantin Argetoianu, ministrul de interne, fără nici un motiv aparent printr-un ordin îl revocă din funcție. În anul următor este deferit justiției împreună cu alți ofițeri ce figurau pe ordinul de revocare, fiind acuzat de colaborare cu inamicul, fraudă și corupție. Dar este scos complet din cauză prin ordonanța definitivă de neurmărire nr. 46/1921, stabilindu-se că nu era vorba decît de calomnii. Moruzov nu este repus în drepturi și ca atare cere lui Argetoianu să se facă o anchetă. Aceasta, care de fapt trebuia făcută înainte de revocarea din funcție, se încheie cu constatarea că Moruzov a fost calomniat și ca urmare secretarul general al Ministerului de Interne, Marincu, a pus următoarea rezoluție: "Se reintegrează în funcție și apoi se va detașa la Ministerul de Război, conform cererii repetate a acelui Minister". Totuși Moruzov n-a fost repus în drepturi. În 1923, pe cînd era ministru de interne Văitoianu, se efectuează o nouă cercetare administrativă și se constată din nou nevinovăția lui Moruzov, ordonîndu-se repunerea în drepturi a acestuia. Lucrurile par de domeniul absurdului: doi miniștri recunosc eroarea și dispun repunerea în drepturi la care se adaugă

şi o hotărîre judecătorească în acelaşi sens, dar Moruzov rămîne mai departe pe dinafară, cerîndu-şi drepturile. Înţelegînd că aşa nu-şi va face dreptate, Moruzov apelează la o stratagemă şi în 1925 face ca primăria din Constanţa să-l angajeze ca inspector comunal, detaşîndu-l prin adresa nr. 3.307/1925 la Marele Stat-Major al Armatei. Era o cale indirectă, specifică manierei sale de a acţiona, de a nu se lăsa pînă nu şi-a atins scopul propus. Deci îl regăsim din nou în serviciul de spionaj şi contraspionaj.

Perioada postbelică s-a caracterizat prin numeroase căutări de ordin organizatoric. În anul 1919, în cadrul Biroului 2 de pe lîngă Marele Stat-Major a fost înfiinţat Serviciul Secret al Armatei, încadrat în exclusivitate cu personal militar, care a dăinuit şi după 1944. Pînă în anul 1924 activitatea desfăşurată de acest serviciu s-a limitat la problemele apărării. Serviciul secret s-a bucurat de simpatia şi de sprijinul forurilor conducătoare ale ţării, însuşi regele Ferdinand se interesa de activitatea desfăşurată de acesta, dar rezultatele nu au fost pe măsura aşteptărilor. Principala cauză o constituia lipsa unor cadre de specialitate. Un reviriment în activitatea Serviciului secret român s-a produs începînd din anul 1925, cînd acesta a fost reorganizat pe baze noi, iar în fruntea sa a fost numit Mihail Moruzov.

În anii 1924 şi 1925 s-a insistat la conducerea statului despre necesitatea înfiinţării unui serviciu special de informaţii civil, după modelul celui francez. În 1925 a luat naştere Serviciul special de informaţii - S.S.I. ca organ auxiliar al Marelui Stat-Major. Cerîndu-i-se părerea şi propunerea în privinţa directorului acestui nou organ, Marele Stat-Major întocmeşte un referat detaliat de prezentare a lui Moruzov, printre altele menţionîndu-se: "Dl. Moruzov este un specialist recunoscut în materie de informaţii pe care a dovedit-o în timpul campaniei, fiind decorat cu ordinul "Coroana României" pentru modul cum şi-a îndeplinit greul său serviciu în perioada războiului şi mai ales s-a distins în ziua de 17 ianuarie 1918 salvînd viaţa a doi ofiţeri superiori români şi a unui ofiţer francez".

Raportul concluzionează că Mihail Moruzov a adus cele mai mari servicii oştirii, atît în timp de pace cît şi în timp de război. Pentru a se scoate în evidenţă meritele sale se mai menţionează că în ciuda faptului că în România nu funcţionau şcoli speciale pentru pregătirea ofiţerilor de informaţii, muncind cu abnegaţie a reuşit să-şi formeze cadre cu un înalt nivel de pregătire teoretică şi practică.

În încheiere, raportul pledează că este persoana cea mai indicată pentru a ocupa funcţia de conducere a acestui serviciu. Ca urmare,

Moruzov este numit și devine șeful S.S.I.-ului, ca organ auxiliar al Marelui Stat-Major. Dar Moruzov nu se putea împăca cu tutela Marelui Stat-Major și își dorea o subordonare la cel mai înalt nivel Președinția Consiliului de Miniștri. Va ajunge pe căi ocolite să-și atingă scopul: mai întîi în 1934 trece din punct de vedere administrativ în subordinea Secretariatului general al Ministerului de Război și în 1940 în subordinea directă a Consiliului de Miniștri.

După înființarea S.S.I.-ului s-au efectuat unele redistribuiri de competențe, astfel că din 1928 Siguranța generală a statului nu mai desfășoară muncă informativă în străinătate, aceasta revenind exclusiv S.S.I.-ului, iar în materie de informații militare, Secției a II-a a Marelui Stat-Major. Rezultă deci că S.S.I.-ul era organizat pe două mari compartimente: informații în afara granițelor României (deci activitate pură de spionaj) și contracararea serviciilor de spionaj străine (deci contraspionaj). Cu aceste competențe va dăinui pînă la desființarea sa ce a survenit, după cum vom vedea, în anul 1950.

De la înființare și pînă în toamna anului 1940 atîta vreme cît a fost condus de Moruzov, Serviciul special de informații a fost prezent în toate evenimentele ce aveau legătură cu un asemenea gen de activitate. Între cele două războaie mondiale țara a fost martoră la numeroase schimbări de guverne și evenimente politice. Oricît s-ar fi spus și dorit ca S.S.I.-ul să fie apolitic, activitatea lui a început să se implice pe plan politic și în cercurile palatului. Activitatea aceasta s-a dezvoltat mult și din inițiativa și spiritul de prevedere caracteristice lui Moruzov. Trebuia să fie la curent cu tot ce se urzește pentru a-și apăra propria-i persoană. Agenții săi erau îndrumați să răscolească viața personală a politicienilor pentru ca să folosească ulterior ca piese de șantaj în situații extreme. Cu palatul se comporta într-un mod cu totul special. În nici un caz nu trimitea la palat informații scrise sau sub semnătură, chiar dacă i s-ar fi pretins aceasta. Avea posibilități suficiente de a se eschiva. Nutrea o circumspecție exagerată față de hîrtiile scrise și mai ales față de rezoluții și semnături. Punea rezoluții sau semna numai cînd era absolut necesar, dar aceasta se întîmpla foarte rar. Un fapt consemnat într-un document putea deveni compromițător, dacă conjunctura devenea alta decît cea în care fusese elaborat. Acel document putea deveni o armă împotriva sa, iar el se ferea de asemenea arme.

La cîțiva ani după primul război mondial a crescut și importanța acordată activității de informații și contrainformații. Astfel, în

şcolile de jandarmi au fost organizate cursuri de informaţii a căror programă analitică cuprindea următoarele capitole: Despre spionaj; Spionii; Modul cum se împart şi modul cum acţionează pe teritoriul nostru; Organizaţiile de spionaj ale ţărilor înconjurătoare; Propaganda subversivă; Criptografie; Contrainformaţii; Secte religioase şi propaganda lor; Cum trebuie organizat serviciul de informaţii la un post de jandarmi; Alegerea informatorilor etc.

În anul 1927 Marele Stat Major a elaborat noi instrucţiuni cu caracter provizoriu, privind activitatea de informaţii. O lucrare deosebită se datoreşte maiorului Chiriţă Atanase, autorul unui curs de informaţii, precum şi al broşurii "Tactica informaţiilor în micile unităţi", editată la Sibiu. Aceasta se referea la randamentul informaţiilor, la organizarea activităţii de informaţii în cadrul regimentelor şi al marilor comandamente. Autorul propune să fie organizată astfel: un birou 2 - după modelul francez - un centru înaintat de informaţii, un centru de informaţii şi organe speciale de informaţii. Acelaşi autor mai afirmă: ofiţerul însărcinat să desfăşoare activităţi de informaţii trebuie să facă dovada următoarelor calităţi: conştiinciozitate, hotărîre şi caracter, judecată rapidă, sigură şi clară într-un spirit critic şi obiectiv. Ofiţerul să dea dovadă de răbdare şi calm să fie metodic, pasionat după informaţii noi, dotat cu imaginaţie şi plin de curiozitate şi în acelaşi timp, un bun psiholog, discret şi nerăutăcios.

În anul 1928 a fost tipărit un curs de informaţii intitulat: "Poliţia de siguranţă - Serviciul de informaţii şi contrainformaţii", autori generalul Miron Şerban comandantul şcolilor de jandarmi, locotenent-colonel Mihai Ion, maiorii Belloiu Gheorghe şi Constantinescu Alexandru. Lucrarea oferea modul de organizare al serviciului de informaţii, de culegere a informaţiilor, procedeele folosite pentru controlul populaţiei şi al străinilor, calităţile pe care trebuiau să le posede agenţii, modul de acţiune al spionilor şi complicilor lor, precum şi cîteva date despre unele servicii străine. Cele 11 capitole ale cursului cuprind şi noţiuni de contrainformaţii, de criptografie, de transmitere a informaţiilor etc. O menţiune aparte revine lucrării "Pericolul spionajului" care după ce tratează biografia unor spioni celebri ce au activat după primul război mondial, sublinia pericolul deosebit pe care îl prezintă sectele religioase. Lucrarea se încheie cu cîteva considerente şi propuneri privind organizarea activităţii informative în ţara noastră.

O EVOLUŢIE DRAMATICĂ

Încă înainte de anul 1933, anul venirii la putere a hitlerismului, Germania desfăşura o înarmare aşa-zis clandestină, dar din acel an oficialităţile germane au încetat de a mai face un secret în această direcţie, declarînd că nu se mai simt legate de clauzele militare ale tratatelor de la Versailles. La 14 şi la 19 octombrie 1933 Hitler a declarat că Germania părăseşte definitiv Conferinţa dezarmării şi Liga Naţiunilor.

Germania nu neglija războiul secret, spionajul. Încă din anul 1929, funcţiona un organism al Reichswehrului creat anume pentru stabilirea principiilor fundamentale privind pregătirea şi selecţionarea viitorilor spioni, care în final va ajunge să atragă în orbita sa peste 150 000 de persoane. Pentru a induce în eroare pe cbservatorii străini, i s-a atribuit titulatura, lipsită aparent de însemnătate, de "Laborator psihologic"[1]. Acest laborator nu era decît o mică parte componentă a spionajului german care în 1936 îşi infiltrase deja reţelele sale în unele din zonele importante ale globului, pregătind cel de al doilea război mondial cu toate tragediile sale.

Apare şi se consolidează ceea ce va căpăta mai tîrziu denumirea de o autentică diplomaţie secretă. Ne aflăm în faţa unei forme cu totul noi de diplomaţie secretă: cea a industriei. Acest mod de diplomaţie secretă nu era în fond altceva decît clasicul spionaj

1) Kurt Reiss: Spionajul total, Editura MAI, Bucureşti, 1950, p. 19.

economic, cu toate subîmpărțirile sale de spionaj științific tehnologic și industrial, de data aceasta dus și prin mijloacele specifice diplomației. Spionajul total va declanșa valul agenților săi în numeroase părți ale globului, inclusiv și în România.

Lui Hitler, marile puteri occidentale i-au îngăduit cu o toleranță inadmisibilă și greu de înțeles astăzi, sfidarea tuturor prevederilor Conferinței Păcii de la Paris. Faptul că Germania a putut trece fără să întîmpine opreliști serioase încă mai înainte cu mult de 1933, la o înarmare febrilă, în cea mai mare clandestinitate, trebuie privit ca o primă confirmare acordată sistemului său politic din partea marilor puteri occidentale.

După cum se știe, în ianuarie 1933, Germania a reocupat regiunea franceză Saar cu asentimentul tacit al premierului Laval, care ca și primul ministru britanic, Baldwin făcea jocul lui Hitler. Două luni mai tîrziu, Germania decreta legea privind introducerea serviciului militar obligatoriu. Dînd dovadă de inconștiență Anglia va parafa la 18 iulie același an, acordul naval anglo-german, care permitea Germaniei să-și refacă flota navală, în vreme ce aviația ei o depășise de mult ca număr și forță de atac pe cea britanică.

Ca o concluzie a evenimentelor petrecute putem spune că puterile occidentale nu erau dispuse și nici pregătite să se angajeze într-o confruntare militară cu Germania, manifestînd o largă predispoziție spre conciliatorism, mergînd uneori spre cel mai cras colaborationism.

Lui Hitler nu i-a mai rămas altceva decît să exploateze situația în modul cel mai avantajos pentru el și țara sa, astfel încît în martie 1938 a făcut primul pas: anexarea Austriei. De acuma se deschisese poarta spre sud-estul Europei. Privirile dictatorului se îndreptau deja spre următoarea victimă: Cehoslovacia. El dispune elaborarea "Planului verde".

Anglia și Franța acceptă fără nici cea mai mică impotrivire sacrificarea Cehoslovaciei, aliatul lor, semnînd la 29 septembrie 1938 actul dezmembrării, alături de Hitler și Mussolini. În martie anul următor Hitler a anexat și restul Cehoslovaciei[1]. În continuare va fi rîndul Poloniei. Dominația Germaniei asupra Poloniei este considerată ca fiind necesară pentru ca Germania să poată fi aprovizionată cu cărbune și produse agricole. Urmează la rînd Ungaria și România care sînt considerate ca făcînd parte din spațiul vital indispensabil al Germaniei. O problemă asemănătoare se pune și în cazul Iugoslaviei. În 1940 și 1941 Germania va regla socotelile cu Franța, iar cînd aceasta va fi învinsă, Germania își va stabili lesne

dominația asupra Angliei, dobîndind bogățiile și posesiunile acesteia din lumea întreagă.

România nu putea rămîne străină față de frămîntările care începuseră să dea o nouă față Europei. Importante personalități ale vieții politice românești din acea vreme dînd dovadă de luciditate și realism, s-au manifestat activ contra revanșismului și agresiunii. Printre aceste personalități, la loc de frunte s-a situat Nicolae Titulescu, ministru de externe al României. Diplomat de mare talent, el a sesizat o clipă mai devreme pericolul pe care-l reprezenta hitlerismul pentru pacea lumii. Înlăturarea sa din guvern cu sprijinul lui Moruzov, la 29 august 1936, avea să provoace o imensă surpriză în țările prietene.

România se afla într-o situație extrem de grea, amplificată de atitudinea de indiferență pe care mari puteri ca Anglia și Franța o manifestau în fața încercărilor României de a menține vechile relații tradiționale. România se decide să reziste, definindu-și linia politică, diplomatică și militară. În ședința Consiliului Suprem al Armatei din 19 aprilie 1938 expunîndu-se punctul de vedere al Marelui Stat-Major se menționa: "În situația politică actuală mai ales după alipirea Austriei de către Germania, pericolul iminent este la vest, unde Ungaria și cu deosebire Germania, ne-ar putea pune în situația de a duce un război în condițiuni foarte grele, fără un ajutor eficace din partea Cehoslovaciei, care ar putea fi înăbușită de Germania chiar și fără sprijin iugoslav. Toți membrii Consiliului sînt de acord cu acest punct de vedere[1]).

Încercările făcute de țara noastră prin guvernanții de atunci de a se menține în cadrul politicii sale independente, cît și acțiunile ei diplomatice de contracararea expansiunii economice și politice a Germaniei naziste spre sud-estul european au fost constant subminate de concesiile britanice față de Germania și de pasivitatea Franței.

La 28 noiembrie 1938, Ashton Gwatkin, directorul Departamentului economic din cadrul Foreign Office-ului îi comunica consilierului economic al Legației germane la Londra, Rutter, că în conformitate cu declarația primului ministru din Camera Comunelor, britanicii au recunoscut faptul că Germania constituie principalul client pentru produsele statelor balcanice și, în consecință, aceasta poate pretinde o poziție predominantă în Balcani[1]). În toamna anului 1938 are loc o întîlnire între Hitler și Carol al II-lea, la Berghoff. Hitler îi impune regelui să aducă urgent la putere Garda de Fier în

1) Arh. M.F.A., Marele Stat Major, mapa 51, p. 757

frunte cu Corneliu Zelea Codreanu. Carol al II-lea a refuzat să semneze tratatul de alianţă germano-română şi la înapoiere Carol a telegrafiat la Bucureşti dispunînd ca pînă la sosirea lui, Corneliu Zelea Codreanu aflat în închisoare, împreună cu alţi 12 conducători legionari să fie suprimaţi. Ordinul a fost executat în noaptea de 29/30 noiembrie 1938. La aflarea veştii Hitler a făcut una dintre cele mai grave crize de furie ale sale şi România a fost trecută pe lista neagră a inamicilor Germaniei naziste.

În oct 1938[2)] Armand Călinescu invitase la Preşedinţia Consiliului de Miniştri pe şeful Marelui Stat Major, generalul Ţenescu Florea, în legătură cu ordinul guvernului de a-i fi sintetizate cele mai importante date şi informaţii obţinute de către aparatul Secţiei a II-a şi serviciul secret de informaţii privitor la comportarea adversarilor României în acele momente de mare tensiune politică. Instrucţiunile date de Armand Călinescu puteau fi sintetizate astfel: "Tendinţele, caracterul şi evoluţia expansiunii germane în sud-estul Europei. Privire specială asupra României în anul 1939".

Pentru întocmirea lucrării erau necesare date provenite de la organismele specializate în aceste probleme: Secţia a II-a şi Serviciul Secret. Ca urmare au fost date ordinele respectivelor organe de informaţii. Generalul Tenescu a încredinţat responsabilitatea întocmirii lucrării unui ofiţer superior de informaţii, care de puţină vreme fusese numit şef al Secretariatului General al Ministerului Apărării Naţionale, lucrarea trebuind să fie redactată sub egida Marelui Stat Major. Timp de două luni şi jumătate a fost studiat şi sintetizat un mare volum de material informativ. În ianuarie 1939 lucrarea a fost tipărită şi depusă pe masa guvernului. Ce evidenţia lucrarea? Evenimentele internaţionale demonstrau prin evoluţia lor o continuă şi foarte îngrijorătoare deteriorare a situaţiei internaţionale a ţării noastre.

Odată ajuns la putere în centrul Europei, fascismul şi-a concentrat toate eforturile pentru instituirea stăpînirii sale asupra lumii. Germania şi-a asociat, în acest scop, nu numai Italia şi Japonia, ci şi pe vecinii noştri, Ungaria şi Bulgaria, care de mult contestau graniţele stabilite în consens cu dreptatea istorică după primul război mondial pronunţîndu-se pentru o revizuire generală în beneficiu propriu. În

1) Documents of German Foreign Policy (D.G.F.P.) series D, vol IV doc. nr. 273.
2) Horia Brestoiu: Acţiuni secrete în România, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1973, p. 28.

condițiile care s-au creat și care se înrăutățeau pe zi ce trecea, era neapărat necesar să se adune date proaspete provenite din cele mai competente surse și să se deducă din analiza lor măsurile ce se cereau a fi luate pentru a se apăra cuceririle națiunii, înainte de toate unitatea și integritatea țării.

Concluzia punea în mod direct expansiunea germană în zona geografică a țării noastre și constituia în fond baza lucrării, materializată în conceptul că: "după părerea germană, România, incomplet înarmată astăzi, va capitula ușor în fața unui puternic atac dat prin surprindere de către armata maghiară, susținută de cea germană. România, cu bogatele sale resurse în produse agricole, petrol și vite, va constitui cea mai bună, sigură și imediată bază de aprovizionare spre continuarea expansiunii germane spre est sau spre sud"[1]. Autorii lucrării conchid că "Cea mai probabilă intențione a Germaniei, în acest an, este să realizeze etapa cea mai ușoară și mai sigură, adică penetrațiunea spre sud-est prin România, spre a stăpîni gurile Dunării, a-și amenaja o largă bază de operații (strategică și economică), pentru ca să poată trece apoi la ultima și cea mai grea etapă în expansiunea sa spre est și sud-est" care de fapt era URSS.

Avertizînd în final asupra probabilității existenței agresiunii hitleriste, autorii studiului propuneau ca România să manevreze pentru realizarea unui baraj în calea expansiunii germane. Se impunea în primul rînd ca un număr important de personaje de o mare suprafață politică și culturală din România să fie trimise în Franța, Anglia, Italia, Jugoslavia, Turcia și eventual și în Polonia, care să dea alarmă asupra pericolului german, așa fel ca să trezească conștiința tuturor națiunilor pentru a se ajunge la un front comun. Apelul se baza în mod nemijlocit pe analiza acțiunii de penetrație germană spre sud-estul Europei, la Gurile Dunării și Marea Neagră, întrucît:

1. Ungaria, sprijinită în revendicările ei revizioniste, va fi un aliat care va accepta pînă la urmă, mărită chiar, tutela germană, sperînd ca mai tîrziu să-și recapete, poate, libertatea de acțiune;

2. România, chiar dacă se va opune cu forța armată, nu va putea să reziste pînă la sfîrșit, izolată fiind în fața forțelor germane;

3. Germania își păstrează, chiar în eventualitatea unei acțiuni armate, majoritatea forțelor sale în interior (peste 100 divizii) și nu

1) Arhivele Statului, București, F.D. vol II/I-926, Bibliotecă, vol II, pag. 1-926.

va fi nevoită să întreprindă această acțiune decît cu maximum 20 de divizii de infanterie, diviziile motorizate și o importantă parte din aviația sa;

4. România, intrată sub dependența Germaniei, constituie prin bogățiile sale (cereale și petrol) și prin situația frontierei sale de est, în prelungirea frontierei cehoslovace, baza de operații strategico-economică, în vederea desfășurării sigure a celei mai grele etape, spre Est și spre Sud".

Din analiza concluziilor prezentate de raport, primul ministru Armand Călinescu a dedus că liniile generale ale politicii duse de guvernul său, coincid întru totul cu punctele de vedere menționate în raport.

În luna martie 1939, primul ministru Armand Călinescu a hotărît trimiterea unui ofițer superior de informații cu misiunea de a urmări mai îndeaproape desfășurarea evenimentelor, a penetrației germane spre Europa Centrală și de sud-est. El mai avea datoria să obțină și să confrunte informațiile referitoare la intențiile germane privind țara noastră, să consulte cadre de informații cu care să analizeze împreună și să coroboreze cu atenție date ale acțiunii militare și politice ale Germaniei. Îi mai revenea de asemenea sarcina să afle care este reacția în Franța și Anglia privitor la penetrația nazistă în România în cazul unui atac venit din partea Germaniei asupra țării noastre. În același timp trebuia să rețină informațiile privitoare la așa-zisele garanții engleze care agitau opinia publică în acea vreme.

La propunerea lui Moruzov, a fost desemnat pentru această misiune, locot. colonelul Petrescu Gheorghe. Locotenent-colonelul Gheorghe Petrescu era unul dintre cei mai vechi și mai dotați lucrători ai S.S.I.-ului. Ofițer de carieră, el lucrase încă din 1927 în cadrul Biroului de căutare a informațiilor din cadrul Secției a II-a a Marelui Stat Major, la începutul anului 1930 devenind șeful acestui organism, unul din cele mai importante colective informative ale Secției a II-a. În aceste împrejurări, prin intermediul șefului său de birou lt. col. Florescu Simion, Petrescu Gheorghe îl cunoscuse și pe Mihail Moruzov, care-i fusese prezentat ca șef al Serviciului Secret de Informații. De atunci, legăturile sale cu Moruzov se vor intensifica, îndeosebi în rezolvarea unor probleme de contraspionaj militar, prin crearea și folosirea în comun a unor linii informative necesare obținerii datelor utile apărării naționale. În 1932 Petrescu Gheorghe a fost prezent la oficierea căsătoriei lui Moruzov. Despre aceste legături, și îndeosebi despre cele de după anul 1938, unii ofițeri din cadrul Secției a II-a a Marelui Stat Major vor considera

că ele au depăşit un anumit cadru oficial şi că lui Gheorghe Petrescu, care se bucura de influenţa lui Moruzov în forurile cele mai înalte, i se încredinţa rezolvarea unor misiuni deosebite. Nu este mai puţin adevărat că Moruzov îi încredinţase adesea sarcini delicate şi complexe pe care el le dusese la îndeplinire cu rezultate foarte bune. Întrunea în personalitatea sa trăsăturile ofiţerului de carieră - exactitatea în serviciu, stăpînirea ireproşabilă a tehnicii muncii sale, exigenţa faţă de sine şi faţă de subordonaţi - cu strînsă simbioză cu calităţile unui funcţionar superior al statului român: tact diplomatic, cunoaşterea de limbi străine, arta conversaţiei. Îşi iubea ţara şi nu ar fi făcut nici un compromis la acest capitol. Este însă de necontestat că prin modul cum a executat această misiune, rapoartele dovedesc în mod evident sentimentele sale patriotice.

Moruzov a dorit să afle prin acest om de mare gabarit profesional şi cu o recunoscută perspicacitate care ar fi reacţia ţărilor considerate de noi amice în cazul în care am fi fost atacaţi de ţările revizioniste. S-a pus la punct un plan minuţios şi s-au stabilit itinerariile posibile. În capitalele din Europa, în care s-a deplasat lt. colonelul Gheorghe Petrescu lua imediat contact cu ambasadorii ţării noastre acreditaţi în ţările respective, cu ataşaţii militari, navali şi aeronautici români, cu şefii birourilor de informaţii şi contrainformaţii din Statele Majore respective, cu şefii unor servicii secrete şi cu diferite personalităţi care aveau posibilitatea să-i furnizeze informaţii ori să-i aducă lămuririle necesare.

La începutul lunii martie 1939, Gheorghe Petrescu a sosit în Polonia, oprindu-se mai întîi la Liwow, unde România avea un consulat general. Impresiile ce i-au fost împărtăşite de către consulul general român şi decătre lt. col. Ştefănescu Stere - ofiţer ataşat oficial la Liwow - priveau numai stadiul înarmării insuficiente a armatei polone, ci şi orientarea politică a ministrului polon de externe, colonelul Beck. Cu Polonia, România încheiase în 1921, la 3 martie, o alianţă defensivă semnată de către Take Ionescu şi prinţul Sapieha. Ea fusese dublată de încheierea unei convenţii militare şi ambele tratate fuseseră ratificate în 1922. România dorise ca aceste înţelegeri să aibă un caracter "erga omnes". Din păcate însă partea poloneză s-a opus cu tărie limitînd efectele bilaterale într-o singură direcţie, spre URSS. La început lucrurile nu-şi aveau nici o explicaţie, dar treptat s-a dezvăluit înţelesul pentru noi al acestei limitări. Polonia s-a vădit că manifesta o anume simpatie faţă de unele ţări revizioniste, mai ales faţă de Ungaria, cu care intenţiona să aibă o graniţă comună. În plus, ea s-a angajat direct în practicarea

unei politici revizioniste similară Germaniei. Polonia la un moment dat a încercat s-o atragă şi pe România pe o asemenea cale, dar ţara noastră a refuzat. Care erau intenţiile conducătorilor Poloniei în această privinţă? Pentru a cunoaşte răspunsul la această întrebare Mihail Moruzov se folosise de Afanasie Moruzov. Acesta a stat ani de zile la Liov sub o identitate falsă, lucrînd ca custode la muzeul local de artă.

Locotenent colonelul Gheorghe Petrescu nu mergea deci în necunoscut. Cînd la 4 martie 1939 a sosit în capitala Poloniei tocmai avea loc vizita ministrului român de externe, Grigore Gafencu. În urmă doar cu cîteva zile îşi încheiase vizita la Varşovia ministrul de externe al Italiei, Ciano. Timp de 3 zile el a depus imense eforturi de a găsi un omolog cu care să abordeze discutarea problemelor de interes reciproc, dar fără succes. A trebuit să se rezume la culegerea unor informaţii din surse indirecte, nu lipsite de utilitate.

Dacă examinăm notele lăsate de Armand Călinescu, pe care ministrul Poloniei la Bucureşti îl primise cu o remarcă total neamicală la adresa ofiţerilor români, ar fi trebuit să se aştepte la o asemenea primire. Deşi nu a avut acces la informaţii, ofiţerul nu s-a dat bătut. Din datele culese a tras concluzia că Polonia persevera cu hotărîre într-o apropiere de Germania care nu numai că îi respingea avansurile, dar uneltea pentru distrugerea sa ca stat. Gheorghe Petrescu era complet edificat în privinţa opţiunilor politice ale acestui stat cu care ne învecinam. În privinţa potenţialului său militar disproporţia faţă de Germania era mai mult decît neobişnuită. Drept urmare, în raportul întocmit la întoarcere a menţionat că în cazul unui conflict, armata poloneză va fi complet înfrîntă în numai cîteva zile: "nu se poate conta în mod eficace pe Polonia într-un conflict în care România va fi angajată faţă de Ungaria şi Germania"[1].

Climatul internaţional încărcat, aerul sumbru ce domnea la Varşovia, vorbeau de la sine. Agentul român va trage concluzia că "atmosfera la Varşovia este deocamdată foarte puţin binevoitoare pentru România". Îşi baza concluziile pe diverse aspecte ce le întîlnise, între care un loc important îl deţinea neîncrederea manifestată în puterea armatei române, atmosfera de suspectare a ofiţerilor români trimişi pentru stagiu în armata polonă. Dar mai cu seamă, pentru el ca ofiţer de informaţii mirarea îl cuprinsese la refuzul

1) Arh. Statului, Bucureşti, F.L dosar 23008, vol. 5, pag. 38.

șefului Biroului II din Marele Stat Major polon de a-l primi. Ușa ce i se închidea ostentativ în față din partea unui amic, cel puțin teoretic, indica evidenta răceală pe care unele organe guvernamentale poloneze o puneau în calea relațiilor româno-polone. În urma insistențelor depuse de a avea o întrevedere, răspunsul îl edificase: șeful Biroului II nu era abordabil...

Concluziile menționate în raportul său arătau clar că atitudinea și mai ales jocul diplomatic al ministrului Beck îndepărta România de posibilitatea colaborării cu Polonia.

De la Varșovia, Petrescu Gheorghe s-a îndreptat către Cehoslovacia, ajungînd la Praga la 8 martie 1939, cu cîteva zile doar de marea tragedie a poporului cehoslovac. Vizita s-a desfășurat sub semnul unei apropiate colaborări și a unui sincer schimb de informații.

În urma demersurilor întreprinse de ambasadorul român la Praga, Lecca și a ataşatului militar român, conducătorii aparatului de informații cehoslovac îl vor primi pe delegatul român și se vor întreține îndelung. Astfel, Gheorghe Petrescu a discutat cu șeful Serviciului secret ceh, cu șeful Secției informațiilor din Marele Stat Major, cu colonelul Pika, fost ataşat militar al Cehoslovaciei la București, cu Zwec, directorul general al uzinelor de armament Zbrojovska-Breno.

Petrescu va putea să constate "o atmosferă de mare descurajare din cauza amestecului continuu și imixtiunilor din ce în ce mai mari ale Germaniei în această țară" dar în același timp va remarca la interlocutorii săi faptul că "nici un moment nu au lăsat să se înțeleagă că le-ar fi teamă de o acțiune atît de apropiată în contra lor, din partea Germaniei. Colonelul Pika i-a confirmat lt. col. Petrescu Gheorghe că în linii mari, soarta Cehoslovaciei este cunoscută. S-au purtat discuții privitor la problemele schimbului reciproc de informații. Șeful Biroului II al Marelui Stat Major cehoslovac îi face cunoscut ofițerului român că deține date conform cărora Ungaria și Bulgaria, sprijinite de Germania, vor revendica teritorii din România și vor fi împinse la o acțiune armată chiar în scopul ca Germania să pună în fond, stăpînire pe România. S-au mai purtat discuții cu privire la livrarea de material de război cehoslovac României: reiese, din toate acestea, marea bunăvoință pe care cehii au avut-o pentru a ne înarma și a ne ceda cît mai mult din materialul lor de război. Am pierdut însă această ocazie fericită și unică.

De la Praga, lt. colonel Gheorghe Petrescu și-a continuat periplu în Germania, la Berlin unde a sosit la 11 martie, tocmai în momentul

în care naziștii puneau la cale invadarea Cehoslovaciei. Petrescu notează: "Populația este foarte amărîtă, foarte puțin dornică de război, cu totul înfometată din cauza diferitelor măsuri de restricțiune luate de autorități [1]. În privința destinului României, diplomații erau unanim de părere că "Ea va fi ocupată prin surprindere și repede, pentru asigurarea spatelui și a unei bune baze de aprovizionare".

La 16 martie, Petrescu Gheorghe pleca de la Berlin, din acea "atmosferă plină de înfrigurare", cum o va denumi.

Soseşte la Londra la 24 martie şi s-a bucurat de o primire cordială din partea reprezentantului Intelligence Service-ului, cu toate că tocmai în acele momente reprezentantul Germaniei se afla la București și acordul economic pe care el îl negocia de mult era pe cale de a fi semnat. Anglia dădea semne că înțelegea situația tragică pe care o traversam. Ministrul de război englez, după afirmațiile ambasadorului român la Londra, V. Tilea, dăduse asigurări că în cazul în care România va fi atacată, "frontiera engleză va fi la frontiera României", menționînd însă că "atitudinea Angliei depinde de atitudinea României". Pentru a veni în sprijinul României, șeful Marelui Stat Major englez îi precizase lui Tilea ca guvernul român să facă o intervenție oficială urgentă asupra materialului de război de care are nevoie, și Anglia fără să negocieze acum chestiunea financiară, ne va livra imediat acest material". Ministerul de război englez era gata să ofere 200 de avioane de bombardament și 150 avioane de vînătoare, bombe, piese de schimb, mecanici și piloți de școală. La Londra, Petrescu s-a întreținut îndelung cu Tilea care va deveni nu peste multă vreme, eroul unei acțiuni ale cărei dedesubturi nu au fost lămurite nici pînă astăzi în totalitate și în mod satisfăcător. Oricum, reprezentantul serviciului de informații român a putut lua act de faptul că nu ne pierdusem cu totul creditul și că o tranșee de rezervă ne mai era disponibilă. El părăsea Londra cu impresia că Anglia "este perfect hotărîtă să facă război, că este sigură că-l va cîștiga și că "ne va sprijini la maximum".

Din Anglia, locotenent-colonelul Petrescu a traversat invers Canalul și s-a oprit la Paris, la 28 martie. Mai întîi discuțiile cu Tătărăscu, ambasadorul României la Paris s-au dovedit extrem de utile, diplomatul român fiind un observator politic foarte bine informat. Franța considera că România va forma obiectul unei agresiuni dintr-un moment în altul, singura soluție fiind rezistența. Semnarea acordului economic cu Germania crease la Paris o situație

1) Arhivele Statului București, F.I. Dosar 23008, vol. 5, p. 39

cu totul echivocă asupra consecinţelor situaţiei ţării noastre. Presa franceză menţiona faptul că România şi-a pierdut libertatea de acţiune şi a intrat în sfera de influenţă a Germaniei.

Locotenent colonelul Gheorghe Petrescu a fost primit încă din prima zi de şeful Secţiei informaţiilor din Marele Stat Major francez, col. Gauche şi şeful Serviciului secret francez, col. Rivet. Au fost întîlniri pe care le-am numi în termenii de astăzi, de lucru, în sensul că fiecare parte şi-a putut expune deschis punctul de vedere şi s-au putut formula concluzii precise în cazul unei colaborări pe timp de război. Guvernul francez primise cu mai puţină detaşare ştirea oricărei livrări de material strategic către noi. Franţa se găsise luată ea însăşi prin surprindere şi era destul de prost înarmată.

Simpatiile reciproce nu dispăruseră cu totul. Generalul Dentz a mers la generalul Georges, şeful Marelui Stat Major şi în aceeaşi seară colonelul Vallete comunica ataşatului militar român, renunţarea la măsurile de sistare a livrării armamentului către România.

În perioada 28-30 martie 1938 locotenent colonelul Gheorghe Petrescu a avut întrevederi speciale cu coloneii Gauche, Rivet şi Malraison. "Am găsit foarte multă solicitudine din partea lor şi un interes deosebit pentru strîngerea acestor legături. Deşi am avut impresia că din acest strîns contact ei urmăresc mai mult să profite decît să ofere, nu am făcut prea multe obiecţiuni, tocmai pentru a arăta sentimentele noastre de prietenie şi spiritul nostru de solidaritate". Şeful serviciului secret francez s-a arătat dispus să trimită în România un ofiţer care să ţină legătura cu Serviciul secret român.

Petrescu a mai fost primit de către şeful de cabinet al generalului Gameliu - colonelul Petit Bon. Datorită acestui personaj influent a putut pătrunde în ceea ce se considera pe atunci Sfînta sfintelor şi anume Linia Maginot, linie pe inexpugnabilitatea căreia aliaţii din vest contau enorm. Ofiţerul român în raportul întocmit acasă şi-a exprimat îndoiala în privinţa eficienţei fortificaţiilor franceze. Fără a fi fost un strateg, el anticipase posibilitatea ca fortificaţiile să fi fost ocolite. Cu alte cuvinte nu-i scăpase vulnerabilitatea Franţei.

Deplasarea locotenent-colonelului Gheorghe Petrescu în ţările menţionate, modul strălucit în care acesta s-a achitat de misiunea delicată încredinţată dovedeşte că Mihail Moruzov se înconjurase de oameni de cea mai înaltă autoritate în domeniul informaţiilor. Desigur că nu depindea de el ca ceea ce se aduna cu atîta trudă să fi fost folosit în mod corespunzător.

OFENSIVA SERVICIILOR SECRETE

În ciuda tuturor declaraţiilor liniştitoare ale diplomaţilor britanici şi francezi, Germania devenise o forţă militară excepţională. Ea dispunea de o uriaşă maşină de război bine echipată, în care un accent deosebit era pus pe mijloacele moderne de ducere a războiului: folosirea blindatelor şi a aviaţiei. Acest complex militar pentru ca să funcţioneze avea nevoie de petrol. Iar pentru ca să treacă la aplicarea planurilor de cuceriri care şi le întocmise pentru întreaga Europă, era vizată România, singura ţară de pe continent care dispunea de petrol în măsură să satisfacă necesităţile de aprovizionare ale acestei maşinării.

Aliaţii noştri tradiţionali - Anglia şi Franţa - şi-au dat perfect de bine seama de importanţa petrolului pentru Germania. Se cereau luate urgent măsuri energice pentru a se opri la timp accesul Germaniei hitleriste la petrolul românesc. Englezii şi francezii au încercat să ne convingă să aplicăm un plan special de distrugere a puţurilor petroliere şi a instalaţiilor de rafinare.

Anglia şi Franţa s-au oferit să vină în sprijinul României legînd soarta acesteia de a Poloniei. În mesajul transmis ţării noastre se arăta că: "Guvernele lor, ţinînd seama de frămîntările europene, de primejdia care se pare să ameninţe statele din Europa răsăriteană, ca şi de cerinţele şi condiţiile pe care însăşi România le-a adus la cunoştinţă celor două guverne apusene, acestea se gîndesc să consolideze deocamdată poziţiile Poloniei şi ale României şi asta numai pentru cazul dacă aceste două ţări sînt gata să reziste în mod

temeinic de îndată ce ar fi ameninţate, fie printr-un atac direct, fie prin măsuri de penetraţiune economică, care ar pune în primejdie neatîrnarea lor, fie prin uneltiri care ar tinde la dezagregarea lor naţională, fie, în sfîrşit, prin presiuni militare indirecte şi mobilizare de trupe la hotare".

România îşi face cunoscut punctul său de vedere menţionînd: "voinţa ei de a-şi apăra în toate cazurile neatîrnarea şi hotarele, voinţă ce nu era îndreptată special împotriva nimănui, ci privea pe orice eventual agresor împotriva liniştei, a siguranţei şi a integrităţii României".

Răspunsul ţării noastre nu a fost cel aşteptat de Chamberlain. Şi ca urmare, Londra va lua unele măsuri privind livrarea către România a materialelor de război. Astfel, Ministerul Apărării Naţionale al Angliei, a adresat în scris României un refuz categoric de a nu mai livra orice materiale". Britanicii lăsase să se înţeleagă că atitudinea lor s-ar datora temerii că "în spatele acordului româno-german, ar exista şi un acord politic şi că România ar fi pierdută pentru cauza Axei Londra-Paris".

Intuind modificări în poziţia guvernului britanic, Secţia a II-a a Marelui Stat Major - care dorea să cunoască stările de lucruri de la faţa locului - l-a delegat pentru a doua oară, în misiune specială în cele două capitale vest-europene, Londra şi Paris, pe delegatul său, lt. col. Petrescu Gheorghe. Sondînd terenul în privinţa livrării materialului de război, lt. col. Petrescu Gheorghe va raporta despre "schimbarea totală de atitudine pe care servicii importante din cadrul Ministerului de război englez, au avut-o ulterior faţă de ataşaţii noştri militari navali şi aeronautici de la Londra, cărora li s-a pus în vedere că problema comenzilor de material de război este o chestiune care trebuie tratată de la guvern la guvern şi în orice caz, mai întîi pe teren politic".

Pe data de 3 aprilie 1939, cînd părăseşte Londra lt. col. Petrescu Gheorghe va transmite în ţară: "Din cauză că acordul nostru economic cu Germania nu este încă complet înţeles, iar pe de altă parte, pînă la clarificarea situaţiei noastre faţă de acordul anglo-francez şi eventual polonez, se intenţionează ca livrările de armament pentru ţara noastră să fie amînate. Din contactul pe care l-am avut cu oficialităţile engleze, pare că Londra intenţionează a ne cere să ne clarificăm hotărît poziţia".

În aceeaşi zi, ofiţerul român ajunge la Paris şi contactează aceleaşi personalităţi cu care avusese întrevederile anterioare. Întîmpină o evidentă răceală şi o rezervă bine marcată". Francezii

deveniseră bănuitori, considerînd neaderarea noastră la pact ca o alunecare spre o politică germano-filă".

În raportul său final va menționa: "Insistența Angliei și chiar a Franței de a forma un front la Est contra Germaniei, nu este cauzată de dorința de a stăvili expansiunea germană spre Est. Această expansiune ar fi chiar dorită de Axa Londra-Paris, dacă acest lucru ar satisface Germania și Italia și prin aceasta s-ar asigura integritatea lor continentală și colonială".

La sfîrșitul anului 1938 și începutul anului următor, în relațiile româno-germane intervin momente de mare tensiune care culminează în martie 1939, cu prilejul invadării Cehoslovaciei. Organele de informații aparținînd Marelui Stat Major Român semnalează în prealabil existența unor planuri comune germano-maghiare de invadare a României. Drept urmare, guvernul român a declarat la 15 martie 1939 mobilizare generală, dislocînd mari unități la granițele de Nord și Nord-Vest ale țării. O altă măsură luată a fost mobilizarea la locul de muncă a circa 680 de mii de oameni din cadrele de rezervă ale armatei care lucrau în administrație și producție.

O altă măsură cu caracter deosebit luată de țara noastră a fost hotărîrea de distrugere a instalațiilor, resurselor și rezervelor de petrol pentru ca acestea să nu cadă în mîinile Germaniei.

Din primăvara anului 1939, România se transformă într-un teren de confruntare între cele două mari tabere. Englezii și francezii au cerut României să traducă în fapt un plan special de distrugere a puțurilor petroliere și a rafinăriilor. Pentru a nu ajunge în mîinile germanilor petrolul românesc, generalul Florea Țenescu, Șeful Marelui Stat Major al armatei, a dispus elaborarea unui program care prevedea sabordarea întregului potențial petrolier al țării. Lucrarea a fost efectuată de Secția a III-a operații strategice și Biroul mobilizării industriale condus de Constantin M. Rădulescu. Anglia și Franța au luat notă cu satisfacție de diversiune și sabotaj. Aliații ne-au promis despăgubiri pentru sacrificiul ce urma să-l facem. Traducerea în viață a planului de distrugere a fost încredințată inginerului Leon Wenger din partea Franței și colonelului Colin Gulbins din partea Marii Britanii.

Fără a se aștepta acordul României după cum se convenise cu Aliații, a început operațiunea de sabotaj a industriei petroliere, inclusiv a mijloacelor de transport.

Sesizate, serviciile secrete germane au trecut neîntrîziat la contramăsuri. Astfel, unitatea "Brandemburg" formată din circa

5000 de oameni, a fost introdusă complet în România. Pe teritoriul țării noastre a început o luptă surdă și ocultă între Abwehr, Inteligence Service și Deuxieme Bureau. Pentru moment, guvernului român nu-i rămînea altceva decît să stea în expectativă și să se informeze. Să se informeze cît mai bine. Drept urmare S.S.I.-ul, Secția a II-a din Marele Stat Major și Corpul Detectivilor au primit sarcina de a supraveghea permanent părțile aflate în conflict.

Acțiunile anglo-franceze progresau cu rapiditate și germanii și-au dat curînd seama că vor pierde terenul. Drept urmare spionajul german s-a infiltrat în România utilizînd o gamă variată de mijloace. Datele obținute de către organele speciale române cu privire la evoluția spionajului german în țara noastră a permis descoperirea unui tablou deosebit de complex: în primul rînd existența unor rezidențe informative intense, a unor căi multiple de penetrare, acoperire și finanțare, numărul mare al obiectivelor, problemelor și persoanelor supraveghiate, toate acestea trădînd caracterul de spionaj total, orientat în direcția nimicirii forțelor interne ale statului în vederea ancorării definitive a României la carul mașinii de război german.

Pe teritoriul României a început un război surd între principalele oficine naziste de spionaj: Gestapo-ul și Abwehr-ul, care ambele vizau impunerea la conducerea statului român a unei grupări cu orientare fascistă. Dacă Abwehr-ul avea o ascendență după cum vom vedea datorită colaborării lui Canaris cu Moruzov, în schimb Gestapo-ul colabora cu legionarii și unele elemente corupte din Siguranța Generală.

Gestapo-ul a desfășurat în România o activitate subversivă cu grave implicații, în primul rînd pentru a contracara efectele opoziției românești. A exercitat și acțiuni de contraspionaj împotriva serviciilor secrete aliate, a urmărit partidele și oamenii politici democrați. A organizat formațiuni speciale ale "Kommandos" pentru intervenții de forță și a instalat focare de propagandă național-socialistă în România.

Rețelele sale de informații erau constituite din elemente ce aderaseră la ideologia nazistă și informatori proveniți din cadrul lumii interlope.

Gestapo-ul din România a fost condus de către atașatul de poliție de pe lîngă Legația germană, Kriminalrat-ul SS colonelul Peter Geissler, de Hauptsturm-Fuhrer-ul SS Gustav Richter și de alții. Au fost înființate secții speciale și oficii conspirative ca organe cu acoperire diplomatică, ori încadrate în aparatul diverselor firme și

societăți cu capital german, asociații culturale și de propagandă.

Gestapo-ul era condus de Geissler, care trăise clandestin pînă în 1940. Principalul sediu operativ era situat pe strada Ilfov, clădirea fiind dotată cu anexe și beciuri pentru torturarea prizonierilor. O secție unde se făcea legătura cu agenții informatori, funcționa pe strada Wilson (actuala Snagov) și aici își desfășurau activitatea rezidenții Bauer și Chaperouge. Conform declarațiilor lui Eugen Cristescu, Gestapoul german exista în România încă din anul 1934 și a fost amestecat în toate atentatele: contra lui Duca, lui Călinescu și toate celelalte. El a avut o acțiune foarte puternică în legătură cu legionarii, a fost implicat în acțiunea de la Jilava și din cercetările făcute atunci a rezultat că Gestpo-ul a fost cel care a dat arme legionarilor care i-au executat pe cei de la Jilava în noaptea de 26/27 noiembrie 1940 (au fost ucise 65 persoane), iar mai tîrziu cu ocazia rebeliunii legionare s-a constatat că o bună parte din armele legionarilor erau furnizate tot de către Gestapo.

Spionajul nazist în România era efectuat și de S.D.-VI (S.D.-Ausland) sau serviciul de spionaj în străinătate. A fost condus o vreme de Kurt Auer și încadrat cu ofițeri specialiști care se foloseau de identități false, cu acoperire în cadrul firmelor și societăților germane.

În România acelor ani au operat cele mai importante grupe ale S.D. Ausland și anume Grupa VI-E specializată în acțiunile de spionaj în Europa răsăriteană, Grupa VI-S, specializată în acțiunile de sabotaj și Grupa VI-E, ce avea ca domeniu de activitate războiul economic.

Funcționau 14 rezidențe în regiunea petroliferă, respectiv 6 la Ploiești, 6 la Cîmpina și 2 la Moreni; 24 de rezidențe în principalele porturi de la Dunăre și Marea Neagră (6 la Galați, 6 la Brăila, 3 la Constanța, 3 la Orșova și cîte două la Sulina, Reni și Giurgiu[1]). În alte centre administrative, industriale și noduri de comunicații au fost create 19 rezidențe: 6 la Brașov, 5 la Timișoara, 4 la Iași, și cîte două la Sibiu și Craiova.

Un rol cu totul aparte între serviciile de spionaj germane prezente în România, a revenit Abwehr-ului, condus de amiralul Canaris.

Abwehr-ul a folosit pentru acțiunea de supraveghere informativă a României serviciile sale din Königsberg și Breslau, afectate "Sectorului de Răsărit" precum și pe cele din München și Viena, prin care era coordonat "Sectorul Balcani". În preajma celui de al doilea război mondial, Abwehr-ul a creat K.O. (Kriegsorganisation), care nu erau altceva decît oficine de spionaj și diversiune ce aveau ca scop

să opereze în cadrul acțiunilor de contraspionaj și contrasabotaj și să identifice mișcările de rezistență din teritoriile străine neocupate. Canaris este autorul înființării Diviziei Brandenburg destinată purtării războiului subversiv în zonele vitale pentru Reich. În cadrul acestei divizii au fost înființate "detașamente pentru România, în care erau înrolați sași și șvabi din țara noastră. Aveau ca misiune protejarea zonelor petrolifere și a Dunării.

Serviciul de Informații al Armatei Germane din România, cum era denumit oficial Abwehr-ul la București, a fost condus mulți ani de colonelul Rodler și adjunctul acestuia maiorul Waldemar von Gregory. În primăvara anului 1944 colonelul Rodler a fost înlocuit cu colonelul Bauer.

Principala osatură pe care s-a sprijinit coloana a V-a a Germaniei naziste, alături de organizația legionară a constituit-o mișcarea hitleristă din România. În anul 1931, în scopul de a grupa pe toți germanii din străinătate a fost creată "Organizația pentru străinătate a N.S.D.A.P. Societatea de întrajutorare "Selbsthilfe", creată la Sibiu în anul 1932, a devenit nucleul mișcării naziste din rîndurile populației germane din România. În același an a început să activeze "Partidul național-socialist al șvabilor" din Banat, organizat după modelul batalioanelor de asalt ai căror membri erau înarmați cu cuțite, pumnale și revolvere. În aprilie 1935 s-a constituit "Deutsche Volkspartei in Rumänien" ("Partidul poporului german în România") organizat după modelul nazist, condus de Alfred Bonfert și Waldemar Gust.

Comunitatea germanilor din România - consemna S.S.I. într-un studiu întocmit în anul 1939 - se consideră, sub raport ideologic și politic, ca făcînd parte din unitatea germană național-socialistă și ca atare, au la baza acțiunii sale premisele național-socialiste din Reich.

Cu sprijinul elementelor hitleriste din rîndul naționalității germane din România și al rezidențelor secrete germane din țara noastră, N.S.D.A.P./A.O. își dezvoltă măsurile de propagandă și spionaj. Activitatea de culegere de informații era coordonată de inginerul Kohlhammer, de care asculta și ministrul Killinger și inginerul Bruncken.

Influența Reichului s-a exercitat și asupra Grupului etnic german din România, care a îndeplinit misiuni legate de culegerea informațiilor. Activitatea secretă de informații efectuată de Grupul etnic german a fost organizată prin intermediul unui serviciu special creat, condus de Walter May, ce-și avea birouri de informații la Timișoara și Brașov.

Rolul de coordonare și conducere al spionajului german în România a revenit Legației germane din București ce îl avea în frunte pe baronul Manfred von Killinger, fiind secondat de Arthur Adolf Konradi șeful Secției A.O./N.S.D.A.P. din România, dr. Gerdhardt Steltzer, Hermann von Ritgen, Hans Berndt von Halften și Alfred Gestenberg, atașat militar.

Organele informative aparținînd Legației germane (Deutsche Gesandschaft) au desfășurat o intensă activitate informativă sub conducerea nemijlocită a lui Killinger. La începutul anului 1941, antena organelor române de contrainformații "Karr" infiltrată în sînul Legației germane semnala că "activitatea de centralizare a informațiilor a fost reorganizată, fiind încredințată unor oameni instruiți special în acest scop, unor conducători cu experiență veniți din Germania, subordonați din punct de vedere politic lui Killinger. Pentru camuflarea personalului Gestapo-ului, s-a creat pe lîngă Legația din București, secțiuni speciale, oficii și organisme, a căror funcționare pare a fi normal legată de activitatea în diferite domenii".

Activitatea oficială a diplomaților Reichului era dublată de cea de spionaj. Spre exemplu, atașatul comercial Arthur Adolf Konradi pe lîngă funcția de conducător al A.O./N.S.D.A.P. presta o activitate de spionaj economic prin rețeaua proprie din București și cele 13 consulate răspîndite pe teritoriul țării. Herman von Ritgen, atașat de legație, era în realitate conducătorul în România al S.D.-VI (Extern). Consulul general Karl Freiherr von Gregory deținea rolul de adjunct al șefului Gestapo-ului. Se ocupa de legăturile cu mișcarea legionară. Tot cu sprijinirea elementelor fasciste și a Gărzii de fier, se ocupa ziaristul Ernst Cristoph Shepky, introdus în țară în anul 1934.

●

● ●

În primăvara anului 1939 Anglia avansa guvernului român propunerea ca să se accepte distrugerea puțurilor petroliere și a rafinăriilor pentru a nu cădea în mîinile armatei germane. România a ridicat problema despăgubirilor, știut fiind că în 1916 aliații au refuzat să recunoască dreptul statului român la despăgubiri și pînă la urmă au acceptat să recunoască doar 4 milioane de lire sterline din cele 10 milioane cît reprezentau pagubele suferite.

La 12 octombrie 1939 erau dezvăluite în urma activității informative intențiile Germaniei față de România. Astfel, o informație obținută prin rețeaua Corpului detectivilor provenind din cercurile

germane, arăta hotărîrea acestor cercuri de forțare a României în direcția măririi exportului de petrol și cereale.

Acțiunea de sabotare a mașinii de război germane continua a se înfăptui în România prin toate mijloacele clasice: de la cele cu caracter pașnic pînă la cele cu caracter violent. Evenimente ciudate se produceau soldîndu-se cu avarii de mașini și utilaje, incendii, scoaterea din funcțiune a unor uzine și chiar distrugerea lor. Se aplica sistematic un plan de scădere a producției petroliere. În regiunea petroliferă aveau loc "accidente" la schele, la stații de pompare și rafinării.

Informațiile serviciilor secrete române arătau că erau acțiuni de sabotaj străine puse la cale de către agenții statelor interesate în România.

Într-un raport al Serviciului Secret de Informații erau menționate, printre multe altele, următoarele accidente:

- explozia produsă la rafinăria "Româno-Americană" din Ploiești, la 8 noiembrie 1939;
- incendiul de la rafinăria "Orion" din Ploiești, produs la 4 decembrie 1939;
- incendiul de la rafinăria "Apollon" Petrol din Tîrgoviște, produs la 5 decembrie 1939;
- incendiul de la rafinăria "Noris" din Ploiești, produs la 8 decembrie 1939;
- incendiul de la instalația de asfalt a Societății Astra-Română din Ploiești, produs la 14 ianuarie 1940;
- incendiul de la schela petroliferă Scăeni a Societății Astra Română, la 18 ianuarie 1940;
- explozia produsă la Societatea Astra Română, la 22 ianuarie 1940;
- incendiul de la schela Societății Româno-Americane din Ariceşti, declanșat la 25 ianuarie 1940;
- explozia produsă la rezervorul rafinăriei "Steaua-Română", la 24 februarie 1940;
- perforarea conductei aparținînd Societății Dacia Petroliferă, la 23 martie 1940, lîngă bariera Rîfov a orașului Ploiești.

La toate aceste acte de vădit sabotaj, și-a adus o contribuție însemnată și Departamentul D din cadrul Serviciului secret britanic, creat în 1938 și condus de Laurence Grand. Încă din primele luni de existență ale Departamentului D, cea mai eficace secție era cea care se ocupa de regiunea Balcanilor. Sarcina acestei secții era să prevină pentru un timp dominația germană în România, Iugoslavia

și Ungaria.

În luna decembrie 1939 a fost interceptată de către organele de contrainformații române o telegramă din care rezulta că Ribbentrop tocmai îi încredințase lui von Killinger o misiune, care consta din intensificarea activității de spionaj în România și țările vecine. Von Killinger înainte de a fi numit ministru în România, îndeplinise numeroase misiuni cu caracter secret în statele balcanice.

În aceste condiții amiralul Canaris, șeful Abwehr-ului și-a amintit că în fruntea S.S.I.-ului se afla Mihail Moruzov, un as al combinațiilor subtile. El a fost primul care a dat a înțelege că dorea o anumită apropiere. La rîndul său, Moruzov ș-i-a dat perfect de bine seama că, mai devreme sau mai tîrziu, această mișcare tactică devenea inevitabilă. Și totuși, impulsul de a tatona intențiile lui Canaris nu a fost o inițiativă proprie ci s-a datorat regelui Carol al II-lea precum și mareșalului palatului, Ernest Urdăreanu, unul dintre stîlpii camarilei ce se instalase la palat.

Mihail Moruzov era frămîntat de gîndul să nu aducă prin comportarea sa prejudicii statutului de neutralitate pe care îl adoptase țara. Orice abatere, ori cît de mică, putea fi speculată de către germani, care deveniseră foarte suspicioși și care abia așteptau să ne plătească polițele pentru toate necazurile ce le produsesem în primul război mondial.

Serviciul Secret de Informații Român, condus de Mihail Moruzov ca și Secția a II-a din Marele Stat Major primiseră sarcini exprese, pornind de la faptul că unele state promovau fățiș pe plan internațional o politică de revizuire a tratatelor de pace încheiate după primul război mondial, de a culege informații pe această temă. O altă misiune privea supravegherea agenților spionajului german ce acționau în sfera producerii și prelucrării petrolului pentru a preveni actele de sabotaj. La propunerea lui Moruzov, s-a ajuns la concluzia necesității colaborării între Serviciul Secret de Informații și serviciile secrete germane corespondente, fapt care ar putea să contribuie la unele cîștiguri în această direcție, ca și la o ameliorare a relațiilor cu Germania în perspectiva unei apropieri cu Horia Sima.

Colaborarea dintre Moruzov și Canaris s-a realizat cu asentimentul și îndrumarea tactică a regelui Carol al II-lea, deoarece presiunea exercitată de Germania crescuse considerabil după cotropirea Cehoslovaciei și mai ales a Poloniei, iar pe de altă parte începuse să se manifeste nemulțumirea față de serviciile secrete ale Aliaților care trecuseră, fără acordul guvernului român, la aplicarea planului de distrugeri pe Valea Prahovei.

Pentru realizarea colaborării dintre Moruzov şi Canaris au fost necesare cîteva luni de pregătiri. Cu foarte multă prudenţă s-a stabilit un prim contact. În luna octombrie a anului 1939, după ce izbucnise războiul şi Polonia fusese înfrîntă, dispărînd ca stat, de pe harta Europei, Moruzov s-a întîlnit cu colonelul Wahle, ataşatul militar al Germaniei la Bucureşti. Dialogul a avut loc la locuinţa sa de pe strada Sofiei. Singura măsură concretă stabilită cu acel prilej a fost trimiterea la Berlin a unui emisar cu scopul unei mai bune informări reciproce. La scurt timp după această întrevedere, maiorul I. Gh. Micandru din serviciul de informaţii, a primit o împuternicire scrisă de la colonelul Wahle pentru o vizită de informare la Canaris.

La 31 octombrie 1939 - emisarul lui Mihail Moruzov, maiorul român de contrainformaţii C. Gh. Ionescu Micandru, în întrevederea pe care o are cu amiralul Canaris, la sediul Abwehr-ului din Berlin, pe Cheiul Tirpitz 74-76, transmite propunerea serviciului nostru, de colaborare cu cel german, motivată de situaţia politică externă actuală a României, propunere primită cu foarte multă satisfacţie de către organele superioare ale Marelui Stat Major german (raport - interval 26 octombrie-3 noiembrie 1939 - semnat: maior C. Gh. Ionescu-Micandru).

Iată cum este descrisă pregătirea şi desfăşurarea misiunii emisarului lui Moruzov. Între 28-29 octombrie 1939 maiorul C. Gh. Ionescu-Micandru urma să sosească la Berlin, trimis de Moruzov pentru trei zile, pentru a discuta cu Canaris problema petrolului. La sfîrşitul lunii octombrie, conform înţelegerii stabilite, a sosit la Berlin mesagerul lui Moruzov. Avea o misiune strict secretă şi într-o conspirativitate deplină. La 30 octombrie maiorul Ionescu Micandru s-a prezentat la sediul Abwehr-ului, solicitînd amiralului Canaris o audienţă. S-a răspuns că amiralul este plecat din Berlin într-o misiune, de unde se va întoarce după o săptămînă. În realitate Canaris nu era plecat din Berlin. D-lui maior Ionescu-Micandru i se aplica astfel schema concepută anterior. În aceeaşi zi, un sol al amiralului, în persoana maiorului Pruck, ofiţer al serviciului de informaţii german, a luat un prim contact, la hotel, cu maiorul român. A doua zi, la 31 octombrie, s-a transmis d-lui maior Ionescu-Micandru o ştire de "bun augur". Aflînd că este căutat de un mesager al dlui Moruzov, Canaris şi-a "întrerupt misiunea", întorcîndu-se urgent la Berlin. În aceeaşi zi, la ora 10,45 şeful Abwehr-ului, asistat de locotenent-colonelul Prickenbrock, şeful Serviciului German de Contrainformaţii al armatei şi de maiorul Pruck, îl primea în audienţă pe maiorul Ionescu-Micandru. Acesta a dat citire - din

motive de conspirativitate - mesajului adresat de dl Moruzov amiralului Canaris, redactat în limba franceză. După ce a ascultat mesajul, Canaris şi-a exprimat stima şi consideraţia faţă de personalitatea şefului Serviciului Secret de Informaţii din România, dînd o înaltă apreciere activităţii acestuia.

S-au luat, cu acest prilej, pe baza împuternicirilor acordate emisarului român, următoarele hotărîri:

- încă în luna noiembrie să aibă loc o întîlnire de lucru între şefii celor două servicii. Locul întîlnirii - Berlin sau Bucureşti - să aibă un caracter personal, strict secret;

- conform propunerilor scrise în mesajul dlui Moruzov, s-a convenit ca, pînă la întîlnirea dintre şefi, să aibă loc întrevederi preliminare între maiorii Pruck şi Ionescu-Micandru. O primă întrevedere între cei doi va avea loc la Bucureşti, între 15-20 noiembrie. Dl. maior Pruck urmează să sosească la Bucureşti sub identitatea pictorului Erwin Kampf;

- pentru a uşura procesul tatonărilor, pînă vor avea loc întîlnirile la nivelul maiorilor, Abwehr-ul va instala la Bucureşti o "cutie poştală" în persoana maiorului dr. Wagner;

- a fost abordată şi problema petrolului românesc. Amiralul Canaris a reţinut din mesajul d-lui Moruzov pe care-l consideră şef şi al Serviciului Secret de Informaţii al armatei române, următoarea idee: dl. Moruzov se oferă să dea concursul în scopul de a preveni eventualele acte de sabotaj, iar pe de altă parte, este gata a primi şi sugestii din partea specialiştilor germani, cărora li se va îngădui să viziteze regiunile interesate. Drept urmare, Abwehr-ul va trimite încă în luna noiembrie două comisii de specialişti cu misiunea de a vizita portul Giurgiu şi regiunea Ploieşti-Moreni.

Tatonările neoficiale ale dlui Moruzov în vederea găsirii unei căi de colaborare secretă între Serviciul Secret de Informaţii şi Abwehr sînt considerate la Berlin ca un prim semn de nelinişte a părţii române, ca urmare a victoriilor strălucite dobîndite de Germania în Austria, Cehoslovacia şi Polonia. România doreşte să-şi menţină cu orice preţ neutralitatea, dar, în acelaşi timp, se vede din ce în ce mai izolată în politica sa.

Abwehr-ul îşi propune să se folosească de aceste condiţii noi în vederea întăririi treptate a poziţiilor germane în Peninsula Balcanică, prin scoaterea României din neutralitate, poziţie care îngăduie Angliei şi Franţei să importe cantităţi masive de petrol românesc, în dauna intereselor militare ale Wehrmacht-ului.

În vederea atingerii obiectivului amintit mai sus, încunoştinţat

de vizita emisarului trimis de Moruzov, Canaris propune să adopte următoarea tactică:

a) Abwehr-ul se va dovedi deosebit de încântat la inițiativa d-lui Moruzov, va flata, pe cît posibil, personalitatea acestuia în conducerea S.S.I.-ului din România (fapt pe care l-am văzut că a și făcut-o cu prilejul întrevederii Canaris-Ionescu Micandru).

b) Se va da de înțeles părții române, în forme discrete, pentru a-i cîștiga încrederea, că între Wehrmacht și Abwehr, pe de o parte, și conducerea politică a statului pe de altă parte, ar exista fricțiuni care, într-un viitor apropiat, n-ar fi exclus să fie tranșate în favoarea militarilor.

c) Se va insista exagerat de mult și amenințător asupra actelor de sabotaj din industria petroliferă română, organizată de agenți ai Angliei și Franței sub oblăduirea autorităților din România și care afectează necesitățile de petrol ale Germaniei, cu scopul de a permite Abwehr-ului să-și introducă în România unitățile sale în vederea asigurării securității industriei petrolifere române împotriva actelor de sabotaj. Canaris a hotărît să se conducă pe baza concluziilor studiilor efectuate de secția a III-a Economică a Wehrmacht-ului.

Iată, pe scurt care sînt aceste concluzii:

- În caz de război și mobilizare totală, nevoile de petrol ale Germaniei ar putea fi acoperite de actuala producție a României, cu condiția ca Germania să dispună integral și suveran de resursele române.

- Pînă și cel mai neînsemnat act de sabotaj în industria petrolieră a României poate aduce prejudicii grave Germaniei. Se consideră că actele de sabotaj în domeniul extracției de petrol și în cel al transportului îi permit României să opună Germaniei aflată în război cu Anglia și Franța, o rezistență ascunsă.

- Ținînd seama de mărimea pericolelor, Germania nu pate să se mulțumească nici cu garanțiile date de statul român. Germania trebuie să înfrîngă rezistența părții române și să ceară:

1. Subordonarea economiei române a petrolului, conducerii și controlului german.

2. Renunțarea statului român la drepturile sale de suveranitate în favoarea Germaniei:

a) în exercitarea puterii polițienești în regiunea petroliferă;

b) în organizarea și folosirea mijloacelor și căilor de comunicații române.

Ideile schițate mai sus de Canaris și colaboratorii săi cei mai apropiați, au fost expuse maiorului C.G. Ionescu-Micandru pentru

a fi transmise lui Moruzov.

Între timp, tatonările pentru o întîlnire la vîrf a specialiştilor în informaţii, continuau. La un moment dat se convenise ca Moruzov şi Canaris să se întîlnească la 3 decembrie 1939 la Monaco. Lucrurile nu au decurs însă conform prevederilor. La numai 5 zile de la plecarea sa din Bucureşti, maiorul Wagner a comunicat telegrafic că se va întoarce în capitala noastră pe data de 10 decembrie. Mai menţiona, în aceeaşi scrisoare, că va fi însoţit de alte două persoane. Conform protocolului, la data anunţată, la orele 20,15 Ionescu Micandru s-a înfăţişat în faţa vagonului ce venea de la Berlin şi din care, spre marea lui surprindere, odată cu Wagner, a coborît însuşi Canaris. Neanunţat, fără să ne prevină, Germania îşi pregătea marile campanii din Vest şi nu putea risca nimic. Împreună cu Canaris se deplasase şi locotenent-colonelul Bentivegny, şeful secţiei de contra-informaţii ofensive din Serviciul Secret al Abwehr-ului.

Cei doi înalţi ofiţeri au solicitat o întrevedere urgentă cu Mihail Moruzov, care le-a fost acordată. Întîlnirea a avut loc la Buda, unde Mihail Moruzov avea o mică proprietate şi unde se amenajase o casă conspirativă. Cei doi secondaţi de însoţitorii lor, au făcut o plimbare prin grădina ce înconjura casa.

Era un prilej de a se feri de urechi indiscrete. Dialogul demara greu. Cei doi se studiau reciproc. Ceea ce-l enerva pe Canaris era faptul că nu reuşise să-l complexeze pe Moruzov cu vizita lui inopinată. Nici măcar precizarea pe care a făcut-o că era cel dintîi dintre şefii serviciilor similare cu al său pe care-l vizita nu a avut efectul paralizant scontat. Îşi va fi dat seama oare amiralul că omul aflat în faţa lui, trecuse în timpul primului război mondial, linia frontului şi răpise un spion german versat, nu putea fi în nici un caz slab de înger. De aceea a crezut de cuviinţă să scurteze introducerea şi să intre direct în subiect. Tema principală a vizitei: petrolul, actele de sabotaj din industria petrolieră română ce subminează îndeplinirea Tratatului economic germano-român, precum şi măsurile ce trebuiesc luate.

Secţia contrainformaţii a Abwehr-ului şi-a format un punct de vedere în legătură cu incendiul de la rafinăria "Orion" şi a pregătit un document ce urmează a fi înmînat S.S.I.-ului din România, intitulat: "Instrucţiuni de ordin tehnic care ar trebui date pentru prevenirea actelor de sabotaj în regiunile petroliere". Berlinul apreciază că în România există un puternic curent antigerman încurajat de guvern, de aceea Canaris va insista şi în problema

intensificării propagandei germane în România, astfel încît în rîndurile populației să se creeze o atmosferă favorabilă îmbunătățirii relațiilor dintre cele două țări.

Moruzov nu fusese luat prin surprindere. După ce a trecut în revistă situațiile critice, el a procedat la o analiză sumară, demonstrînd că nu era vorba de sabotaje, ci de simple defecțiuni ce se pot produce oriunde, inclusiv în Germania. Canaris a rămas fără replică. I se demonstrase fără putință de tăgadă că incendiile de la "Orion", "Noris" din Ploiești sau "Apolon" din Tîrgoviște, ciocnirile de trenuri de la Băicoi, toate fuseseră anchetate și nu se găsesc nici urmă de sabotaj. Atunci l-a convins, poate, pe amiral, dar peste un an, cînd se vor ivi atît de intempestiv probele, nimeni nu va mai putea fi dus de nas.

Canaris a trecut după aceea la abordarea altor subiecte. Moruzov mai mult asculta decît vorbea. Nu i-a fost greu să-și dea seama că, avînd în vedere originea sa slavă, neamțul îl bănuia că ar fi în colaborare cu sovieticii. Nici nu i-a confirmat dar nici nu i-a infirmat această supoziție. În definitiv, era liber să creadă tot ce voia. În concluzie, se poate spune că această primă rundă a decurs în favoarea lui. Canaris s-a convins că întîlnise un om care nu putea fi intimidat și cu atît mai puțin speriat.

Moruzov conducea jocurile.

În ce a constat colaborarea între Abwehr și S.S.I.? Era în primul rînd colaborarea în zona petroliferă, mai bine zis pentru apărarea acestei zone, unde se găseau deja agenți germani, împerecheați cu agenți români. Se efectua un serviciu de supraveghere și pază, pentru ca inginerii englezi și americani care se găseau acolo să nu dea foc zonei petroliere și să nu distrugă instalațiile de acolo. De asemenea se mai colabora și în zona dunăreană, în toate porturile prin care se scurgeau spre Germania vasele și tancurile de petrol. Colaborarea s-a extins și asupra chestiunilor de contrasabotaj și de contrainformații. De asemenea se efectua și un schimb de informații între Abwehr-ul german și serviciul Secret de Informații Român. Convenția era ca România să nu furnizeze informații despre țările cu care se afla în alianță. Pentru celelalte țări schimbul de informații era permis.

Armand Călinescu, în calitate de prim-ministru - octombrie 1938 - a solicitat șefului Marelui Stat Major să întocmească o sinteză a datelor și informațiilor referitoare la adversarii potențiali ai României, fapt care în agenda de însemnări a celui care a primit dispoziția, să apară astfel consemnat: "Tendințele, caracterul și evoluția expansiunii germane în sud-estul Europei. Privire specială

asupra României în anul 1939 (lucrarea va fi tipărită în luna ianuarie 1939 iar sinteza predată guvernului).

Încă din 1938, imediat după Anschlus (la 6 martie), Armand Călinescu considera Anschlus-ul ca fiind doar o simplă etapă în planul de expansiune german, care urmărea dobîndirea de debuşee şi materii prime în răsărit. Dunărea va deveni un adevărat bulevard comercial şi strategic între Est şi Vest. Toate statele care au fost aşezate aici au suferit mari presiuni. Mai întîi Austria, apoi Cehoslovacia şi la urmă, România, care oferă petrol. În fond, însuşi Hitler va declara: "scopul nostru este de a căuta, mai curînd în Europa decît peste mări, teritorii bogate în materii prime" (15 noiembrie, 1937). Este anul în care cei doi von-Tippelskirch şi Killinger - vor trata la San Francisco, problema surselor de materii prime cu big-business-ul american. Războiul propriu-zis va începe, fiind declanşat de Germania, mult mai devreme, prin războiul economic. Într-o carte scrisă de Juster Schmitt se arată că, printre cauzele principale ale înfrîngerii Germaniei în primul război mondial, ar fi fost şi prea tîrziul asalt asupra regiunilor petroliere române. Goring va declara textual: "Conflictul care se pregăteşte impune o dezvoltare uriaşă a capacităţii noastre de producţie. Nu putem să fixăm nici o limită a programului de înarmare căci se are în vedere bătălia finală. În realitate noi sîntem încă de pe acum în război, deşi n-a fost trasă nici o lovitură de tun (1936 - în prezenţa industriaşilor germani). Şi mai devreme, în 1933, imediat după venirea la putere, în cadrul serviciilor pe care le creează pentru a "dubla" şi a anihila miniştrii nenazişti din cadrul cabinetului său, Hitler organizează şi un Birou economic al partidului, condus de dr. Wagner. Amintim că acelaşi dr. Wagner Otto, maior, se afla la Bucureşti în toamna lui 1939. Acesta - la 23 noiembrie 1939 - avea să afirme, în cadrul celei dintîi întâlniri a sa cu Moruzov, că interesul capital al serviciului secret nazist este de a apăra resursele petrolifere româneşti, de orice posibilă sabotare.

Dar cine este dr. Wagner recomandat de amiralul Canaris să servească drept "cutie poştală" la Bucureşti?

În 1933, imediat după venirea la putere, Hitler, în cadrul serviciilor pe care le creează pentru a dubla şi a anihila miniştrii nenazişti din cadrul cabinetului său organizează şi un birou economic al partidului, condus din 1934 de Otto Wagner. Acesta era subordonat lui A.P.A, - Auslands Politische Abteilung - Biroul de politică externă al partidului nazist, conducerea fiindu-i încredinţată lui Alfred Rosenberg. În literatura de specialitate doctorul Wagner

are menţionat în dreptul numelui său: Wagner, dr., maior în cadrul serviciului secret german. La începutul anului 1940, la Bucureşti, reprezentant permanent al Serviciului Secret de Informaţii al armatei germane (Abwehr) este... maiorul dr. Wagner, despre care Canaris însuşi, într-un dialog purtat cu Moruzov în primăvara lui '40, avea să-l schiţeze astfel: "Iată, de pildă, maiorul dr. Wagner nu este produsul serviciului meu. Este un element infiltrat în serviciu, ca invalid, prin intervenţia directă a mareşalului Göring. Desigur că este, din fericire, mai puţin periculos decît alţii..."1 Mai 1940 - în locuinţa lui Moruzov, are loc întîlnirea lui cu von Tippelskirch, prilej pentru şeful S.S.I.-ului de a descifra cum mai este cotat la Berlin, căci nu-i fusese greu să afle că naziştii îl bănuiesc de lipsă de loialitate, ba chiar de un joc dublu-triplu, în principal în favoarea Intelligence Service-ului (suspiciune alimentată de unii membri de frunte ai legaţiei germane la Bucureşti); von Killinger în persoană, de asemenea aflat la Bucureşti în calitate de "trimis special al Führerului", chemîndu-l la el - 14 aprilie - pe maior dr. Wagner, pe căpitanul de marină Weiss şi pe von Stransky,le cere acestora să-şi spună deschis părerea despre Moruzov şi gradul de sinceritate cu care şeful SSI-ului colaborează cu naziştii, răspunsul celor trei fiind la unison: categoric sincer! Moruzov nu este totuşi liniştit, deşi primul pas de "împăcare" îl face - 17 aprilie 1940 - în Bucureşti, un maior din Abwehr care aduce drept mesaj din partea amiralului Canaris precizarea că acesta "este extrem de mulţumit de succesul Serviciului Secret de Informaţii al armatei române în chestiunea vaselor engleze de la Giurgiu". Von Tippelkirch lămureşte în plus: "Faţă de aceştia (cei de la Statul Major - n.n.) am avut de îndeplinit o cerinţă strict protocolară. ...În ceea ce vă priveşte, am ţinut în mod special să vă văd spre a vă mulţumi din partea şefilor mei, pentru modul cum conlucraţi cu organele noastre. În interesul dumneavoastră vă rog să continuaţi cu această atitudine de loialitate absolut necesară, deoarece orice suspiciune ar fi regretabilă şi pentru noi şi pentru dumneavoastră". 14 Mai 1940 - timp de cinci ore stă de vorbă von Killinger cu Moruzov, la solicitarea celui dintîi. Von Killinger (avea să revină în 23/24 ianuarie 1941, în calitate de ministru al Germaniei la Bucureşti) arată că Hitler i-a dat misiunea de a fi observator pentru patru ţări (Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria şi România, "iar faptul că mi-am ales Bucureştiul drept reşedinţă, denotă atenţia pe care o acordăm ţării dumneavoastră".

La scurt timp după vizita inopinantă a lui Tippelskrisch la București, va reieși că vizita generalului german nu era un act izolat, ci făcea parte dintr-un efort conjugat pentru rezolvarea unor probleme menite să contracareze acțiunile de sabotaj puse la cald de aliați în România.

La 3 mai 1940, maiorul dr. Wagner sosit de la Berlin va cere o audiență la Moruzov pentru a-i transmite o chestiune strict confidențială și absolut personală din partea amiralului Canaris. Mesajul suna astfel: "În cazul cînd anglo-francezii, nemulțumiți de neutralitatea României o vor ataca, România va accepta sprijinul amical armat al Germaniei, pentru apărarea teritorială". Surprins că i se adresează lui într-o problemă de asemenea anvergură, Moruzov i-a răspuns: "Chestiunea pe care ați pus-o depășește cadrul atribuțiunilor mele și nu-mi permit a o discuta". Wagner nu s-a lăsat mai prejos și i-a replicat: "Cînd dl. amiral Canaris mi-a încredințat această misiune, știa acest lucru, dar întrebarea nefiind formulată de domnia sa, a ales această cale numai în scopul de a păstra cel mai strict secret. Dl. amiral Canaris a lăsat la latitudinea domnului șef al Serviciului Secret cui urmează a i se supune această întrebare, exprimîndu-și însă dorința de a avea un răspuns în cel mai strict secret. Sîntem în așteptarea răspunsului Dvs."

Spre surpriza lui Moruzov, el avea să afle la 11 mai 1940 că întrebarea fusese deja avansată de către Germania regelui Carol al II lea printr-o scrisoare predată de către generalul Gerstenberg cu trei săptămâni înainte de întâlnirea Wagner-Moruzov.

Germania presează și la 24 mai 1940 dictatul de la Viena prin care se smulgea României o mare parte a Transilvaniei avea să demonstreze fără tăgadă cît de mult ținea Germania să garanteze în mod absolut integritatea teritorială a României.

Patru zile după întrevederea Killinger-Moruzov, va sosi pe neașteptate la București, pentru a doua oară, amiralul Wilhelm Canaris. Își părăsise, conform propriei sale declarații, doar pentru o clipă postul de comandă de pe frontul de vest, unde a urmat, de la începutul acțiunii, armatele operative. Obiectul întrevederii sale cu Moruzov l-a constituit problemele cu privire la chestiunea armelor descoperite la rafinăria "Standard", imixtiunea reprezentanților Germaniei în chestiunile interne ale minorității germane din Bucovina și acțiunea unor rețele secrete germane în România, care prejudicia relațiile dintre cele două țări.

La sosirea sa pe aeroportul Băneasa în ziua de 28 mai, la orele 18,15, amiralul a fost întîmpinat de către Moruzov, maiorul Wagner

şi maiorul Ionescu Micandru. La orele 20,15, la domiciliul lui Moruzov au început discuţiile, la care mai luau parte colonelul Pieckenbrock, colonelul Bentivegni, maiorul Wagner şi căpitanul von Stranski din partea germană, şi maiorul Ionescu Micandru din partea gazdelor. Discuţiile au fost urmate de un dineu ţinut în acelaşi loc.

A doua zi Canaris este primit în audienţă la generalul Ţenescu, şeful Marelui Stat Major şi după aceea la Ernest Urdăreanu, ministrul Palatului. Au urmat apoi din nou întrevederi cu Moruzov la sediul Serviciului Secret de Informaţii. Seara va participa la dineul dat în cinstea sa la restaurantul "Pescăruş", unde erau invitaţi generalul Liteanu, directorul general al Siguranţei Statului, colonelul Creţulescu, şeful Secţiei a II-a din Marele Stat Major şi încă patru ofiţeri şi funcţionari superiori de la Serviciul Secret.

Amiralul Canaris îi va declara lui Moruzov: "Am primit din partea Führerului şi Înaltului Comandament al Armatei germane, misiunea de a vă transmite mulţumirile lor, pentru rezultatele, mai presus de orice critică, ale colaborării dintre serviciile secrete de informaţii ale armatelor română şi germană, mai ales în ceea ce priveşte asigurarea, în momentele actuale de criză, a aprovizionărilor Germaniei din România, în general cu produse de tot felul şi în special cu cele petrolifere".

În ziua următoare, Canaris va elogia sprijinul acordat de Carol al II-lea şi de Ernest Urdăreanu, acesta din urmă având o poziţie cheie în colaborarea româno-germană. Chiar şi la plecarea sa pe aeroport, amiralul Canaris va reveni cu elogii la adresa lui Urdăreanu. Înainte de a se urca în avion, amiralul primea în scris, în limba germană, din partea lui Moruzov, documente privind incendiile de la rafinăriile de petrol şi accidentele de cale ferată, precum şi măsurile de pază pentru siguranţa zonelor petrolifere şi a transportului pe Dunăre. De asemenea în chestiunea agenţilor suspecţi în chestiunea sabotajului au fost predate fişe detaliate. Moruzov se decisese să joace pe cartea alianţei cu Germania.

Horia Sima fugit în Germania, s-a întâlnit la Viena cu Moruzov, unde au perfectat colaborarea cu Carol al II-lea precum şi întreaga strategie a revenirii lui în ţară ca şi a legionarilor aflaţi în Germania. Conform acestei strategii, Horia Sima şi câţiva colaboratori urmau să se întoarcă clandestin în ţară şi să se lase prinşi, fiind arestaţi şi

cercetați de către Siguranța română. În cadrul "anchetei", Horia Sima va ajunge să dea o declarație de credință față de rege. Drept urmare, regele îl va primi în audiență și împreună vor perfecta intrarea Gărzii de Fier în guvern. Planul întocmit de Moruzov și Horia Sima la Viena a fost realizat punct cu punct. Pe la mijlocul lunii mai, Horia Sima și N. Pătrașcu se reîntorc în țară. Sînt "prinși". Reprezentanții Siguranței se mîndresc cu "captura" făcută. Ba mai mult, se mai laudă că, în urma anchetei Horia Sima a fost adus pe drumul cel bun, luînd hotărîrea de a pune mișcarea în serviciul suveranului. Scenariul, regia și interpretarea au fost excelente. La 29 mai 1940 a avut loc audiența la rege. Legionarii primesc de la Horia Sima "ordin" să se înscrie în Partidul Națiunii al lui Vodă. Iar la 28 iunie, Horia Sima intră în guvernul prezidat de Gheorghe Tătărăscu, ca subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale. Crunt s-a mai înșelat și Moruzov, ca și regele și Gabriel Marinescu, căci toți trei, așa după cum arată istoria, au crezut că scenariul lor a înlocuit "scenariul" RSHA-ului. Mișcarea a fost introdusă în guvern ca un cal troian de construcție berlineză. În iunie 1940, cu sprijinul lui Himmler se pregătea lovitura cea mare.

●

● ●

Horia Sima[1] s-a născut la București în 1906, a rămas orfan încă de mic, fiind crescut de un unchi la Mîndra, lîngă Făgăraș. Urmează Facultatea de Litere și Filozofie, devenind profesor la un liceu din Lugoj. Intră încă de la început în mișcarea legionară condusă de Corneliu Zelea Codreanu, obținînd în 1934 gradul de comandant, iar mai tîrziu de cel de comandant pe întreg ținutul Banatului.

Corneliu Zelea Codreanu este arestat la 16 aprilie 1938 datorită reclamației lui Nicolae Iorga pentru motivul că l-a insultat (Iorga era demnitar). Din închisoare, prin intermediul soției sale Elena, le cere legionarilor să stea liniștiți și să nu provoace sub nici-o formă agitații. Codreanu începuse dezamorsarea mișcării legionare din momentul instituirii Dictaturii Regale. Legionarii, marcați de o disciplină de fier, i-au executat întocmai ordinele.

Din dispoziția lui Codreanu, conducerea mișcării, în lipsa acestuia, a fost preluată de întemeietorii acesteia. În iunie și iulie 1939 pe măsură ce erau arestați, s-au succedat la comandă: Radu

1) R.S. Ruba și Ioan Itu: Tinerama, 4-10 iunie, 1993, p. 7.

Mironovici, Ion Belgea, Iordache Nicoară și Constantin Papanace. Numele lui Horia Sima apare pentru prima oară cînd Ion Belgea îl numește responsabil al legăturilor cu provincia. La 25 iulie, cînd au avut loc funeraliile Reginei Maria, au fost arestați macedonenii din conducerea Legiunii, inclusiv Constantin Papanace, învinovățiți că vor să întreprindă o rebeliune. Eliberat la scurtă vreme, Papanace se ascunde în provincie și este înlocuit pentru cîteva săptămîni de Horia Sima, care își face intrarea la conducerea Legiunii.

De teamă ca nu cumva Carol să dea ordinul de asasinare al lui Codreanu, se convenise ca legionarii să nu comită nici un fel de provocări. De fapt, la conducerea Legiunii se iscase o serie de controverse, Sima sustrăgîndu-se de la hotărîrile luate de ceilalți conducători. El era domic de aducerea la îndeplinire a unei lovituri de stat, în care scop a adus în București grupuri de teroriști din Ardeal și Banat, arestați la scurt timp de Siguranță. Din închisoare Codreanu le scria celor rămași afară să păstreze liniștea și să se abțină de la violențe. În schimb Sima continua să agite oamenii. Arestările se succed, iar Sima este ocolit de agenții Siguranței. Comandanții legionari închiși la Vaslui și Rîmnicu-Sărat cer calm și renunțarea la orice provocare. Provocările însă se succed: o bombă la Teatrul din Timișoara, un evreu asasinat la Oradea, cîteva unități forestiere incendiate în Bucovina și profesorul Ștefănescu Goangă, rectorul Universității din Cluj este grav rănit în urma unui atentat. Regele Carol al II-lea după o vizită la Hitler, îi telegrafiază lui Armand Călinescu să fie executat Codreanu împreună cu alți 13 legionari. Era ziua de 30 noiembrie 1938, sărbătoarea Sfîntului Andrei, cînd, după cum am arătat,a avut loc executarea capilor Legiunii.

Se declanșează o adevărată isterie a morții. Sima organizează pentru ziua de Bobotează 1939 un atentat împotriva regelui și a miniștrilor ce-l însoțeau, cu prilejul cufundării crucii în Dîmbovița. Dar se află despre atentatul plănuit și autorii sînt arestați și uciși în beciurile Siguranței în ziua de 4 ianuarie.

Starea tensională amplificîndu-se, de teamă Horia Sima după asasinarea lui Armand Călinescu, la 26 octombrie 1939, fuge în Germania. Se reîntoarce în țară în mai 1940, fiind arestat la scurt timp, după cum am arătat, și propulsat ca secretar de stat la Culte și Arte (4 iulie 1940). După numai patru zile demisionează împreună cu alți trei legionari. În vara lui 1940 Horia Sima este ales șeful mișcării legionare, cu prilejul a două întruniri ale comandanților: mai întîi în casa scriitorului Constantin Gane, apoi în cea a lui Radu

Budişteanu, fost membru patru zile în guvern.

După cum se ştie, Horia Sima a jucat un rol important în răsturnarea regimului lui Carol al II-lea. Începînd cu 1 septembrie 1940, cînd a organizat revolta la Timişoara, Alba Iulia, Deva, Sibiu, Braşov, Bucureşti şi Constanţa, cu morţi şi răniţi. După preluarea puterii de către Antonescu şi Gardă, la 15 septembrie, Horia Sima a depus jurămîntul faţă de Legiune şi ţară. După 10 decembrie, după asasinarea lui Nicolae Iorga şi a lui Virgil Madgearu şi masacrul comis de legionari la Jilava, debutează neînţelegerile dintre legionari şi Antonescu, ce culminează cu rebeliunea.

După înfrîngerea rebeliunii, Sima se ascunde iar la începutul lui aprilie 1941 îi trimite o scrisoare lui Antonescu, prin care îi propunea restabilirea relaţiilor. Antonescu refuză energic. În primăvara lui 1941, Horia Sima părăseşte clandestin ţara şi locuieşte o vreme la Viena şi în alte părţi ale Germaniei, aflat sub supravegherea Gestapoului. După război se retrage în Spania şi se ocupă de publicistică şi propagandă, luînd parte la certurile dintre fracţiunile legionare.

După stabilirea în Spania, Horia Sima nu a mai reuşit să unifice mişcarea legionară, aducându-i-se o serie de acuze: deturnarea Gărzii de la idealurile Căpitanului, însuşirea fondurilor mişcării (lucru de care se pare că nu a fost străin nici Iosif Constantin Drăgan, stabilit la Milano, în Italia), asasinarea unor lideri politici şi incitarea autorităţilor să ia măsuri extreme cu scopul de a-i facilita accesul la conducerea mişcării.

Contestaţiile la adresa sa vor culmina în 1954 cînd grupurile "codreniste" (conferinţele delegaţilor de la Erding - Germania şi Majadahonda - Spania) îl vor demite pe Horia Sima de la conducerea mişcării legionare, împreună cu aliaţii săi.

După revoluţia din decembrie 1989, Horia Sima şi comandamentul de la Madrid au luat legătura cu legionarii rămaşi în ţară încercînd să revitalizeze mişcarea legionară din România. Grupul pro Horia Sima sub conducerea comandantului Nistor Chioreanu a început demersurile în vederea înscrierii oficiale a partidului "Totul pentru Ţară". Candidaţii posibili la funcţia supremă a mişcării legionare sînt: Faust Brădescu - considerat a fi ultimul ideolog în viaţă al Gărzii, Nistor Chioreanu, şeful comandamentului de la Alba Iulia şi Nicolae Roşca, repatriat după decembrie '89.

În prezent, conducătorii legionari sînt puşi să rezolve problema preluării fondurilor "Gărzii de Fier" aflate în folosinţa exclusivă a grupului condus de Horia Sima de la Madrid.

În privința sfîrșitului lui Horia Sima, se cunosc următoarele: folosind un pașaport pe un alt nume, Horia Sima la sfîrșitul lunii mai 1993, se deplasează la Augsburg, în Germania pentru a-și face un tratament stomatologic și pentru a se întîlni cu vechi legionari aflați în această țară, pentru a discuta modul în care să preia controlul total al "Mișcării", aflată în curs de reorganizare în România. În timp ce se afla în locuința medicului stomatolog, Filip Păunescu - originar din Brașov - Horia Sima a decedat subit în urma unui atac de cord. S-a presupus că la vîrsta sa - 87 de ani - inima nu i-a mai rezistat la anestezie, după unele ipoteze administrată într-o doză mult prea mare. În aceeași zi, doi indivizi neidentificați, s-au prezentat nechemați și au preluat cadavrul, pe care l-au transportat în Spania. Vestea morții sale a parvenit publicului după un interval de 24 de ore de la deces. Ce s-a întîmplat în acest timp? Șirul întrebărilor nerezolvate continuă: cum se explică apariția celor doi indivizi avînd asupra lor toate actele necesare transportării cadavrului din Germania în Spania? Cine i-a anunțat și cînd?

Întrebați, unii legionari aflați în exil menționează zvonurile care au circulat în ultimii zece ani despre medicul Filip Păunescu, că ar fi avut legături cu Securitatea... Mai mult, emisari ai emigrației legionare au început în primele luni ale anului demersuri pentru a obține din arhivele Ministerului Justiției dovada aflată la dosarul de condamnare la moarte a lui Horia Sima, că acesta a lucrat, începînd cu 1938, pentru serviciile secrete românești.

Horia Sima, se pare că a murit la timp, voit sau nu, tocmai atunci cînd persoana sa rămăsese unica piedică în calea unificării mișcării legionare din țară și din exil.

● ●

Moruzov perfectase o intensă colaborare informativă și cu Serviciul de Informații fascist italian, condus de generalul Carboni. Legăturile se stabiliseră, ca și în cazul Abwehr-ului, prin ataşatul militar la București, respectiv prin colonelul Velfö di Bonzo, ataşatul militar italian la București. Moruzov va fi, de altfel, de cîteva ori oaspetele generalului italian. Se pare că Moruzov avea o preferință aparte pentru pămîntul italian. Voiaja mult în această țară și ca persoană particulară.

La 3 septembrie 1940, Moruzov se afla din nou în Italia la o importantă consfătuire cu amiralul Canaris și generalul Carboni. Întîlnirea avea loc la Veneția. Moruzov era însoțit de lt. col. Ionescu Micandru, doi ofițeri români și un ofițer german.

După consfătuire, adică la 5 septembrie 1940, Canaris îl avertizează pe Moruzov că în România începuseră tulburări legionare şi că viaţa i se află în pericol. Cu toate acestea, încrezător în steaua sa, Moruzov revine în grabă la Bucureşti pentru a-şi distruge arhiva şi pentru a-şi aranja situaţia în raport cu noile evenimente.

În ziua de 5 septembrie 1940 grupările de dreapta din România, cu sprijinul financiar şi politic al anumitor cercuri interne, l-au forţat pe Regele Carol al II-lea să-l aducă la cîrma ţării pe generalul Ion Antonescu. Imediat în ziua următoare a fost instaurată dictatura militară, iar după alte zece zile a fost constituit un guvern ai cărui membri fuseseră recrutaţi în cea mai mare parte din rîndurile legionarilor. Se deschidea astfel calea spre asevirea ţării noastre de către Germania hitleristă.

Printre măsurile imediate pe care Antonescu le-a luat în scopul consolidării dictaturii a fost şi aceea a reorganizării Serviciului Secret. După arestarea lui Moruzov şi trimiterea lui la Jilava de către legionari, acest serviciu a fost subordonat direct Preşedenţiei Consiliului de Miniştri iar la conducerea lui a fost numit colonelul de stat major Nicolaid. Tot din această perioadă datează oficializarea legăturilor dintre Serviciul secret român şi Abwehr. După cîteva săptămîni, convingîndu-se că Nicolaid, care întrunea calităţile unui foarte bun ofiţer, nu avea nici un fel de experienţă în munca de informaţii, l-a înlocuit cu Eugen Cristescu.

Înapoindu-se de la Veneţia, forţele potrivnice l-au împiedicat pe Moruzov să ia legătura cu regele. De altfel aceasta nici n-ar fi putut să-i fie de folos, deoarece Canaris nu-i destăinuise nimic din ceea ce îl interesa. Chiar dacă Moruzov ar fi reuşit să obţină anumite informaţii, situaţia nu s-ar fi schimbat cu nimic, deoarece cînd a ajuns la Bucureşti, el a fost arestat de poliţia legionară şi ţinut închis în celula nr.1 de la penitenciarul Jilava pînă în noaptea de 26-27 noiembrie 1940 cînd a fost ucis.

La Jilava se găseau 65 de deţinuţi, toţi împuşcaţi în noaptea de 26 spre 27 noiembrie 1940. Dintre aceştia numai 28 aveau mandate de arestare în regulă; restul erau arestaţi fără nici o formă, printr-un abuz scandalos al autorităţii. Ceva mai mult, din cei 28 arestaţi de comisie cu mandate, 16 se găseau deja arestaţi fără formă la Jilava şi numai 12 au fost aduşi acolo în baza unor mandate de arestare în regulă.

"... Printre cei 65 asasinaţi în închisoarea Jilava ... se găseau... pentru care Comisia a făcut adresă formală către Prefectura Poliţiei (nr.206, din 19 noiembrie 1940), spre a fi puşi imediat în libertate;

cu toate acestea susnumiții au fost reținuți, arestați încă șapte zile după primirea adresei și apoi uciși împreună cu ceilalți. Toate aceste fapte s-au petrecut fiindcă la Jilava domnea bunul plac al Poliției Legionare, condusă de criminali analfabeți" (Din "Raport Comisia specială de anchetă criminală" - 1941).

Iată victimele din celulele aflate "sub paza" poliției legionare:

Celula nr. 1 - Mihail Moruzov;

Celula nr. 2 - colonel Ștefan Gherovici;

Celula nr. 3 - Victor Iamandi, fost ministru de justiție; maiorul Damian Frederic și sublt. Cireghiță Traian;

Celula nr. 4 - generalul Gabriel Marinescu, fost prefect al Poliției Capitalei și fost ministru al Ordinei Publice;

Celula nr. 5 - colonel Vasile Zeciu, fost prim-procuror al Tribunalului Militar al Capitalei;

Celula nr. 6 - maiorul Alexandru Popescu-Marinarul și maiorul Aristide Macoveanu;

Celula nr. 7 - generalul Gheorghe Argeșeanu fost prim-ministru; colonel Anibal Panaitescu;

Celula nr. 8 - maior Iosif Dinulescu, din Legiunea de Jandarmi Ilfov;

Celula nr. 9 - generalul Ion Bengliu, fost inspector general al Jandarmeriei;

Celula nr. 10 - Ion Stănciuc; Constantin Sîrbu; Vasile Tașcă; Nicolae Zăinescu; Ștefan Nițu; Vasile Moisescu; Nicolae Bularda; Gheorghe Niculescu; Constantin Popescu-Jandarmul; Gheorghe Oancea; Neacșu Crăciun și Petre Gheorghiu - toți foști jandarmi.

Celula nr. 11 - Ichim Gavrilă; Eugeniu Zugavru; Paraschiv Coman; Ion Balint; Stanciu Lolescu; Gheorghe Comșa; Olimpiu Măculeț; Mihai Radu; Nicolae Bărbulescu; Gheorghe Boghici; Dumitru Marin - toți foști agenți de poliție.

Celula nr. 15 - Niky Ștefănescu, fost subdirector al Serviciului Secret de Informațiuni (cel care l-a interogat, în 1940, luna mai, pe Horia Sima, revenit din Germania);

Celula nr 16 - maiorul Alexandru Blebea;

Celula nr. 17 - Ion Panova, fost chestor de poliție; Niculescu Bonea; Otto Reiner; Laurențiu Constantinescu; Petre Malensci; Nicolae Găman; Ion Iordănescu Iordache; Iuliu Horwath; Victor Horwath - toți foști agenți de poliție; Mihail Virfureanu - fost comandant legionar; Virgil Diculescu, fost student, fiul comerciantului de vinuri Diculescu din București, creditorul personal al lui Constantin Orășeanu - unul din asasini.

Celula nr. 18 - Constantin Baulet; Pavel Patriciu; Nicolae Lescenco; Boţu Marius; Tudor Miron; Dumitru Bileca; Nicolae Bileca; Nicolae Bobocea; Marin Georgescu, Constantin Culetcu, Spiru Dumitrescu, Nicolae Blănuţă - toţi foşti agenţi ai poliţiei; Tudor Petre, fost jandarm, încarcerat din cauza unei potriviri de nume;

Celula nr 19 - Radu Pascu, fost prim-preşedinte al Curţii de Apel Bucureşti; lt. col. Dumitru Negulescu, fost prim-preşedinte al Tribunalului Militar Cluj.

La începutul lunii octombrie 1940, Antonescu a instituit comisia însărcinată cu "cercetarea şi trimiterea în judecată a celor care au comis crime şi delicte cu prilejul reprimării acţiunilor politice începînd din ianuarie 1933". La 16 octombrie, această comisie emitea primele mandate de arestare împotriva unor lideri politici sau foşti miniştri, învinuiţi de "crime şi delicte" contra mişcării legionare. (Asasinatele de la Jilava, Snagov şi Strejnicul, 26-27 noiembrie 1940, Bucureşti, 1941, p. 245).

Mandatele erau emise pentru închisoarea Văcăreşti şi trimise spre executare Prefecturii poliţiei capitalei, patronată de colonelul legionar Zăvoianu. Legionarii au făcut totul ca aceste mandate, ca şi cele ce urmau a se emite ulterior în astfel de cazuri, să fie trimise pentru închisoarea militară Jilava, aflată în mîna poliţiştilor legionari, la dispoziţia bunului lor plac. Constatăm deci că încă din această fază a evenimentelor, intenţiile legionarilor de a-şi suprima victimele luaşe contururi concrete.

În acest mod, spre sfîrşitul lunii noiembrie, la Jilava în fortul nr. 13, au fost internaţi 28 de arestaţi cu mandate emise de organele de procuratură sau de către "comisia de anchetă criminală". În afară de aceştia, legionarii au mai internat ilegal prin poliţia legionară 37 de persoane reţinute samavolnic; în total 65 de persoane.

Toţi ceilalţi, în număr de 37, fuseseră aduşi la Jilava fără nici o formă legală, după bunul plac al poliţiştilor legionari, în urmărirea scopului arătat mai sus".

Iată documentul care atestă sfârşitul lui Mihail Moruzov:

Raport medico-legal

Subsemnatul Doctor în medicină - medic legist al Trib. Ilfov, invitat verbal de dl. Prim Procuror al Parchetului Ilfov, ne-am transportat în ziua de 27 noiembrie 1940, la închisoarea Jilava, împreună cu dl. Procuror Emil Gheorghiu şi cu dl. Jude Instructor Popescu- Copăceni - unde de faţă fiind d-nii: Magistraţi Militari Lt. col. Meţianu, Maior Pavelescu Constantin şi Maior Manoliu Nicolae - am procedat la examinarea cadavrului lui Mihail Moruzov,

constatînd cele ce urmează:

"Moartea lui Mihail Moruzov a fost violentă. Ea se datorește hemoragiei externe consecutive rănilor de la gît. Traiectul proiectilelor a fost de la dreapta la stînga, ușor antero-posterior-ascendent".

Un document din 1941 - emanînd de la așa-numita "Comisiune specială de anchetă criminală", avîndu-l drept președinte pe Eugeniu Bănescu - lămurește definitiv lucrurile (este vorba de o comisie instituită de Antonescu, pe temeiul unui decret-lege emis de "conducător" pentru trimiterea în judecată a celor care au comis crime și delicte cu prilejul reprimării acțiunilor politice" începînd cu 1 ianuarie 1933; de fapt, în vederea cercetării condițiilor în care au fost omorîți Codreanu și alți gardiști în regimul anterior instaurării statului "național-legionar"): În ce privește pe cei deferiți Comisiei de anchetă criminală, de la început s-a văzut că intenția celor ce conduceau Mișcarea legionară era de a aduna, la Jilava, pe toți cei bănuiți, pe drept sau pe nedrept, că au prigonit pe legionari, pentru ca apoi să-i suprime. În adevăr, Comisia de anchetă, emițînd la 16 octombrie 1940 (după 11 zile de la constituire), mandate de arestare contra... a fixat ca loc de detenție închisoarea Văcărești, conform legilor în vigoare. Prefectul Poliției, colonelul Zăvoianu, a restituit mandatele spre a fi emise pe închisoarea Jilava. Comisiunea refuzînd, s-au făcut demersuri și s-a obținut modificarea regulamentului închisorilor militare, introducîndu-se un aliniat la art. 2, după care urma să fie arestate la închisoarea militară și persoanele trimise în prevenție de Comisiunile de anchetă (decret nr. 3521 din 17 octombrie 1940, publicat în Monitorul Oficial nr. 244). Prin acest mijloc, Comisiunea a fost silită să dispună transferarea deținuților mai sus menționați la Jilava, iar pe de altă parte să dea toate mandatele de arestare pe viitor pentru închisoarea Jilava, deși acest fapt era de natură să împiedice enorm lucrările comisiei, transportul de la Jilava fiind mult mai dificil decît transportul de la Văcărești (create într-adins dificultăți în anchetare, ca să existe apoi motive de nemulțumire, proteste etc. La Jilava, de fapt, stăpînea Poliția Legionară, care se instalase acolo și care a mers atît de departe cu îndrăzneala și inconștiența, că a refuzat să permită convorbirea avocatului Naum cu clientul său Gavrilă Marinescu, deși avocatul avea autorizația în scris a Prezidentului Comisiei de anchetă. Sau: În timpul cînd era arestat Moruzov a venit dl. procuror militar de la Curtea militară de casare, care voia să facă formele legale. L-am dus pe Moruzov într-un cabinet pentru facerea formelor. Atunci vine Șocariu (Eremia - chestor legionar la Prefectura

Poliției Capitalei) și, fără să vorbească cu mine, se adresează procurorului pe un ton ridicat, spunîndu-i că n-are ce căuta acolo fără aprobarea ministrului de Interne (legionarul Constantin Petrovicescu n.n.). Dl. procuror a plecat, venind după două săptămîni cu aprobarea de la minister, dar interogatoriul lui Moruzov a trebuit să-l ia în prezența a doi legionari (declarație chestor de poliție Eugen Clonța - 12 iulie 1941).

Reiese clar că pe legionari nu-i interesa în nici un fel aflarea adevărului (nici măcar a unui adevăr care-i privea în mod direct) ci - exclusiv - exterminarea inamicilor Gărzii de Fier[1]).

De la Institutul Medico-Legal, cadavrul lui Mihail Moruzov a fost trimis spre înhumare direct la Cimitirul Belu unde familia îl aștepta înfrigurată și înfricoșată. La lumina lanternei membrii familiei au putut observa că fusese împușcat drept în mijlocul frunții. Ulterior s-a aflat că alte gloanțe îl loviseră în inimă. Moartea îi fusese violentă și instantanee. Cel puțin nu se chinuise.

Promotorii odiosului asasinat fuseseră Horia Sima, colonelul Zăvoianu și Dimitrie Grozea, șeful Corpului Muncitoresc Legionar. Horia Sima, care după cum se știe fusese informatorul S.S.I.-ului, era cel mai interesat să facă să dispară Moruzov pentru ca odată cu acesta să nu mai existe nici un martor al trădării sale. Zăvoianu era un individ vanitos, care și-ar fi omorît probabil și părinții numai ca să-și arate puterea. Cît despre Grozea, mai mult ca sigur că se afla în solda unei puteri străine interesată ca în România să nu existe stabilitate politică și cum Mihail Moruzov era un factor de prim ordin al asigurării acestei stabilități, normal că primiseră ordin să-l lichideze.

În presă se încerca acreditarea ideii că omorârea celor închiși la Jilava a fost un gest spontan, cauzat de furia ce-i cuprinsese pe cei ce deshumau cadavrele căpeteniilor legionare ucise în toamna anului 1938, în frunte cu Corneliu Zelea Codreanu.

Legionarul Gh. Crețu avea să declare la procesul ce i s-a intentat lui și tovarășilor lui, în iulie 1941: "S-a stabilit ca execuția condusă de către Dimitrie Grozea să înceapă la semnalul unui foc de revolver. În prealabil, eu am scos lacătele de la toate celulele punîndu-le jos lîngă ușă, pentru a facilita intrarea în interior. S-a auzit semnalul tras de Dimitrie Grozea la ora 0,30. Eu am fost repartizat la celula nr. 18.

---

1) Vasile Bobocescu: Spionaj-contraspionaj nr. 13, 1991, p. 4.

Am deschis uşa, am comandat drepţi, după care am tras, executînd prin împuşcare pe toţi cei 14 deţinuţi care se găseau înăuntru.

Menţionez că în momentul cînd am intrat în celulă, deţinuţii erau treji şi priveau spre uşă de unde am înţeles că din cauza forfotei ei au presimţit ce-i aşteaptă".

Cînd Biriş i-a comunicat că în cursul nopţii cei de la Jilava fuseseră asasinaţi, Horia Sima a declarat: "S-a încheiat definitiv un capitol din istoria ţării". A respirat uşurat mai ales cînd a aflat că pe lista celor asasinaţi figura şi Mihail Moruzov.

În iulie 1941, Tribunalul Militar al Comandamentului Capitalei i-a judecat pe legionarii care erau vinovaţi de înfăptuirea asasinatelor din 26/27 noiembrie 1940 la Jilava.

Din totalul de 38 acuzaţi, 20 au fost condamnaţi la moarte. Pe data de 28 iulie 1941 au fost executaţi la închisoarea militară Jilava: Ştefan Zăvoianu, fostul Prefect al Prefecturii Poliţiei Capitalei; Gheorghe Creţu, Octavian Marcu şi Constantin Savu, foşti comisari legionari la Prefectura Poliţiei Capitalei, Dumitru Gh. Anghel Oprea şi Ion Tănăsescu agenţi legionari la Prefectura Poliţiei Capitalei.

Au fost condamnaţi în contumacie la moarte alţi 14 legionari: Dumitru Grozea, fost comandant al Corpului Muncitoresc Legionar, Romulus Opriş, fost chestor legionar la Prefectura Poliţiei Capitalei, Pavel Grimalschi, fost comisar legionar, Ilarion Popescu, Vanghele Sanciuc, Ion Iftimescu, Ilie Rădulescu, Stelian Stanicel, fost director de cabinet al Prefecturii Poliţiei Capitalei, George Bădulescu şi Constantin Dumitrescu, foşti comisari legionari. Aceeaşi pedeapsă au primit-o şi asasinii profesorilor Nicolae Iorga şi Virgil Madgearu - Traian Boeru, Tudor Deacu, Ion Tucan şi Ştefan Iacobuţă.

Horia Sima, în urma eşuării rebeliunii legionare, a fost judecat şi condamnat la muncă silnică pe viaţă. A reuşit, însă, în ultimul moment, să fugă cu o maşină a legaţiei germane prin Giurgiu, spre Bulgaria şi de acolo în Germania. După război s-a refugiat în Spania, unde şi-a scris memoriile încercînd să-şi justifice crimele.

Soarta lui Mihail Moruzov, ca şi a celorlalţi întemniţaţi la Jilava fusese pecetluită din timp, fără judecată, fără cercetări, fără apărare, fără nici o strîngere de inimă. Că astfel stau lucrurile, indiscutabil, se constată şi din faptul, deloc secundar, că cei întemniţaţi, lipsiţi de orice apărare legală, instrucţia cazurilor fiind lăsată - anume - în suspensie, cu complicitatea acelorași factori oficiali care îngăduiseră imixtiunea poliţiei legionare în chiar incinta închisorii Jilava, fostul

nr. 13, "scena" pe care avea să se consume curînd, drama regizată de Horia Sima şi acoliţii săi. Stratagema cu "erupţia" de revoltă a legionarilor care lucrau la deshumare, aplicarea spontană a "legii talionului", aşa-zisa chemare a răzbunării, este categoric INFIRMATĂ şi în cadrul procesului din 1941, deşi Preşedinţia Consiliului de Miniştri - în comunicat - îşi dăduse, ipocrit, girul, pentru a acredita înşelătoarea explicaţie: În celula nr. 17, în care fuseseră deţinuţii Panova Ion, Bonea Niculescu, Reiner Otto, Constantinescu Laurenţiu, Malenschi Petre, Găman Nicolae, Iordachi I. Iordănescu, Horwath Iuliu, Horwath Victor, Vîrfureanu Mihai şi Diculescu Virgil şi în care Creţu Gheorghe a mărturisit că ar fi operat singur (n.n.) s-au găsit, între altele, opt cadavre care pe lîngă răni provenite din împuşcături, mai prezentau şi despicături ale capului, produse de corpuri tăioase grele, cum ar fi topoarele. Această constatare a dus la început la bănuiala că asasinatele au fost săvîrşite de legionarii care, în cursul nopţii, săpau la mormîntul din vecinătatea fortului Jilava, unde erau indicii că se puteau găsi osemintele lui Corneliu Codreanu şi ale celorlalţi legionari ucişi cu el. Această bănuială a fost chiar cristalizată într-un comunicat al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri (...). Din acest comunicat se desprinde ideea că legionarii care lucrau la săpături, înfuriaţi la vederea felului în care au fost găsite osemintele lui C. Codreanu, ar fi pătruns cu forţa în închisoare, ca să-l răzbune. Iar acest motiv prezumat al crimelor a fost cu desăvîrşire înlăturat în cursul instrucţiunii, înlăturîndu-se şi orice bănuială că autorii lor ar fi fost legionarii care săpau la mormînt, pe următoarele consideraţiuni:

În primul rînd, era o imposibilitate practică ca un grup numeros de legionari să fi putut pătrunde noaptea în fort, fără ştiinţa santinelelor militare, afară de garda legionară care în seara de 26 noiembrie 1940 a schimbat garda cea veche, la ora 21. De altfel, după cum rezultă din procesul verbal dresat de noi în ziua de 29 aprilie 1941, distanţa de la mormînt pînă la intrarea în fort este aproximativ de 1/2 km, în drum găsindu-se diverse forturi militare, grefa, postul telefonic, comandantul închisorii, şi locuinţa ajutorului comandant colonel Rădoi, şi ar fi fost imposibil ca nimeni dintre aceştia să nu se sesizeze de trecerea unui grup de oameni înfuriaţi.

În al doilea rînd, nici mobilul prezumat mai sus nu este valabil, deoarece săpăturile nu au fost terminate (subl.n.) şi nu s-a ajuns la descoperirea cadavrelor şi identificarea lor, decît în dimineaţa de 27 noiembrie 1940, ora 11, aşa că în îndoiala în care se găseau legionarii şi însuşi tatăl lui C. Codreanu, prof. Ion Zelea Codreanu,

îndoială pe care acesta şi-a manifestat-o din ajun faţă de medicul legist Valentin Sava, nu se putea vorbi de înfurierea celor care săpau.

Acest argument este întărit de declaraţiunea prof. Ion Zelea Codreanu, care arată că nici unul din cei care săpau la mormînt nu a părăsit lucrările în timpul nopţii şi că, în orice caz, nu s-a ştiut pînă a doua zi dimineaţa, la ora 11, dacă sînt sau nu înmormîntate în acel loc, osemintele lui C. Codreanu şi ale acoliţilor săi.

În al treilea rînd, din însăşi mărturisirea lui Gheorghe Creţu şi a lui Octavian Marcu, rezultă că asasinatele au fost comise de el şi de însoţitorii cu care veniseră sub conducerea lui Dimitrie Grozea (plecaţi cu brekul poliţiei - şi cu un autoturism), la care s-a alăturat Constantin Savu, rămas la închisoare în acea noapte, deşi terminase încă din ajun oficiul de comandant al gărzii legionare (avusese indicaţii în acest sens? se întreabă Mihai Stoian, autor citat).

În al patrulea rînd, din tot complexul probelor administrative şi prezumţiilor, rezultă că aceste crime nu au fost rezultatul unor hotărîri spontane (subl. n.), ci au fost premeditate: În adevăr, din declaraţia categorică a lui Gheorghe Creţu, rezultă că pentru prima oară garda legionară care urma să intre de serviciu în seara de 26 noiembrie în loc să fie comandată ca pînă atunci de un simplu legionar, a plecat de la Prefectura Poliţiei sub comanda lui Dimitrie Grozea.

Dar Antonecu poartă, în mod direct, şi răspunderea morţii lui Mihail Moruzov, căci îndelungata duşmănie dintre cei doi se încheie - oare nu suficient de semnificativ? - prin împuşcarea fostului şef al Serviciului Secret, în celula nr. 1 - Jilava, de către legionari. În ciuda falsei aureole de ostaş sobru, intransigent, om al legii şi al principiilor, iată-l pe Antonescu luîndu-şi revanşa prin "intermediari" (ca, de altminteri, şi în cazul Iorga!). Ce anume avea de răzbunat "conducătorul", după ce lansase chemarea "Vrajba să înceteze. De oriunde şi prin oricine. Lupta să fie numai pentru stat (1940, 6 septembrie)? La urma urmei, destule neajunsuri, pătimite - însă pe drept - din cauza lui Moruzov şi a regelui detronat, Carol II. Conflictul Antonescu-Moruzov exista, desigur, de vreme ce, la instalarea primului în fruntea Marelui Stat Major (tutelînd şi Serviciul Secret), cel de-al doilea se grăbeşte să treacă, împreună cu serviciul său, la Ministerul Apărării Naţionale. Antonescu însă se afla, atunci în plină ascensiune: devenit ministru al Apărării Naţionale, propune înlocuirea lui Moruzov printr-un militar de carieră - regele refuză. Moruzov cercetează, minuţios, existenţa generalului Ion Antonescu şi descoperă legăturile sale cu Garda de

Fier (întîlnirea acestuia la Predeal, cu Corneliu Zelea Codreanu, amîndoi pe skiuri, fotografia binecunoscută, provenind din dosarul Seriviciului Secret, ajunge în mîinile regelui, împreună cu alte documente incontestabile, printre care şi proba că generalul este bigam). Motive suficiente pentru ca regele să-l demită pe Antonescu şi să-l interneze (domiciliu forţat) la mînăstirea Bistriţa.

Echipa care a executat pe cei închişi la Jilava a plecat de la Prefectura Poliţiei sub îndrumarea lui Dimitrie Grozea, cel care conducea echipa - personalitate proeminentă în mişcarea legionară, care nu mai avea ca superior, decît pe însuşi comandantul mişcării legionare. Dar cine era Dimitrie Grozea: fost desenator tehnic, vechi membru al mişcării legionare, participant deosebit de activ la evenimentele din ianuarie 1941, era dat dispărut la data procesului intentat asasinilor.

Ce declară Gh. Creţu: Dimitrie Grozea a venit din oraş cu o hîrtie pe care era planul echipelor care urmau să fie repartizate pe celule pentru executarea crimelor (în "Nota informativă" a Ministerului Justiţiei, referitoare la asasinatele de la închisoarea Jilava, urmare a adresei nr. 656 din 4 aprilie 1941, se menţionează: După aceea, după o listă pe care o adusese întocmită).

Dimitrie Grozea, comandantul "Echipei Morţii" care urma să acţioneze la Jilava, le-a explicat participanţilor: "totul trebuie făcut în noaptea aceea, deoarece locotenent colonelul Rieoşeanu, subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor Interne, ordonase ca, începînd cu 27 noiembrie, paza deţinuţilor politici să nu se mai facă de către garda legionară cu acees în interiorul închisorii militare Jilava. Devine astfel certă afirmaţia lui Eugen Cristescu, din instanţa de judecată, referitoare la înlocuirea gărzii legionare, că aceştia aflaseră prin spionii pe care îi aveau camuflaţi pretutindeni. De unde şi graba executării planului ucigaş care, după toate probabilităţile, ar fi urmat să se împlinească - dacă n-ar fi intervenit ordinul lt. col. Rioşeanu - abia peste o zi sau două, ca să coincidă perfect cu momentul deshumării osemintelor lui Corneliu Zelea Codreanu şi ale celorlalţi legionari.

Iată un extras din depoziţia lui Eugen Cristescu de la procesul ce a avut loc în 1946:

Acuzatorul public: Cine a pus pe legionari să facă de pază la Jilava?

Eugen Cristescu: Era domnul Horia Sima.

Acuzatul public: Cine era ministru de interne la acea dată?

Eugen Cristescu: Generalul Petroiceanu, dar închisoarea era

militară. Au aflat legionarii că se schimbă paza (lt. col. Rioşeanu era subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor Interne) ordonase ca începînd cu 27 noiembrie, paza deţinuţilor politici să nu se mai facă de către garda legionară cu acces în interiorul închisorii militare Jilava - gardă care se schimba pînă atunci, o singură dată pe zi, seara la orele 21, şi cum paza trebuia să fie schimbată chiar în noaptea de 27 noiembrie, s-au organizat şi i-au suprimat pe cei de acolo.

Organele de informaţii deţineau date potrivit cărora legionarii, încă de la mijlocul lunii decembrie 1940, pregăteau ca variantă a rezolvării contradicţiei dintre ei şi Antonescu, asasinarea acestuia[1]. Versiunea aceasta era cunoscută şi colaboratorilor Legaţiei germane din Bucureşti, care apreciau, nu fără temei, că o înţelegere între Sima şi Antonescu era imposibilă şi că Antonescu va sfîrşi prin a fi asasinat, iar partidul legionar, ca întotdeauna, va spune că fapta se datoreşte iniţiativei personale a unui exaltat.

Se terminase de mult "luna de miere" Sima-Antonescu şi asemănarea este izbitoare cu cealaltă colaborare Moruzov-Sima. Procedeele, cel puţin dacă nu s-au tradus în fapt în cazul lui Antonescu, erau identice.

Cîtă încredere îşi acordau reciproc Ion Antonescu şi Horia Sima, rezultă din cele ce urmează: "Încă de la începutul existenţei statului naţional-legionar acesta luase o seamă de măsuri pentru a pregăti condiţiile înlăturării lui Antonescu din guvern şi a preluării în întregime a puterii de către Garda de Fier. În acest scop, el a organizat un serviciu special de informaţii aparţinîndu-i în exclusivitate, condus de un legionar, însărcinat în a urmări demnitarii şi cadrele superioare legionare sub raportul fidelităţii faţă de el... şi filarea lui Antonescu". Ajutorul şefului acestui grup avea misiunea să se ocupe numai de obţinerea de informaţii despre Ion Antonescu. Acesta avea în subordine o reţea informativă alcătuită din zece ofiţeri tineri, legionari, recrutaţi prin intermediul unui ofiţer-elev de la Şcoala Superioară de Război, plătiţi cu o sumă lunară totală de 300.000 lei, precum şi circa 80 de studenţi legionari şi un număr de servitoare din casele prietenilor lui Ion Antonescu.

Relatînd rezultatele activităţii de urmărire a lui Antonescu, ajutorul şefului acestui serviciu de informaţii legionar afirma: "Am aranjat cu ofiţerii tineri să intre în legătură cu aceste servitoare, care îşi primeau de acum cadourile prin ei, ceea ce se înţelege, îmi încasează cheltuielile cam dublu. Însă destul de curînd au început

1) Arhivele statului, Bucureşti, dosar S.S.I. vol. 5 (112) fila 46.

să apară roadele. Tot felul de mese la care participau nu numai diferiți englezi din societățile petroliere românești, ci și membri din Legația engleză din București. Într-o casă... proprietatea unei rude, au reușit să instaleze cea mai modernă creație de fonograf cu placă și primeam trei plăci dintr-o asemenea reuniune... Antonescu își vizita prietenii din fosta ligă "Vlad Țepeș"... cunoscuți masoni și anglofili.

Nu este exclus ca și în jurul lui Moruzov să fi fost țesută o pînză de informatori, care cu toată șiretenia acestuia, să fi lăsat să transpire o serie de lucruri privind loialitatea sa față de mișcare sau relațiile cu Casa Regală, care să deranjeze în cea mai mare măsură pe Horia Sima și sfîrșind în a-l determina pe acesta sau pe cei din anturajul său să-l treacă pe lista indezirabililor.

Că Himmler, șeful poliției germane era întrutotul de acord și la curent cu asasinatele de la Jilava, a suprimării persoanelor închise acolo, printre care în celula nr. 1 se afla Mihail Moruzov - și poate că nu întîmplător se afla singur într-o celulă și cea cu nr. 1 - o dovedește scrisoarea trimisă lui Horia Sima la 5 decembrie 1940 de către Himmler. Referitor la asasinatele de la Jilava, Himmler consemna satisfăcut perfecta asemănare dintre activitatea Partidului Național-Socialist și Garda de Fier în ce privește pedepsirea adversarilor. "În această primă epocă a preluării puterii - scria el - au fost trași la răspundere și împușcați de către mișcare în afara justiției de stat... oamenii și adversarii similari cazului legionarilor... O asemenea măsură este justă pentru că ea nu poate fi dusă la îndeplinire niciodată de justiția ordinară, care este legată de paragrafe și va depinde totdeauna de un formalism al paragrafelor.

Cu nelegiuită meticulozitate, crudul spectacol al suprimării celor 62 de prizonieri de la Jilava a fost pregătit și înfăptuit de Horia Sima și cei apropiați lui. Încă de la începutul lunii octombrie 1940 (după unii și mai devreme), viitoarele victime erau ridicate de acasă și întemnițate la Jilava. Celulele pînă la numărul 20 au fost luate în pază de însăși poliția legionară, cu acordul generalului Petrovicescu Ministrul de Interne, "asistent de regie" al lui Horia Sima. Faptele converg spre demonstrația logică că mișcările - aparent dezmembrate - ale Echipelor Morții, au fost dirijate unitar, din umbră, realmente, de un creier al teroarei, supus probabil și el altor interese... Fiindcă altminteri cum de s-au pornit toate echipele să acționeze aproape simultan în intervalul minim 26-27 noiembrie.

Informat, despre uciderea lui Moruzov, amiralul Canaris își vedea strădaniile năruite! Moruzov fusese un colaborator important.

Acțiunea legionarilor putea să dezorganizeze întregul sistem al măsurilor de contrasabotaj. Trebuia acționat urgent pentru salvarea intereselor germane și căutate noile modalități de colaborare cu S.S.I.-ul. Canaris considera că lucrurile trebuiau judecate la rece. Un om era prețios atîta timp cît avea puterea funcției. Dacă noii guvernanți se vor dovedi totuși loiali Germaniei, colaborarea va putea continua nestingherită. Deci în primul rînd trebuia cunoscut noul conducător al statului. Pentru orice eventualitate însă, un desant aerian era pregătit spre a fi lansat, în caz de nevoie, pe teritoriul românesc, în zona petroliferă.

Canaris în situația nou creată se vede nevoit să se deplaseze urgent la București. Ordonă capitanului von Stransky din Abwehr, ofițer de legătură la București cu Serviciul Secret Român de Informații, să-l anunțe pe lt. col. Ionescu Micandru că va sosi cu avionul la Aeroporul Băneasa, împreună cu lt. col. Bentivegny, în ziua de 7 septembrie la orele 18,00.

Ionescu Micandru a raportat lui Ion Antonescu - atunci prim-ministru - despre sistemul protocolar și cel de lucru uzitat cu prilejul vizitelor la București, să nu ia contact cu nimeni în afară de el.

La 11 septembrie 1940, amiralul Canaris era condus la generalul Antonescu. Vorbindu-i în numele lui Hitler, Canaris îi va aduce la cunoștință generalului Antonescu despre interesele Reichului pentru anumite zone din România și măsurile care fuseseră luate, subliniind că și în noua situație înțelege să continue colaborarea cu Serviciul Secret Român, care a dovedit că este în măsură să facă față acțiunilor de contrasabotaj.

Generalul Antonescu s-a declarat întru totul de acord. La sfîrșitul întrevederii au fost introduși lt. col. Ionescu Micandru și maiorul (nu căpitanul) von Stransky, care au primit instrucțiuni precise asupra modului cum să colaboreze. Canaris reușise să mențină și să dezvolte colaborarea, prin Antonescu. Despre Moruzov nici nu s-a mai pomenit.

REFLECŢII ASUPRA LUI MIHAIL MORUZOV

Analiza profilului lui Moruzov şi a activităţii sale trebuie făcută în contextul lumii şi evenimentelor în care trăia. Ne vom referi în primul rînd la cele două personalităţi ale epocii: Regele Carol al II-lea şi Horia Sima.

Regele Carol al II-lea: toţi care l-au văzut şi l-au auzit nu i-au putut contesta un anumit farmec. Poseda o înfăţişare plăcută, ştia să găsească vorba potrivită pentru orice interlocutor şi fără a depăşi un nivel mediu, inteligenţa sa se dovedea reală. În ceea ce priveşte abilitatea politică, s-ar putea spune chiar că era de temut. Scăderile lui se datorau unei moşteniri congenitale. Poseda un caracter schimbător, plăcîndu-i să se facă remarcat, lacom după bani şi mare amator de femei şi aventuri galante. Dar, în cele din urmă, după cum se va dovedi, nu aceste slăbiciuni îl vor duce la pierzanie, ci setea lui nelimitată de putere.

Analizînd situaţia politică, a sesizat punctele slabe. A început prin a-i încuraja pe tineri. A pus ochii pe Gh. Tătarascu de la partidul liberal. Bătrînii din partid îl marginalizaseră, acordîndu-i doar funcţia de subsecretar de stat. Carol l-a făcut prim-ministru. De la ţărănişti l-a selecţionat pe Armand Călinescu.

Nimeni nu a bănuit că îndărătul acestor aparente tendinţe de înnoire, regele nu urmărea altceva decît instituirea propriei sale dictaturi. Lucrurile aveau să se contureze abia după înlăturarea lui Nicolae Titulescu, personalitate marcantă a vieţii politice interne şi internaţionale.

Încă de la revenirea sa pe tron, Carol şi-a dat seama că are nevoie de un om care să-l informeze exact şi la timp cu cele petrecute. O serie de personalităţi, ca mareşalul Antonescu şi generalul Drăgan, l-au sfătuit să-l aleagă pe Mihail Moruzov.

Pentru Moruzov s-a pus pentru prima oară o gravă problemă de conştiinţă. El înţelegea să-l servească pe rege, avînd sentimentul că indirect îşi serveşte ţara. Dar, la scurt timp avea să-şi dea seama că interesele monarhiei nu se suprapun cu cele ale ţării.

Camarila regală şi anturajul acesteia era pusă pe jaf şi afaceri veroase. A lucra pentru aceştia înseamnă a te identifica cu ei. Carol voia să aibă dosarul la zi al tuturor colaboratorilor săi activi şi ai celor posibili. În scurt timp S.S.I. avea seifurile arhipline cu dosare, că puteai umple un hambar cu ele[1]. Foarte multe erau compromiţătoare. Adeseori Regele îi solicita scoaterea unor dosare. La un moment dat s-a impus dosarul generalului Ion Antonescu.

Regele se temea foarte mult de Ion Antonescu. Murozov a descoperit detaliile căsătoriei sale cu Maria. A intuit existenţa unui viciu: ea făcea la Paris spionaj în dauna ţării. Aşa cum spune Veturia Goga s-a ocupat şi ea cu strîngerea de informaţii strategice în favoarea unei puteri străine nu ar fi exclus ca ea să fi beneficiat de acoperirea bunei sale prietene. Datele adunate de Moruzov au servit regelui pentru intentarea, la sugestia lui, a unui proces de bigamie.

Prin natura împrejurărilor Moruzov a ajuns să cunoască nenumărate secrete ce nu-i conveneau nici... Regelui. De pildă, el a fost printre puţinii care ştiau că Regele se ocupa cu multe speculaţii cu devize în dauna statului. Regele i-a mai încredinţat misiunea delicată, de o excepţională importanţă, de a supraveghia strict Garda de Fier, care ajunsese un adevărat pericol public.

Moruzov a reuşit să descifreze întregul mecanism prin care Horia Sima, numărul 13 în ierarhia legionară, aspira la funcţia de căpitan. Sima, la un studiu mai atent, s-a dovedit a fi capabil de cele mai neaşteptate viraje. El putea fi cumpărat, nu pe mulţi bani, dacă mai ales i se flutura în faţa ochilor perspectiva promovării la putere. Între cei doi a avut loc o întîlnire şi Moruzov l-a recrutat. Sima a devenit informatorul S.S.I.-ului în cadrul Legiunii. Era totuşi un element nesigur, şi Moruzov o înţelesese prea bine.

În noaptea de 10/11 februarie 1938, Carol al II-lea a dat lovitura de stat prin care a înlăturat guvernul Goga-Cuza, instaurîndu-şi

1) Pentru documentare s-a folosit serialul semnat de Veniamin-Moruzov (Ion Pavelescu) publicat în Revista "Strict Secret" 1991-1992.

propria dictatură. În primul guvern al Frontului Renașterii Naționale au intrat: Miron Cristea, patriarh, ca prim ministru, Gh Tătărăscu, Al. Averescu, A. Vaida-Voievod, generalul Arthur Văitoianu și Ion Antonescu. Evenimentul a avut loc la 11 februarie 1940. La 30 martie Ion Antonescu era scos din guvern și schimbat cu generalul Gh. Argeșanu. La 31 martie printr-un decret special, toate organizațiile politice au fost dizolvate, singurul partid admis fiind F.R.N. La 16 aprilie, dînd urmare unei sugestii, regele a dispus arestarea lui Corneliu Zelea Codreanu care-l insultase grav într-o scrisoare pe profesorul Nicolae Iorga. Concomitent cu Codreanu au fost arestați aproape toți șefii Legiunii, mai puțin Horia Sima.

Arestările au fost efectuate sub conducerea S.S.I.-ului, fapt care explică nearestarea lui Horia Sima. Regele știind că e agent al S.S.I.-ului credea că se va putea folosi de el. Între timp evenimentele evoluau pe un drum periculos. Regele a făcut o vizită în Apus și la întoarcere s-a oprit și în Germania. A discutat cu toți demnitarii, inclusiv cu Hitler, întîlnire secretă ce a avut loc la 24 noiembrie 1938 în localitatea Berchtesgaden - München. Se afirmă că dramatica discuție dintre Hitler și Carol al II-lea s-a purtat "stante pedes", adică "stînd în picioare", în prezența lui Göring, care alerga cînd la unul, cînd la celălalt, pentru a-i calma și împiedica să se retragă fără să salute. Cînd Hitler i-a cerut lui Carol aducerea Gărzii de Fier la putere, Carol al II-lea a refuzat, motivînd că n-ar fi nevoie deoarece în România dictatura a fost instaurată de către el, Carol. Lui Hitler îi trebuia o unealtă docilă, nu un dictator. De aceea, pe un ton imperativ a solicitat lui Carol al II-lea să ia măsuri să nu se întîmple ceva lui Corneliu Zelea Codreanu, deoarece în afară de el nu cunoaște alt dictator în România. Plecînd spre țară, regele a dat ordin telefonic să fie suprimați cei închiși. Execuția a căzut în seama jandarmeriei. În noaptea de 29/30 noiembrie 1938, deținuții, adică Codreanu și un grup de 13 conducători legionari aflați în detenție la închisoarea din Rîmnicu-Sărat, au fost urcați în camioane și porniți spre București. În dreptul pădurii de la Tîncăbești, la kilometrul 30 pe șoseaua ce leagă Ploiești de București, automobilele au fost "atacate" cu împușcături de către necunoscuți ce au reușit să dispară. Deținuții, profitînd de ocazie (așa menționa comunicatul guvernamental) fiind și o noapte cu ceață densă, au încercat să fugă în pădure. Jandarmii care-i însoțeau au făcut uz de armă, omorînd pe toți cei patruzprezece deținuți. Referitor la împrejurările de mai sus, în comunicatul Ministerului de Interne, se arată:

" Codreanu şi alţi 13 membri ai Gărzii de Fier erau transportaţi cu camionul de la Rîmnicul Sărat la Bucureşti. Între Ploieşti şi Bucureşti, camionul a fost atacat de o bandă de legionari înarmaţi şi arestaţii au încercat să evadeze, aşa că au fost cu toţii împuşcaţi de jandarmi".

Comentarea cazului în presa română sau publicarea altor amănunte au fost interzise. Totul era scuzat. Direcţia presei externe a trimis tuturor legaţiilor române din Europa următoarea telegramă citată: "Pentru a putea informa, am onoarea a aduce la cunoştinţă că împuşcarea lui Corneliu Codreanu şi a altor 13 conducători legionari care au încercat să fugă de sub escortă constituie simplul fapt de drept comun. Nici un fel de temere de tulburări viitoare şi nici un motiv de alarmă nu există. De notat că printre împuşcaţi nu este nici unul care să nu fi fost asasin."

În opinia publică, evenimentul a fost primit cu mare emoţie. Toată lumea se aştepta la răzbunarea ce în mod logic avea să urmeze. Singurul care se bucura era Horia Sima. Şansa de a deveni lider naţional era tot mai aproape. Abil, din umbră, Moruzov îi stimula acest apetit devorator. Nu bănuia perfidia de care era capabil acest om. Încă din decembrie 1938, Moruzov fusese înconştiinţat că la ordinul şi cu contribuţia lui se terminaseră preparativele pentru executarea unei lovituri de stat. Acţiunea ar fi urmat să se declanşeze pe data de 6 ianuarie 1939. Dar la 4 ianuarie complotul a fost descoperit. Organizatorii lui au fost arestaţi. Datorită legăturilor pe care le avea cu Mihail Moruzov, Horia Sima a reuşit să se sustragă de la arestare, iar pe la sfîrşitul lunii ianuarie a ieşit clandestin din ţară. Judecat în lipsă, el a fost condamnat la 8 ani închisoare. Ajuns în Germania, a fost încadrat crainic de limba română la postul de radio din Stuttgart !

În "Buletinul informativ" nr. 986 din 5 ianuarie 1939 a apărut ştirea că " din Polonia a intrat în România un număr de şase sute de agenţi hitlerişti, trimişi de autorităţile germane pentru a menţine curentul legionar inaugurat de Corneliu Zelea Codreanu". Iată încă o dovadă a faptului că Garda de Fier era o agentură a Germaniei în România. Tot în "Buletinul informativ" se mai menţiona că legionarii au primit ordin să pătrundă prin orice mijloace în Frontul Renaşterii Naţionale şi mai ales în organizaţia premilitară a frontului, pentru ca la momentul potrivit să poată dispune de arme. Caracterul agresiv al organizaţiei legionare, aservită Germaniei, se evidenţia pregnant şi prin acest ordin.

Armand Călinescu necunoscînd acţiunile lui Mihail Moruzov a

dat dispoziție să se asigure executarea sentinței judecătorești privind condamnarea lui Horia Sima precum și urmărirea și arestarea și a altor capi legionari, printre care Victor Vojean, Viorel Trifa, preotul Dumitrescu Borsa și alții ca și prinderea evadaților Alexandru Cantacuzino și Victor Cristescu.

Carol al II-lea se străduia să stăpînească situația din țară. În combinațiile sale, un rol tot mai important urma să-i revină Serviciului Secret de Informații. Ca atare a întreprins o serie de măsuri menite să pună acest serviciu sub controlul său direct. Prin urmare, regele a ordonat ca Serviciul secret de informații să aparțină Ministerului Apărării Naționale sub raportul fondurilor și al personalului, iar activitatea să fie desfășurată sub directa sa supraveghere.

Marele Stat Major al armatei române a solicitat aprobarea ca Secția a II-a ce-i aparținea și în care funcționa un birou de contraspionaj încadrat numai cu patru oameni, să se organizeze ca și Serviciul secret de informații, pe două mari compartimente: unul de contraspionaj și altul de spionaj. Regele a respins cererea avansată, motivîndu-și sentința cu cuvintele: "Avem pe Moruzov, care este foarte bun. În plus, Franța și Anglia dă asistența lor pe linie informativă." În această situație, Marele Stat Major va recurge la un șiretlic și cere aprobarea de înființare a trei birouri de "statistică militară", ce avea misiuni informative și contrainformative. Acestor birouri de statistică le erau încredințate următoarele misiuni: asigurarea menținerii unor strînse legături cu organele Siguranței, Poliției, Justiției și Administrației; cunoașterea stării de spirit a populației; descoperirea și supravegherea elementelor suspecte de spionaj; cunoașterea modalităților de realizare a propagandei străine; verificarea discretă a persoanelor ce ocupă funcții importante, ținerea evidenței și informarea pe verticală și pe orizontală.

La 6 martie 1936 va deceda patriarhul Miron Cristea, președintele Consiliului de Miniștri, și va fi înlocuit de Armand Călinescu.

La inițiativa sa, a fost trimis în străinătate un ofițer itinerant de contrainformații cu misiunea de a culege date și informații referitoare la politica marilor puteri față de România și mai ales la penetrația germană spre sud-estul Europei. La propunerea lui Mihail Moruzov misiunea a fost încredințată lt. col. Gheorghe Petrescu, ofițer aparținînd Secției a II-a a Marelui Stat Major, prietenul său.

C. Neagu și D. Marinescu: Fapte din umbră, Editura politică, vol III, București, p.145.

După invadarea Cehoslovaciei, Germania a trimis României un ultimatum. Ajuns la Legația germană din București, documentul a fost modificat de către Gustav Schmidt, cifratorul german, recrutat de Serviciul Secret de Informații și de Intelligence Service. Modificarea consta în atenuarea textului ultimatumului. Cu ocazia descifrării, actul de trădare a fost descoperit de către Edit von Coler o agentă a spionajului german ce acționa la București. Gustav Schmidt a fost imediat arestat și închis în subsolurile Legației germane din București, unde a stat pînă cînd a sosit de la Berlin ordinul de executare a sa. Execuția a fost adusă la îndeplinire de către atașatul de presă Voss și Schmidt a murit peste cîteva ore într-un spital din București. Voss a plecat apoi în Germania.

Agenții secreți români au aflat că elementele de extremă dreaptă, stimulate și ajutate de Germania, au pus la cale asasinarea lui Carol al II-lea și a primului ministru Armand Călinescu. Numeroși legionari părăsiseră ilegal țara de teamă că vor fi trași la răspundere penală pentru infracțiunile comise. Ajunși în Germania s-au înrolat în Gestapo, germanizîndu-și numele. Se pare că, în viziunea organizatorilor de la Berlin sarcina dată lui Mihail Virfureanu de a pregăti atentatul împotriva lui Carol și a lui Armand Călinescu a constituit numai o variantă de inducere în eroare și de înșelare a organelor de pază a demnitarilor. Atentatul urma să fie comis de elemente pregătite în mod special la Berlin. În a doua decadă a lunii septembrie a anului 1939, Horia Sima împreună cu o echipă a morții formată din nouă oameni, au intrat clandestin în țară și au trecut neîntîrziat la pregătirea asasinatelor hotărîte la Berlin.

În ziua de 19 august a fost stabilit atentatul împotriva lui Armand Călinescu. Conform planului stabilit, automobilul cu Dumitru Dumitrescu, Cezar Popescu, Traian Popescu, Ion Moldoveanu și Ion Vasiliu, a staționat pe str. Făgăraș în apropiere de Știrbei Vodă pe care la orele 13,15 urma să treacă automobilul cu Armand Călinescu. La ora stabilită au văzut că automobilul prezidențial se apropie de str. Făgăraș și au pornit motorul, iar după ce a trecut, automobilul în care se aflau asasinii a pornit în urmărirea lui.

În vremea aceasta, o femeie bătrînă îmbrăcată în haine țărănești s-a oprit lîngă o bancă aflată la umbra unui castan bătrîn de pe trotuarul bulevardului Eroilor și s-a așezat într-o poziție care făcea impresia că se odihnește. La ora respectivă circulația era puțin intensă. Bătrînica nu era altcineva decît Horia Sima, a cărui măiestrie în arta travestirii era bine cunoscută. Se mai remarcase prin dexteritatea și precizia cu care mînuia revolverul, nimerindu-

şi ţinta cu ochii închişi sau pe întuneric. Se travestise pentru a putea urmări desfăşurarea atentatului.

Cînd automobilul primului ministru a virat la dreapta pe bulevardul Ardealului, o căruţă condusă de un complice al echipei morţii travestit în tînără femeie, i-a barat calea, făcînd impactul inevitabil. Şoferul avea consemnul că orice s-ar întîmpla să-şi continue drumul. Nu l-a respectat şi a oprit. În acel moment, automobilul prezidenţial a fost tamponat din spate de automobilul atentatorilor. Agentul de siguranţă Androne aflat pe banca din dreapta şoferului Joiţa care avea misiunea să-i asigure paza lui Armand Călinescu, a sărit jos şi a încercat să-şi scoată pistolul. A căzut secerat de gloanţe iar şoferul a reuşit să scape cu viaţă fugind. Armand Călinescu a deschis portiera din spate pentru a coborî. O ploaie de gloanţe l-a prăvălit pe pavajul străzii alături de cadavrul lui Androne. Pentru a fi siguri de moartea lui, criminalii i-au întors corpul şi au mai tras asupra lui cîteva focuri. Primise peste douăzeci de gloanţe în corp.

Bătrîna de pe bancă, martoră a asasinatului, a dispărut fără urmă.

În după amiaza aceleiaşi zile, organele Poliţiei au încercuit în imobilul din Bulevardul Brătianu nr. 24 pe cei patru complici ai asasinilor. Cînd muniţia era pe sfîrşite, unul dintre ei s-a sinucis, iar ceilalţi s-au predat. În cursul nopţii, asasinii arestaţi au fost conduşi împreună cu complicii lor la intersecţia străzii Ştirbei Vodă cu Bulevardul Eroilor unde au fost împuşcaţi. Cadavrele lor au fost lăsate pe loc pentru a fi văzute de trecători.

În jurul orei două şi ceva, în timp ce lua masa cu familia în strada Sofia, Moruzov a auzit anunţul de la radio ce vestea asasinarea primului ministru. A uitat de masă şi a cerut la telefon prin firul pe care îl avea cu corpul detectivilor legătura cu Siguranţa Generală, cu Niki Ştefănescu, subdirector al S.S.I.-ului. "Ce faceţi acolo, dormiţi iar legionarii îşi fac de cap?" Dintr-un salt şi-a luat pălăria din cuier şi a sărit pur şi simplu în Mercedesul care-l aştepta la poartă.

Pentru a fi informat cu mai multă exactitate despre ce se punea la cale de către germani şi Horia Sima, Carol i-a cerut lui Moruzov să încerce să afle de la Canaris cu prilejul consfătuirii de la Veneţia, ce a avut loc între 3 şi 5 septembrie 1940. Evenimentele care au urmat, se ştie, că au pus capăt colaborării regelui cu Moruzov. La 4 septembrie 1940 regele a însărcinat pe generalul Ion Antonescu să formeze un nou guvern. În toată ţara s-a declanşat, sub conducerea ministrului de interne Gabriel Marinescu, o veritabilă vînătoare de legionari. Aceştia erau arestaţi, judecaţi sumar şi executaţi. Printr-un calcul machiavelic, Horia Sima împingea în faţă pe codreniştii, adepţii săi menţinîndu-se în umbră, cu toate că ei fuseseră cei care săvîrşiseră omorul. Aşa se face că, scontînd pe posibilitatea de a-l putea manevra ulterior, Sima a fost menajat şi de această dată.

EUGEN CRISTESCU

Numirea lui Eugen Cristescu în fruntea Serviciului Secret de Informaţii a fost o consecinţă directă a luptei pentru putere dusă de Antonescu cu legionarii în frunte cu Horia Sima. Conflictul dintre cele două tabere avea să se amplifice după evenimentele sîngeroase din luna noiembrie 1940.

Eugen Cristescu, a beneficiat de o specializare în străinătate şi a lucrat o bună bucată de vreme la Siguranţa generală, unde s-a ocupat cu supravegherea mişcării legionare. Era la curent cu sentimentele şi mai ales cu intenţiile pe care Garda de Fier le nutrea faţă de şeful S.S.I.-ului. Realizînd importanţa funcţiei care îi fusese încredinţată, Eugen Cristescu a întreprins totul de la bun început astfel ca Serviciul Special de Informaţii să apere şi să consolideze puterea generalului Ion Antonescu. Potrivit părerii lui Eugen Cristescu, Garda de Fier reprezenta o vastă conspiraţie ce tindea la acaparareа completă a puterii şi instituirea statului totalitar legionar. Ca urmare cea mai mare parte a activităţii S.S.I.-ului avea ca obiect supravegherea pregătirilor pe care le făceau conducătorii legionari, pentru a acapara cu sprijin german, al Gestapo-ului, posturile cheie din poliţie şi din siguranţă, pentru a-l înlătura pe generalul Eugen Cristescu. Căderea lui Moruzov a afectat randamentul S.S.I.-ului. Astfel, Eugen Cristescu nu a fost informat asupra intenţiilor legionarilor, fapt care a determinat neluarea de măsuri pentru zădărnicirea asasinatelor din luna noiembrie 1940. Abia după reprimarea rebeliunii, au putut fi strînse dovezi ce au format

subiectul cărții albe publicate de Antonescu cu privire la asasinatele de la Jilava, Strejnicul și Snagov.

La sfîrșitul lunii decembrie 1940, s-au primit o serie de informații S.S.I.-ului conform cărora legionarii se pregăteau să treacă la reglarea de conturi cu puterea. Informațiile au parvenit din partea colonelului Rodler, șeful Abwehr-ului în România.

Victoria împotriva legionarilor a ridicat în fața lui Eugen Cristescu și a S.S.I.-ului noi sarcini, printre care la loc de frunte s-a situat întărirea colaborării cu Abwehr-ul.

Mai întîi a fost oficializată colaborarea, trecîndu-se apoi la aplicarea ei consecventă astfel încît pînă în luna august 1944 S.S.I.-ul a fost complet reorganizat după modelul Abwehr-ului. Pentru păstrarea legăturii dintre cele două servicii a fost înființat un birou special. Maiorul Stranski desemnat ca ofițer de legătură între Abwehr și S.S.I. a pus la dispoziția S.S.I.-ului, prin intermediul locotenent-colonelului Ionescu Micandru, o schemă de organizare tip. La scurt timp după reorganizarea S.S.I.-ului, lui Ionescu Meicandru i-a fost încredințată conducerea secției "G", care avea menirea de a asigura legătura cu germanii prin maiorul Stranski.

Conform înțelegerii stabilite, colaborarea consta în principal din schimbul de informații și întreprinderea unor acțiuni comune pentru depistarea stațiilor de radiotelegrafie clandestine.

Serviciul Special de Informații și-a concentrat atenția în această perioadă în urmărirea activității desfășurate de regele Mihai, a anturajului acestuia precum și a unor ofițeri și fruntași politici ai opoziției. La toate acestea se mai adăuga procurarea de informații care să servească războiul purtat de mareșalul Antonescu, aliat al Germaniei. Era de știut care va fi atitudinea Bulgariei față de Axă, atitudinea de expectativă a Turciei, dispunerea armatei grecești și efectivele britanice aflate în această țară.

Intuind că puterile Axei sînt pe punctul de a pierde războiul, Eugen Cristescu a încercat să intre în contact cu serviciile secrete ale unor țări aparținînd coaliției antihitleriste. Cu prilejul capturării lui Chastelaine, a luat legătura cu serviciul secret britanic pe calea undelor. Anterior, numai cu cîteva luni, prin intermediul unuia din frații săi, luase legătura cu agenții serviciului secret american care activau în Turcia. Acești agenți l-au informat pe Eugen Cristescu despre intențiile germanilor de a-l înlocui pe Antonescu cu Horia Sima în eventualitatea că primul nu le va satisface cererile.

Atîta vreme cît s-a aflat la conducerea S.S.I.-ului, Eugen Cristescu i-a furnizat mareșalului Antonescu informațiile pe care

acesta i le solicita pentru a-şi exercita funcţia. Activitatea sa a încetat în seara zilei de 23 august, cînd evoluţia evenimentelor l-a împiedicat să vină în ajutorul mentorului său.

În primăvara anului 1943 directorul general al S.S.I.-ului s-a căsătorit cu Dora. Cu acest prilej s-a făcut apel către întregul personal civil din secţiile centrale, agenturile şi rezidenţele pendinte de Serviciul Special de Informaţii pentru a se dona în mod benevol şi anonim o sumă care să constituie drept cadou de nuntă. Contribuţia oferită a totalizat suma de 160.285 lei, din care s-au efectuat următoarele cheltuieli:

- un album de fotografii cu ocazia cununiei, spre a fi oferit doamnei Dora Cristescu, în valoare de 13.785 lei;
- un pergament în valoare de 2 730 lei;
- una mapă pentru pergament în valoare de 4.930 lei;
- un buchet de flori spre a fi oferit doamnei Dora Cristescu la cununie, în valoare de 6.300 lei.

A rămas disponibilă suma de 132.540 lei din care Eugen Cristescu a depus 120.000 lei pentru o instituţie de binefacere de război, iar cu diferenţa de 12.540 lei a răsplătit desenatorul care a lucrat pergamentul şi legătorul care a făcut albumul.

Un număr de opt notabili, funcţionari ai S.S.I.-ului au întocmit şi contrasemnat actele justificative drept pentru care au încheiat şi un proces-verbal.

Precauţie exagerată? Nu. O deprindere necesară, rezultat poate şi al unei experienţe anterioare mai puţin plăcute. Pe vremea cînd era director general în Ministerul de Interne, şef al personalului, Eugen Cristescu a făcut obiectul unui denunţ la Comisia pentru controlul averilor, al cărui comunicat cenzurat din presa zilei din 22 martie 1940, suna astfel:

"Comisia pentru controlul averilor de pe lîngă Curtea de Apel din Bucureşti, a numit pe domnul arhitect Emanuel Costescu, expert pentru evaluarea averii domnului Eugen Cristescu, director general în Ministerul de Interne, în urma denunţului făcut de domnul inspector general administrativ Avram.

La 12 iunie, acelaşi an, sus-numita Comisie comunica rezultatul anchetei, făcînd cunoscut că denunţul a fost clasat, stabilindu-se că averea domnului Eugen Cristescu a fost dobîndită prin mijloace licite.

Bineînţeles că Ministerul de Interne a dispus şi propriile măsuri de verificare, apelînd la Ion Zenonic, prim controlor de stat, să efectueze o anchetă. Concluziile au fost aceleaşi; Eugen Cristescu

îşi renovase şi mărise casa cu banii obţinuţi din două împrumuturi. Un împrumut era făcut la Casa de credit a Ministerului de Interne şi altul la Casa de credit a funcţionarilor statului.

Încă de la început Antonescu şi Horia Sima au căutat ca în lupta pentru acapararea puterii ce urma să aibă loc, să ocupe poziţii cît mai avantajoase. În acest mod se explică de ce legionarii au făcut presiuni puternice asupra lui Antonescu pentru ca acesta să fie de acord cu o participare mai mare a legionarilor la formarea guvernului şi pentru a le încredinţa posturi cheie. Modalitatea în care s-a făcut împărţirea portofoliilor ministeriale nu i-a satisfăcut însă pe legionari. Ca urmare Garda de Fier a trecut la acţiune în vederea întăririi poziţiilor în aparatul de stat în general şi mai cu seamă în cadrul Ministerului de Interne şi la Prefectura Poliţiei Capitalei. Drept urmare, colonelul Cameniţă, fost prefect de Argeş, care la 6 septembrie 1940 fusese numit de Antonescu director general al poliţiilor în cadrul Ministerului de Interne, după două săptămîni şi-a înaintat demisia, în locul său fiind numit legionarul Al. Ghika. Prefectura Poliţiei Capitalei, condusă succesiv de generalii Rodrig Modreanu şi Constantin Dona, a devenit odată cu instalarea în fruntea ei a colonelului de rezervă Ştefan Zăvoianu, un legionar cunoscut, un adevărat refugiu al Gărzii de Fier. Din întreaga echipă conducătoare a Ministerului de Interne, singurul care a rămas credincios mareşalului Antonescu, era subsecretarul de stat Alexandru Rioşanu. Lui i s-a adăugat noul şef al Serviciului Special de Informaţii, Eugen Cristescu, care-l înlocuise pe Moruzov. În întreaga ţară legionarii se organizau febril în formaţiuni paramilitare, înarmîndu-se.

Serviciul Special de Informaţii al României a primit sarcina prioritară de a procura cu orice chip instrucţiunile şi ordinele emise de către conducătorii germani şi hortişti în legătură cu România şi cu tot ceea ce se conspira împotriva ţării noastre. Din acest punct de vedere, este de remarcat nota din 6 august 1940 semnată de Kramarz, care specifica că un ofiţer român de informaţii aflat la Berlin, s-ar fi destăinuit unui om de încredere, spunîndu-i: "Instrucţiunile mele actuale de la Marele Stat Major îmi ordonă în primul rînd să mă interesez de informaţiile politice care ne privesc pe noi; eu trebuie să mă interesez la Ministerul de Externe şi la alte foruri de tot ceea ce se petrece în legătură cu noi. Pentru aceasta plătesc neîntîrziat sume mari. O instrucţiune a d-lui Ribbentrop, semnată de el, respectiv prevăzută cu adnotările lui, va fi onorată de îndată cu 2000 de mărci, dacă se referă la România - respectiv

Transilvania şi Dobrogea. Pentru notiţe şi scrisori ministeriale şi lucrări similare privitor la probleme româneşti, plătesc bine, chiar dacă nu ca mai înainte. Materialul informativ militar interesează în prezent în al doilea rînd, deşi acum, ca şi mai înainte el este de dorit.

Legat de activitatea lui Eugen Cristescu, merită menţionat episodul Florin Becescu. Serviciile secrete naziste au primit sarcina să-şi infiltreze un agent în S.S.I. Acesta a fost găsit în persoana lui Florin Becescu, director în Serviciul Special de Informaţii. După datele existente, Abwehr-ul reuşise să-l atragă la colaborare încă din anul 1936 şi să-l treacă în reţeaua condusă de von Rittgen, ce funcţiona sub acoperămîntul de ataşat de presă la Ambasada germană din Bucureşti.

Inteligent, organizator, bun cunoscător al problemelor, mai ales al măsurilor de contracarare a spionajului advers german, Florin Becescu a adus mari daune României, servindu-i pe noii lui patroni.

După dispariţia lui Mihail Moruzov, Eugen Cristescu, care i-a urmat la conducere, a sesizat jocul dublu al lui Becescu. Trebuia acţionat cu deosebită prudenţă pentru a nu-i supăra pe "aliaţii" germani. Se ştie că între Abwehr şi S.S.I. exista încă din 1938 o înţelegere de colaborare. Odată început războiul împotriva URSS, Eugen Cristescu îl înlocuieşte pe Florin Becescu din funcţia de director al contrainformaţiilor, dîndu-i însărcinarea să organizeze două expoziţii: una antimasonică şi alta anticomunistă. Şi pentru că Becescu se tot grozăvea că scrie o carte ("Cu fierul roşu"), Cristescu i-a spus că timpul disponibil îl poate folosi pentru a-şi termina cartea. Era o manevră subtilă. Colonelul Rodler văzîndu-şi omul neutralizat, îi cere în mod imperios lui Eugen Cristescu să-l numească pe Florin Becescu în fruntea compartimentului de contraspionaj. Eugen Cristescu nu cedează presiunilor, totuşi în mod inexplicabil, în 1943 îl numeşte şef al contraspionajului. În această ipoteză a putut furniza informaţii dintre cele mai importante şi din domenii multiple. A reuşit chiar să-şi organizeze şi o reţea secretă de informatori care, din nefericire, nu a putut fi desconspirată dat fiind că Bencescu a distrus documentele referitoare la ea.

În dimineaţa zilei de 23 august 1944 Florin Becescu a dispărut, întocmai ca şi dr. A. Tester[1].

---

1) C. Nicolae: Spionaj şi contraspionaj nr. 3, 1991, p. 8.

PARTEA A II - A

BRIGADA MOBILĂ - NUCLEUL VIITOAREI SECURITĂŢI

La scurt timp după formarea guvernului Dr. Petru Groza (6 martie 1945) prin care se realiza un progres spre acapararea întregii puteri în stat de către P.C.R. au fost luate şi primele măsuri de penetrare şi preluare a instituţiilor existente, printre care şi cele informativ-contrainformative şi de represiune. Dirijaţi şi îndrumaţi pe faţă de la Kremlin, în baza unui plan desfăşurat pe etape în timp, guvernanţii au purces la cucerirea instituţiilor susmenţionate: Siguranţa generală, Serviciul Special de Informaţii, Poliţia şi Jandarmeria. În aceste organizaţii au fost introduşi oameni verificaţi de NKVD, care demonstraseră ataşament faţă de URSS. Cu acordul generalului Popescu Bîzdic, şeful Siguranţei Generale, a luat fiinţă în cadrul acesteia "Brigada Mobilă" cu atribuţii contra-informative: arestarea şi cercetarea de persoane. Inspector general şi şeful brigăzii a fost numit Boris Braunstein sau Boris Grünberg, alias Nicolsky Alexandru. I s-a acordat gradul de general maior.

BIOGRAFIA UNUI SPION

La 2 iunie 1915, Rozalia, soţia morarului evreu Alexandru Grünberg din Chişinău, a născut un băieţel căruia i-a fost dat numele de Boris. După el, au mai urmat două fetiţe, una murind de tifos în timpul războiului. Boris a absolvit opt clase de şcoală elementară în anul 1933 şi a intrat ca ucenic la un atelier de gravură în metal.

Deprinzînd cîteceva din tainele meseriei, după un interval de un an, a intrat calfă la un giuvaergiu, la care a rămas în slujbă pînă la vîrsta de 22 de ani, cînd a fost recrutat. Își va satisface serviciul militar la Iași, în cadrul Regimentului 2 Transmisiuni, fiind eliberat la începutul anului 1940, cu gradul de caporal.

Face politică încă din 1932, ocupînd funcții în ierarhia locală a UTC și a Partidului Comunist Român. Cunoștințele în domeniul telefoniei căpătate cu prilejul stagiului militar i-au servit la angajarea sa ca tehnician la Centrala telefonică interurbană din Chișinău, unde a lucrat pînă în decembrie 1940. La acea dată a fost racolat de RAZVDEKA, direcție din NKVD, care îndeplinea misiuni de spionaj. Recrutarea sa s-a făcut în baza recomandării secretarului cu personalul din primăria orașului, Efimov, care l-a prezentat căpitanului de NKVD, Andreev. La 28 martie 1941, în camera nr 9 a sediului Comitetului Orășenesc din Cernăuți, a semnat angajamentul prin care se angaja lucrător al serviciilor secrete sovietice. Imediat a început pregătirea de specialitate.

Pregătirea proaspătului agent a constat din 60 de lecții a cîte trei ore fiecare, care constau din modul de comportare pe stradă, în restaurante, trenuri etc. I-au fost transmise noțiuni de teoria spionajului după manualul colonelului Laurence. La sfîrșitul lecțiilor a fost instruit în legătură cu prima sa misiune. Pe 2 aprilie 1949, într-o cameră a hotelului "Palace" din Cernăuți, lui Boris Grünberg îmbrăcat în uniforma celor din Narodnîi Komisariat Gasudaistvenoi Bezoprasnosti (NKGB) i-au fost înmînate de către instructorul său, căpitanul Andreev, 500 de ruble, indemnizație pentru prima sa misiune. I se atribuie un nou nume: Ștefănescu Vasile și i se dau acte falsificate în URSS (livret militar, act de lăsare la vatră, buletin de înscriere la Biroul Populației din București și certificat de bună purtare eliberat de Prefectura Capitalei). A primit misiunea să stea cîte o zi în Botoșani, Buzău și în București ca să culeagă informații privind prezența, structura și dotările armatei aflate în aceste orașe precum și date privitor la sistemele de fortificații, aerodromuri, ca și nivelul de trai, moralul și poziția față de URSS a populației românești. S-a urcat într-un autobuz împreună cu căpitanul Andreev și au mers pînă la Herța. Au luat masa în casa unui evreu, după care cu o căruță au ajuns spre seară la casa pichetului de grăniceri din satul Probotești. În aceeași noapte, șeful pichetului împreună cu un grănicer l-au trecut granița în România. Era noaptea de 26 mai 1941.

La numai două ore după trecerea frauduloasă a granitei Boris Grünberg a fost decoperit de doi grăniceri, dormind într-o căpiță de

fîn. Cu prilejul anchetei, avea să declare ofiţerilor din S.S.I.: "Eu, fiind decăzut din punct de vedere fizic şi moral, am mers numai o mică distanţă şi am hotărît să nu mai merg mai departe". Boris Grünberg încerca să-i inducă în eroare pe anchetatori că s-a lăsat prins şi că nu dorea să facă spionaj contra României, fiind şantajat de căpitanul Andreev. Nu i-a reuşit stratagema şi în raportul pichetului de grăniceri se arăta că suspectul, după ce a fost surprins în căpiţa de fîn, a încercat să fugă, ascunzîndu-se în nişte bălării.

Redăm în continuare declaraţia scrisă cu prilejul anchetării sale:

"Mă numesc Grünberg Boris, fiul lui Grünberg Alexandru. Sînt originar din oraşul Chişinău născut în anul 1915, 2 iunie. Am studiat 4 clase de liceu pînă în anul 1930, cînd am fost nevoit să întrerup învăţătura din cauza piedicilor de ordin material. În anul 1931 am intrat într-un atelier de giuvaergerie. În primăvara anului 1932 particip la primele manifestaţii organizate de organizaţia locală a partidului comunist. În luna august a aceluiaşi an sînt primit în rîndurile UTC organizaţia Chişinău, fiind recomandat de tov. Sacizer Brader, membru în comitetul orăşenesc al UTC Chişinău. Am activat în calitate de secretar de celulă UTC în periferia oraşului Chişinău. În iarna anului 1932-1933 în timpul alegerilor comunale am activat în comitetul local al Blocului Muncitoresc Orăşenesc, fiind delegat de organizaţia locală a UTC-ului. În primăvara anului 1933 am fost arestat de Siguranţă prin căderea ing. Rabinovici Cogan şi alţii din organizaţia "Scolarul Roşu", fiind trădat de agentul provocator Schlimayer, însă după două săptămîni am fost eliberat. După eliberare am fost bolanv 3 luni.

După însănătoşire am activat în calitate de membru pe lîngă comitetul orăşenesc UTC cu mici întreruperi, fiind adesea şi bolnav. În toamna anului 1934 am fost trimis la muncă ilegală în Mişcarea Antifascistă la Comitetul Regional Antifascist. Însărcinarea am primit-o de la instructorul CC al UTC pe atunci Vasile Gheorghiev. După dizolavarea mişcării antifasciste, am fost trimis iarăşi la muncă ilegală, activînd în comitetul judeţean al UTC-ului.

În iarna 1935, decembrie-februarie am fost în ilegalitate, fiind urmărit de Siguranţă (căderea organizaţiei şcolare). În acest timp am ţinut legătura cu Dumitru Keller (de la comitetul regional al partidului comunist - Basarabia) şi cu tov. B. Şuster.

În aprilie 1936 am fost însărcinat de comitetul judeţean al partidului să conduc demonstraţia de protest în procesul Constantinescu-Iaşi. În timpul acestei demonstraţii am fost arestat împreună cu alţi participanţi, însă în urma presiunii publice am fost

eliberați. În această perioadă am activat în comitetul județean cu Leonid Boguslavski. După căderea lui Boguslavski și a conducerii Comitetului județean, în luna august am luat legătura cu un alt instructor al UTC (numele nu-l cunosc, era înalt, brun, vorbea ruseşte). În luna septembrie am fost însărcinat cu conducerea Comitetului Regional al UTC Basarabia. Instructorul a plecat și mi-a lăsat legătura cu parola "Bucureşti".

La începutul anului 1937 am primit legătura cu un instructor al CC al Partidului Comunist (numele nu-l cunosc, era o femeie, vorbea bine ruseşte) cu instrucțiuni de a dizolva organizația UTC-ului. Eu am trecut la munca de partid.

Peste o lună jumătate am plecat în armată. În tot timpul militariei (1937-1940), periodic am ținut legătura cu organizația din Chișinău. Din iulie pînă în decembrie 1940 am lucrat la stația telefonică interurbană în calitate de tehnician de transmisiuni. În luna decembrie am fost trimis la lucru într-o altă instituție (am fost racolat ca agent NKVD). În luna mai 1941 am plecat în România cu o misiune. Cînd am fost prins, ca să-mi pot ascunde trecutul și misiunea mi-am schimbat numele în Nicolski Alexandru Sergheevici, originar din Tiraspol. Sub acest nume am fost cercetat de organele B II (Contrainformații) Bucureşti și sub acest nume mă recomand pînă astăzi. Dată la 14 X 1944 Nicolski Alexandru"[1].

În fișa personală întocmită cu prilejul anchetei ce a urmat prinderii sale de către ofițerii S.S.I.-ului, nu apare menționat numele real al agentului sovietic. Surprins cu acte false care îl desemnau ca fiind Ştefănescu Vasile, cetățean român, de loc din Bucureşti, vorbind prost românește și neștiind să scrie doar în limba rusă, Boris Grünberg recunoaşte că este în realitate Alexandru Sergheevici Nicolski, născut în Tiraspol, domiciliat în Cernăuți, pe str. I.G.Duca, cetățean sovietic, etnic rus. În fond era etnic evreu și se numea Boris Grünberg. Mai mult ca sigur că încercase să-și ascundă trecutul comunist pentru a distrage atenția organelor de anchetă.

După arestare a fost transportat mai întîi la Dorohoi și apoi la Bacău, unde cu interogarea sa preliminară a fost însărcinat căpitanul magistrat Camil Bărbulescu, delegat al M.Ap.N.-ului. Răsfoind dosarul nr. 1358/1941 aflat la Tribunalul Militar al Corpului 4 de armată Iași, găsim Fișa personală, în care alături de o fotografie care reprezintă un tînăr cu un aer "vîrstnic și șașiu, există o descriere a

1) Marius Oprea: Cuvîntul nr. 12 (112) martie 1992, p. 6, nr. 15 (115) aprilie 1992, nr. 16 (116) aprilie 1992.

sa: "Talia 1,70 m; părul castaniu; ochii căprui; nasul potrivit; gura potrivită; bărbia ovală; faţa smeadă; fără semne particulare".

După ce este anchetat în repetate rînduri i se întocmeşte dosarul de trimitere în judecată şi în 7 iulie 1941 este condamnat de un tribunal militar, la muncă silnică pe viaţă. După promovarea sentinţei şi respingerea recursului în Dosarul 1358/1941, Nicolski a fost transferat în închisoarea de la Ploieşti, pe strada Rudului, o închisoare cu regim mai blînd. Aici a fost contactat de agenţi ai S.S.I.-ului care au reuşit să-i stoarcă o serie de informaţii privind nivelul de trai şi structura NKVD-ului. Detalii sînt consemnate în "Interogatoriul luat la 8 septembrie 1941 individului Nicolski Alexandru, trecut clandestin din URSS în noaptea de 26/27 mai a.c. prin punctul Proboteşti, jud. Dorohoi". Concluziile interogatorului sînt edificatoare: "Declaraţiile făcute de Nicolski nu par a corespunde întrutotul adevărului. Ascunde lucruri importante, întrucît pe de o parte individul interogat nu a putut avea o misiune atît de limitată şi superficială, dată fiind pregătirea sa, iar pe de altă parte este exclus ca să nu fi fost trimis pentru a face legătura cu alţi agenţi sovietici de pe teritoriul nostru. Credem în consecinţă că acest caz trebuie cercetat îndeaproape, întrebuinţîndu-se mijloace de natură a determina pe interogat să declare tot ce ştie".

Ca o consecinţă a celor menţionate mai sus, Nicolski a fost supus unei serii de anchete deosebit de dure, dar şi-a menţinut declaraţiile anterioare. Astfel, organele de anchetă nu au descoperit că este de fapt Boris Grünberg, cunoscut între activiştii basarabeni sub pseudonimul conspirativ "Vasea".

De la Ploieşti, Nicolski a fost transferat la închisoarea din Aiud, unde se aflau închişi toţi spionii sovietici trimişi în ţara noastră. Într-un chestionar datînd din 23 februarie 1949, solicitat pentru a i se recunoaşte vechimea în partid, a declarat următoarele: "Am fost încarcerat la Aiud de la începutul războiului pînă în 23 august 1944. Am încercat să organizăm deţinuţii politici, să le menţinem moralul. Din lipsă de experienţă şi piedici, nu am reuşit decît într-o măsură foarte mică. Marea majoritate a celor deţinuţi au fost sovietici şi au plecat în URSS. Dintre cei care sînt în Bucureşti şi în ţară mă cunosc: Gribici Vladimir; Zeigner Simion; Şisman Afanasie şi mai puţin Retaşnîi Mihail".

Ieşit din puşcărie la 23 august 1944, Aiexandru Nicolski, cu noul său nume, a avut o ascensiune fulgerătoare în aparatul politic comunist. Imediat a fost încadrat ca ajutor de responsabil politic al

Frontului Liber Popular, organizație paramilitară aparținînd partidului comunist. La data de 17 octombrie 1944, locuia în București, la hotelul "Paris" din strada Academiei. Va înainta o cerere către Direcția Generală a Poliției pentru a fi încadrat, în care afirma textual: "Vreau să lupt în cadrul PCR pentru desrobirea clasei muncitoare, pentru dreptatea socială, să construim o societate nouă unde să nu existe exploatarea omului de către om".

Guvernul Groza i-a adus promovarea în funcția de șef al Corpului de Detectivi din Direcția Generală a Poliției. Activitatea acestui organism consta în principal din supravegherea și arestarea liderilor partidelor istorice și lichidarea opoziției față de ocupația sovietică.

Ascensiunea lui Alexandru Nicolski s-a bazat și a fost ușurată de o serie de relații cu oameni influenți pe care îi cunoscuse. Astfel, pe cînd lucra la centrala telefonică a Comitetului Orășenesc din Cernăuți l-a cunoscut pe deputatul bolșevic Lazlo Luca, devenit în România după 1944, Vasile Luca, colaborator apropiat al lui Ana Pauker și pe Orlov, șeful poliției din Cernăuți. Acesta din urmă a venit în România împreună cu Armata Roșie "eliberatoare" pentru a lua parte activă la organizarea poliției politice comuniste în calitate de consilier KGB, specialist în tortură.

Cu ajutorul relațiilor de mai sus, în 1945 i se confirmă calitatea de fost ilegalist, comisia de verificare a cadrelor PCR fiind influențată de intervenția lui Pantiușa Bodnarenko, alias Pintilie Gheorghe, adjunct al ministrului de interne.

Numirea la 1 septembrie 1946 ca Inspector general la Direcția Poliției nu cadra cu locuința la hotel "Paris" și lui Nicolski i se atribuie o casă elegantă pe str. Al. Donici la nr. 39, unde se mută împreună cu soția sa Iosefina Marcovici, membră PCR, angajată la Direcția Poliției.

Prin reorganizarea și modernizarea aparatului represiv comunist, conform noilor structuri, Nicolski devine inspector general al Poliției de Siguranță (17 aprilie 1947) și după aceea la 1 septembrie 1948 subdirector al Direcției generale a Securității Poporului. Partidul îi aprecia munca după cum se poate vedea dintr-o declarație a Biroului organizației de bază nr. 9 din Ministerul de Interne: "Alexandru Nicolski are muncă de conducere în DGSP din 1945 și pînă în prezent. Munca profesională și-a însușit-o bine. Este vigilent față de dușmanii Partidului și ai Clasei Muncitoare. Este ridicat

politiceşte şi are cunoştiinţe. Este uneori nervos şi distant. Din cauza muncii profesionale de care este absorbit, nu participă regulat la şedinţele de partid. În general este un tovarăş de încredere şi cu multă putere de muncă. În munca sa din MAI a adus multe servicii cauzei partidului".

După numirea ca subdirector[1] în Direcţia Generală a Securităţii Poporului la 1 septembrie 1948 Nicolski a devenit graţie puterii discreţionare a aparatului pe care-l conducea, unul dintre cei mai temuţi "şefi" ai noului regim. Obedienţa lui şireată l-a făcut să supravieţuiască multor seisme ce au bîntuit suprastructura comunismului din România. De pildă, îndepărtarea Anei Pauker şi a grupării ei din partidul comunist, l-a găsit, cum se spune, pe fază: nu ezită nici-o clipă la ordinul superiorilor săi să-l aresteze şi să ancheteze printre alţii, chiar pe Vasile Luca, KGB-ist şi activist de frunte care pe vremuri îi facilitase propria ascensiune. De asemenea răfuiala personală între Gheorghiu Dej şi Lucreţiu Pătrăşcanu a fost - după cum am arătat - un nou prilej de afirmare. Împreună cu ministrul de interne Alexandru Drăghici, Nicolski a dus la bun sfîrşit sarcina încredinţată personal de Gheroghe Gheorghiu-Dej. Astfel subdirectorul D.S.S.P. l-a numit şef al anchetelor în lotul Pătrăşcanu pe colonelul Ioan Şoltuţ, fost muncitor ceferist, originar din comuna Ileanda, judeţul Cluj. Mijloacele neobişnuit de dure utilizate de Şoltuţ în efectuarea anchetei, cu mersul căreia Nicolski era ţinut permanent la curent - au înfrînat opoziţia inculpaţilor şi au condus în final la condamnarea la moarte a lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Nicolski din acel moment devenise deopotrivă de temut chiar şi pentru activiştii cu state vechi de serviciu.

Bineînţeles, valurile de epurări şi de pedepsire a "sectarismului partinic" nu se puteau efectua fără aprobarea expresă a Kremlinului. În calitatea sa de vechi agent al KGB-ului, subdirectorul securităţii poseda fir direct cu serviciul sovietic de informaţii care funcţiona pe teritoriul românesc şi chiar cu Moscova. Astfel, pînă şi Dej trebuia să ţină cont că Nicolski nu putea fi înlăturat la o adică, cu una cu două. Este singura raţiune pentru care acesta a supravieţuit, deşi era la curent cu multe murdării din culisele puterii. În mod neîndoielnic Nicolski şi-a continuat în paralel şi activitatea de agent al KGB-ului. Astfel, dintr-un chestionar completat la data de 23 februarie 1949 şi predat de Nicolski comisiei de cadre a partidului din Ministerul de Interne, la întrebarea "Dacă a călătorit în străinătate

1) Marius Oprea: Cuvîntul nr. 16 (116) aprilie 1992, p.8.

şi în ce scop?" el va răspunde următoarele: "Am avut în 1947 o deplasare la Sofia, iar în 1948 la Varşovia, cu misiunea de la M.A.I. La încetarea misiunilor m-am întors în ţară". În realitate fusese trimis de Pantiuşa Bodnarenko, ofiţer K.G.B. şi el infiltrat în suprastructurile comuniste româneşti, în funcţia de ministru adjunct de Interne, la întrevederi cu cadre superioare din serviciile secrete sovietice. Nicolski a primit, printre altele, şi sarcina de a veghea la asigurarea şi supravegherea obedienţei noilor conducători (dintre care nu puţini erau proveniţi de la şcolile din Moscova) faţă de poporul frate sovietic.

În acest fel, scurgerea averilor ţării noastre în măreaţa Uniune Sovietică era asigurată şi pe această cale, în paralel urmărindu-se lichidarea oricărei rezistenţe faţă de ocupaţia sovietică a ţării noastre. În aceeaşi declaraţie Nicolski face menţiunea că are rude în S.U.A. Prin poziţia pe care o deţinea, nu se temea de urmări.

Pentru munca depusă în securitate, la scurtă vreme după înfiinţarea D.G.S.P. al cărui mentor a fost împreună cu Pantiuşa Bodnarenko, lui Nicolski i se decernează ordinul "Steaua Republicii", în ciuda faptului că avea cetăţenia sovietică.

În 1953, în urma succeselor dobândite în activitate, a fost promovat în funcţie devenind secretar general al Ministerului Afacerilor Interne. Prietenia sa cu ministrul Alexandru Drăghici, la fel de crud şi total lipsit de scrupule, i-a făcut pe cei doi să instaureze teroarea. Astfel pe lângă cei 108.000 de arestaţi şi anchetaţi de securitate cu respectarea procedurilor penale în vigoare, în perioada 1945-1961, au luat drumul închisorilor, lagărelor de muncă sau domiciliului obligatoriu peste 300.000 de oameni, niciodată judecaţi şi condamnaţi.

Între timp, ca să intre în rândul lumii, Alexandru Nicoeski a absolvit Institutul de Studii Economice din Bucureşti, promoţia 1959.

În 1961, pe 31 ianuarie prin Hotărârea Consiliului de Miniştri, secretarul general al M.A.I. a fost desărcinat din funcţie şi trecut în rezervă cu gradul de general locotenent şi cu drept de a purta uniforma. Avea numai 46 de ani.

Moare în urma unui atac de cord pe 15 aprilie 1992 în preziua când era aşteptat la Procuratura Generală pentru a fi audiat în procesul ce i se pregătea. Nu i-a văzut nimeni corpul şi moartea este considerată enigmatică.

Forţa cu care a acţionat Nicolski se baza atât pe experienţa sa de conspirator cât şi al spatelui pe care îl avea în N.K.V.D. Brigada

Mobilă avea competenţe în Bucureşti şi în restul teritoriului ţării dispuând de nuclee în cadrul organelor de siguranţă.

Dintre acţiunile Brigăzii Mobile, amintim: ridicarea saşilor şi şvabilor din România (circa 72.000 persoane, duse în URSS la munca de reconstrucţie), dintre care doar foarte puţini s-au mai întors în România; arestarea şi încarcerarea a mii de legionari; afacerea Tămădău.

În Brigada Mobilă îi găsim pe mulţi dintre aceia care ulterior au ocupat funcţii de conducere în Direcţia Generală a Securităţii Poporului condusă de Pantiuşa: colonelul Dulberger Mişu, şeful Direcţiei a VIII-a Cercetări Penale; Gluvacov Andrei şi Mihailo Nedelciu, şefi de Direcţie Centrală, Matuşevici Nathan şi Maravec, anchetatori penali, Popic inspector şef. În cadrul Brigăzii Mobile a fost creată o comisie condusă de Dulberger Mişu care s-a ocupat cu repartizarea prizonierilor de război din lagărele din Austria, Germania şi Italia.

Brigada Mobilă s-a mai ocupat cu reprimarea opozanţilor din munţi. Brigada Mobilă respectiv Nicolsky şi subordonanţii săi, colaborau cu S.S.I. care avea în frunte pe Serghei Nicanov, alias Sergiu Nicolau, un evreu basarabean, omul N.K.V.D.-ului. În acest serviciu au mai fost infiltraţi Didenco Vanea (alias Gheorghe Vidraşcu) ca adjunct şi Iosif Rangheţ, tot ca adjunct. Acesta din urmă avea să devină unul din conducătorii P.C.R. Funcţiile subordonate acestor trei, reveneau lui Mişa Protopopov, Mişa Petruc, Iaşka Alexeev şi Gonciaruc Piotr. Această Brigadă a fost o minisecuritate, transformându-se în Direcţia Generală a Securităţii Poporului. N.K.V.D.-iştii au fost buni pînă în ziua când le-a venit rândul şi lor, fiind arestaţi şi trimişi în coloniile de muncă: din torţionari au devenit victime, după modelul sovietic.

Analiza evoluţiei securităţii cuprinde mai multe faze. În faza Brigăzii Mobile şi în primii ani ai D.G.S.P. principala misiune a fost reprimarea masivă, fără discernământ, a tuturor care se opuneau ocupantului sovietic. Tot atunci au fost lichidate partidele şi grupările politice, netezându-se calea introducerii şi consolidării partidului unic. Lupta de clasă se ascuţea continuu. Au apărut lagărele şi coloniile de muncă, arestarea de persoane fără mandat, întemniţarea fără judecată. Rezumând, se poate spune că mai întâi a fost Brigada Mobilă ca organ de represiune al puterii comuniste ce avea să se instaureze şi să dureze peste 45 de ani. A fost un organ mixt: agenţi ai N.K.V.D.-ului, care deţineau funcţiile de conducere şi cadrele siguranţei şi ale S.S.I.-ului cu care să perfecteze o colaborare fără concurenţă, contrar afirmaţiilor făcute de Titu Simon în lucrarea lui "Pacepa - Quo Vadis".

DEPARTAMENTUL SECURITĂŢII STATULUI

Departamentul Securităţii Statului era o parte componentă a Ministerului de Interne, alături de Inspectoratul General al Miliţiei, Direcţia Arhivelor Statului, Direcţia Generală a Penitenciarelor, Centrul de Informare şi Documentare (C.I.D.) precum şi de alte unităţi centrale cu denumiri mai puţin cunoscute de public.

Departamentul Securităţii Statului a fost succesorul fostului Consiliu al Securităţii Statului, desfiinţat în 1978 prin Decretul nr. 69/1978, act normativ prin care s-a înfiinţat D.S.S.-ul ca parte componentă a Ministerului de Interne. D.S.S.-ul a fost desfiinţat printr-un comunicat al fostului C.F.S.N., în ianuarie 1990 şi reorganizat ca Serviciul Român de Informaţii la 21 martie 1990.

În 6 martie 1945, cu prilejul instalării sale ca ministru de interne, fostul muncitor tipograf Teohari Georgescu făcea declaraţii de presă sibilice, ca să nu spunem de-a dreptul ilogice: "Voi întări autoritatea de stat nu prin ajutorul jandarmilor şi a poliţiei ci prin ridicarea prestigiului lor, sprijinindu-ne pe încrederea maselor largi ale poporului".

Departamentul Securităţii Statului a fost divizat în două departamente: securitatea interioară şi securitatea exterioară. Securitatea interioară era cea mai importantă, cu aproape 100 000 de angajaţi. Trupele D.S.S. (independente de miliţie şi armată) depind direct de Ministerul de Interne. D.S.S. a fost condus de un

ministru secretar de stat - o poziție teoretic inferioară celei a ministrului de interne, dar în fapt predominantă. Șeful său, Tudor Postelnicu, era brațul drept al lui Nicolae Ceaușescu. Postelnicu a fost promovat în acest post de Elena Ceaușescu, după ce a fost prim-secretar la Buzău, regiune unde Nicu Ceaușescu a făcut un an de armată. D.S.S. dispunea de un imobil gigantic în centrul Bucureștiului și era împărțit în mai multe secții:

"*Departamentul nr. 1*" avea sarcina represiunii politice a disidenților, a membrilor fostelor partide burgheze dinainte de război, a instituțiilor religioase și a foștilor fasciști anterior anului 1945.

"*Departamentul nr. 2*" care era militar, avea sarcina controlului uzinelor și ansamblului sectorului economic.

"*Departamentul nr. 3*" se ocupa de contraspionaj, o activitate importantă în sensul că utiliza toate mijloacele posibile pentru a-i vâna pe cei ce întrețin legături cu străinătatea.

"*Departamentul nr. 4*" avea ca misiune specifică controlul armatei, ceea ce explică de ce i-a fost armatei atât de greu să emită cel mai mic cuvânt de opoziție. Ceaușescu era atent în mod special față de armată și nu ezita să schimbe în post pe oricine, indiferent de gradul ierarhic, deîndată ce survenea vreo bănuială privind loialitatea politică.

Securitatea (D.S.S.) era reprezentată pe tot teritoriul țării pe baza județelor. Departamentul militar (nr. 2) era vital pentru Ceaușescu. Armata avea, după el, un rol secundar.

Trupele securității au fost reorganizate în decursul ultimilor ani, după modelul armatei: dotare cu tancuri și blindate, antrenamente dintre cele mai stricte. Recruții erau selecționați după criterii extrem de severe: trebuia să provină din familii reputate ca loiale și o bună parte era recurtată din orfelinate, ceea ce îi făcea mai ușor de îndoctrinat.

"*Departamentul nr. 5*" al D.S.S., botezat pentru protecția demnitarilor străini, era în principal compus din orfani. El a servit de zece ani drept gardă pretoriană lui Ceaușescu. Cît despre ofițeri ei trebuiau, până nu demult, să fie formați într-o școală specială timp de trei ani la Băneasa. Apoi trebuiau, timp de cinci ani să facă studii la Facultatea de Drept, dar în 1981 Elena Ceaușescu a interzis ofițerilor să aibă o formație universitară în ideea că ar fi mai credincioși dacă sînt mai puțin educați.

Pentru folosirea microfoanelor s-a instituit un învățământ de specialitate la Bran, lângă Brașov și la Băneasa, unde se însușea în

condiţii de total secret, tehnica implantării microfoanelor în medii de interes operativ. Microfoanele au fost aduse din Japonia de ofiţerii din cadrul UM 0544.

Primele şapte sectoare erau organizate pe criterii zonal-geografice[1]).

Activitatea de căutare a informaţiilor era organizată pe baza unor tematici formulate de principalele ministere economice pornind de la planurile de perspectivă. Pe această linie exista o colaborare permanentă între brigada S.D. şi compartimentele tehnice din Consiliul de Miniştri, din ministerele economice şi ceilalţi beneficiari. În funcţie de sursele probabile de unde puteau fi obţinute informaţiile tehnice solicitate, tematicile erau date în atenţie pe diferite spaţii în care era prezentă cu oamenii săi brigada S.D. Personalul brigăzii S.D. era format în totalitate din cadre cu pregătire superioară tehnică şi economică, specialişti ai diferitelor domenii, buni cunoscători de limbi străine. În acelaşi timp, membrii ei dispuneau de calităţi personale şi morale cerute de o astfel de muncă. Criteriul ideologic era mai puţin marcant în perioada dinainte de 1978.

Baza de lucru: ofiţeri care îşi desfăşurau activitatea în instituţii de "acoperire", selecţionate din rândul celor care aveau contacte cu străinătatea, cadre trimise la post în funcţii oficiale la reprezentanţele din străinătate, colaboratori şi informatori recrutaţi din rândul celor care se deplasa în străinătate ca bursieri, la rude, etc., persoane care călătoreau în interes de serviciu sau personal.

În ultima perioadă a existenţei sale Departamentul Securităţii Statului - DSS - era împărţit în şase direcţii importante: Direcţia a IV-a de contrainformaţii militare - atât pentru Ministerul de Interne cât şi M.Ap.N; Direcţia a V-a de securitate şi gardă; Direcţia a VI-a de cercetări penale.

La acestea se adăugau următoarele unităţi cu caracter special:

Unitatea specială "R" care asigura legăturile radio între unităţile MI şi ale DSS, precum şi executarea ascultării ştirilor transmise de posturile de radio străine, dar şi cu bruiajul acestor emisiuni. O altă sarcină a acestei unităţi era depistarea unor eventuale canale de legătură cu exteriorul în scopul transmiterii informaţiilor.

Unitatea specială "S", care asigura controlul trimiterilor poştale şi acţiona pentru depistarea unor eventuale căi de scurgere a informaţiilor pe această cale.

Unitatea specială "T" aşa zisa unitate tehnică operativă TO

1) "România liberă", 8.08.1990, nr. 188 seria nouă.

cunoscută şi sub denumirea "TONOLA", care se ocupa de interceptarea convorbirilor telefonice dar şi de cunoaşterea conţinutului discuţiilor purtate de către persoanele supravegheate de către Securitate la domiciliu, serviciu sau chiar şi în autoturismele personale. Toate acestea se realizau prin "implantarea" de microfoane în locurile arătate mai sus, aşa zisa tehnică operativă fixă.

Unitatea specială "D", unitate care avea drept scop dezinformarea atât a serviciilor de spionaj străine, dar şi a populaţiei. Activitatea acestei unităţi poate fi recunoscută prin lansarea unor zvonuri în rândul populaţiei civile privind scumpirea unor produse, până la "denigrarea activităţilor desfăşurate de cercurile reacţionare din exterior".

Unitatea specială "F" de filaj şi investigaţie, având ca sarcină cunoaşterea preocupărilor obiectivelor vizate de securitate.

Unitatea specială "P" având ca sarcină cercetarea, proiectarea şi producerea de tehnică operativă.

Această nouă împărţire, existentă la nivelul anului 1989, nu diferă în fond de cea prezentată în lucrarea noastră şi care a constituit forma sub care şi-a desfăşurat ani de zile activitatea DSS-ul. *Am redat-o şi pe acesta pentru a nu se crea confuzii.*

Întreaga activitate a Securităţii era coordonată de către Consiliul de Conducere şi Biroul Executiv al DSS. În vîrful acestei piramide se afla Consiliul Politic Superior al DSS, care avea puteri depline, pornind de la angajarea cadrelor militare până la controlul şi coordonarea întregii activităţi a DSS. Acest Consiliu Politic Superior era organul de partid din interiorul DSS ce făcea legătura între Comitetul Central al PCR şi DSS. De fapt, întreaga activitate a Securităţii era denumită ca fiind o "muncă de partid în domeniu special."

MINISTERUL DE INTERNE

În 1978 prin Decretul 121/8 aprilie s-a trecut la reorganizarea activității Ministerului de Interne, preluînd organele Securității Statului, condus pînă atunci de Tudor Postelnicu, șef al departamentului și ministru secretar de stat în Ministerul de Interne.

Au existat întotdeauna trei departamente în structura de securitate și spionaj, toate trei aprobate personal de Nicolae Ceaușescu. Primul, folosit în scopuri publice este cunoscut sub numele de Serviciul de Dezinformare și avea în sarcină activități ce contravin Constituției României, cum ar fi violarea corespondenței și supravegherea telefoanelor. Vom reveni pe larg asupra acestui serviciu.

Al doilea departament este considerat ultrasecret și însuma toate unitățile ce se aflau în subordinea conducerii Ministerului de Interne format din ministru și adjuncții săi.

Al treilea departament, considerat ultrasecret și de cel mai mare interes, era cunoscut doar cîtorva inițiați: Nicolae Ceaușescu, ministrul de interne, șeful și adjunctul serviciului de spionaj extern. Față de D.I.E. și de unitatea condusă de "Iosif", mai avea în componență alte două departamente ultrasecrete: unul pentru activitatea de contraspionaj în cadrul C.C. al P.C.R. și al Consiliului de Miniștri, iar celălalt pentru activitatea de contraspionaj în cadrul Securității însăși.

Unitatea lui "Iosif" poseda aproximativ o mie de ofiţeri şi era folosită de soţii Ceauşescu pentru testarea loialităţii membrilor familiei şi a colaboratorilor cei mai apropiaţi. Posedau propriul centru electronic de supraveghere ultrasecret, propriul serviciu de violare a corespondenţei şi propria lor secţie de suraveghere. Capacitatea tehnică a unităţii lui Iosif era de 600 de ţinte pentru interceptarea telefonică, 400 de ţinte pentru supravegherea cu microfoane şi practic nenumărate ţine pentru violarea corespondenţei.

Şeful acestei misterioase unităţi a securităţii, Iosif, măsura aproape 1,80 m., era bine făcut, purta număr mare la pantofi şi avea capul rotund ca o bilă de biliard, cu şuviţe de păr numai în jurul urechilor sale proeminente. Purta ochelari cu rame groase şi şchiopăta uşor din cauza unui reumatism rebel la tratament. În tinereţe fusese tractorist la o gospodărie agricolă.

Direcţia de contraspionaj nu a fost total străină de "reprimarea internă" nici sub aspectul obiectivelor şi sarcinilor ce le avea şi al informaţiilor ce le culegea şi cu atît mai puţin în privinţa "rulării" cadrelor, multe din acestea avînd perioade de activitate şi în direcţiile cu alte profile de muncă.

Nu acuzăm, nu evaluăm sau apreciem ci doar constatăm o realitate, o stare de fapt, care a existat, cu implicaţii dintre cele mai grave pentru români în primul rând.

Printre atribuţiunile date de lege fostului Departament al Securităţii figurau şi acelea în legătură cu apărarea avuţiei naţionale, cu protejarea ei de actele iresponsabile ale unora sau rău intenţionate ale altora. În acest scop în structura Departamentului exista Direcţia a II-a de contrainformaţii[1] economice. Şef era colonelul ing. N. Bogdănescu. Întrucât munca preventivă era deziderатul principal al activităţii de contrainformaţii economice, zilnic, în baza informaţiilor primite despre existenţa unor stări de pericol în unităţile economice şi îndeosebi în cele cu profil minier, s-au întocmit sinteze care au fost prezentate factorilor de decizie la nivel local, judeţean şi central, inclusiv Inspecţiei de Stat pentru Protecţia Muncii, care, potrivit atributelor date de lege, puteau aplica amenzi, sesiza Procuratura sau chiar hotărî interzicerea activităţilor în locurile de muncă în care se constatau pericole iminente.

În tot ce s-a scris până acum despre securitate şi cadrele sale s-a operat în cele mai dese cazuri cu aprecieri extreme. În funcţie de aspectul urmărit, de autor, securitatea putea fi orice: mecanismul

1) N. Bogdănescu - Spionaj-contraspionaj nr. 21, 1992, pag. 5.

perfect articulat al regimului totalitar, instituție de tip mafiot, serviciu secret de nivel internațional; o haită de lupi devoratoare de oameni și conștiințe; monstrul omiprezent în casele și sufletele noastre; garda pretoriană a unui nebun, etc. La rândul său, sistemul de securitate era împietrit într-un portret oripilat: fanatic și corupt; rafinat și incult; imbecil și viclean, terorist, fiară, torționar, imoral, trădător de neam... într-un cuvânt un ins de valoare subumană.

În realitate ofițerii de securitate n-au putut fi nici mai buni nici mai răi decât alții. Clanul Ceaușescu nu avea încredere în ofițerii de securitate, îi suspecta și îi blama permanent. Desigur, au existat și brute, aceste uscături, ca în orice colectivitate, dar nu ele, uscăturile, au dat regula.

Au aparținut cu toții aceleiași societăți dominatoare ideologic unică, condusă de un partid unic și supusă voinței unei singure persoane care în evoluția sa de la un plus relativ spre un minus absolut, a sfârșit prin a deveni un dictator odios, urât și blestemat de un întreg popor.

Neșansa ofițerilor de securitate a fost aceea de a fi lucrat într-o instituție despre care, înainte se spune că nu a făcut totul pentru adevăr iar acum, dimpotrivă, se susține că ar fi fost singura care a făcut totul pentru dreptate. Ne șochează dar nu ne surprinde distanțarea de adevăr a ambelor opinii, în definitiv nu se poate aștepta nimeni să li se recunoască vreun merit dedus din serviciile aduse țării.

Au existat, fără îndoială și condiții, unele obiective altele, și nu puține, anume create, în timpul și după Revoluția din decembrie 1989 pentru a proiecta în conștiința oamenilor o imagine deformată despre securitate.

Se va putea ajunge la un rezultat adevărat numai dacă se va admite că securitatea și cadrele sale au fost sub regimul politic socialist realități ale societății românești din acei ani, în a cărei evoluție s-a integrat oricare dintre părțile sale constitutive. Dar putem afirma cu inima pe inimă că măsura deplină a integrării sale în ansamblul social românesc, securitatea și-a dat-o în zilele revoluției din decembrie. Fără această integrare genocidul ar fi fost o realitate care ne-ar fi marcat existența ca popor pentru vecie.

Odată cu scurgerea timpului, se pune tot mai des întrebarea: Ceaușescu a avut sau nu încredere în organele de securitate?

În primul rînd, toți cei care au condus secția militară de la Comitetul Central al P.C.R. au fost ofițeri aparținînd forțelor armate: generalii Dincă, Coman, Olteanu. La fel și majoritatea

ofiţerilor care încadrau această secţie, proveneau tot din M.A.N. În atributele secţiei intrau şi îndrumarea şi controlul activităţilor organelor de securitate, iar această îndrumare precum şi controlul se exercitau pînă la detaliu, inclusiv avizările numirilor de cadre de conducere. Şeful şi ofiţerii secţiei erau prezenţi la tot ce însemna analiză şi bilanţ la nivelul Departamentului Securităţii, la unităţile centrale şi teritoriale, aducînd şi impunînd indicaţiile "tovarăşului". Nici un ordin directivă, instrucţiune emanată de la conducerea Departamentului Securităţii nu se aplica fără avizul secţiei.

Un exemplu ilustrativ al subordonării Departamentului Securităţii îl oferă cazul cînd în luna martie 1973, la miez de noapte, Ceauşescu convoacă Biroul Executiv al Ministerului de Interne, cînd destituie pe Ion Stănescu şi pe generalul Nicolae Pleşiţă, sub acuzaţia că doctorul Schechter[1] medicul personal al tovarăşei se sinucisese. Medicul a fost găsit mort în curtea spitalului unde lucra, aruncat de la etaj. Generalul Dincă, însărcinat cu cercetarea cazului, a fost de părere că Schechter s-a sinucis din cauza securităţii. Sistematic - menţionează Neagu Cosma în Spionaj-contraspionaj nr. 1, sept. 1991 - că Ceauşescu trimitea în funcţii de conducere în securitate ofiţeri din M.Ap.N. Generalul Nuţă, generalul Moţ, generalul Vasile, generalul Sârbu, generalul Zagoneanu, generalul Stoica, generalul Răduică şi mulţi alţii pot constitui tot atîtea exemple.

Şi autorul citat continuă: "Nicolae Ceauşescu pentru a se asigura că nu va avea necazuri din partea organelor de securitate, a dus o politică sistematică şi permanentă de înlăturare a unora dintre cadrele care ocupau funcţii de conducere în aparatul central şi teritorial al securităţii".

Odată cu preluarea conducerii Ministrerului de Interne, în 1973, de către Emil Bobu, Ceauşescu i-a dat ordin să îndepărteze din aparat pe toţi aceia care aveau autoritate profesională şi morală asupra subordonaţilor, fără nici o explicaţie.

Emil Bobu a studiat personal dosarele cadrelor de comandă, fără a duce la îndeplinire ordinul primit. La rîndul său, Teodor Coman, succesorul lui, după aproape doi ani cît a fost ministru, s-a eschivat de la acest ordin.

Orientarea liberală de după 1964 a produs schimbări mari în economia şi viaţa socială a României. Toţi deţinuţii politici, inclusiv legionarii au fost eliberaţi. După 1962, Securitatea română a fost epurată succesiv, prin procese publice, de elementele colaboraţioniste,

1) Neagu Cosma - Spionaj-contraspionaj, nr. 1, 1991, pag. 4.

filo-sovietice, de abuzivi, devenind un serviciu secret național. Primii urmăriți ai ei au fost chiar foștii securiști kominternişti, autorii crimelor din perioada precedentă. Faptul că aceştia (Boris Grunberg-Nicolski, Serghei Nikolau, Drăghici, Naum) nu au fost pedepsiți nu poate fi reproşat securiştilor: protecția externă de care se bucurau, din partea unor state socialiste, dar şi capitaliste, a impus menținerea lor în libertate.

Dezvoltarea Securității naționale nu a fost perfectă. Nici nu putea fi. În perioada ceaușistă, activitatea Securității române a fost afectată în principal de următoarele: subordonarea şi controlul ei de către partid; un sistem defectuos de selecționare şi promovare a cadrelor, bazat pe ideologie, criterii rasial-zonale şi pile, amestecul fățiş, total necalificat al dictatorului în probleme de care habar nu avea. Cu toate acestea, în 1989, în topul serviciilor secrete din lume, întocmit de o revistă din Israel, Securitatea deținea locul trei după KGB şi Mossad.

Românii nu au inventat şi nu au împrăştiat în lume comunismul. Ei au fost victima unui experiment. Cum a ajuns comunismul în România? Mişcarea comunistă din România interbelică a fost foarte slabă: un număr mai mult de o mie de aderenți şi simpatizanți. Nu era nici pe departe mişcarea eroică prezentată în filmele regizorilor "epocii de aur". Au fost cîteva sute de kominternişti care au acționt în ilegalitate sub conducerea directă a partidului bolşevic al URSS şi a serviciului de spionaj sovietic. Caracteristicile acestui partid: ponderea foarte redusă a etnicilor români, conducerea de către străini (bulgari, ucrainieni, ruşi, evrei etc) atitudine trădătoare în problema națională, acționa ca o agentură a imperiului sovietic. Comunismul a pătruns în România, în primul rînd, datorită trădării aliaților. Nici un român nu a contrasemnat înțelegerea dintre Stalin şi Churchill, prin care țara noastră intra în sfera influență sovietică. Desigur, ca orice altă mare tragedie națională, implantarea comunismului nu putea să se întîmple fără aportul unor trădători interni. Faptele grăiesc. Mihai de Hohenzollern, rege al României, a intrat în contact cu cîțiva lideri din Armată (Săndulescu, Dămăceanu, Ionescu). S-a întîmplat atunci, la 23 august 1944 un fapt pentru care calificativul de trădare e prea blînd: şeful statului, Mareşalul Antonescu a fost arestat şi predat comuniştilor care l-au ascuns într-o casă conspirativă din Vatra Luminoasă. Regele a fugit din capitală, iar armata a căzut în mîna ruşilor. Circa 180.000 de militari români au fost făcuți prizonieri în această confuzie. Numai 50.000 au revenit în patrie din lagărele ruseşti.

Alegerile din 1946 au fost cîştigate de naţional-ţărăniştii. Prin fals au fost declaraţi învingători comuniştii. Perioada 1946-1964 a fost una dintre cele mai grele din istoria ţării noastre. Trupele sovietice de ocupaţie au impus regimul kominternist. Nu singure. Cu sprijinul colaboraţioniştilor locali. Cine erau aceşti colaboraţionişti? Comunişti fanatici, de tipul Anei Pauker, alături de idealişti ca Lucreţiu Pătrăşcanu. Oportunişti, carierişti, lepădături ale societăţii care visau puterea. Nu pentru a o folosi conform sloganelor proletare. Pentru a trăi ei în luxul şi desfrîul celor doborîţi de la putere.

Rădăcina răului trebuie căutată în perioada kominternistă, cînd comunismul a fost implantat în România cu forţa, prin violenţe de nedescris şi mai puţin prin viclenie. A fost perioada represiunii efective, exercitate prin toate organele de coerciţie ale statului: servicii secrete, miliţie, procuratură, armată, justiţie, organe de penitenciare. Toate aceste organe, înţesate de consilieri sovietici, de minoritari revanşarzi, de şcoliţi superficial în URSS.

Cine au fost marii lideri ai perioadei kominterniste: Ana Pauker, Teohari Georgescu, Naum Boris Grumberg, Nikanov etc.

Ion Mihai Pacepa introdus în organul informativ prin pile ceauşiste, şi-a trădat ţara în 1956, pe cînd se afla în Germania Federală. Deşi contraspionajul a încercat să-l îndepărteze ca agent american (a fost recrutat de Gehlen şi predat la CIA), Ceauşescu s-a opus. Poate că Pacepa a trădat cu asentimentul lui Ceauşescu, pentru a juca un anumit rol pe lîngă americani.La sfîrşitul anului 1963 din aparatul de securitate au fost îndepărtaţi ofiţerii de origine evreiască, precum şi cei căsătoriţi cu rusoaice. Astfel s-a creat un important disponibil de posturi libere. Ele au fost ocupate de absolvenţi ai unor instituţii de învăţămînt superior: ingineri, medici, jurişti, economişti, istorici, filologi, etc. Unii dintre ei nu s-au acomodat şi au cerut trecerea în rezervă. Cei rămaşi s-au obişnuit destul de repede cu specificul muncii. Această infuzie de tineri intelectuali avea să influenţeze hotărîtor noua concepţie asupra muncii din aparat. Treptat, inteligenţa şi abilitatea au înlocuit forţa brutală şi violentă. Procesul de înnoire nu a fost simplu, pe de o parte, din cauza împotrivirii cadrelor vechi, pe de altă parte din pricina lipsei de expereinţă a noilor veniţi. Noua orientare era privită cu ostilitate chiar şi de unele cadre din conducerea ministerului. Astfel, acelaşi colonel Dumitru tuna şi fulgera în adunările de partid că intelectualizarea muncii noastre şi a procesului de pregătire profesională este o acţiune dăunătoare, care transformă braţul înarmat al poporului într-un instrument al duşmanului de clasă.

ŞCOALA D.I.E.

Şcoala funcţiona sub paravanul unui centru de radio-comunicaţii. Antenele dimprejur aparţineau Centrului Naţional pentru Comuinicaţii Cifrate din cadrul D.I.E. şi care mai erau folosite de asemenea şi de Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Comerţului Exterior, Ministerul Apărării Naţionale şi C.C. al P.C.R.[1)]

Pînă la mijlocul anilor '60 fiecare ţară socialistă îşi trimitea ofiţerii să fie pregătiţi la o şcoală specială, ale cărei cursuri durau doi ani şi funcţiona la Moscova. În cursuri separate pentru fiecare ţară, elevii ofiţeri învăţau două limbi, tehnicile de bază ale spionajului de formaţie şi concepţie sovietică precum şi folosirea echipamentului din dotare, fabricat în URSS.

În 1964, Gheorghe Gheorghiu-Dej a dispus înfiinţarea unei şcoli cu profil similar, dispusă la început la Snagov, într-o fostă cazarmă germană. Cînd a început bruierea posturilor de radio occidentale, şcoala D.I.E. a fost mutată lîngă Brăneşti, în centrul naţional de bruiaj. Acolo elevii trăiau după moda occidentală şi aveau la dispoziţie terenuri de golf şi tenis, bazin de înot, săli de cinema cu filme străine netraduse, precum şi restaurante elegante cu autoservire. La cursuri se predau cunoştinţe vizînd formele de organizare şi de muncă specifice unor servicii de spionaj şi de contraspionaj ale unor ţări dezvoltate: S.U.A., Anglia, Franţa, Italia, Germania şi URSS. Concomitent se preda cursul de specialitate care consta în informaţii

1) Neagu Cosma: Spionaj-contraspionaj, nr. 59, 1992, p 3

și mijloace ale muncii pe linie de informații și contra-informații.

Un loc principal în pregătirea cursanților îi revenea cursului de criminalistică. El privea cercetarea la fața locului, ridicarea și conservarea urmelor, percheziția, constatările tehnico-științifice și expertiza. De asemenea, mai cuprindea reconstituirea, cercetarea penală și normele deontologice pentru organele de urmărire penală, dactiloscopia, portretul vorbit, filajul și contrafilajul. La cursurile de specialitate se studia codificarea, decodificarea și topografia.

Pregătirea militară deținea un loc aparte. Ea consta în cunoașterea armamentului și executării tragerii în diverse situații (în poligon, din mașină, din poziția "culcat", de la șold, din întoarcere, etc). Pentru asigurarea unei rezistențe fizice deosebite era alcătuit un program foarte bine chibzuit. Pregătirea fizică presupunea antrenamente zilnice. Într-o sală excelent utilată se repetă pînă la epuizare elemente de judo, karate, sambo, kung-fu etc., necesare luptei corp la corp. Concomitent cu antrenamentul fizic se făcea și cel mental, al memoriei, spiritului de observație, orientarea în teren cu și fără aparatură, precum și supraviețuirea în condiții grele și foarte grele. Toate aceste activități se desfășurau în clase, dar mai ales în laboratoare și poligoane bine amenajate. Calificativele ce erau date, erau determinate, în primul rînd, de punerea în practică a celor învățate.

Din programul de învățămînt nu lipseau economia politică, filosofia și socialismul științific. Ele aveau însă o pondere mică în pregătirea cursanților. Se învăța despre legende și combinații ca forme și mijloace folosite în munca informativ-operativă. Legenda este un adevăr de la care se pleacă, dar care trebuie canalizat astfel încît să fie util din punct de vedere operativ. Suma unui număr de legende formează o combinație.

Ultrasecretele centre de pregătire a cadrelor de la Băneasa, Cîmpina, Bran, Castelul de la Grădiștea (jud. Giurgiu), patronat de Bombonilă, unul din frații dictatorului în care se studiau foarte serios disciplinele I, II și III ultrasecrete alături de limbi străine, artele marțiale, deghizajul, criminalistica, structurile interne ale serviciilor străine de informații, sociologie, psihologie, politologie, drept național și internațional, se dezvolta aptitudini de bun trăgător cu toate tipurile de arme, de conducere a tuturor vehiculelor, autoturisme, camioane, tancuri, elicoptere. În aceste școli se pregăteau supermanii, urmărindu-se cu mare atenție evoluția lor fizică și profesională, în care sens pledau și draconicele texte de admitere: psihologice, de rezistență fizică, de inteligență, de forță, de perspicacitate și autocontrol.

DIRECŢIA I-A a DSS-ului

Direcţia I-a sau U.M. 0610 constituia una dintre unităţile centrale ale D.S.S.-ului, avînd ca obiectiv contrainformaţiile în rîndul membrilor fostelor partide politice din România, supravegherea contrainformativă a culturii, învăţămîntului, artei, presei şi centrelor de documentare de orice gen. De menţionat faptul că această unitate avea competenţă teritorială numai în limitele graniţelor României, pentru exterior fiind abilitat Departamentul de Informaţii Externe, care avea în supraveghere toată dizidenţa politică din exil.

Ultimul şef al Direcţiei I-a fost colonelul Gheorghe Raţiu.

În 1950 Ministerul de Interne dispunea de două compartimente ale fostului Serviciu Special de informaţii - compartimentul "A" spionaj şi compartimentul "B" contraspionaj[1]. După înfiinţarea în vara anului 1948 a Direcţiei Generale a Securităţii Poporului, S.S.I.-ul a mai rezistat doi ani pînă să fie înghiţit de Pantiuşa cu serviciile sale. Acum cele două compartimente "A" şi "B" s-au transformat în două direcţii ale D.G.S.P.-ului: Direcţia de Informaţii (fostă "A") şi Direcţia I Contraspionaj (fostă "B").

Proaspeţii ofiţeri de securitate, candidaţi, erau duşi în str. Sf. Ionică, în blocul Schuller, unde funcţiona o şcoală a S.S.I.-ului. Comandant era un anume Giosan, un individ şchiop şi tacitum. Evreu ca şi locţiitorul său Raoul Demetrescu, căpitan.

Direcţia I-a contraspionaj avea ca şef pe Petre Petrescu, ce purtase mai înainte numele de Gonciaruc Piotr. Provenea dintr-o familie de mici negustori evrei din Basarabia. Gonciaruc fusese mai

1) Neagu Cosma ; spionaj-contraspionaj, nr.55, 1992.

înainte marinar în flota militară din Baltica, de unde NKVD-ul îl recrutase, folosindu-l mai întîi pe teritoriul URSS, după care fusese trecut peste Nistru, în România, cu misiuni de spionaj. Petre era un individ înalt, roşcovan, cu ţinută atletică, pomădat şi parfumat, degajînd optimism şi încredere în jur.

Locţiitor al colonelului Goncearuc Piotr, alias Petrescu Petre, era un medic ORL-ist, pe nume T. Eugen, evreu şi el şi care ajunsese în acest loc ca o recompensă pentru serviciul personal făcut lui Petea. Este vorba de o operaţie estetică: urechile clăpăuge îi fuseseră aduse într-o poziţie normală.

Unitatea era organizată pe direcţii de acţiune: spionaj american, spionaj britanic, etc. Serviciul I se ocupa cu anihilarea activităţilor spionajului american dus împotriva României şi era condus de colonelul H. Isidor. Serviciul II, cu aceeaşi misiune, împotriva spionajului britanic; îl avea ca şef pe Secuieşu, căruia i-a urmat M. Adam. Serviciul III era francez, IV ţări mici (Belgia, Olanda, etc.) Serviciul V Turcia. Mai era serviciul "Evrei", serviciul germani şi austrieci, serviciul fugari (români aflaţi în străinătate).

În afara lui H. Isidor şi M. Adam, menţionaţi mai sus, şefi de serviciu în perioada imediat următoare au mai fost prin anii 1954-1956 următorii: Dongoraz, Nenciu, Zavodnicu, Mircea Cacica Victor, Saşa alias Nicolau Victor, Popescu Gheorghe, Friedlader Eugen, Zalman Marcu, etc.

DIRECŢIA A II-A

Direcţia a II-a sau U.M. 0617 constituia unitatea centrală de contra informaţii economice, componentă a D.S.S.-ului. Ofiţerii acestei mari unităţi se ocupau cu suraveghiatul fonic şi direct al salariaţilor, în vederea prevenirii actelor de spionaj economic şi spionaj industrial, cînd era cazul. Ofiţerii de aici erau şi cei care avizau deplasările peste hotare, în interes de serviciu, ale personalului salariat, fie el director sau simplu salariat într-o întreprindere de stat.

DIRECŢIA A III-A

Direcţia a III-a sau U.M. 0625-C.P. (Comerţ, Protocol) era unitatea centrală care se ocupa de contraspionaj şi supravegherea contrainformativă în sfera comerţului exterior, a protocoalelor din instituţiile care lucrau cu străinii precum şi a străinilor sosiţi în ţara noastră ca turişti. De ofiţerii de aici depindeau încadrările în serviciile întreprinderilor de comerţ exterior sau relaţii internaţionale precum şi a celor care deserveau serviciile de protocol destinate primirii şi convorbirilor cu străinii intraţi pe teritoriul ţării în interes de serviciu. În anul 1982, Direcţia a III-a a fost împărţită în două: U.M. 0625 şi U.M. 0500, unitate nouă care a preluat întreaga competenţă în domeniul comerţului exterior şi protocolului, unitatea de bază rămînînd mai departe supraveghetoarea contrainformativă a străinilor aflaţi temporar pe teritoriul României.

Ofiţeriii din U.M. 0625 aveau cea mai mare bătaie de cap în timpul desfăşurării tîrgurilor internaţionale din Bucureşti, moment în care hotelurile Capitalei erau populate jumătate cu străini, jumătate cu ofiţeri aparţinînd acestui compartiment al securităţii interne.

DIRECŢIA A IV-A

Poseda numărul de cod 0644. Direcţia a IV-a era unitatea centrală a Securităţii care se ocupa cu contrainformaţii militare, mai bine zis fiind vorba de ofiţerii C.I. din unităţile militare. Sediul unităţii era situat în clădirea vecină atît C.C.-ului cît şi Bibliotecii Centrale Universitare, unitate dispunînd de autonomie în cadrul D.S.S.-ului, fiind direct subordónată Secţiei militare a C.C.-ului şi implicit lui Nicolae Ceauşescu. De aici şi zelul cu care armata a mitraliat clădirea acestei direcţii de securitate, considerată de mulţi conducători ai armatei drept depozitara unor documente compromiţătoare la adresa lor.

DIRECŢIA A V-A

Direcţia a V-a de securitate şi gardă din Ministerul de Interne a fost unitatea specializată în organizarea şi realizarea măsurilor de asigurare a securităţii preşedintelui României. Potrivit legii, unitatea în cauză - ce îşi avea sediul pe strada Oneşti lîngă C.C. în continuarea Bibliotecii Universitare - a avut misiunea de a asigura şi securitatea şefilor de stat străini sosiţi în ţară, precum şi a membrilor lor de familie, realizîndu-se măsuri de specialitate similare cu cele luate în oricare alt stat cu o minimă organizare politico-administrativă. Ofiţerii acestei unităţi s-au limitat numai la realizarea sarcinilor de cunoaştere şi prevenire a acelor fapte şi împrejurări care puteau pune direct în pericol securitatea înaltelor personalităţi române şi străine.

Laboratoarele şi tehnica aflate în dotare în sediul Direcţiei a V-a erau folosite pentru analize fizico-chimice şi controale sanitare ale produselor destinate consumului din sectorul "special", de care beneficiau personalităţile române sau străine, iar celelalte dotări tehnice se foloseau pentru transmisiuni şi asigurare acelorlalte măsuri de specialitate.

Unitatea purta numărul de cod 0666 şi era destinată în principal pazei cuplului prezidenţial şi a demnitarilor, ofiţerii din această unitate fiind frecvent văzuţi pe traseele prezidenţiale, cotidiene bucureştenilor sau în timpul vizitelor de "lucru" sau de distracţie ale

fostei nomenclaturi.

Avea organizat serviciul 1, ce cuprindea tineri antrenați în luptele de apărare corp la corp și tinere femei cu grade de ofițeri (antrenate și ele în sistemele de apărare individuală fără a face uz de arme) necesare acoperirii primei doamne în vizite în țară și străinătate. La conducerea Direcției a V-a s-a aflat generalul Nicolae Stan.

În componența ei a fost recent înființată celebra unitate antiteroristă 620, USLA cu competență de acțiune pe aeroporturi, puncte de trecerea frontierei, apărarea unor puncte strategice din țară și străinătate.

DIRECŢIA A VI-A

Forţa U.M. 0638 sau Direcţia de Cercetări Penale din cadrul D.S.S.-ului, a rămas pe mai departe în funcţiune, astăzi fiind trecută sub autoritatea Inspectoratului General al Poliţiei, numai cu numele, ea ocupîndu-se în continuare cu cercetarea celor care aduc sau se presupune că aduc prin activitatea lor atingerea securităţii statului. Situaţi a în clădirea de tristă amintire din Calea Rahovei nr. 37-39, Direcţia a VI-a a fost folosită de putere pentru anihilarea persoanelor incomode regimului. Oficial s-a afirmat că respectiva direcţie a fost desfiinţată, locul ei fiind luat de procuratură care va ancheta cazurile de atingere a securităţii statului, în baza rechizitoriilor făcute de S.R.I. fără intermediul acestei direcţii de tristă faimă.

Colonel Ilie Avădanei, fost locţiitor al şefului Direcţiei a VI-a a funcţionat între 1975-1986. Licenţiat al Facultăţii de Drept din Cluj şi cursuri postuniversitare din Bucureşti. Una din primele măsuri luate de Alexandru Drăghici în mai 1953, când a venit la conducerea M.A.I-ului a fost interzicerea bătăii ca presiune fizică în timpul anchetei. Că nu s-a respectat întotdeauna, că erau oameni care încălcau această dispoziţie, este altă problemă. Când afla Drăghici îi scotea din securitate pe cei vinovaţi. Existau şi directive scrise cum a fost Directiva 1150-1980, în care se stipula cu claritate conduita demnă, în spiritul legii, a anchetatorului în relaţia cu anchetatul.

SERVICIUL DE SECURITATE "K"

Pentru a-i lichida pe o parte dintre opozanţii săi în timpul detenţiei lor din motive nepolitice, Nicolae Ceauşescu se folosea de serviciul de Securitate "K", o componentă relativ redusă numeric, răspunzătoare de activitatea de contraspionaj din cadrul sistemului penitenciar naţional.

În România, acest organ era subordonat Ministerului de Interne sau Ministerului de Justiţie. Creat de către sovietici în 1950, după modelul KGB-ului, Serviciul român "K" avea misiunea cea mai murdară, fiind îndreptat împotriva deţinuţilor, pe care îi supraveghea cu ajutorul microfoanelor disimulate şi introducerea de "miei" informatori în celule cu scopul de a-i trage de limbă şi a obţine date compromiţătoare şi a-i determina în cele din urmă să facă declaraţii încriminatoare. În unele cazuri, acesta îi lichida în secret, înscenînd pretinse sinucideri sau folosind otravă care producea o moarte aparent naturală.

În primăvara anului 1970, Serviciul "K" a apelat la substanţe radioactive, furnizate de KGB pentru completarea arsenalului său mortal. Nicolae Ceauşescu însuşi i-a dat acestui procedeu numele codificat de "Radu", obişnuind să dea ordine "trimite-l pe Radu la..." Dozajul radiaţiilor urma să genereze o formă mortală de cancer.

Pentru suprimarea celor aflaţi în libertate, se amenajase o încăpere la parterul blocului situat vis-a-vis de sediul Securităţii. Camera era complet acoperită cu tablă de fier, cu o masă de zinc şi scaune metalice. Respectivul era adus şi pus să dea o declaraţie, fiind lăsat singur. În acest interval primea o doză mortală de radiaţii.

SERVICIUL "D" PENTRU DEZINFORMARE

Serviciul "D" era cunoscut în cadrul Securității de puținii inițiați ca fiind o mică unitate de "Arhivă Documentară", iar sediul său se afla ascuns la etajul IV al clădirii izolate a Ministerului de Interne.

Generalul Mihai Ilie, șeful secției "D", după război împreună cu consilierii sovietici ai KGB-ului a organizat procesul de spionaj în care Vaticanul a fost prezentat publicului drept o rețea de spionaj, fiind în cele din urmă obligat să-și retragă reprezentanții de la București.

După cîțiva ani, Ilie a devenit adjunctul șefului Direcției de Contraspionaj a Securității, răspunzînd de țările de limba engleză. El era creierul aflat în spatele oricărei operațiuni mai importante împotriva S.U.A. și a ambasadei britanice de la București. Cariera lui în spionajul extern a început ca agent într-o stație din Londra și s-a sfîrșit ca director adjunct al D.I.E. Un diabet avansat și o ciroză, i-au făcut pe medici să nu-i dea mai mult de doi ani de trăit, cînd pe la mijlocul anilor '60 a fost trimis ca șef al stației din Paris, mai ales ca să poată beneficia de tratamentul medical. Era galben ca lămîia la față și pe mîini și extrem de abătut. Rezultatele activității sale din Orașul Lumină ca și cele ale adjunctului său Mihai Caraman au depășit toate așteptările. Două recrutări spectaculoase la sediile NATO au furnizat zeci de mii de documente militare occidentale ce e drept perimate dintre cele mai secrete aflate la arhiva care au fost transportate din România direct la Moscova cu ajutorul unui avion militar special, plata făcîndu-se cu monede de aur de către Kremlin.

Unul dintre funcționarii recrutați a furnizat sistemul codificat francez, de asemenea trimis imediat la Moscova.

Cariera externă a lui Ilie s-a terminat brusc, prin dezertarea agentului său preferat, Ion Iacobescu, care lucra la Paris sub acoperirea UNESCO și care a cerut azil politic în SUA în 1969. Un an mai tîrziu, Nicolae Ceaușescu l-a numit pe Ilie șef al Serviciului de Dezinformare și a ordonat ca D.I.E. să-i plătească medicamentele și medicii din străinătate. Acum nu lucra mai mult de patru ore pe zi, dar prezența sa la conducerea Serviciului de Dezinformare i-a sporit evident eficiența. În ultima parte a vieții, după ce s-a retras la pensie la o proprietate că o avea la Cheia, a scris și publicat mai multe cărți de spionaj sub pseudonimul de I. Mocanu.

Principalul scop al serviciilor de dezinformare din blocul sovietic era de a ascunde puterea militară reală a țărilor componente, de a deforma adevăratele dimensiuni ale cantităților de arme, pentru a deruta guvernele și mass-media occidentală cu privire la intențiile comuniștilor, punînd în circulație povești închipuite și lansînd zvonuri în anumite scopuri tactice. Treptat, Ceaușescu a transformat dezinformarea românească în propriul său mareșal Potiomkin. Serviciul D trebuia să creeze documente secrete occidentale false prezentînd România ca o țară independentă în cadrul blocului sovietic.

În decursul anilor, Serviciul D a colecționat sute de mii de semnături false, din tot Occidentul. Bazat pe procurarea directă de către D.I.E. prin schimburi cu alte servicii ale Pactului de la Varșovia, precum și cu iugoslavii și libienii, colecția conține acum semnăturile celor mai mulți șefi de state necomuniste, conducători de guvern, miniștri și figuri importante din serviciile secrete, partide politice, ziare și reviste, firme particulare și chiar instituții caritabile. Chiar și Vaticanul era reprezentat. Există, de asemenea, o mare colecție conținînd copii de chei folosite la mașinile de scris ale acestor instituții occidentale în anumite perioade specifice de timp. Fiecare exemplar era verificat cu grijă, evaluat și conservat.

Aceste materiale erau folosite pentru crearea documentelor "originale" occidentale conținînd texte false, care erau multiplicate și manipulate cu pricepere pentru un efect cît mai bun. În ultimii opt ani, de exemplu, Serviciul de Dezinformare a creat cu succes documente semnate de diverși conducători occidentali. Toate aceste

documente ating diferite probleme inofensive şi conţin, de asemenea, referinţe întocmite cu grijă, care "confirmă" independenţa României faţă de Moscova, caracterul autentic al apropierii ei de Occident, dificultăţile ei economice şi politice cauzate de afirmarea independenţei în cadrul blocului sovietic şi importanţa ajutorului occidental pentru România, încurajîndu-se crearea altor breşe în blocul sovietic. Purtînd diferite niveluri de clasificare, astfel de documente "originale" au apărut la suprafaţă cu pricepere în alte ţări decît cele în care se zice că ar fi apărut. Ele erau "uitate" într-o servietă lăsată într-un hotel de lux de o peresupusă personalitate guvernamentală de nivel înalt, sau "văzut" pe masa vreunei oficialităţi occidentale, care era, agent secret român, sau discret transmise unui ziarist de către un civil occidental..DIE.

Dintre cele mai recente făcea parte un material folosit în vizita oficială a cancelarului vest-german Helmut Schmidt la Bucureşti, în ianuarie trecut, la întoarcerea sa de la Cairo spre Bonn. Serviciul D a creat cu grije un dosar despre Ceauşescu ce părea alcătuit de BND - Bundesnachrichtendienst - serviciul secret extern vest-german - ca material în rezumat pentru Schmidt. Pe lîngă datele personale despre Ceauşescu şi familia lui, dosarul conţinea comentarii critice cu privire la cultul personalităţii promovat de el, politica internă marxistă, ortodoxă, atitudinea lui faţă de emigranţii germani din România şi politica lui cu privire la comerţul exterior. Dar el sublinia, de asemenea, independenţa autentică a lui Ceauşescu faţă de Moscova şi dificultăţile economice ale României, generate de reacţia sovietică în această privinţă. Scrisă pe o hîrtie cu antetul B.N.D., clasificată "stren geheim", cu fiecare pagină numerotată, ştampilată şi înregistrată, dosarul putea fi luat cu uşurinţă drept real de cineva din afara B.N.D. Pe 8 ianuarie 1978, la numai cîteva ore după plecarea lui Schmidt din Bucureşti, un occidental, în tranzit prin capitală, a găsit o copie uitată a acestui dosar cu aspect oficial vest-german, în camera lui din Hotelul Athenée Palace. O altă copie a aceluiaşi dosar, împodobită cu propriile notaţii marginale ale lui Schmidt, a fost uitată într-un hotel din Cairo, unde au stat membrii delegaţiei vest-germane. Colecţia lui Leonte a ajutat România să-şi reducă importurile pe valută forte din Occident. Prima operaţiune de succes de acest fel s-a bazat pe îndelungata şi acerba rivalitate dintre firma franceză Schneier-Creusot şi un grup industrial vest-german, compus din AEG, Siemens şi Schlömann A.G. rivalitate legată de exportul de echipament metalurgic în România. Fiecare document adus în Bucureşti de către reprezentanţii francezi şi vest-

germani în timpul multor luni de negocieri a fost fotografiat pe ascuns iar convorbirile telefonice şi telexurile au fost ţinute sub observaţie continuă. Spre sfîrşitul discuţiilor tehnice şi începutul negocierilor financiare, ofertă făcută de grupul vest-german a fost lăsată inteligent să transpire la Schneider-Creusot, care a aflat astfel că preţurile acesteia erau cu peste 20% mai mari. Firma franceză a coborât preţurile în mod drastic, iar noua ofertă, cu preţuri mult mai mici decât cele actuale, a fost aflată de vest-germani. Acest gambit a continuat timp de câteva luni, iar Bucureştiul a obţinut o reducere de preţuri de câteva milioane de dolari. În consecinţă, respectiva operaţiune a fost reluată în zeci de cazuri, făcând posibil ca Bucureştiul să se aleagă cu importante beneficii financiare.

DIRECŢIA GENERALĂ DE TEHNICĂ OPERATIVĂ

Era o unitate mare care avea ca obiectiv interceptarea telefoanelor, plantarea de microfoane şi cenzura poştei din întreaga ţară. Se mai ocupa cu intrarea clandestină în locuinţe particulare şi în instituţii publice, supravegherea ambasadelor şi reprezentanţelor occidentale din România, inclusiv comunicaţiile lor prin radio şi telex, ţinînd sub observaţie comunicaţiile NATO din zonă.

Creată la începutul anilor '50 de către KGB, DGTO a sporit enorm în ultimii zece ani. Nicolae Ceauşescu o considera ca fiind cea mai importantă armă a lui pentru supravegherea populaţiei civile, mult mai eficientă decît grupurile de agenţi ai Securităţii create în cadrul fiecărei organizaţii şi decît informatorii din bloc şi de pe stradă, acoperind toate ariile sociale, economice şi rezidenţiale. Ceauşescu s-a arătat mereu interesat de toate activităţile DGTO, dar mai ales de cele în care se foloseau microfoanele de ascultare la tot ce se discuta.

Fascinaţia lui Cauşescu pentru microfoane a apărut pe la începutul anilor '50, pe vremea cînd era comisarul politic al forţelor armate, responsabil cu înlocuirea armatei democrate române cu alta nouă, comunistă, după modelul Armatei Roşii Sovietice.

Direcţia pentru contrainformaţii militare, cunoscută sub numele de Direcţia a IV-a, a fost printre primele unităţi de spionaj pe care K.G.B.-ul le-a creat în România. Microfoanele, erau pe atunci, cele mai eficiente arme de care dispunea Direcţia a IV-a. Cînd în anul 1954, generalul Nicolae Ceauşescu, educat la Moscova, a devenit secretar al P.C.R. răspunzînd de forţele armate şi de securitate, a fost instruit personal de mai multe ori de către Nikita Hruşciov, Nicolae Ceauşescu a ordonat să fie construită o încăpere de supraveghere în spatele biroului său, astfel încît să poată personal verifica funcţionarea telefoanelor.

Direcţia Generală de Tehnică Operativă dispunea în martie 1978 de circa zece centrale şi 248 de centre periferice de supraveghere electronică automată, la care se mai adaugau 1000 de unităţi portabile pentru oraşele mici, staţiunile de vacanţă şi monumentele istorice pitoreşti, preferate de turişti occidentali, precum şi 48 de unităţi de cenzurarea corespondenţei.

Comandant al D.G.T.O. era generalul locotenent, inginer electornist Ovidiul Diaconescu, iar şeful Institutului de cercetare din subordine, generalul maior Istichie Geartu[1)].

CENTRUL DE TEHNICĂ OPERATIVĂ ŞI TELECOMUNICAŢII

C.T.O.T. era una dintre unităţile independente aparţinînd Departamentului Securităţii Statului şi care avea ca obiectiv interceptarea convorbirilor telefonice, a corespondeţei şi a expedierilor de colete din şi în străinătate. Unitatea îşi exercita atribuţia în baza unei cereri făcute ei de către celelalte unităţi ale departamentului, cereri aprobate în prealabil de către conducerea Ministerului de Interne sau a D.S.S.-ului.

Sediul acestui centru se afla pe strada Regală, în spatele C.C. al P.C.R. cu care comunica. Comandantul unităţii era generalul maior Tencu Alexandru şi şeful comandamentului generalul locotenenti Diaconescu Ovidiu ce coordona activitatea de ascultare la nivel naţional.

Parte componentă a unui amplu program de măsuri vizînd spionajul total (concept realizat iniţial de Gestapo şi preluat ulterior de NKVD-KGB, exportat apoi în toate ţările comuniste), această metodă a beneficiat în România de o realizare tehnică considerată la vremea respectivă ca o premieră mondială. Pe la începutul anilor '70 în baza indicaţiilor lui Nicolae Ceauşescu, în cadrul Comandamentului pentru tehnică operativă şi transmisiuni din Departamentul Securităţii Statului, un colectiv de specialişti sub comanda generalului maior Istichie Geartu, a primit sarcina de a crea mijloacele tehnice şi stabili metodele cele mai eficiente pentru ca înregistrările telefonice să poată fi la scară naţională. Rezultatele i-au fost prezentate cuplului Ceauşescu în mai 1978, în cadrul unei expoziţii organizate în localul D.S.S. din oraşul Brăneşti, jud. Ilfov. Cu acest prilej, a fost prezentat un aparat telefonic prin intermediu căruia se putea asculta discuţiile din încăperea în care se afla, chiar cu receptorul în furcă. Aparatul se diferenţia de unul obişnuit prin

1) *** Ţinerama, 19-25 febr. 1993, pag. 8

introducerea unui minuscul amplificator şi a unui circuit cu diodă integrată. Imediat Nicolae Ceauşescu a ordonat ca în ţara noastră să nu mai fie fabricate decît astfel de aparate, iar din toamna lui 1978 la Întreprinderea Electromagnetica a început producţia lor în serie. Pînă în decembrie 1989, au fost fabricate circa 1,5 milioane aparate telefonice de acest tip.

Pentru ascultarea discuţiilor din apartamentul cetăţenilor se proceda astfel: se verifica dacă persoana vizată poseda sau nu telefon sau avea cerere depusă de instalare. Apoi din centrala telefonică i se deranja telefonul, fapt pentru care abonatul solicita serviciul Deranjamente. Se prezenta imediat un depanator care constata că aparatul era defect şi îl înlocuia cu unul modificat. Din acest moment, prin cuplarea la masa de ascultare se puteau asculta în afara convorbirilor telefonice, tot ce se discuta în camera respectivă 24 de ore din 24, deoarece receptorul fiind în furcă, prin modificările făcute, microfonul rămînea deschis. Cu realizarea practică a interceptărilor telefonice a fost însărcinată Unitatea Specială "T" din Comandamentul pentru tehnică operativă şi transmisiuni.

L. M. Direcţia Tehnică a D.I.E.

Era o unitate cu caracter special care lucra tot timpul şapte zile pe săptămînă ca să dezvolte şi să aplice tot felul de accesorii de spionaj, de la aparate de fotografiat ascunse într-un nasture de haină, pînă la emiţătoare în miniatură capabile să transmită mesaje codificate la distanţe de mii de kilometri doar în cîteva fracţiuni de secundă. Conducerea unităţii era asigurată de colonelul Aurel Iandu[1].

Brigada Tehnico-Ştiinţifică

Unitatea specia în cadrul Departamentului de Informaţii Externe care se ocupa cu procurarea din Occident a unor documentaţii privind cercetarea ştiinţifică în domeniul tehnic. A lucrat mult pentru edificarea operei lui Elena Ceauşescu. La începuturile ei, unitatea a fost folosită de sovietici pentru furtul de tehnologie occidentală, pusă sub embargo de unele state. A fost unitatea condusă de generalul maior Mihai Pacepa.

1) Neagu Cosma - Spionaj-contraspionaj, nr. 46, 1992, pag. 5.

Acţiuni Valutare Speciale

Unitate specială ce făcea parte din cadrul Departamentului de Informaţii Externe şi avea drept scop realizarea de Acţiuni Valutare Speciale (A.V.S.) constînd în aducerea de valută în ţară fără export de produse româneşti. În acest sens se iniţiau tratative cu diverse bănci occidentale de la care se obţineau credite, care la rîndul lor, erau folosite drept împrumuturi pentru lumea a treia sau a patra, cu dobînzi mult mai mari decît cele percepute de băncile creditoare. Din diferenţa dobînzilor se obţineau profituri care erau raportate drept realizări ale unităţii A.V.S. şi folosite conform dispoziţiilor lui Ceauşescu. Unitatea A.V.S. nu era singulară în sfera economiei româneşti, ea avînd corespondenţi în fiecare dintre întreprinderile de comerţ exterior şi în Banca Română de Comerţ Exterior prin aşa numitele servicii O.V.S. (operaţiuni valutare speciale).

Brigada Ştiinţă-Dezvoltare

Unitate specială în cadrul Departamentului de Informaţii Externe specializată în procurarea prin mijloacele specifice muncii de informaţii externe, a documentelor tehnice necesare dezvoltării diferitelor ramuri ale economiei naţionale, precum şi racolării unor specialişti de înaltă clasă într-un domeniu sau altul şi care să acceadă la colaborarea cu statul român, în vederea dezvoltării unor ramuri de vîrf în industria românească.

Serviciul special de contrainformaţii E.L. din cadrul unităţii "Emigraţie"

Format din ofiţeri D.I.E. (în special dintre cei readuşi de urgenţă în ţară după plecarea generalului Mihai Pacepa), cît şi din ofiţeri tineri, abia încadraţi, sau aduşi din direcţiile securităţii interne, era obligată să organizeze, să coordoneze şi să preia în legătură toţi agenţii reţelelor interne şi externe care dispuneau de aşa-zisele posibilităţi pe linia contactării şi anihilării activităţii postului de radio Europa Liberă.

Centrul Naţional de Transmisiuni Cifrate (CNTC)

În România organizaţia numită "Serviciul H" a fost înfiinţată ca o componentă ultrasecretă putînd da socoteală numai unui trimis

sovietic, care o păstra în cel mai deplin secret, pe baza unor reguli draconice. Misterul în jurul acestui serviciu "H" era atît de profund încît existau numai cîţiva oameni, foarte atent selecţionaţi, cărora le fusese permis să afle care este nucleul acestui sistem - teancurile de dosare de unică folosinţă conţinînd numere alese la întîmplare pentru codificare şi decodificare, venind periodic de la Moscova. Iar numărul celor care ştiam că în afară de broşurile cu perechi de cifre trimise la Bucureşti, mai rămînea întotdeauna o a treia copie la Moscova, pentru cazuri urgente, era şi mai mic. Mihai Pacepa a descoperit că sistemul de cifrare, în 1962, era descifrat de Kremlin. Opinia se baza pe faptul că tot mai mulţi dintre agenţii D.I.E. de valoare din Occident raportau că fuseseră recent contactaţi de ofiţeri KGB acoperiţi, ce încercau să-i ademenească să coopereze cu Moscova în loc de Bucureşti, oferindu-le garanţii substanţiale mult mai mari decît cele pe care le primeau de la D.I.E.

Gheorghiu-Dej a ordonat ca un grup de ofiţeri de securitate, strîns la repezeală, să înceapă să dea cu zaruri cu zece feţe cît e ziua de lungă, în schimburi, pentru a produce seriile româneşti de unică folosinţă. Mai tîrziu, el a introdus, în loc de zaruri, măsuri de tip loterie, dar sistemul a rămas pînă în mijlocul anilor '60. În 1964 a fost contactat "Reinert" proprietarul unei companii vest-germane numita EMI care producea maşini de codificare pentru forţele militare NATO, şi care ne-a aprovizionat şi pe noi, Maşinile au fost transformate de specialiştii români, sub numele de "Romcif". Şeful CNTC-ului era însărcinatul D.I.E. generalul Vasile Goga.

Trupele de securitate

Copiate după modelul sovietic, grupele romîne de securitate au devenit din anul 1950 o ramură a serviciilor speciale, separată de armata naţională, de marină şi de forţele aeriene, avînd uniforme şi regulamente proprii şi fiind subordonate numai secretarului general al P.C.R. prin ministrul de interne. Aceste trupe constituiau o forţă militară comunistă de elită, puternic îndoctrinată - numărul comisarilor politici fiind de cinci ori mai mare decît în cea a Ministerului Apărării - avînd un echipament de luptă şi un standard de viaţă substanţial mai bun, aici existînd însă şi o disciplină mult mai severă decît în alte unităţi militare româneşti. Principala lor sarcină era aceea de a apăra sediile partidului comunist, atît pe cel central, cît şi pe cele regionale, precum şi clădirea guvernului şi de a preveni căderea staţiilor naţionale de radio şi televiziune în mîna

eventualelor forțe ostile care ar dori să comunice cu populația. Cu trecerea timpului armele lor ușoare din dotare au fost suplimentate cu piese de artilerie și vehicule blindate și cu unități ultrasecrete chimice și bacteriologice, adăugate din anul 1976. Partea cea mai importantă a forțelor de securitate nu mai era ținută în jurul sediilor partidului comunist, ci în jurul persoanei lui Ceaușescu. Trupele erau staționate la Băneasa ori la Snagov, pe țărmul mării Negre în timpul lunilor de vară, atunci cînd acesta se muta la Neptun și în munții Carpați, pe timp de iarnă, atunci cînd reședința și biroul lui Ceaușescu se afla la Predeal sau Sinaia.

La Grădiștea funcționa U.M. 0900, care era o școală de perfecționare a cadrelor de securitate. Unitatea și-a încetat activitatea la 24 decembrie 1989.

I.C.E. Dunărea: 0107

În 1972, pe strada Varşovia la nr. 4, timp de zece ani, pînă în 15 octombrie 1982, vila ce purta acest număr a devenit sediul spionajului tehnologic român, aici reunindu-se brigăzile T.S. şi S.D. ale D.I.E.

Din toamna lui 1982 pînă în martie 1990, clădirea a fost folosită drept sediu al Întreprinderii de Comerţ Exterior "Dunărea", preşedinte de D.I.E. fiind unitatea 0107 a respectivului departament. Întreprinderea "Dunărea" a luat fiinţă în baza decretului nr. 382/ 1982 şi director coordonator a fost numit generalul locotenent Aristotel Stamatoiu locţiitor al şefului C.I.E. şi secretar de stat în Ministerul de Interne.

În 1984, după trecerea generalului Pleşiţă în funcţia de şef al Şcolii Ministerului de Interne de la Grădiştea, Stamatoiu din postul de şef al C.I.E.a predat ştafeta conducerii "Dunării" generalului locotenent Epifanie Amohnoaie, fost şef al Inspectoratului judeţean Bacău al Ministerului de Interne.

Colonelul Gheorghe Bădiţă, anterior Dunării, deţinea funcţia de şef al brigăzii T.S. de care continuă să răspundă şi după numirea sa ca director adjunct în noua întreprindere. În 1978 a avansat la gradul de general maior şi trecut ca adjunct al ministrului comerţului exterior.

Maiorul Petre Moisă, absolvent al Facultăţii de Petrol şi Gaze-Bucureşti, ofiţer de securitate lucrează o vreme la Institutul de Economie Mondială şi apoi la Agenţia economică română de la Milano, îndeplinind sarcini pe linie informativă. Este promovat locţiitor al şefului brigăzii SD şi uns ca director adjunct al Dunării. În 1985 este avansat la gradul de locotenent colonel, iar în 1986 devine director al Protocolului din Ministerul Afacerilor Externe, cel care însoţea ambasadorii străini atunci cînd aceştia erau primiţi de Nicolae Ceauşescu.

Întreprinderea "Dunărea" a fost creată special pentru a procura devize destinate unor activităţi ale fostului Minister de Interne[1]. A fost încadrată cu ofiţeri şi subofiţeri activi de securitate, care anterior lucraseră în sistemul Ministerului de Comerţ Exterior, în Ministerul

1) România Liberă. 18 iulie 1990, pag. 3, articol semnat de Petre Mihai Băcanu.

de Externe, la agenţiile economice din străinătate etc. Spre deosebire de celelalte întreprinderi de comerţ exterior (cu excepţia I.C.E. Carpaţi şi I.C.E. Terra), I.C.E. Dunărea a avut cont în valută la B.R.C.E. Procurarea de devize s-a făcut cu precădere prin cedarea de către întreprinderile de comerţ exterior (aparţinînd de ministerele economice) a unei cote-parte din devizele obţinute la exportul de produse româneşti pe relaţia devize convertibile (cele de pe relaţia "cliring ţări socialiste" nereprezentînd interes pentru I.C.E. "Dunărea"). În anii 1983-1988 cota parte pentru I.C.E. "Dunărea" a fost de 50 la sută din încasările la export. Ulterior procentul s-a diminuat deoarece fostul viceprim-ministru N. Ibănescu a observat că există o mare diferenţă între volumele de export raportate de I.C.E.-uri şi cifrele încasărilor în devize convertibile vărsate la fondul centralizat al statului. Cota-parte pentru I.C.E.-Dunărea era precizată de către fiecare întreprindere de comerţ exterior pe documentul prin care se remitea la B.R.C.E. documentele conmerciale aferente livrărilor de mărfuri la export.

Cedarea unei cote-parte de valută la I.C.E. "Dunărea" (în detrimentul valutei vărsate la fondul centralizat al statului) s-a făcut ca urmare a unor presiuni exercitate asupra conducerilor celorlalte I.C.E.-uri, care, dacă s-ar fi opus, ar fi riscat să nu primească vize de ieşire la deplasările în străinătate în interes de serviciu.

"Sprijinul" acordat I.C.E.-urilor de către personalul I.C.E. "Dunărea" în contul procentului de devize pe care îl încasa, se limita la a participa la tratativele comerciale pe care le susţineau delegaţii I.C.E.-urilor. La aceste tratative personalul I.C.E. "Dunărea" nu se angaja cu nici o semnătură pe documentele contractuale, fiind de fapt numai "ochiul şi timpanul M.I." Este de reţinut că reprezentanţii I.C.E. "Dunărea" nu lipseau niciodată de la tratativele purtate în străinătate. Înainte de plecare ei nu făceau nici o pregătire profesională în vederea rezolvării cu succes a misiunii. Beneficiau însă de diurne de deplasare cel puţin duble (conform baremului M.I.), iar la întoarcere erau exceptaţi de la orice control vamal întrucît nu risca cineva să deschidă valizele delegaţilor I.C.E. "Dunărea" (identificaţi la sosirea pe aeroport de un delegat al M.I.)

S-a pus de multe ori întrebarea la ce au servit fondurile în valută depuse în contul I.C.E. "Dunărea" în detrimentul fondului centralizat al statului. Se cunoaşte că au fost folosite pentru finanţarea de publicaţii şi publicitate în străinătate pentru "perechea prezidenţială", cît şi pentru finanţarea activităţii din străinătate a membrilor ambasadelor cu dublă subordonare (M.I. şi M.A.E.) care se ştie că

dispuneau de fonduri speciale.

Prin activitatea ocultă dusă de I.C.E. "Dunărea" nu numai că au fost legalizate sustragerile de valută din bugetul țării, dar România a pierdut de două ori, și la import și la export: - la import, unde în afară de privilegiile și exclusivitățile acordate unor firme străine pe termen lung, partea română a fost nevoită să accepte și materii prime de calitate inferioară, cu acordarea de creșteri de preț, întrucît aceste firme își impuneau condițiile lor, care să le asigure și un beneficiu propriu suplimentar pentru aportul adus la constituirea de fonduri valutare în străinătate la dispoziția unor I.C.E.-uri sau persoane din România; - la export, datorită materiilor prime importate, necorespunzătoare calitativ, nu se puteau obține prețuri competitive și nu se puteau realiza exporturi în condiții de eficiență.

Pentru operațiunile de comerț exterior, I.C.E. "Dunărea" primea un comision de 1,5% din valoarea contractului, sumă care se vărsa în contul securității prin concursul B.R.C.E.

Începînd cu 19.I.1990 I.C.E. "Dunărea" a intrat în lichidare, iar la 1.III.1990 și-a încetat complet activitatea.

Diamantele securității[1)]

Acțiunea "Stele" numele codificat de fabricarea diamantelor sintetice, i-a fost încredințată brigăzii SD, condusă de generalul maior inginer Teodor Sârbu, un bun specialist. Menționăm că la scurtă vreme după fuga lui Pacepa, generalul Sârbu care nu prea își ținea gura, a murit în urma unei explozii întîmplătoare la garajul său, eveniment petrecut în luna iulie 1984. Cu el dispare singurul om care cunoștea întreaga odisee a acțiunii "Stele".

Cînd Nicolae Ceaușescu a văzut primele diamante artificiale, a dat ordin să se facă o fabrică și în România, care să le producă pe scară mare. A fost ales și locul: un garaj părăsit pe strada Bujoreni din cartierul Drumul Taberei. Utilajele au fost achiziționate cu bani ghiață și aduse pe diferite căi în țară. Acțiunea a început în 1972-1973 și a fost finalizate în 1977. Securitatea a cheltuit atîția bani în tot acest timp încît, de 26 ianuarie 1978 cînd Elena Ceaușescu le-a propus celor de la Interne să-i facă cadou tovarășului un ... borcan cu diamante, generalul Sârbu, cînd a văzut cele 10 kg de pietricele alături de o pușcă de vînătoare, cadouri pentru șeful cel mare, ar fi spus: "Prea scumpă această distracție". Și reflecția a fost auzită de

1) Petre Mihai Băcanu, în "România liberă" 22 iulie 1992, pag. 5.

urechi indiscrete şi raportată. Urmarea o cunoaştem.

Cea mai secretă unitate industrială a ţării, copilul Securităţii, a rămas să fie gestionată de Ministerul de Interne şi nu cum era normal, de industria de mecanică fină. Pentru că conform ideilor lui Ceauşescu, ca şi în cazul drogurilor şi armelor, comerţul de contrabandă trebuia să fie efectuat de Securitate.

Prin urmare, în 1975, Ministerul de Interne înaintează o notă, cu acordul lui Gheorghe Oprea - prim viceprim-ministru, prin care se arată că instalaţiile de sinteză pentru diamante produc (60 kg) şi că a fost asimilată în întregime tehnologia de producere a acestora. Se solicita înfiinţarea în cadrul Securităţii a unei unităţi de producţie specială, organizată pe principiul bugetar. Personalului civil i se asigura o retribuţie cu 20% mai mare decît primeau civilii din M.I. precum şi alte sporuri. În mai 1976 Nicolae Ceauşescu semnează Decretul de înfiinţare a unităţii militare "P.S." (Producţie Specială), care avea în schemă 140 de posturi - 13 ofiţeri, 9 subofiţeri şi 118 angajaţi civili. Într-un alt decret va fi mărit numărul de posturi la 526. Decretul purta nr. 163/29 XII 1975 şi finanţarea se face conform articolului 55 "cheltuieli speciale". Sediul: str. Bujoreni 5-7.

După aprobare Decretul nu va fi publicat în Buletinul Oficial al R.S. România. Decretul prezidenţial prevede "contractarea de către Ministerul de Interne, în 1976-1978 a echipamentelor şi utilajelor necesare dotării noii devoltări, precum şi trecerea fondurilor în valută, la B.R.C.E. într-o poziţie specială şi într-un cont separat". Securitatea era autorizată să cumpere echipamentele şi materiile prime, direct sau prin întreprinderi de comerţ exterior. N-a fost omisă din Decretul 286/1976 nici cota de gaze naturale. Interesant este şi faptul că în anexa nr. 1 este specificat şi cursul de revenire brut: leu/leu valută.

Prin urmare, Tudor Postelnicu, pe atunci şeful D.S.S. şi Gheorghe Oprea prim viceprim-ministru, au întocmit şi ei o "expunere de motive", în termeni cît mai oficiali, din care tot transpar dedesubturile afacerii. Postelnicu prinsese aripi: obiectivul "P.S." ajunsese la 2,92 milioane carate (885 kg) şi oferea mari disponibilităţi la export. De aceea solicita ca materiile prime - pirolita, cobalt, grafit - să fie aprovizionate prin mijloacele muncii speciale, cu derogare de la unele reguli generale de import.

Subliniem faptul că întrucît producerea diamantelor sintetice este protejată de patentele concernelor "General Electric Company" şi "De Beers", lucru care face prohibitivă vînzarea directă, s-a

prevăzut ca valorificarea producției să fie efectuată prin firma "Sunitron" sau alte firme intermediare. Decretul secret 144/12 VI 1978 dat de Ceaușescu pentru obiectivul "P.S." prevedea exceptarea de la controlul vamal intern, iar banii vor fi vărsați în contul "O.V. 78". Mai tîrziu, operațiunile comerciale vor reveni I.C.E. "Dunărea".

L. M. LAGĂRE DE MUNCĂ

L. M.-urile au luat ființă în 1951 printr-o decizie comună a Biroului Politic (Gh. Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Luka Laszlo, Teohari Georgescu) și a guvernului. Hotărîrea nu a fost făcută cunoscută public, fiind cunoscută doar de aceia care erau chemați s-o aplice: unele compartimente din Securitatea Statului ca și de la Miliție, Procuratură și Justiție.

Începînd încă de la rebeliunea legionară din ianuarie 1941 și după terminarea războiului organele de represiune au arestat oameni, individual sau în grupuri, fără mandat de arestare și fără nici-un ordin în ce privește durata și condițiile de detenție, exceptîndu-i pe cei condamnați în procese penale. Pînă în anul 1951 cînd au luat ființă L.M.-urile, zeci de mii de oameni se aflau în tot felul de aresturi, în închisori și colonii de muncă fără mandate și fără să existe sentințe emanate de la o instanță de judecată. De fapt, cei mai mulți nu săvîrșiseră nici o încălcare a legilor existente, fiind ridicați și izolați pentru activitatea lor politică din trecut ori ca membri marcanți în unele instituții de stat. Majoritatea erau legionari care, începînd din 1944 în cîteva valuri, au fost ridicați și depuși în închisori. Dintre ei, însă, un număr apreciabil au fost arestați pentru fapte penale deosebit de grave. Pe la jumătatea anului 1947, Biroul Politic al C.C. al P.C.R. a hotărît desființarea partidelor politice și trecerea lor în afara legii P.N.Ț, P.N.L. și altele, mai puțin P.S.D. care era lăsat, pentru ca în februarie anul următor - 1948 - să

fuzioneze cu P.C.R., dînd naştere Partidului Muncitoresc Român. Principalii conducători ai partidelor trecute în afara legii au fost arestaţi şi acuzaţi de activitate subversivă, contrară oridinei şi siguranţei statului. În luna mai 1948 a fost emis ordinul 26 500 al Ministerului de Interne (atragem atenţia că Securitatea încă nu luase fiinţă) care a avut ca prim rezultat arestarea tuturor liderilor politici ai partidelor desfiinţate. Deşi în ordin se prevedea în mod expres arestarea tuturor foştilor conducători politici, au fost salvaţi Ghelmegeanu, Ralea, Ciolan, Bratu şi alţii, fiind protejaţi de Dej, Groza şi Grigore Geamănu - secretar general la Ministerul de Interne. Siguranţa, Brigada Mobilă, S.S.P. penetrate masiv de elementele aparţinînd NKVD-ului, implementau în România unul dintre procedeele folosite pe scară largă în procesul de făurire a primului stat socialist din lume şi anume desfiinţarea partidelor burghezo-moşiereşti şi întemniţarea conducătorilor lor. Modelul sovietic începuse să se aplice cu multă vigoare. Arestările au fost săvîrşite de Siguranţă, Brigada Mobilă şi S.S.I., în care rol de conducători aveau: Boris Grumberg Alias Alexandru Nikolschi, şeful Brigăzii Mobile, Serghei Nikonov, alias Sergiu Nicolau, şeful S.S.I., generalul Popescu-Bîzdic, şeful Siguranţei Generale şi subalternii acestora, dintre care mulţi îşi primeau simbria şi de la NKVD.

Gheorghe Tătărăscu a fost pus sub pază, la moşia sa din Poiana Mare, rămînînd acolo pînă în mai 1950, cînd a fost ridicat şi trimis la închisoarea din Sighet. Un alt lagăr funcţiona la Craiova, destinat foştilor politicieni cu funcţii mai mici. Printre deţinuţii politici se aflau şi circa 10-12 mii de ţărani care se împotriviseră colectivizării. Una din cauzele care a inspirat hotărîrea din anul 1951 de a interna în lagăre de muncă fără mandat de arestare şi fără o sentinţă judecătorească, consta în marele număr de arestaţi existent la acea dată şi a căror situaţie se impunea a fi legalizată, aplicîndu-se formula copiată după cea din URSS, a pedepsei administrative. La început pedeapsa administrativă a fost de 12 luni, după aceea de 36 luni, ajungîndu-se la 60 de luni. Era acum o bază legală.

CADRELE SECURITĂŢII

Cu problemele de cadre la C.C. al P.C.R. se ocupa pe atunci tovarăşa Eliza Vass care avea grijă să aprobe repartizarea la securitate numai a oamenilor "siguri", după criterii de etnie şi devotament faţă de măreaţa Uniune Sovietică.

Angajarea se făcea potrivit sloganului : "Aprecierea ofiţerului român se face în raport cu gradul de devoţiune faţă de "Marea Uniune Sovietică". Şi în unităţile ajutătoare erau puşi în funcţii cheie mari oameni asupra loialităţii cărora nu existau semne de întrebare.

Neagu Cosma, fost general maior în Securitate[1] ne prezintă date privind cadrele securităţii din perioada 1947-1980. Vom apela, cu îngăduinţa dreptului de a-l cita, la o serie de informaţii extrem de preţioase care nu pot fi omise.

"Şefii de serviciu, cu o singură excepţie, erau toţi conaţionali ai lui Concearuc, Teişan, Szabo şi Holinger. Adam Mauriciu venit în contraspionaj din Direcţia de Informaţii Interne, era absolvent al Academiei Comerciale, Marcu Zalman, tot absolvent al A.S.E. a emigrat ulterior în Israel, Lucian, jurist, s-a sinucis din motive necunoscute, soţia şi sora lui, Lucian Tony şi Lucian Rodica, lucrau tot în contraspionaj, Nicolau Victor, fost coleg de studii în occident cu Nicolau Serghei, venit în contraspionaj din D.A., Zavodnicu Mircea, originar din Iaşi, a făcut câţiva ani de închisoare până la 23 august 1944, în prezent plecat în S.U.A.; Hida Tiberiu, originar din comuna Hida-Sălaj, emigrat în Israel; Friedlaender Eugen, absolvent al Facultăţii de limbi străine; Farcuş Mauder, originar din Ardeal,

---

Zig -Zag nr. 35, 37 şi 41, 1990

venit în contraspionaj din aparatul politic al Trupelor de grăniceri; Niculescu Martin, în prezent stabilit la Paris."

În funcții subalterni de nivel, locțiitor șef serviciu și mai mici precum și translatori pe lângă consilieri sovietici, ofițeri ai NKVD-ului atașați pe lângă conducerea unității, au fost următorii: Bucicov Mira, soția colonelului Bucicov Valeriu, fostul locțiitor al lui Pantiușa la Serviciul 1 - organizare, anterior șeful Direcției a V-a; Tania Filipescu, fiică de ruși albi refugiați în România după Revoluția din octombrie din Rusia; Gribici Voladia, originar din Basarabia, Adolf Kohner emigrat în Israel; Demetrescu Raul, emigrat în Anglia; Năvodeanu Luisa, Sadovici Mihail, originar din Basarabia, lansat în primăvara anului 1944 în România în zona Galați, îndeplinea fucția de șef al grupului de translatori; Maxinrenco Teodor, basarabean din Ismail. În 1941, după ce Basarabia a fost eliberată, el a rămas în spatele frontului cu misiuni de informare și diversiune. Arestat, judecat și condamnat la moarte, a scăpat datorită evenimentelor de la 23 august 1944. A rămas în România pentru a face parte după luarea puterii de către comuniști din nucleul Direcției Generale a Securității Poporului. A lucrat mai întîi în D.I.E. (D.A.) după care a trecut în contraspionaj. Ebner Silvia, fostă luptătoare într-o unitate israeliană din armata britanică în cel de al doilea război mondial. După terminarea războiului a făcut parte, în Palestina, dintr-un comandou care acționa împotriva armatei britanice. Este trimisă în România și încadrată în contraspionaj. A emigrat ulterior în Israel. Alexeev Ioska, basarabean trimis în misiuni în România prin anii 1934-1936, a fost arestat și închis, eliberându-se la 23 august 1944. În 1948 a rămas în România și a lucrat în D.G.S.P.

AGENŢI SECREŢI

Raţiunea formării şi infiltrării de agenţi secreţi în ţările occidentale dezvoltate era aceea de obţinere a unor documentaţii tehnice secrete privind ramurile de vârf ale industriei, facilitarea acordării României de credite bancare cu dobândă minimă, termene de rambursare maxime şi termene de garanţie favorabile; încheierea de convenţii comerciale cu parteneri români de către firme de marcă din Occident, în defavoarea altor ţării socialiste (la ora aceea); achiziţionarea de aparatură şi echipamente electronice sofisticate puse sub embargou de unele ţări industrializate în defavoarea ţărilor din lumea a treia sau socialiste; influenţarea conducerilor unor state sau orgaanizaţii internaţionale în adoptarea unor decizii care să sprijine politica şi poziţia României în unele probleme internaţionale sau regionale (nu este lipsit de sens exemplul intervenţiei lui Ceauşescu şi pe lângă Willy Brandt pentru recunoaşterea lui Yasser Arafat şi al OEP-ului de către Internaţionala socialistă şi unele ţări vest-europene).

Pentru atingerea obiectivelor ce vizau cu predilecţie posturile de directori administrativi sau tehnicieni în luarea deciziilor directorale, consilierii acestora, şefii departamentelor cu greutate în luarea deciziilor directoriale, consilierii personali ai şefilor de partide, şoferii maşinilor personale ale unor lideri politici, şefii gărzilor personale etc. Selecţionarea agenţilor se efectua sub stricta îndrumare a lui Pacepa. Cel ales era obligat să-şi schimbe domiciliul din

localitatea în care fusese recrutat şi venirea lui în Bucureşti sub diverse pretexte: încadrarea într-un post mai bine plătit, efectuarea unor cursuri de ridicarea calificării, iminenţa căsătoriei în capitală etc. Ajunşi în Bucureşti primeau cheile de la nişte garsoniere amplasate numai în zona centrală şi anume cea cuprinsă în perimetrul înconjurat odată de liniile tranvaiului 26 (linia de zi şi de noapte pe un traseu circular şi care unea Gara de Nord cu Oborul, Şoseaua Mihai Bravu, Şoseaua Olteniţei, Viilor, Panduri şi Cotroceni). Aceste mici apartamente erau dotate cu tot strictul necesar, avîndu-se grijă să cuprindă, în primul rând, instalaţii şi tehnică de uz casnic adusă din Occident pentru obişnuinţa în mânuirea lor de către viitorii ofiţeri agenţi secreţi. În aceste locuri se derulau, de regulă, acţiunile de instruire secretă şi practică, imaginîndu-se diverse scenarii pe baza documentelor întocmite din timp de ofiţerii instructori cu privire la tot ceea ce interesa activitatea obiectivului strategic occidental avut în vedere de conducerea D.I.E. pentru plasarea agenţilor.

Documentele cuprindeau atât materiale scrise cât şi înregistrări pe bandă magnetică, familiarizînd viitorul agent cu tot ce interesa mai mult de la viitorii săi colegi şi şefi, cu locurile unde erau stocate datele secrete care interesau România, accesul în obiectiv şi circulaţia dintre diverse compartimente ale acestuia etc.

În sfârşit, dar nu pe ultimul loc, era documentarea juridică, însuşirea corespunzătoare a reglementărilor legale din statul respectiv, cunoaştere care trebuia să fie cel puţin la nivelul unui cetăţean cu pregătire medie, în ceea ce priveşte,cadrul familiei, muncii şi cel penal, etc.

Componenţa practică a instruirii constă în mînuirea sistemelor de legătură pe care urmează să le folosească în corespondenţa sa viitoare cu Centrala DIE.

Regula la acest capitol era instruirea agenţilor cu toată gama mijloacelor de legătură, atât cele clasice cât şi cele moderne, opţiunea pentru unul sau altul din ele făcându-se după reguli stricte de conspirativitate şi condiţionată de apariţia unor situaţii neprevăzute în teren (ţara unde urma să-şi desfăşoare activitatea agentul).Pentru folosirea oricăruia dintre mijloacele de legătură, elevul ofiţer era pus să memoreze, ca pe Tatăl Nostru, un cod personal de cifre şi un sistem de parole (cu răspunsurile respective) pentru tot atîtea situaţii speciale în care se presupunea că îl va folosi.

Noua sa casă, precum cea discutată mai sus, era garnisită şi cu aparatură de supraveghere video şi audio, prin care instructorii îşi

supraveghea elevii şi le verificau loialitatea acestora faţă de serviciile române de spionaj. Erau folosite, de asemenea şi farmecele feminine ale unor colaboratoare ale securităţii care odată ajunse în camerele elevilor noştri, începeau să pună întrebări naive şi provocatoare, după un scenariu bine pus la punct de instructor. În alte cazuri, elevul era arestat de "miliţie", anchetat şi molestat folosindu-se diferite pretexte, doar-doar va trăda legătura sa cu serviciile de spionaj, mai precis cu instructorul său,întrucît aceasta era regula : fantomele nu trebuiau să cunoască din aparatul D.I.E. decât o singură persoană: instructorul care, mai târziu, devenea legătura sa personală cu centrala. Regulă instituită de Pacepa şi încălcată tot de el, în mai multe rânduri.

Odată trecute cu bine aceste examene, pregătirea intra în faza finală : "toaleta înainte de plecare, fază care presupunea folosirea identităţii false într-o serie de condiţii date, urmîndu-se folosirea fără ezitare şi gesturi trădătoare a noii identităţi (nume, prenume, cetăţenie şi profesie).

Pentru acomodarea şi facilitarea intrării în pielea personajului pe care urma să-l joace ani de-a rândul elevul era dotat cu acte false de identitate şi trimis în delegaţie la anumite instituţii din provincie, antrenînd discuţii pe marginea unor contracte externe, în calitate de reprezentant al unor firme străine, contactînd familii din ţară cu rude în exterior şi la care pretindea că aduce mesaje etc. În cadrul acestui test, proba de foc era dată în hotelurile în care trebuia să rămână peste noapte. Dacă reuşea să inducă în eroare armata de colaboratori şi ofiţeri de "obiectiv" care mişunau prin aceste locuri publice, făcându-i să creadă că este cetăţean străin, drumul spre aeroportul internaţional îi era larg deschis, putea să plece din moment în moment spre zările străine.

Ajunşi la destinaţie, după parcurgerea itinerariilor (ca să nu mai uzăm de scenarii) stabilite de Centrală, ofiţerii-fantomă aveau obligaţia, printre altele, să se căsătorească cu localnice indicate de centrală şi verificate de securitate. Prin asemenea căsătorii se consolida credibilitatea de care se bucura fantoma din partea băştinaşilor, precum şi cîmpul de relaţii de care aceştia aveau nevoie în demersurile sale. Din asemenea căsătorii au rezultat copii, nepoţi, rude colaterale, etc.

Cum a sunat alarma, imediat după plecarea generalului Pacepa, aceste familii s-au văzut abandonate de urgenţă de către stîlpul casei, în mod misterios, asupra lor planînd ameninţarea că pot fi demascaţi de generalul fugar. Unele fantome au sosit în ţară la volanul unor

maşini luxoaase şi încărcate cu diverse obiecte de uz casnic, luate la repezeală de prin case, altele ajungînd numai cu recuzita vestimentară în care i-a prins seismul Pacepa. În cazul rămînerii definitive în Occident unor ofiţeri inferiori şi superiori, se ordona imediat încetarea activităţii lor secrete pe spaţiul sau zona în care se produsese trădarea spionului şi aducerea în ţară a tuturor ofiţerilor cunoscuţi în această calitate de cel care trădase. Fantomele nu erau însă alarmate. Ca măsură preventivă erau numai avertizate împotriva unor provocări la care se puteau deda serviciile de contraspionaj din Occident, pentru a depista reţelele de spionaj române, în special şi socialiste, în general. În ce constau aceste provocări ? Printr-un reportaj dedicat, chipurile, actului de trădare, se dădea ştirea falsă că respectivul spion român a emis autorităţilor poliţieneşti occidentale una sau mai multe liste cuprinzând reţele de spionaj românesc infiltrate în diverse medii. Poliţia respectivă, în marea ei consideraţie, pentru respectarea drepturilor omului invita pe toţi cei care vor să nu suporte rigorile legi, situându-se pe respectivele liste, să se predea singuri autorităţilor sau să părăsească în 24 ore statul în care activau ca spioni. Cei slabi de îngeri cădeau pradă acestor anunţuri şi se predau poliţiei sau forţau nota la aeroporturi pentru întoarcerea la bază moment în care forţele de ordine îi pescuiau, făcând mare publicitate în jurul cazului, în speranţa nemărturisită că alţii vor cădea în plasa întinsă panicarzilor.

Tratamentul special de care se bucurau fantomele în cazul defecţiunilor de grad inferior în reţelele de spionaj se datora faptului că ele nu erau cunoscute decât de doi ofiţeri ai Centralei - cel care îl instruia şi apoi pe timpul misiei, îi asigura legătura cu baza, şi al doilea "tovarăşul Prahoveanu" alias generalul Pacepa cel care verifica personal potenţele informative ale fiecărei fantome şi dădea sau nu OK-ul pentru plecarea sau nu în exterior. În cazul în care ar fi trădat un ofiţer instructor, rămânând peste hotare era adusă de urgenţă în ţară fantoma aflată în legătura sa, fiindcă ofiţerul instructctor avea legătura personală numai cu o fantomă rare fiind cazurile în care se aproba preluarea a două sau trei. Cum însă Pacepa îi cunoştea personal pe toţi cei care acţionau în străinătate, defecţiunea produsă de el aparatului securităţii a făcut necesară aducerea de urgenţă în ţară a tuturor ofiţerilor agenţi secreţi răspîndiţi pe mapamond.

Cine avea şansa să pătrundă de bună voie, în acel labirint de clădiri unde se pregăteau cu tenacitate şi răbdare viitori spioni ai României, nu mai puteau ieşi din universul obligaţiilor "strict

secrete, de importanţă deosebită" pe care şi le asumau, numai cu picioarele înainte, între patru scânduri, fără inscripţii...

Programul de muncă oficial începea la ora 9^{00} şi se termina la ora 23^{00}, cu o pauză de două ore 15-17 zilnic iar sâmbăta se încheia la ora 16^{00}. El era însă mult prelungit peste orele menţionate. O precizare se impune: toate şedinţele organizaţiei de partid, ale celei de tineret ori administrativ-profesionale se ţineau după orele de program aşa că nu de puţine ori îi prindeau zorile prin unitate.

Reflectorul era unul dintre procedeele diabolice de anchetă importat de la KGB. Începînd cu anul 1952, când Alexandru Drăghici a preluat conducerea Ministerului de Interne, deci şi a Departamentului Securităţii, metoda cu reflectorul a fost interzisă.

Candidatul la recrutare a agentului informator era aşteptat în zorii zilei la un colţ de stradă pe traseul de la domiciliul acestuia spre locul de muncă şi acostat sub un pretext oarecare de doi ofiţeri în civil şi invitat să intre în autoturismul "Ford" aflat lângă bordura cu portierele larg deschise. Până ce "candidatul" realiza despre ce era vorba era împins brutal în maşină, motorul ambalat la maximum demara ca un bolid, dispărînd de la locul evenimentului. Omului, destul de şocat, i se acopereau ochii cu ochelari negri, opaci. Explicaţia era simplă: nu trebuia să afle casa în care a fost condus fiind conspirată. Omul trebuia îngenunchiat prin diminuarea voinţei şi a puterii sale de rezistenţă, ori metoda săltării de pe stradă, plimbarea lui cu ochelari negri şi introducerea între patru pereţi, despre care se putea presupune orice, inclusiv că acolo se afla un abator uman, trezea în cel ajuns într-o asemenea situaţie dorinţa fierbinte de a scăpa de acolo cu orice preţ. Iar preţul cerut era colaborarea cu securitatea. Metoda se pare că a fost abolită printr-un ordin expres al lui Alexandru Drăghici.

Nu existau prin anii '50 instrucţiuni ori directive operative. Totul se trasmitea prin viu grai. Primele documente scrise care au apărut în direcţia de Contraspionaj au fost lecţiile privind reţeaua informativă: cum se crea şi cum se dirija această reţea. Se insista cu deosebire pe modalităţile multiple de atragere la colaborare a unei persoane.

Se insista până la obstinaţie pe construirea pragului psihologic peste care dacă ofiţerul reuşea să-l treacă pe candidat, recrutarea putea fi socotită ca o reuşită. Cum creai acel prag şi cum îl trecea candidatul, făcea şi face parte din profesia ofiţerului specialist în arta informaţiilor.

Se intra apoi într-o perioadă de pregătire intesă: trageri cu

armamentul de tipuri variate, din orice poziție și în orice condiți de timp, învățarea alfabetului Morse și manipularea aparatului t.f.f. inclusiv cifrarea și descifrarea, cum se pregătește un exploziv și cum se folosește el pentru a distruge o fabrică, un pod, etc săritul cu paraşuta în condiți de lipsă de vizibilitate și de la joasă altitudine cum se falsifică documente de identitate, cum se scapă de urmărire.

Inițial novicele trebuia să lucreze pe lângă o ambasadă, pentru a-și perfecționa limba, pronunția, după care era zvîrlit în luptă, în armat - dacă era posibil - cu un statut de imunitate diplomatică.

Prima lecție într-o așa de sinistră clasă, în care elevii nu aveau permisiunea să-și cunoască numele, strigându-se între ei cu numărul atribuit fiecăruia de șeful cursului, demara cu: "Istoria spionajului mondial", ce începea cu sublinierea că "spionajul dragi tovarăși, a existat dintre cele mai vechi timpuri, suferind schimbări, în mod dialectic, în ce privește doar forma și metodele uzitate. În descrierea acestei activități discrete trebuie să plecăm de la Rahab, care l-a informat pe Isus Navin de situația militară din Jerihon, ca primă manifestare a acestei îndeletniciri. Despre "ochii și urechile împăratului" din perioada lui Darius I, care a avut în componența armatei o subunitate de spionaj militar, de cercetași infiltrați în teritoriul inamic în fiecare noapte și folosiți cu succes inclusiv în campania împotriva satelor (514 - 513 î.Hr.). Apoi Dalila, o spioană care a obținut informații prețioase cu privire la puterea miraculoasă a lui Samson și tăindu-i acestuia șapte șuvițe din păr, l-a deposedat de miraculoasa forță. Hannibal, maestru în arta deghizării, își îmbrăca oștenii în blănuri de animale, și-i trimetea în tabăra dușmană, alături de turme întregi de oi, de ale căror coarne lega torțe aprinse, creând o teribilă panică nocturnă, împrejurare în care "spionii" lui acționau. Inchiziția, care a folosit cumplitele suplicii și ascultarea permanentă a dialogurilor regale și imperiale, în spatele tronurilor fiind chilii secrete, unde se auzea tot ce vorbeau capetele încoronate. Apoi perioada de înflorire a Veneției, când spionajul a avut un rol tot atât de important. Epoca lui Friederich al II-lea, care obișnuia să spună că el preferă să plece la luptă cu o sută de spioni, decât cu o sută de bucătari. Revoluția franceză, cu așa zisul său "cabinet negru", care controla întreaga corespondență, episod ce ne apropie ceva mai mult de spionajul modern... Poate că nici steaua lui Napoleon nu s-ar fi înălțat așa de sus, dacă n-ar fi existat celebrul Schulmaister, care a înscenat un conflict cu marele împărat al Franței și a ajuns în contact cu statul major Austriac... Nu omitem nici moștenirea franceză denumită "mașina infernală". Pentru prima dată

în istorie, această denumire a fost aplicată la Paris unui...butoi, în ziua de 24 dec. 1800, când regaliştii au pus la cale un atentat împotriva primului consul Napoleon Bonaparte. Butoiul, plin cu artificii şi proiectile, a fost asezat pe o căruţă la intrarea în strada Saint-Nicaise, pe unde Napoleon venea în mod obişnuit spre Tuileries. Explozia s-a produs la câteva secunde după trecerea lui Bonaparte. Consecinţa: 8 persoane au fost omorîte şi 46 de case avariate şi incendiate. Apoi episodul plin de romantism al dansatoarei orientale Margareta Gertruda Zelle, supranumită "Mata Hari" apreciată a fi fost cea mai periculoasă spioană a epocii sale, Karl Haus Loid versatul spion naval; ceva mai aproape de noi, misteriosul Sorge din Orientul îndepărtat.

CADRELE CARE AU SERVIT SECŢIILE SECURITĂŢII

Direcţia a II-a Contraspionaj, avea la conducerea sa pe colonelul Gluvacov Andrei, iar de prin anii 1952-1953, pe Breban Nicolae, venit din aparatul C.C. al P.C.R., cu gradul de colonel.

Direcţia a III-a (ulterior D.I.) Informaţii interne, iniţial condusă de colonelul Birtaş Ianoş. Acesta a fost înlocuit după cîţiva ani de Aranciz Pavel, originar din Braşov.

Direcţia a IV-a Contrainformaţii Militare, condusă de la înfiinţare de generalul Grigorii Naum, cel care a fost lansat cu parașuta în munţii Predealului, în cadrul grupului "Carpaţi" grup pe care-l conducea. Printre adjuncţii să îl menţionăm pe colonelul Rangă şi pe colonelul Mănescu.

Direcţia a V-a Securitate şi Gardă (pază sedii şi escortă demnitari) era condusă de colonelul Mladin Ştefan, cel care s-a aflat în fruntea echipei de chelneri care l-a preluat pe mareşalul Antonescu din seiful în care-l sechestrase regele Mihai în după amiaza zilei de 23 august 1944 şi l-a transportat în casa conspirativă din Vatra Luminoasă - Bucureşti. Aici, lui Antonescu şi celorlalţi demnitari arestaţi, echipa lui Mladin cu el în frunte, le-a asigurat paza sub supravegherea lui Emil Bodnăraş, venit de peste Nistru cu misiuni de spionaj, pînă cînd prizonierii au fost predaţi autorităţilor sovietice.

Locţiitor al lui Mladin a fost numit Bucicov Valeriu, care a

preluat comanda după moartea şefului. Lui i-a urmat generalul Neagoe.

Direcţia a VI-a - Transporturi, condusă de generalul maior Mazuru Vladimir (Mazuran) venit şi el de dincolo de Prut. Unitatea se ocupa de informaţii şi prevenirea sabotajelor în transporturi, care luaseră o mare amploare pe direcţia URSS. Se transporta din România în URSS pe calea ferată, pe calea apei şi a aerului, mult din ceea ce producea economia românească. Sovromurile fuseseră create cu scopul pompării de materii prime. Generalul Mazuru cu oamenii săi aveau misiunea ca transporturile să ajungă bine la destinaţie.

Ulterior această direcţie s-a desfiinţat.

Direcţia de Anchete Penale (ulterior Direcţia a VI-a) era cea care finaliza, dădea un sens eforturilor celorlalte direcţii menţionate. Aici ajungeau oamenii de care se ocupaseră informativ direcţiile, se confirmau sau nu dovezile procurate de lucrătorii operativi. O bună parte dintre ei erau specialişti în deschideri pe domicilii, percheziţii şi ridicări (arestări) de persoane.

Şeful unităţii a fost, iniţial, Dulgheru şi apoi colonelul Butika Francisc, trimis de la C.C. al P.C.R., în acelaşi timp cu Breban şi Szabo, pentru a întări unităţile de securitate.

Serviciul tehnic, care se ocupa cu interceptarea telefoanelor, folosirea mijloacelor electronice de ascultare şi a altor mijloace tehnice care fac parte din dotarea serviciilor de contrainformaţii - era condus de maiorul Hirsch, alias Haiducu, alias Forestiere Mathieu. Locul maiorului Hirsch l-a luat colonelul Szaczko Sandor a cărui îndeletnicire era să bea votcă.

Serviciul "K" avea în preocupările sale controlul informativ al cadrelor securităţii şi era condus de către Petruc Mişa, venit şi el de peste Nistru cu misiuni de spionaj în România, a scăpat la 23 august 1944.

Şeful Serviciului filaj şi investigaţii a fost iniţial Milea, emigrat în Israel, succedîndu-se mai mulţi şefi printre care colonelul Leibovici şi generalul Kovacs Pius.

Şeful cifrului a fost numit colonelul Scherler Şandor, ajutat de colonenlul Ady, al cărui frate a devenit general ; ministru adjunct al M.I. ocupîndu-se de serviciile de înzestrare şi financiare unde

şeful compartimentului "Servicii" era colonelul Hary Bogdan.

Şcoala de ofiţeri Băneasa, comandată de colonelul Voiculescu Ervin, care a emigrat în Israel; Mazilu a fost şi el comandant aici.

Şeful Casei de cultură a fost numit Fux Beria iar al spitalului M.I. dr. Herscovici.

În fruntea regiunilor de securitate au fost numiţi: la regiunea Bucureşti - generalul Stancu Aurel, un spaniol care venea din Spania în '44, a fost încadrat ca ofiţer în NKVD ajungînd şef de serviciu. Tot la regiunea Bucureşti celelalte posturi de conducere au fost ocupate de către maior Weiss Isidor, maior Hîncu - emigrat în Israel, maior Kohn Bernard, maior Edelstein şi maior Rodelstein.

La regiunea Ploieşti, după 1944 a fost comandant Coco Mănescu, căruia i-a urmat Ştrul Mauriciu, la Braşov colonelul Kalanşek Koloman care ulterior a fost mutat la Criova, la Piteşti colonelul ulterior avansat general Nedelciu care de la Piteşti a fost mutat la Cluj iar de aici în aparatul central, şef al arhivei operative.

Generalul Stamatoiu, şeful secţiei de spionaj extern din Direcţia Securităţii Statului.

Generalul Mortoiu, şeful secţiei contraspionaj.

Generalul Emil Macri, şeful Direcţiei a II-a din D.S.S. Implicat în procesul de la Timişoara.

Colonel Ilie Avădanei, fost locţiitor al şefului Direcţiei a VI-a. Licenţiat al Facultăţii de Drept din Cluj şi cursuri post-universitare în Bucureşti. A început în anul 1952 cînd a intrat în şcoala de ofiţeri de securitate şi a ieşit la pensie în 1986. A ocupat funcţia între 1975-1986.

Colonelul Filip, şeful Agenţiei comerciale române din R.F.Germania, ilegalist din Timişoara, om cinstit, şi-a găsit refugiul în pahar.

Generalul Nicolae Pleşiţă, a fost mulţi ani şeful serviciului de pază a lui Nicolae Ceauşescu, promovat în funcţie de adjunct al ministrului de interne. Şeful Direcţiei a V-a.

Colonelul Băjenaru, şeful gărzii de corp al lui Nicolae Ceauşescu.

Colonelul Filipescu, şeful biroului anchete, era parcă născut pentru activitatea secretă, avînd o inteligenţă nativă, cu o extrem de bogată imaginaţie şi intuiţie. Cu cîţiva ani mai tîrziu transferat la

Direcţia de Informaţii din Marele Stat Major, va aduce un serviciu deosebit de valoros în domeniul spionajului militar din Turcia.

General Gheorghe Zagoneanu mai întîi şef al unui inspectorat judeţean de miliţie, îl va înlocui pe Mihai Pacepa ca locţiitor al şefului D.I.E. şi secretar de stat în cadrul Ministerului de Interne.

Nicolae M. Nicolae inginer mecanic strălucit (ca pasiune cînta excelent la vioară). Ministrul Comerţului Exterior. În 1972 Nicolae Ceauşescu i-a acordat în secret gradul de colonel în serviciul de spionaj şi apoi de general, iar în mai 1976 l-a trimis în Statele Unite ca ambasador. În urma unui conflict intern, a fost compromis cu prilejul vizitei lui Ceauşescu în Statele Unite. A fost rechemat în ţară unde i s-a dat o funcţie la Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice şi pensionat.

Remus Dima, istoric, specialist în istoria mişcăriilor muncitoreşti din Oltenia, îl va înlocui pe generalul Gheorghe Dănescu. Odată cu instalarea la pupitrul D.I.E. se trece la organizarea serviciului de spionaj după o concepţie originală. Au fost schimbate cifrurile şi rebotezate unităţile componente ale departamentului, D.I.E. trecînd în C.I.E., Centrul de Informaţii Externe. Şeful unităţii C.I. colonelul Moţ a introdus regula ca cel care deţinea o informaţie putea să se adreseze direct oricărui comandant care crede de cuviinţă.

Calica Victor(Nicolau) evreu. Şeful cabinetului (secretariatului) S.S.I., vechi ilegalist din 1928, a lucrat cu Sergiu Nicolau încă din Belgia, unde a fost recomandat în partid chiar de Sergiu. Incoruptibil, fiind expus celor mai rafinate manevre şi oferte ademenitoare pentru a fi tras de partea acelora care începeau să organizeze lovitura împotriva şefului său, Nicolau.

Colonel Moise Virgil, evreu, şeful secţiei filaj din S.S.I. Provenit dintr-o familie înstărită, el intră în legătură cu activitatea de partid ilegală. Îşi întrerupe studiile superioare pentru -şi consacra întregul timp muncii ilegale. Ajunge ca şi Filipescu, după ani petrecuţi în S.S.I. la Direcţia de Informaţii din Marele stat Major unde devine şeful secţiei de Tehnică Operativă şi ; unde cu o mînă de ofiţeri extrem de inimoşi (Ferenz, Georgescu, Deneş, Galambaş) să facă reale minuni.

Mitea, agent KGB, împreună cu alţi agenţi sovietici a fost paraşutat împreună cu alţi agenţi sovietici în luna martie 1944 în

munții Predealului cu misiunea de a face cercetare strategică în spatele frontului inamic. Acest Mitea a devenit mai tîrziu un membru al "Brigăzii mobile", embrionul viitoarei securități, îndeplinea în cadrul acestei echipe de cercetare funcția de cifrator și radiotelegrafist (istoriografia comunistă a prezentat pe acești paraşutiști sovietici drept "Grupul de partizani Carpați".

După eliberarea Ardealului, Mitea a primit sarcina de a fi șoferul și garda personală a lui Pantiușa. A luat parte la asasinarea lui Foriș, fost secretar al P.C.R. și a altor oameni nevinovați. Făcea chefuri cu tatăl lui Ana Pauker, ce locuia pe strada Apolodor.

Colonel Constantin Olcescu, însărcinat cu afaceri externe române și șeful stației D.I.E. din Liban. La 1,60 m, bine clădit dar nu gras, cu părul închis la culoare și pielea foarte bronzată, îmbrăcat ca de obicei cu haine de cea mai bună calitate, dar frizînd neglijența, semăna cu un palestinian. Mulți ani fusese însărcinatul cu afaceri externe al României în Liban, șef secție D.I.E. și agentul de legătură al lui Ceaușescu pe lîngă conducătorul Yasser Arafat. Om plin de energie și întreprinzător.

GENERALUL EMIL BODNĂRAŞ

Mai întîi portretul: chip viril, buze cărnoase, ochi albaştri metalici, păr negru, ondulat, de statură potrivită, bine proporţionat, alură de militar în gesturi şi atitudini. General de armată, membru al Biroului Politic, fost ministru al Apărării Naţionale, Emil Bodnăraş a cunoscut o ascensiune fulgerătoare şi un spirit învăluit în mister. Membru secret al K.G.B.-ului lui Lavrente Beria, Emil Bodnăraş şi-a transferat la un moment dat, loialitatea faţă de Ceauşescu[1].

Ca tînăr ofiţer, locotenent după absolvirea şcolii de artilerie şi geniu în calitate de şef de promoţie, a delapidat o sumă de bani şi a fost nevoit să dezerteze din armată. Nutrind vederi politice ferme de stînga, în 1934 se înscrie în Partidul Comunist din România şi încearcă să dispară în Est via Ungaria, Austria şi Germania. Este prins de Siguranţă şi condamnat la închisoare. Cînd se eliberează trece ilegal graniţa în URSS de unde se întoarce pentru a conduce o reţea de spionaj pînă în 1936, cînd este descoperit, arestat şi condamnat la opt ani de închisoare pentru spionaj.

Din închisoare este trimis la lagărul de la Tîrgu Jiu, unde îi va cunoaşte pe Gheorghiu Dej, Chivu Stoica, Ceauşescu; ia legătura cu preotul Marina din Rm. Vîlcea, viitorul patriarh Justinian. Cu ajutorul acestuia din urmă organizează fuga din lagăr a deţinuţilor comunişti, în frunte cu Gheorghiu-Dej.

Mare iubitor de chiolhanuri şi aventuri nocturne, se împrieteneşte

1) Eleador Focşeneanu - Strict-secret, nr. 110. 1992, p. 2.

mai întîi cu Dej şi după aceea cu Nicolae Ceauşescu, căruia îi va deveni un tovarăş credincios, deşi în cele din urmă acesta îl va suprima. Prietenia cu Ceauşescu avea la bază trecutul comun din puşcărie, idealurile politice şi mai ales maniera de a strivi fără milă opoziţia.

În 1942, Bodnăraş este eliberat din închisoare şi reia imediat legăturile cu agenţii Kominternului şi NKVD-ului, îşi procură bani şi împreună cu Florica, soţia sa, vine în Bucureşti şi închiriază o vilă în Vatra Luminoasă. Între timp, la intervenţia Anei Pauker, Centrala din Moscova îl dezavuează pe Ştefan Foriş secretarul general al Partidului Comunist aflat în România, hotărîndu-se îndepărtarea acestuia din funcţie. În această vreme are loc desfiinţarea Internaţionalei a III-a. Zeci de spioni şi agenţi sabotori sovietici sînt paraşutaţi în munţi, căpătînd mai tîrziu denumirea de "partizani români". În iureşul acestor evenimente se ţine o furtunoasă şedinţă ilegală în care Foriş este îmbrîncit şi ameninţat chiar cu moartea de unii tovarăşi. Secretariatul partidului este acaparat de Constantin Pîrvulescu, Iosif Rangheţ şi Emil Bodnăraş. Nu după multă vreme, după cum am văzut, Foriş va fi executat de tovarăşi săi.

Calitatea sa de fost ofiţer îi conferă pretenţia de a dirija din cadrul partidului planul pentru răsturnarea dictaturii antonesciene. Lipsit de competenţă militară va trăi clandestin din banii cedaţi de K.G.B. Arogîndu-şi şi calităţi pe care nu le avea, se întîlneşte de cîteva ori cu Lucreţiu Pătrăşcanu şi cu diverşi reprezentanţi ai P.N.Ţ., P.N.L. şi P.S.D., dar îşi evidenţiază inferioritatea faţă de rolul pe care şi-l aroga, punîndu-se singur în situaţii jenante. Ca urmare L. Pătrăşcanu îi preferă cu parteneri pe alţi comunişti, cu o platformă intelectuală mai largă, cum ar fi de exemplu Constantin Agiu şi Petre Constantinescu-Iaşi.

Emil Bodnăraş nu va uita şi mai ales nu va ierta umilinţa şi îşi va spune cuvîntul în procesul intentat lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Va lua atitudine fermă şi împotriva lui Vasile Luca, Iosif Chişinevski şi Ana Pauker, membri ai gărzii Komintemiste veniţi de la Moscova. Este epoca kominformului cînd bolşevismul trebuia să capete un iz autohton, cu preţul oricărui sacrificiu.

În seara zilei de 23 august 1944, Bodnăraş îl caută pe colonelul Dămăceanu la telefon. Negăsindu-l, se duce la Palat. Primise misiunea să-i aresteze pe cei doi Antoneşti. Bodnăraş nu avea maşini şi nici arme care se aflau într-o ascunzătoare situată în zona Chitila

1) Pavel Perfil - Dezertorul Bodnăraş, Tinerama, 12-18 iunie 1992, pag. 12

şi Pantelimon. Îşi căuta cîţiva colaboratori care să-l ajute; încropeşte cîţiva proapspeţi comunişti, în frunte cu fratele său Manole şi soţia. Pe la ora 1,00 noaptea (24 august) împreună cu echipa unui tovarăş Mladin iau o dubă de la Palat şi două autoturisme şi-i transportă pe cei doi Antoneşti într-o casă conspirativă din Vatra Luminoasă. Se făcuseră orele 3 dimineaţa. Adresa nu o cunoştea nici Dămăceanu şi nici camarila regală. Antoneştii au fost predaţi ruşilor în ziua de 3 septembrie, la puţină vreme de la intrarea lor în Bucureşti. Sînt duşi mai întîi într-o datcea lîngă Moscova, apoi la închisoarea Lublianka, în subsolurile NKVD-ului.

După 23 august 1944, cu arme capturate de la germani şi cu ajutoare sovietice (arme furate din depozite militare româneşti) Emil Bodnăraş a închegat primele echipe de şoc comuniste, mulţi dintre membrii acestora fiind foşti legionari. Activitatea acestora era dirijată de la Moscova. Cînd a căzut guvernul Sănătescu, oamenii înarmaţi ai lui Bodnăraş erau în stradă. La fel s-a întîmplat şi în zilele cînd Vîşinski, comisar adjunct la externe al U.R.S.S. a venit la Bucureşti să impună guvernul Dr. Petru Groza. O contribuţie importantă a hoardelor sale înarmate şi-a mai adus-o şi la realizarea reformei agrare, cînd i-au schingiuit pe ţărani. Numărul combatanţilor gărzilor atinseseră circa 70.000 iar Bodnăraş cerea într-una sporirea armamentului şi menţinerea lui chiar cu preţul rezistenţei armate. "Băieţii" vor mai da o mînă de ajutor cu prilejul alegerilor, făcînd să cîştige Blocul Partidelor Democrate, care au deschis orizontul terorii comuniste în România.

După ce Armata Roşie a intrat în România un grup de ofiţeri INU, îmbrăcaţi în uniforma poliţiei secrete sovietice, l-au însoţit pe Emil Bodnăraş la sediul S.S.I.-ului şi în faţa ofiţerilor adunaţi în sala de şedinţe, l-au instalat pe Bodnăraş la conducerea S.S.I. Plin de zel, conform indicaţiilor primite de la Kremlin, el a început opera de infiltrare în S.S.I. a cîtorva zeci de foşti prizionieri de război români ce fuseseră recrutaţi de organele INU în lagărele din Uniunea Sovietică. Aceştia primiseră în prealabil o instruire intensivă în tainele muncii de informaţii externe. Conducătorul grupului era Todiriu Ismail, devenit mai tîrziu general în D.I.E.

În septembrie 1945, Bodnăraş a infiltrat în S.S.I. cîteva zeci de membri de partid, ce primiseră o pregătire intensivă predată de rezistenţa INU din România. Grupul era condus de Munteanu Constantin - devenit ulterior general în D.I.E. - şi Zeides Emanuel - colonel în D.I.E.- consilier politic.

Comuniştii infiltraţi în S.S.I. au primit sarcina din partea lui

Bodnăraş de a sustrage din arhivele S.S.I.-ului dosarele ce priveau pe ofiţerii ilegali şi agenţia INU, trimişi cu misiuni informative în România sau recrutaţi din rîndul cetăţenilor români. A doua sarcină a constat din îndepărtarea tuturor ofiţerilor burghezi din S.S.I. Amîndouă sarcinile fuseseră trasate de la Moscova. Pe la sfîrşitul anului 1946, absolut toate dosarele privitor la activitatea informativă a INU în România, erau subtilizate din arhivele S.S.I. şi predate lui Pantuşa. Comunităţii infiltraţi în S.S.I. au arestat circa 1000 de ofiţeri ai acestui organ, în noaptea de 19 august 1948, în cadrul unei operaţii de mare anvergură condusă de Pantiuşa şi Bodnăraş şi tot atîţia ofiţeri burghezi din Siguranţa Statului - serviciul de Securitate al României. A doua zi, S.S.I.-ul şi Siguranţa au fost desfiinţate printr-un decret lege şi la puţin timp, în semn de recunoaştere pentru meriteie sale deosebite în anihilarea aparatului de stat burghez, Emil Bodnăraş a fost numit membru în Biroul Politic al P.C.R. şi ministru al apărării naţionale.

La 30 august 1948 a fost creată Direcţia Generală a Securităţii Poporului, instituţie care a unit într-o singură organizaţie serviciile de informaţii interne şi externe ale României, constituind nucleul central al ministerului de Interne, care-l avea ca ministru pe Teohari Georgescu. Organul era conceput după modelul sovietic, încît şi salariile erau plătite în ziua de 20 ale lunii, pentru a comemora ziua de 20 decembrie 1917, zi cînd a fost creată Comisia Extraordinară de combatere a contrarevoluţiei şi sabotajului - CEKA - Conducerea securităţii era formată din ofiţeri de informaţie sovietici iar Pantiuşa a fost numit general locotenent şi prim adjunct al ministrului de interne şi şef al Direcţiei Generale a Securităţii Poporului. Adjuncţii săi erau alţi doi ofiţeri ilegali ai INU: Alexandru Nikolski şi Gheorghe Mazuru, comunişti din perioada anilor '30.

Cu prilejul participării la sfîrşitul lunii septembrie la Varşovia la formarea Internaţionalei a IV-a, Jdanov îi sugerează lui Gheorghiu-Dej că România a rămas singura ţară estică unde mai conduce monarhia. Drept urmare, la 29 iulie este dizolvat P.N.Ţ. şi sînt arestaţi conducătorii lui, iar la 1 septembrie Bodnăraş are grijă să treacă în rezervă 37 de generali, un contraamiral şi mii de ofiţeri. Tătărăscu, ministrul de externe este scos din guvern la 5 noiembrie 1947. Se instalează la conducere Ana Pauker (la externe), Vasile Luca (la Finanţe), Gheorghe Vasilichi (subsecretar la Educaţie Naţională). Urmează rîndul lui Emil Bodnăraş care la 23 decembrie este numit ministrul Apărării Naţionale în locul generalului Mihail Lascăr. Începe asaltul final. În dimineaţa zilei de 30 decembrie

Lascăr. Începe asaltul final. În dimineaţa zilei de 30 decembrie garda regală este înlocuită cu oameni de încredere aparţinînd diviziilor "Tudor Vladimirescu" şi "Horea, Cloşca şi Crişan", oameni instruiţi în şcolile sovietice. Regele e silit să abdice şi ia drumul străinătăţii. Drumul este deschis de acuma în faţa lui Emil Bodnăraş, care îşi continuă ascensiunea netulburat. La Congresul I al P.M.R. (al VI-lea al P.C.R.) din februarie 1948, Bodnăraş rămîne în C.C. Luptă cu mult zel la destrămarea armatei române, care nu mai are nici un sens pentru că sovieticii nu ne sînt duşmani... M.Ap.N. devine M.F.A. La Congresul al II-lea al P.M.R. (VII-lea P.C.R.) rămîne tot între membrii C.C. La fel şi la următorul congres, din 1960 deşi şi vechiul său prieten Dej o iubea în egală măsură pe cîntăreaţa de muzică populară. Venirea lui Ceauşescu nu-i modifică ascensiunea, ci doar sfîrşitul: ministru al M.Ap.N., ministru al transporturilor şi telecomunicaţiilor, primvicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, vicepreşedinte al Consiliului de Stat etc.

●

● ●

Redăm în continuare un episod mai puţin cunoscut din viaţa lui Bodnăraş.

În plină ascensiune politică are o întrevedere cu Nicolau, care i se plînge că este supraveghiat, telefonul îi este ascultat şi că e supus la numeroase provocări. Bodnăraş era superiorul lui Nicolau din punct de vedere ierarhic. Bodnăraş îi replică:

- Tu, care eşti spion sovietic?

Generalul Nicolau îi redă conflictele avute cu consilierii sovietici ce ţineau de Beria. Bodnăraş a rămas uimit de cele auzite. Drept urmare întreprinde pe cont propriu o verificare a celor spuse de Nicolau, nebănuind că atît securitatea, respectiv Pacepa cît şi Ceauşescu, îi urmăresc toate mişcările, i le limitează şi controlează. Această iniţiativă a lui Bodnăraş de a clarifica o problemă extrem de suspectă şi periculoasă pe cont propriu a atras după sine condamnarea sa la moarte!

Imediat, la foarte scurt timp, între Bodnăraş şi Drăghici au apărut neînţelegeri. De asemenea între Drăghici şi Nicolau. Bodnăraş şi Nicolau erau amîndoi oamenii Moscovei. Era firească această dispută pentru că Drăghici a scos din securitate şi armată pe toţi oamenii KGB-ului, pe toţi cei căsătoriţi cu rusoaice şi pe toţi maghiarii şi evreii ce s-au dovedit a fi neloiali faţă de România (şi aceasta în condiţiile în care soţia lui Drăghici, Magda, era evreică

de interne, Alexandru Drăghici. De reținut că atît Bodnăraș cît și Nicolau erau ofițeri cu grade mari în K.G.B.

Din momentul cînd Bodnăraș și-a început propriile cercetări a început procesul treptat de îndepărtare a sa de la conducere, sfera lui de activitate reducîndu-se continuu și în mod destul de suspect s-a îmbolnăvit de o maladie ce necesita un tratament laborios și îndelungat. În cele din urmă s-a recurs la serviciul unui medic chinez, care a venit special pentru acest caz în România. Pentru un interval scurt de timp Bodnăraș s-a restabilit și a început chiar scurte plimbări prin parc, însoțit întotdeauna de un colonel de securitate, care sub pretextul că îi asigura paza, nu-l părăsea nici-o clipă. Într-un cerc foarte intim a devenit cunoscută o întîmplare cu ocazia unei vizite a lui Apostol la Bodnăraș acasă. Apostol s-a angajat cu Bodnăraș într-o discuție în bibliotecă; colonelul de securitate nu pleca din încăpere. Atunci enervat, Bodnăraș l-a poftit afară; acesta l-a refuzat categoric, spunîndu-i:

- Tovarășe Bodnăraș, eu am ordinul să vă asigur paza personală și din acest motiv nu vă pot părăsi!

Urmarea a fost un scandal de proporții. Fapt este că Bodnăraș devenise un prizonier și după un timp nu prea îndelungat a murit în circumstanță foarte suspecte.

A fost oare aceasta o a doua crimă politică, după cea împotriva lui Chivu Stoica? Se pare că această cercetare pe cont propriu a acțiunilor dușmănoase duse de Mihai Pacepa împotriva lui Nicolau și a Direcției de Informații, respectiv împotriva armatei, a condus la condamnarea la moarte a lui Bodnăraș. Nu se știe dacă Bodnăraș a realizat pînă la urmă faptul că, încercînd să clarifice problema Pacepa, el a deranjat sfera cea mai intimă a clanului Ceaușescu.

Nu este exclus ca Mihai Pacepa să fi lucrat și pentru sovietici. Cu consimțămîntul acestora - dacă ținem seama că Bodnăraș îi trădase pentru Ceaușescu - a fost sacrificat Bodnăraș, Pacepa fiind conjunctural mai de folos G.R.U.-ului.

Emil Bodnăraș s-a stins din viață în 1976 și a fost înmormîntat la Iaslovăț (lîngă Suceava) satul natal, cu dric tras de boi înzorzonați. Un monument de pomină se ridică peste răposat și multă vreme foștii consăteni au crezut că Emil al lor a fost un om de bine.

Am amintit mai sus de o posibilă crimă politică, aceea împotriva lui Chivu Stoica.

În preajma morții președintelui Consiliului de Stat Chivu Stoica, se cunoștea că a existat un scandal de proporții între Chivu Stoica și Ceaușescu. Stoica a fost unul dintre vechii comuniști de la Doftana

și Caransebeș, unde Ceaușescu era un fel de fată la toate pe lîngă Chivu Stoica, de la mici alergături de curierat pînă la curățenia în celulă și W.C. curățatul pantofilor etc. Acum, după mulți ani, devenind prim-secretar al partidului nu a trecut mult timp și cu o obrăznicie greu de imaginat a început să dea ordine și dispoziții vechilor militanți. Ori dacă un Maurer nu se cobora la nivelul limbajului scabros al gîngavului Ceaușescu, Chivu Stoica îl înfrunta cu un limbaj pe măsură, de vechi muncitor ceferist care știa exact că Ceaușescu era un perfid, un parvenit, care printr-o întîmplare, o absolută întîmplare a ajuns între deținuți politici de la Doftana; așadar acesta nu se sfia să-l facă de două parale chiar în prezența altora.

În această atmosferă de încordare, de tensiune s-a întîmplat acel incident care a dus la un sfîrșit tragic.

Chivu Stoica avea desigur bagajul său apreciabil de lipsuri - și erau puține plăceau femeile și era încurcat cu o tînără actriță. A fost motivul și momentul din care Ceaușescu, moralistul de conjunctură, i-a făcut lui Chivu, în mod demonstrativ, un important act de acuzare. Se pare că schimburile de cuvinte au fost de o maximă duritate și Chivu stoica nu s-a reținut cu nimic să-l demaște pe parvenit.

În această conjunctură opinia publică află cu stupoare că Chivu Stoica s-a sinucis!

Generalul Nicolau, analizînd faptele, susține că a fost vorba de o crimă politică, executată cu sînge rece de specialiști, care au răspîndit zvonul sinuciderii lui Chivu Stoica, întrucît i s-ar fi pus în joc carnetul de partid!

Cînd Chivu Stoica a fost expus pe catafalcul mortuar, a eixstat un "ceva" ieșit din comun: a fost așexat la o înălțime atît de mare încît nu putea fi privit decît de la mare distanțăi în același timp nici nu se permitea apropierea de catafalc.

Al doilea argument susținut de generalul Nicolau, care l-a cunoscut foarte bine timp de mulți ani, pe Chivu Stoica, încă din închisoarea de la Doftana, este faptul că acesta era un om căruia îi plăcea în mod deosebit viața, era un om care munca foarte mult, dar căruia în momentele libere îi plăcea un pahar cu vin și o femeie, iar acest tip de om este departe de a fi tipul de sinucigaș.

A fost ucis? Chivu Stoica?

GENERALUL MIHAI ION PACEPA

Ion Mihai Pacepa s-a născut la 27 august 1928 în Basarabia. Urmează cursurile Facultății de Chimie Industrială din București.

În cartea sa "Orizonturi roșii" face afirmația că a intrat în serviciul secret încă din anii 1946 și că prima lui misiune a fost să se infiltreze în munți, unde se aflau grupuri răzlețe de legionari și de foști ofițeri anticomuniști care trebuiau depistați și localizați pentru a fi prinși, misiune de care s-a achitat cu succes.

El va fi amestecat și în acțiunile antisemite care s-au derulat în anii 1958-1960 pe scena proceselor politice din România.

Nu știm dacă cele de mai sus sînt exacte, dar în mod cert în anii '50 se afla în rîndurile nou formate Securități a statului.

Datorită inteligenței sale ieșite din comun, dotat fiind și cu o memorie excepțională - fapt care e contrazis de Bela Simon Titus - precum și a modului exemplar în care-și îndeplinește misiunile încredințate, Pacepa se face remarcat și în 1965 devine unul dintre cei mai importanți consilieri ai lui Ceaușescu, fiind numit șef al Departamentului de informații externe din cadrul securității și înaintat la gradul de general locotenent.

Locuia într-o vilă cu un nivel, pe Bd. Zoia la nr 28, la parter, într-un apartament luxos și dispunea de o grădină mare, cu piscină. Etajul, cu grădină pe terasă, era locuit de fiul cel mai vîrstnic al dr. Petru Groza.

Dintre realizările lui Mihai Pacepa am enumera următoarele:

reuşeşte să-l angajeze în slujba lui Ceauşescu pe Sabry Khali Bana, alias Abu Nidal, unul dintre cei mai căutaţi teroriştii internaţionali, conducătorul grupului terorist "Junie cel Negru"; infiinţează la ordinul lui Ceauşescu secţia "K" a Securităţii, secţie responsabilă cu activitatea de contraspionaj din cadrul sistemului naţional al penitenciarelor din România; în 1970, adaugă arsenalului mortal de otrăvuri ale secţiei "K" (otrăvuri care cauzează aparent moartea naturală) substanţe radioactive furnizate de către KGB şi cunoscute sub numele codificat "Radu" (la ordinul lui Ceauşescu "Radu" era administrat deţinuţilor politici incomozi); împiedică în 1972 o tentativă de asasinare la Bucureşti a fostului prim-ministru israelian Golda Meir, de către un grup de teroriştii egipteni; iniţiază în 1974 o colaborare intensivă cu forţele de securitate libiene; în 1975, obţine, la cererea şefului statului, tehnologia şi echipamentul necesar producerii diamantelor sintetice, iniţiază la ordin, în 1976, o tentativă de asasinat îndreptată împotriva crainicului de la radio "Europa liberă" - Emil Georgescu, realizată cu ajutorul a doi traficanţi de droguri francezi racolaţi de către D.I.E., pune la punct în comuna Brăneşti, o şcoală de spionaj destinată instruirii viitorilor agenţi ai D.I.E; participă la realizarea proiectului IPRS II - versiunea românească a sovieticului oraş al microelectronicii -, oraş construit din ordinul lui Ceauşescu şi unde se construiau şi experimentau noi tehnologii militare şi sisteme de arme, procurate pe baza spionajului efectuat în vest; graţie unor operaţiuni de spionaj conduse personal, reuşeşte să procure pentru Ceauşescu circuite militare integrate, de la roboţi pînă la echipament de aviaţie militară, furîndu-le din Statele Unite; vinde arme româneşti pentru lumea a treia şi face contrabandă cu droguri în vest; înfiinţează Direcţia Generală de Tehnică Operativă a Securităţii, direcţie ce s-a ocupat cu interceptarea telefoanelor şi microfoanelor, cenzura poştei, supravegherea ambasadelor străine, a reprezentanţelor occidentale, comunicaţii radio, telex, precum şi a comunicaţiilor NATO din zonă (GDTO avea, pînă în martie 1978, 10 centrale şi 248 de centre de supraveghere automată, plus 1000 de unităţi portabile pentru oraşe mici, sate de vacanţă, mănăstiri istorice şi 48 de unităţi de cenzură a poştei); la 28 martie 1978, îi raportează lui Ceauşescu că la dispoziţia sa şi a securităţii se află 3 milioane de aparate telefonice în 3 modele cu 5 culori, construite special pentru a putea permite ascultarea convorbirilor purtate atît prin telefon cît şi în apartament, după încheierea conversaţiei telefonice; creează pentru Ceauşescu "botniţa" (echipament pentru convorbiri secrete peste hotare), precum şi o

secție specială de confecții în cadrul Direcției a V-a a Securității, însărcinată cu confecționarea hainelor foștilor guvernanți ai României așa încît ei să nu fie nevoiți să poarte un costum sau o rochie mai mult de o singură dată; reușește infiltrarea în sediul postului de radio Europa liberă a unei funcționare germane racolată de D.I.E, care ocupa funcția de secretară personală a directorului diviziei centrale și știrilor stațiilor de radio aflate în posesia guvernului S.U.A.; răspunde direct de păstrarea pentru România a clauzei națiunii celei mai favorizate acordată de către Statele Unite, reușind sistematic influențarea, prin diferite mijloace, a unor senatori americani; stabilește contacte cu Mafia italiană și americană și cumpără cu bani grei diplome, titluri, bijuterii și blănuri din Occident pentru Elena Ceaușescu; pune în aplicare planul operațiunii "Orizont" inițiată de Ceaușescu cu scopul de a da Vestului iluzia că România este o țară comunistă independentă de Moscova și de a obține fonduri; reușește recrutarea în slujba serviciilor române de spionaj a unei înalte oficialități americane din Departamentul Agriculturii.

Căpitanul de securitate Ion Mihai Pacepa și-a început cariera de spion, în 1956, în Germania Federală. La acea dată România nu avea ambasadă în Germania, astfel că "eroul" a fost acoperit ca negustor în reprezentanța comercială română de la Bonn. Conducătorii sovietici ai securității Kominterniste îl propulsaseră în funcție pentru faptul că le era credincios. Spre ghinionul său, în același timp funcționa la Bonn și căpitanul Simon Bela Titus, ofițer de informații al Marelui Stat Major. Studiindu-și cu atenție "colegul" abilului ofițer nu i-a fost greu să descopere faptul că Pacepa era un trădător. Simon a raportat Direcției de informații militare că Pacepa trădează, fiind recrutat de către germani. S-a speculat în presă că prețul recrutării sale ar fi fost un... casetofon! Este greu de crezut că ar fi fost așa.

Informația lui Simon a ajuns în dosarele contrasionajului român, confirmîndu-se realitatea cazului: Pacepa fusese recrutat de sovietici și infiltrat în serviciul de contraspionaj german, devenind agent dublu, sovieto-german. Ulterior americanii l-au preluat de la germani.

Pacepa și-a început activitatea de dublu trădător. A raportat Centrului din țară că situația din Germania permite infiltrarea de agenți ilegali. Ca urmare Centrala a trimis în misiune doi ofițeri Ciuciuliu și Horobeț, care abia ajunși pe pămînt german, au fost arestați.

Iată cum au decurs lucrurile: în vara anului 1959, Pacepa și

şoferul său au plecat într-o zi la aeroportul din Frankfurt, unde urmau să întîmpine doi reprezentanţi ai Oficiului de Control al Mărfurilor (întreprindere de comerţ exterior), ce aveau funcţii mari în cadrul D.I.E. şi unul dintre ei era chiar şeful lui Pacepa. A doua zi, unul dintre cei doi - Ciuciuliu - a fost arestat de orgânele de contraspionaj vest-german iar după cîteva ore a fost arestat şi al doilea - Horobeţ.

Cei doi arestaţi au fost prinşi în flagrant delict cu ocazia încercării recrutării soţiei unui colonel C.I.A. ca agentă. Se pare că totul fusese montat şi pregătit cu multă abilitate de contraspionajul german şi american. În acelaşi timp existau de acum destule indicii că Pacepa era bănuit de conlucrare cu C.I.A. şi că ar fi avut o contribuţie majoră în predarea celor doi ofiţeri români ai D.I.E. După un timp, în urma unor tratative, cei doi ofiţeri au fost schimbaţi cu şase agenţi secreţi vest-germani aflaţi în închisorile româneşti.

Pacepa a fost mai mult de patru ani şeful grupului de securişti din R. F. Germania unde îndeplinea aceeaşi misiune ca peste tot: otrăvirea sau uciderea unor dezidenţi, poeţi sau scriitori (Paul Goma la Paris), atentate teroriste cu bombe, tentative de crime împotriva lucrătorilor de la Europa liberă (Georgescu, Monica Lovinescu, Nöel Bernard) şi suprimarea unor aşa-zişi legionari.

Pacepa a stat în Germania în intervalul 1956-1960, împreună cu soţia şi fiica sa.

Revenind la cei doi ofiţeri capturaţi de contraspionajul german, se pare că nemţii au folosit nişte procedee nu tocmai democratice pentru spargerea celor doi ghinonişti: le-au smuls firele de păr din mustaţă cu penseta, determinîndu-i să desconspire misiunea şi oamenii implicaţi în ea. Simon a revenit cu un nou raport privitor la trădarea lui Pacepa care a urmat aceeaşi filieră - şefii sovietici şi cazul de hîrtii - contra-spionajul militar la arhivă.

Mai mult, încă din anul 1958, căpitanul Simion Turcu, cadru al Direcţiei de Informaţii a Armatei, aflat la post în R.F. Germania a raportat că deţine date că Pacepa a fost racolat de B.N.D. avînd contacte directe cu şeful acestui serviciu, generalul Reinhard Gehlen, care l-a pasat apoi C.I.A.-ului. Raportul a ajuns în mîinile lui Pacepa care s-a desmînţit că nu ar fi trădat. Simion Turcu a fost trecut în rezervă şi tratat informativ.

În anul 1964 sursa "Otto" din legătura colonelului Mosan Vasile (nume conspirativ) a atras atenţia asupra faptului că Pacepa fusese recrutat de spionajul american. Generalul Doicaru, superiorul lui Pacepa, căruia i-a parvenit informaţia, l-a pus în gardă pe Pacepa

iar contra ofiţerului care a furnizat informaţia au început persecuţiile.

Alte două surse - una din Bucureşti şi alta din Tulcea - au atenţionat că Pacepa colaborează cu spionajul american. Ambele informaţii au fost prezentate generalului Doicaru şi predate de acesta lui Pacepa.

O informaţie şi mai concludentă privind trădarea lui Pacepa a fost obţinută de la un informator român care lucra în Franţa. Episodul este cunoscut sub numele de cazul Jean. Iată-l pe scurt[1]. Contraspionajul român atrăsese la colaborare un cetăţean francez domiciliat în Paris, care avea bune posibilităţi de supraveghere şi informare asupra unor activităţi organizate din Franţa şi care puneau în pericol siguranţa naţională a României. Timp de mai mulţi ani informaţiile parvenite de la această sursă au permis contraspionajului român de a face faţă cu succes unor acte dăunătoare dacă acestea eventual s-ar fi produs. Persoanele care-i cunoşteau identitatea agentului francez erau în număr de patru.

Le respectase cu stricteţe modul de lucru cu sursa. Astfel, ofiţerul care realizase recrutarea şi dirijarea sursei fusese felicitat de superiorii săi în repetate rînduri pentru modul în care acţionase. Şi s-a produs inevitabilul: presa franceză dezvăluie că Jean a fost arestat şi dat în judecată, fiindu-i dovedită activitatea pusă în slujba securităţii române.

Contraspionajul român se întreba acum cum de aflaseră autorităţile franceze despre informator? Cu toate eforturile depuse, enigma nu a fost dezlegată decît abia peste doi ani, odată cu ieşirea de la închisoare a lui Jean. La un interval de trei luni, în care timp Jean s-a readaptat la viaţa normală, a solicitat ofiţerului român căruia îi furniza informaţiile, o întrevedere urgentă, cu menţiunea că îi va face nişte comunicări deosebit de importante.

Se punea întrebarea firească: era sincer Jean sau nu cumva era teleghidat de spionajul francez şi încerca să-i întindă o cursă ofiţerului secret român? Ce atitudine trebuia să fie luată? Să se ia sau nu legătura cu el? Dacă cumva avea cu adevărat de făcut comunicări importante? Poate că se va lămuri cauzele care au condus la căderea lui neaşteptată. Oricum, a răspunde la solicitarea agentului informator era o problemă pentru ofiţerul dirijor. În cele din urmă s-a luat decizia că înfruntîndu-se cu luarea tuturor măsurilor de rigoare, să aibe loc întîlnirea cu Jean, care în cele din

1) Neagu Cosma, Spionaj-contraspionaj nr. 1, sept. 1991, pag. 2
Miron Niculescu - Spionaj-contraspionaj, nr. 2, 1991, pag. 6

urmă s-a petrecut, decurgînd normal. A meritat asumarea riscului încît avea să se facă dovada că în serviciile secrete romîne se află uin trădător. Cum a dovedit Jean trădarea? oferind fotocopiile chitanţelor olografe obţinute din dosarele procesului, prin care atesta că a primit o anumită sumă de bani drept răspaltă pentru informaţiile furnizate. Chitanţele, în original se aflau la dosarul lui Jean din seiful ofiţerului de contrainformaţii român, scrise de agent în momentul cînd i s-au dat banii.

Cum ajunseseră fotocopiile unora dintre ele la contraspionajul francez?

În cercul bănuiţilor se includeau cei patru ofiţeri din contraspionaj care erau în temă cu cazul Jean. Cine era trădătorul? Cine mai putea fi inclus în cercul bănuiţilor? Şi datorită căror motive? În cele din urmă, după îndelungi tatonări, a mai fost inclus încă unul: generalul Ion Mihai Pacepa. Cum a intrat acesta în rîndul suspecţilor?

Unele din informaţii furnizate de Jean interesau compartimentul de spionaj din securitatea română (D.I.E.), fiind trimise, pentru exploatare, conducerii acelui compartiment, conducere din care făcea parte ca adjunct şi Mihai Pacepa. În decursul timpului uzînd de măsurile specifice muncii informative, Pacepa a reuşit să-l identifice pe Jean. Arborînd un tupeu ieşit din comun, Pacepa a solicitat şi a obţinut dosarul lui Jean doar pentru cîteva ore, timp suficient pentru a-l xerocopia în biroul său. La circa şase luni după această întîmplare, agentul a fost arestat şi judecat. Cazul de mai sus demonstrează în mod cît se poate de concludent că Ion Mihai Pacepa se afla în slujba C.I.A. El a trădat pe Ciuciulin şi Horobeţ şi probabil încă pe mulţi alţii, despre care poate nu se va şti niciodată...

Pacepa în anii 1957-1958 pe cînd se afla în R.F.G. este de presupus că era deja recrutat de C.I.A. Unul dintre motive îl constituie momentul arestării în R.F.G. a celor doi ofiţeri de securitate cu rol de conducere în D.I.E.. În acel moment toţi ofiţerii de securitate de la postul din Frankfurt şi-au făcut valizele şi au dispărut peste noapte, mai puţin Pacepa care era şeful, a rămas în R.F.G., deşi era pericolul ca cei prinşi să-l demaşte. El a rămas fără frică, mai mult ca sigur prin faptul că avea acoperire, fiind deja recrutat de către C.I.A. Ba mai mult, în ţară a raportat că cei doi arestaţi la anchetă nu au vorbit nimic, cînd în realitate ei au divulgat absolut tot organelor de contraspionaj din R.F.G.

Pacepa, recrutat fiind de C.I.A., a făcut cunoscute slăbiciunile cuplului Ceauşescu: goana după procurarea de tehnologie de vîrf şi aviditatea după documentaţii şi lucrări gata pentru a fi publicate,

tituluri onorifice şi decoraţii. Serviciul secret, prin Pacepa, a oferit toate acestea Ceauşeştilor, el cîştigîndu-şi în acest mod funcţia de consilier prezidenţial.

Acum, prin poziţia pe care a dobîndit-o, dispunea practic de acces la orice dosar al oricărui om, indiferent de funcţie, din ţară. Ori este cunoscut că de multe ori nu părăsea biroul zile şi nopţi, dispunînd de un dormitor special amenajat pe lîngă biroul său, iar în acest birou erau depozitate, timp de săptămîni şi luni de zile, zeci şi sute de dosare ale oamenilor de conducere din stat, industrie şi economie. Fotocopierea lor era un joc de copil; predarea acestor fotocopii stăpînilor săi străini era tot aşa de simplă: cu prilejul deplasărilor efectuate în occident în interes de serviciu. De selecţionarea acestui material, de studierea persoanelor ce prezentau interes şi de recrutarea lor se ocupau alţii.

Concomitent cu eforturile pentru a ajunge în graţiile cuplului prezidenţial Pacepa a acţionat cu perseverenţă pentru a mulţumi şi pe C.I.A.[1]. Astfel în 1972, cu prilejul unei noi reorganizări a instituţiei, Pacepa a fost numit prim-adjunct al directorului general, urmînd a coordona compartimentul T.S. al cărui şef fusese înainte de promovare şi alte două compartimente: tehnică operativă şi probleme de învăţămînt. Celelalte compartimente, reorganizate sau nou înfiinţate, au fost subordonate altor trei adjuncţi numiţi în acelaşi timp cu Pacepa. Este însă adevărat că în lipsa şefului unităţii Pacepa îi ţinea locul.

Cu toate acestea, această delimitare a atribuţiilor l-a incomodat, întrucît îl stînjenea să cunoască direct date şi informaţii asupra a cel puţin două treimi din activitatea D.I.E. Pentru a se pune la curent cu problemele în care, oficial, nu avea atribuţii, Pacepa apela la tot soiul de găselniţe. Iată cîteva exemple: în perioada cînd şeful D.I.E. lipsea din unitate, Pacepa rămînînd la comandă, sub pretextul că i se solicitau de sus rapoarte şi situaţii cît mai exhaustive asupra surselor externe, pe zone geografice şi ţări, cu rubrici pe care le concepea într-o asemenea natură încît sursele respective să poată fi cît mai uşor identificate.

Pacepa mai solicita date statistice referitoare la numărul şi numele lucrătorilor aflaţi în diferite misiuni în străinătate, pe ţări şi cu atribuţiunile fiecăruia, motivînd că i se cer la "conducere". Mai mult, sub pretextul încercării vigilenţei şefilor de subunităţi, al

---

1) Romînia Mare, 2 august 1991, pag. 16.

eficienței măsurilor de apărare, a folosit aparatul tehnic ce-i era subordonat pentru a filma și fotografia intrarea și ieșirea cadrelor din sediile în care își desfășurau activitatea. Astfel Pacepa și-a completat arhiva cu fotografiile unui mare număr de lucrători și sedii.

Tot în lipsa șefului marii unități Pacepa organiza de urgență analize pe probleme și domenii pe care nu le cunoștea, pretextînd mereu necesitatea impulsionării activității. În realitate urmărea să intre în posesia de date la care în mod normal nu avea acces. Un alt exemplu îl constituia activitatea deupusă în ajunul fugii sale. Pentru a obține date și informații care-i lipseau din zona țărilor arabe a convocat pe șeful compartimentului respectiv și i-a cerut să-i raporteze situația la zi.

Avînd în spate familia prezidențială, Pacepa sprijinit de Doicaru, care apare evident că nu era străin de activitatea desfășurată de acesta, a acționat decisiv pentru a distruge dușmanul din interior - contraspionajul - care era în măsură să-i pună capăt activității de trădare. Pentru a îndepărta acest pericol, Doicaru și Pacepa au acționat direct pentru distrugerea contraspionajului. S-au încrîncenat cu atît mai mult cu cît contraspionajul obținuse dovezi privind greșelile grave ce se comiteau în activitatea de informații externe. Cînd contraspionajul a tras alarma că rezidența din R. F. Germania a spionajului român se află sub controlul serviciilor secrete vest-germane și americane, toate cadrele noastre de informații externe fiind deconspirate iar sursele de informare controlate integral de adversari, Doicaru și Pacepa au trecut la distrugerea definitivă a organelor de contraspionaj român. Ce dovadă mai concludentă poate fi că generalul Doicaru nu era la curent cu activitatea clandestină dusă de Pacepa? Doicaru și Pacepa, devenind consilierii soților Ceaușescu, i-au convins pe aceștia să-l scoată din funcție pe șeful contraspionajului, organizînd după aceea un control de fond asupra activității unității. Se urmărea în acest fel găsirea și confiscarea materialelor și surselor aflate în această unitate care se refereau la trădarea din Direcția de Informații Externe, sub dirijarea celor doi, și să ia în final sub controlul lor și contraspionajul, lucru care pînă la urmă s-a realizat în final.

Astfel în 1973 datorită combinațiilor menționate mai sus, contraspionajul a fost decapitat, începînd să-și revină abia după 1978 cînd Doicaru și Pacepa au fost înlăturați de la comanda D.S.S.-ului. Pînă atunci, întreaga conducere a Direcției de contraspionaj a fost îndepărtată, împreună cu o serie de cadre valoroase. Printre

măsurile instituite, menționăm: numirea ca șef al contraspionajului a unui general subaltern supus și colaborator credincios al lui Doicaru și Pacepa; numirea ca locțiitor al activității pe linie americană a unui colonel din D.I.E., om de încredere al lui Pacepa, instituirea unei activități riguroase de control contrainformativă asupra aparatului de contraspionaj, coordonată de un alt colonel D.I.E. care se subordona direct lui Pacepa; limitarea cîmpului de activitate a contraspionajului, făcîndu-i imposibilă îndeplinirea sarcinilor de serviciu; plasarea în posturi de comandă a unor cadre D.I.E., credincioase lui Pacepa, care să paralizeze activitatea contraspionajului.

Grație unei acțiuni de dezinformare susținută, majoritatea aparatului de contraspionaj precum și în proporție de peste 50 la sută din filaj și tehnica operativă din D.S.S. au fost puse să urmărească cazuri-fantomă de spioni. Dintre acestea în prim plan se afla simularea existenței în aparatul de contraspionaj a unei rețele de trădători care trebuia descoperită. Această acțiune paralizatoare pentru ce mai rămăsese din contraspionaj a fost declanșată cu ajutorul unei surse, cunoscute sub numele conspirativ de "Preotu" pe care Pacepa a predat-o ca legătură noului șef al contraspionajului. Acesta din urmă, împreună cu unul dintre adjuncții săi venit din D.I.E. să întărească contraspionajul și cu maiorul Diaconescu Gheorghe, șeful Serviciului de contraspionaj pe linie americană, au organizat exploatarea informativă a lui "Preotu" și pe baza informațiilor furnizate de acesta, fără verificările necesare care ar fi demascat ușor farsa, au organizat urmărirea unui număr mare de suspecți de trădare, inclusiv dintre generali și ofițeri. Drept consecință, după puțină vreme, o mare parte din potențialul afectat demascării spionului străin se ocupa de demascarea acestuia. Pe lîngă consumarea inutilă a unei energii de luptă a contraspionajului, această diversiune avea menirea de a îndepărta suspiciunile existente privind pe generalul de securitate care trădează. În acest timp KGB-ul l-a informat pe Ceaușescu că în securitatea română există un general care trădează. Ori Pacepa și Doicaru trebuiau să demonstreze existența unui trădător. Maiorul Gheorghe Diaconescu dînd dovadă de mare fantezie, susținea diversiunea, fapt pentru care Pacepa ceruse expres ca de descoperirea generalului trădător să se ocupe Diaconescu.

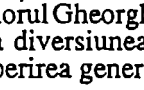

La data de 23 iulie 1978, Mihai Pacepa a fost trimis în Germania pentru a sonda posibilitatea de construire în România a avioanelor Fokker. Deși lasă în România familia, o soție și o fată

la care ţinea enorm, ştiindu-se pe punctul de a fi descoperit, solicită azil politic Ambasadei Americane din Bonn. La 27 iulie pleacă în secret din R.F.G. la bordul unui avion Hercules al forţelor americane. După numai 24 de ore, coboară din avion la baza Andrews a forţelor aeriene americane de lîngă Washington. Ţinînd seama de valoarea, numele şi funcţia dezertorului, colaborarea cu C.I.A., autorităţile americane îi acordă statutul de azilant politic.

Consecinţele fugii sale sînt imense pentru regimul politic al lui Nicolae Ceauşescu: 22 de ambasadori schimbaţi, o treime din Consiliul de Miniştri înlocuită, mai mult de o duzină de ofiţeri de securitate cu grad înalt arestaţi iar alţii asasinaţi. S-au înregistrat dezertări masive ale agenţilor D.I.E. aflaţi în Occident, însăşi D.I.E. fiind desfiinţată după aproape un an din cauza dezertării.

Timp de 3 ani generalul Pacepa a fost nevoit să se supună zilnic unui interogatoriu luat de către membrii Agenţiei Centrale de Informaţii a Statelor Unite (C.I.A.) După aceasta lui Pacepa i se fac cîteva operaţii estetice, i se schimbă identitatea şi primeşte cetăţenie americană, acordîndu-i-se şi o funcţie de răspundere în cadrul C.I.A.

În ţară, Pacepa este condamnat la moarte şi sute de agenţi ai securităţii române răscolesc întreaga Americă, fără a-i da de urmă. S-a încercat recrutarea de foşti agenţi C.I.A. care ar putea furniza informaţii despre existenţa sa. S-au încercat tentative de asasinat cu ajutorul kilerilor lui Araffat şi Ghadafi, dar totul a fost zadarnic.

La 14 iulie 1979, Dana Pacepa, artist plastic, se căsătoreşte cu sculptorul Radu Dămăceanu, înaintînd la 5 iulie 1985 o cerere de emigrare în Statele Unite, cerere înregistrată sub nr. 2668. Este refuzată.

În dimineaţa de 22 decembrie 1989 în condiţii extrem de misterioase, Dana Pacepa Dămăceanu, împreună cu soţul ei, reuşesc să părăsească România cu destinaţia S.U.A. reuşind să obţină viza de emigrare numai în cîteva ore de la o ambasadă, deşi graniţa îşi închisese porţile.

La începutul anilor '85 Dana Pacepa află noutăţi despre tatăl său prin intermediul unei scrisori deschise care îi era adresată, scrisoare publicată în Franţa, în care generalul Pacepa îşi anunţa fata că nu a fost găsit mort într-o staţie de metrou new-yorkeză, aşa cum se zvonise în Bucureşti şi că luptă pentru libertatea ei.

În decembrie 1987, apare la Editura Regnery cartea lui I. M.

Pacepa, "Orizonturi roşii" care redă activitatea autorului în cadrul Securităţii. Cartea, după apariţia în limba română, a suscitat aprige controverse, dintre care îl citäm pe Simon Bela Titus.

Rădăcinile ascensiunii lui Ion Mihai Pacepa în securitate au fost implantate de KGB, al cărui agent era, tulpina i-a fost confecţionată de către CIA (al cărui agent devenise), însă coroana i s-a dezvoltat graţie ajutorului cuplului Ceauşescu. Faptul că ulterior s-a dezis de cei cărora le jurase credinţă, defineşte cu exactitate profilul moral al trădătorului.

Pe mulţi i-a obsedat întrebarea cum de a reuşit Pacepa să ajungă pînă la funcţia de consilier al preşedintelui Ceauşescu. Lămurirea era foarte simplă: Ceauşescu ştiuse din capul locului că Pacepa era agent dublu (sovietic şi american) însă considerase că situaţia putea fi exploatată în favoarea ţării noastre Dacă l-ar fi desconspirat şi arestat, i-ar fi sărit în cap SUA şi URSS cu care nu avea nici un rost să se războiască. Pe de altă parte, ambii stăpîni îi pompau lui Pacepa informaţii şi mostre de produse pentru a-l ridica în ochii lui Ceauşescu şi a-i uşura ascensiunea. Desigur, multe din informaţii erau cunoscute numai de dictator sau marii şefi. Iată unul dintre motivele pentru care Ceauşescu a trebuit să fie lichidat rapid: dacă ar fi trăit, ar fi desconspirat lucruri ce ar fi deranjat SUA şi URSS. Cel puţin acestea sînt afirmaţiile lui Pavel Coruţ, fostul şef al Biroului de contraspionaj militar din Direcţia de Informaţii a Marelui Stat Major al Armatei.

A treia zi după anunţarea oficială a fugii lui Pacepa, ataşatul militar american acreditat la Bucureşti s-a prezentat la Secţia legături externe a Ministerului Apărării Naţionale cu o propunere neobişnuită: pentru menţinerea bunelor relaţii cu România, SUA se ofereau să-l extrădeze pe Pacepa. Probabil americanii sesizaseră că Mihai Pacepa era şi agent sovietic şi intraseră într-o combinaţie de verificare. Or, decoperind că valoarea generalului era cu mult sub aşteptări, se hotărîseră să-l sacrifice. Cei doi din partea română care au participat la tratative au fost generalul Dumitru I. Dumitru, şeful Direcţiei Informaţii a Armatei şi căpitanul de rangul I Luca Andrei, plecat ulterior în SUA.

Pentru acoperirea către americani a adevăratei feţe a lui Pacepa s-au jucat cărţi dure: ataşatul american a fost întîmpinat cu un refuz categoric şi s-a trecut la schimbări la toate nivelele, începînd cu Consiliul de Miniştri, generali şi ofiţeri de securitate şi diverse ministere (mai cu seamă Ministerul Comerţului Exterior şi Ministerul Afacerilor Externe).

GENERALUL SERGIU NICOLAU

Pe numele său adevărat Serghei Nikonov, de origină evreiască, şeful Direcţiei Informaţiilor din Marele Stat Major (fostul SSI). Poreclit "bătrînul", era un personaj cu talie înaltă, bine făcut, cu o privire vie, pătrunzătoare, cu mişcări lente ce degajau o mare vitalitate şi stăpînire de sine[1].

S-a făcut remarcat pentru capacitatea sa de a transforma situaţii operative încîlcite şi netransparente într-o astfel de măsură încît cei prezenţi la discuţii observau deodată variante noi, mai clare pe înţelesul tuturor. Reuşea să transforme această complexă artă operativă informaţională, cu o simplitate dezarmantă în ceva simplu, clar, să cunoască în faţa noastră fapte şi elemente aparent disparate şi imposibile în nişte variante care meritau să fie studiate.

Avea un respect deosebit faţă de oameni, cînd te chema să prezinţi o situaţie te lăsa să vorbeşti, dar te observa atent, deşi cu o privire şi o atitudine foarte destinsă, îţi cîntărea fiecare vorbă, fiecare nuanţă, fiecare substrat al unei argumentări, iar la sfîrşit ştia exact cît valorezi. La bază stătea o vastă experienţă în munca informativă.

---

1) Titu Simion - Din culisele serviciilor secrete româneşti, Casa Editorială ODEON, Bucureşti, 1992.

N. T. Suhăreanu - Spionaj-contraspionaj, nr. 54, 1992, pag. 4 şi nr. 53, 1992, pag. 5.

Dispunea de acea capacitate a unor oameni de a recunoaşte dinainte modul de gîndire şi acţionare al subalternilor, de a cîntări în sinea sa, de a simţi dinainte cu ce grad de profesionalism va reuşi subalternul în cauză să se achite de un anumit ordin primit şi în acelaşi timp să prevadă posibile greşeli pe care eventual le-ar putea comite, datorită specificului caracterului ofiţerului în cauză. Aceasta impunea luarea din timp, paralel cu execuţia unei misiuni secrete, a unor măsuri suplimentare care să contracareze un anumit eşec. Avea un instinct care nu dădea greş în ceea ce privea mai ales cinstea.

În cursul lunii noiembrie 1944, în clădirea ce aparţinea ambasadei poloneze, situate pe Aleea Alexandru, a avut loc o consfătuire în cerc restrîns, la care au luat parte Gheorghe Gheorghiu-Dej, Emil Bodnăraş, Teohari Georgescu, Sergiu Nicolau şi un reprezentant al Comandamentului superior sovietic, ofiţer superior din Direcţia operativă de Informaţii. La început Gheorghe Gheorghiu-Dej a prezentat o scurtă analiză a situaţiei politice a momentului, prezentînd principalele măsuri organizatorice imediate şi de perspectivă ce le avea în vedere conducerea. În continuare a evidenţiat că în această fază importantă de luptă şi mai ales pentru evenimentele decisive ce vor urma, era necesară o temeinică muncă de informare care să cuprindă toate sferele societăţii, evenimentele publice interne şi internaţionale. Din acest motiv se impunea preluarea cît mai grabnică a Serviciului Special de Informaţii, în fruntea lui urmînd să fie numit, Sergiu Nicolau, un vechi profesionist în domeniu, avînd la activul său o vastă experienţă în activitatea muncii secrete de informaţii.

Cine era Sergiu Nicolau? Un vechi ilegalist încă din anii 1930, membru al partidului comunist din Belgia şi Franţa, activist în conducerea locală a comuniştilor din Marsilia şi vechi membru al Partidului Comunist din România, fost şef al uneia dintre cele mai eficiente reţele de informaţii sovietice de dinaintea celui de al doilea război mondial, un multilateral profesionist al muncii de informaţii.

După ani de activitate, a fost prins, judecat şi condamnat la închisoare pe viaţă. Era candidatul cel mai indicat pentru a prelua conducerea SSI-ului. Spre stupefacţia celor prezenţi, ofiţerul sovietic prezent nu a fost de acord cu propunerea lui Gheorghiu-Dej, spunînd că Sergiu Nicoalu a acţionat mai mulţi ani în străinătate şi a avut un frate în Basarabia care a fost condamnat la moarte şi executat atunci cînd armata sovietică s-a retras de acolo. Conform principiului că în asemenea munci nu pot fi promovaţi cei care au activat mai mulţi ani în străinătate şi că a avut un frate executat în Basarabia, ofiţerul

sovietic contestă această candidatură.

Cei prezenți la ședință au rămas muți și atmosfera era înăbușitoare. Nimeni nu avea curajul să ia cuvîntul sau să întrebe ceva. Gheorghiu-Dej, fără a-și pierde calmul, a găsit o ieșire din situație:

"Noi nu putem decît să luăm act de cele relatate, dar asta nu înseamnă că pînă la proba contrarie noi ne schimbăm părerea despre Sergiu Nicolau. Pînă ce ne veți comunica rezultatul verificărilor dumneavoastră, voi lua pe Nicolau cu mine la Ministerul Căilor Ferate."

Verificările au durat un an de zile, timp în care Gheorghiu-Dej a intervenit de două ori în scris și verbal pentru grăbirea lor. Răspunsul a fost afirmativ. Ce se întîmplase? Doar Sergiu Nicolau fusese agent al KGB-ului? Ieșise din grațiile Moscovei, care avea în vedere pe altcineva mai atașat? Probabil că explicația este pe aici pe undeva. Nu este exclus ca Nicolau să fi dovedit o îndepărtare de stăpînii săi de la Kremlin.

În perioada cît Nicolau a funcționat ca director de personal, începînd cu data de 6 martie 1945 cînd Gheorghiu-Dej a fost numit ministrul Telecomunicațiilor iar Manea ministru adjunct, și s-a efectuat verificarea sa, colonelul Stupineanu a fost numit provizoriu ca șef al SSI-ului, rol pe care a fost inapt să-l îndeplinească. Stupineanu provenea din Divizia Tudor Vladimirescu, fiind șeful Secției de cercetare a trupelor. Acum, colonelul Stupineanu era subordonat președintelui Consiliului de Miniștri, respectiv lui Emil Bodnăraș.

În decembrie 1946, Sergiu Nicolau a preluat funcția de director al Serviciului Secret de Informații. În luna martie 1954 generalul Nicolau a devenit șeful Direcției Informațiilor din Marele Stat Major.

Existînd subordonarea SSI-ului față de Consiliul de Miniștri, respectiv față de Bodnăraș, au apărut divergențe de principii în probleme de fond între șeful SSI-ului Nicolau și Bodnăraș. Un caz care va ilustra acest fapt a fost ordinul lui Bodnăraș de a fi arestat și executat un șef de la SSI, aparținînd vechilor cadre, pe numele de Georgescu. Acesta s-a dovedit că a lucrat pentru ruși, însă în același timp a fost agent dublu. Bodnăraș a primit probabil indicații de la ruși, în acest sens. Și Bodnăraș aparținea NKVD-ului. Georgescu se ocupase înainte de 23 august 1944 de Uniunea Sovietică în domeniul informativ. Oare, Bodnăraș prin crima împotriva lui Georgescu, ne întrebăm dacă nu cumva nu a dorit să șteargă o urmă care l-ar fi pus într-o lumină cumva defavorabilă și

periculoasă pentru viața și cariera sa? Nu comisese acte de trădare față de stăpînii săi de la Kremlin? Da și Nu! Nicolau avea convingerea că acel Georgescu l-a recrutat pe tînărul locotenent Bodnăraș, cunoscător al limbilor germană și rusă, tip sportiv, extrem de curajos, pregătindu-l pentru o misiune de informații împotriva Uniunii Sovietice, ceea ce pînă la urmă s-a și întîmplat.

Deci Georgescu era acel șef de secție din SSI care a organizat întreaga operație: studierea candidatului apt pentru o asemenea misiune periculoasă, rectrutarea lui, pregătirea viitorului agent, organizarea pătrunderii agentului în Uniunea Sovietică și dirijarea lui permanentă. Ce s-a întîmplat cu Bodnăraș în continuare, care e versiunea reală, nu se cunoaște. O știa doar Georgescu din SSI, dar acesta a fost suprimat întrucît ar fi deranjat o serie de stări de fapt politice ce s-au așezat în România. Bodnăraș să fi fost un spion împotriva Uniunii Sovietice? El tocmai care acum era agent NKVD?

Sergiu Nicolau preluînd SSI-ul a preluat de fapt vechiul aparat în care se aflau o serie de cadre de mare valoare, menținute în cadrul organismului și care în marea lor majoritate s-au dovedit a fi oameni cinstiți și hotărîți să lupte. Mulți au fost însă îndepărtați ca necorespunzători din diverse motive. Dar chiar între cei menținuți în SSI din vechile cadre, au existat destul de multe rateuri. A reieșit că unii erau oameni fără randament, care căutau să profite de conjunctura creată, care frînau activitatea, iar în unele cazuri chiar au prevenit organele de spionaj străine, intrînd în slujba lor.

Sergiu Nicolau, șeful SSI-ului a transformat treptat acest organ al serviciului secret român într-o organizație combativă, vigilentă și extrem de operativă. A avut loc treptat un proces de reorganizare și s-au înființat secții noi. Lărgirea organizatorică a obligat mutarea SSI-ului de pe actuala stradă Hristo Botev nr. 17 într-un grup de vile de pe strada Amiral Bălcescu nr. 26 și 31 precum și în vilele de pe strada alăturată.

Pînă în 1948, armata sovietică dispunea pe teritoriul român de propriul său serviciu secret de informații, după acea dată punînd la dispoziția părții române cadrele de care se folosise. Oamenii au fost împărțiți între Organele Securității și SSI.

Consilierul sovietic a cerut insistent ca SSI-ul să înființeze în fiecare regiune a țării (România dispunea pe atunci de 12 regiuni) cîte o filială cu o grupare de 15-20 de ofițeri operativi precum și de un nucleu administrativ, la aceștia se adăugau și mașinile din dotare, astfel că se ajungea la un număr de peste 50 de oameni la fiecare

filială, deci, practic se dubla întregul aparat al SSI-ului.

În cele din urmă, se pare că situația s-a liniștit și că rușii au renunțat la planul de extindere al SSI-ului și s-au luat, până la urmă, măsurile firești și anume ca M.A.I.-ul să se ocupe de problemele de informații în provincie, iar SSI-ul să se ocupe de problemele sale specifice externe și anume culegerea de informații din străinătate.

Până în februarie 1951, Sergiu Nicolau era directorul general al Serviciului Secret Român de Informații (SSI) și respectiv directorul general la Președinția Consiliului de Miniștri; de la această dată a fost avansat general, instituția militarizîndu-se.

Treptat generalul Sergiu Nicolau a rămas numai cu Secția I-a, care se ocupa cu culegerea de informații în străinătate și numai era SSI-ul care îl crease. Principalul rezultat al acestor manevre treptate a fost că secretarul general al partidului, Gheorghiu-Dej, nu mai dispunea de nici un serviciu de informații, în timp ce gruparea Ana Pauker, Teohari Georgescu, Vasile Luca și Chișinevski și-au aservit o bună parte din Serviciul Secret.

M.A.I.-ul a preluat secția a II-a din SSI, secția de contrainformații, contraspionaj, considerîndu-se că această problemă intră strict în atributele M.A.I.-ului, contraspionajul ocupîndu-se de probleme interne. După scurt timp a fost preluat de la SSI, tot de către M.A.I., și serviciul tehnic, parcul de mașini și baza materială, secția de filaj, dar aceasta fără colonelul Moise.

În anii 1953-1954 Secția I-a de Informații cu care rămăsese generalul Nicolau, a fost transformată în Direcție, Nicolau devenind director de direcție, cu grad de general subordonat lui Pintilie.

În luna martie 1954, generalul Nicolau a fost chemat de către Emil Bodnăraș, care l-a anunțat că a fost trecut la Direcția de Informații (Serviciul Secret Militar) din Marele Stat Major, întrucît cu actualul șef al Direcției de Informații, generalul Mirea Stan s-a petrecut un caz grav, care-l face inapt să mai conducă serviciul secret de informații. Generalul Nicolau va rămîne în această funcție până la finele anului 1960. La începutul anului 1961, generalul Nicolau a fost numit șeful Direcției de Control din Comandamentul Serviciilor, subordonat ministrului adjunct Burcă.

Astfel, generalul locotenent Sergiu Nicolau a fost scos definitiv din Direcția de Informații Militare. Drăghici s-a dus în acea vreme la Gheorghiu-Dej și a pledat teza că generalul Nicoalu este un spion sovietic. Drept urmare, în decembrie 1963, generalul Ioniță, pe atunci adjunct al ministrului Forțelor Armate, l-a chemat pe Sergiu Nicolau și l-a anunțat că a fost pensionat.

Se pare că în anii 1951-1952, cînd a apărut discuţia dintre Gheorghiu-Dej şi Nicolau despre viaţa uşoară pe care o ducea Lica - Nicolau primise misiunea s-o supravegheze şi acesta i-a raportat lui Dej cele constatate - apăruseră şi tensiuni între consilierii sovietici şi Nicolau, iar o arestare a lui Nicolau în acele timpuri grele ale teroarei staliniste şi a lui Beria, nu era exclusă, dar totuşi Dej nu vroia ca Nicolau să cunoască chiar prea multe din viaţa intimă a sa.

Pe aceeaşi temă, Nicolau a avut o discuţie cu Posteucă (pe numele adevărat Postansky), şeful Gospodăriei de partid, care era în relaţii de prietenie încă de la Doftana şi l-a dojenit că îşi permite să-i dea bani lui Lica pentru viaţa ei uşoară. Posteucă, un om cu o serie de reale calităţi, avea însă un defect fundamental: servilismul faţă de Dej, manifestat încă de la Doftana, servilism care s-a amplificat după 23 august 1944.

În momentul cînd au apărut greutăţile în viaţa lui Nicolau cu consilierii sovietici, Posteucă a fost primul care a răspîndit zvonul despre iminenta arestare a lui Nicolau, prietenul său de la Doftana. Posteucă i-a întors spatele şi cînd se întîlneau din întîmplare pe stradă, trecea de cealaltă parte a trotuarului.

●

● ●

Prezentăm în continuare cîţiva dintre principalii colaboratori ai generalului Sergiu Nicolau:

Colonelul Moise Virgil, fostul şef al Secţiei de Filaj din SSI, adus de generalul Nicolau la Direcţia Informaţii unde a devenit şeful Serviciului Tehnic,căruia i-a imprimat o nouă vitalitate. Sediul îl avea într-o vilă verde, boierească ce se afla vis-a-vis de Direcţia Informaţii, adică exact unde se găseşte astăzi Institutul de Proiectări "Carpaţi", pe strada Ştirbei Vodă.

Colonelul Filipescu, fostul şef al Secţiei anchete din SSI, cu sediul la Malmaison. Va da rezultate frumoase în Turcia.

Colonel Dănescu, şeful Secţiei cercetare, s-a remarcat a fi unul dintre cei mai buni cercetaşi din cîţi a avut armata română.

Colonelul Cristescu, fost ofiţer instructor la şcoala de ofiţeri, numit şeful Secţiei I-a din Direcţia de Informaţii, secţie ce se ocupa cu exploatarea informaţiilor ce veneau pe toate căile posibile din străinătate (ataşaţi militar, agenturi, schimb de informaţii cu armatele prietene) a realizat din această secţie un organ extrem de eficient. Exploatau orice detaliu dintr-un articol vag şi general la prima vedere, care părea să nu indice nimănui că poate fi o parte

componentă dintr-un secret. Dacă urmărim cu răbdare timp de luni de zile în continuare toate detaliile ce apar despre aceeași temă, vom constata că aceste amănunte de ordin general se pot așeza perfect într-un întreg oferindu-ți o imagine din ce în ce mai clară și chiar dacă îți lipsește ici sau colo un amănunt, acesta poate fi completat fără efort, iar în final problema de cercetat, care undeva într-o capitală străină este păstrată sub șapte lacăte, apare la noi într-o formă mai mult sau mai puțin completă, suficientă pentru a-ți face o imagine clară.

Filip, inginer chimist, era șeful reprezentanței comerciale a României din Köln; originar din Timișoara. Soția sa Marghit răspundea de problemele Prodexportului. Ambii vorbeau binișor germana.

Colonelul Botezatu era șeful Secției a II-a. A venit în București de la țară, singur, copil fiind s-a angajat la Centrala Armatei ca ucenic. În timpul uceniciei învăța meseria de ucenic mecanic, dar totodată s-a înscris în particular și la liceu, pe care l-a terminat cu forțe proprii, neajutat și neîndrumat de nimeni. Au urmat anii grei de după război și a ajuns la școala de ofițeri, iar la absolvire după cîteva stadii intermediare, a ajuns la Direcția de Informații din Marele Stat Major. Va termina Academia Militară și Academia de Științe Economice. Ajunge colonel și se ia de piept cu generalul Dincă, șeful Direcției Superioare Politice a Armatei.

●

● ●

Generalul Nicolau s-a îmbolnăvit de cataractă la un ochi. Cînd au început tulburările de vedere, s-a dus la Policlinica nr. 10, la care avea dreptul. Doctorul oftalmolog renumit în acei ani, fiind și oftalmolog la spitalul Elias, dr. Bernescu, după ce l-a examinat l-a liniștit spunîndu-i că nu este nici un pericol, că trebuie să aștepte pînă ce cataracta își va face evoluția normală. A urmat o temporizare suspect de lungă, cu diverse picături, controale regulate și interminabile amînări. Cu toate că generalul Nicolau îi spunea că nu mai vede cu un ochi și că au început tulburările și la celălalt ochi, doctorul nu a luat nici o măsură și din păcate Nicolau nu a bănuit crima dirijată și pusă la cale împotriva sa cu concursul medicului. Desigur și prietenii inconștienți îi spuneau ceea ce era unanim cunoscut, că o cataractă are nevoie de o evoluție anumită pînă să ajungă la punctul de opaciere suficientă a cristalinului, care să permită operația. Între timp s-a mai asociat și un glaucom, pe care

dr. Bernescu l-a trecut sub tăcere. Normal ar fi fost să meargă la un alt medic oculist, dar cine şi-ar fi imaginat că sindicatul crimei va ajunge pînă acolo încît să-i folosească pe unii medici ai policlinicii de partid împotriva propriilor indezirabili?

Doctorul Bernescu locuia în aceeaşi vilă cu fostul ministru de interne Pintilie, care a făcut atîta rău la mii şi mii de oameni cinstiţi, printre care se număra şi Nicolau.

Acest Pintilie zis Pantiuşa, era de acuma grav bolnav şi îşi trăia ultimile zile. Generalul Nicolau şi-a călcat pe inimă şi s-a hotărît să-l viziteze la patul de moarte. Deşi aflaţi în tabere opuse, l-a cunoscut bine de-a lungul unei vieţi de om. Poate că Pantiuşa şi-a simţit sfîrşitul şi poate că ros de remuşcări, înainte de moarte, cu prilejul acestei vizite, pe lîngă unele afirmaţii banale de circumstanţă, i-a spus:

- Sergiu, n-am putut să procedăm altfel, eram doar o simplă roată dinţată făcînd parte dintr-o maşină criminală; trebuia să mă mişc cu întreg mecanismul!

Tristă confesiune!

A fost ultima întrevedere dintre generalul Nicolau şi fostul ministru adjunct şi şef al Departamentului Securităţii, Pintilie, figură de tristă amintire. La ieşirea din locuinţa lui Pintilie, pe culoarul aceleiaşi vile, generalul Nicolau a avut o întîlnire zguduitoare. S-a întîlnit faţă în faţă cu doctorul Bernescu, oftalmologul care locuia în aceeaşi vilă. Acesta l-a oprit pe generalul Nicolau, uitîndu-se la el cu multă tristeţe şi i-a cerut să-l ierte că-l reţine pentru cîteva clipe, însă pentru el această întîlnire întâmplătoare are o semnificaţie divină, întrucît îi va permite o spovedanie care poate îi va uşura moartea în pragul căreia se află.

- Tovarăşe general, am lipsit mult timp din ţară, am fost trimis la Paris la tratament şi eventual pentru o operaţie, eu avînd o boală incurabilă. Operaţia nu m-a putut salva, mi s-au dat maximum şase luni de viaţă. Cu toate că sînt şi eu ilegalist, sînt un om credincios şi doresc să mor cu sufletul împăcat. Am fost ameninţat, am fost forţat să comit o crimă josnică! Oamenii lui Pacepa m-au obligat să vă temporizez cataracta şi glaucomul pînă la pierderea vederii. Mi s-a spus că sînteţi un duşman al poporului iar eu am fost ameninţat cu moartea dacă procedez altfel. Această crimă nu o pot repara prin nimic, dar am simţit că trebuie să mă spovedesc şi să încerc să mai uşurez din povara aceasta imensă care mă apasă, mă chinuie şi-mi transformă nopţile în iad".

GENARALUL MINEA STAN

Generalul Minea Stan a fost şeful Serivicului Secret Militar. Profesionist, cu experienţă în anii războiului de intervenţie din Spania, a plecat să lupte împotriva regimului franchist.

Radio-telegrafist în spatele frontului trupelor lui Franco, în cadrul unei agenturi, după terminarea războiului s-a retras împreună cu alţi luptători în Franţa unde au fost internaţi în lagăre; în cele din urmă a ajuns în Uniunea Sovietică unde a devenit crainic la postul românesc de radio-emisie. La scurt timp după paraşutare a fost suprins de evenimentele de la 23 august 1944. A lucrat un timp ca redactor adjunct la "România liberă" şi după 1950 a fost trimis în armată să organizeze Serviciul Secret Militar, sarcină deosebit de grea.

Generalul Minea Stan nu a dat satisfacţie ritmului şi exigenţelor impuse de conducerea de stat, de Bodnăraş şi în ultima instanţă de consilierii sovietici din domeniul informaţiilor. La această situaţie s-a adăugat şi faptul că frumoasa sa soţie, funcţionară la Ministerul de Externe, s-a încurcat, după unii cu un diplomat străin, după alţii cu un scriitor român. În aceste condiţii generalul Minea Stan nu mai putea ocupa funcţia de şef al Serviciului Secret Militar. A primit funcţia de şef al Procuraturii Militare.

ALEXANDRU DRĂGHICI

După iunie 1952 pentru desfăşurarea activităţii de siguranţă şi ordine internă au fost create două ministere noi: Ministerul Securităţii Statului (M.S.S.) şi Ministerul Afacerilor Interne (M.A.I.) M.S.S. a preluat direcţiile şi serviciile independente, informative şi logistice din Departamentul securităţii Statului (D.S.S.), care a fost desfiinţat, trupele de securitate, cele de grăniceri şi Direcţia Generală a Miliţiei. M.A.I., condus de Pavel Ştefan şi-a menţinut în componenţă Pompierii, Trupele de pază, Direcţia Generală a Arhivelor Statului, Direcţia Generală a Paşapoartelor şi structurilor auxiliare. Ca ministru al securităţii statului a fost numit Alexandru Drăghici, iar printre adjuncţi îl avea pe Gheorghe Pintilie (Pantiuşa, fost şef al D.S.S., acum desfiinţat.

Cu prilejul judecării lotului al cincilea de criminal de război 13-21 VI 1945, tînărul maior Alexandru Drăghici îşi va face debutul public în justiţie. Fostul ucenic de la Atelierele C.F.R. Buzău nu mai avusese de a face cu această instituţie decît în calitate de inculpat şi condamnat. Dar ucenicia politică pe care a făcut-o pe lîngă Gheorghe Gheorghiu-Dej se va dovedi mult mai folositoare. Cîteva luni după acest proces, Alexandru Drăghici va fi cooptat ca membru supleant în C.C. al P.C.R. În 1952, după căderea grupului A. Pauker - V. Luca - T. Georgescu, va conduce Ministerul Securităţii Statului, apoi Ministerul de Interne.

În aceste funcţii va servi cu un complet zel, în parte încă

necunoscut, care va conduce printre altele la o rapidă creştere a densităţii populaţiei pe m.p. de celulă sau lagăr de muncă. Pentru aceste merite în 1963 i se va conferi titlul de "Erou al muncii socialiste".

După numirea sa, fapt greu de explicat, dar real, Alexandru Drăghici a întreprins o serie de măsuri pentru instaurarea ordinii şi legalităţii în activitatea organelor de securitate. În primul rînd, s-a dispus ca întreaga activitate ce implica măsuri privative de libertate şi de anchetare să se desfăşurare numai în limitele prevederilor legale şi regulamentare.

Pentru a se îndepărta premisele continuării unor practici ilegale existente în comparatimentele de cercetări penale preluate de la D.S.S. şi instaurarea ordinii şi disciplinei în activitatea de cercetare penală, s-a dispus îndepărtarea din aparatul de securitate a ofiţerilor şi subofiţerilor care, în cadrul D.S.S. săvîrşiseră fapte ilegale ori neregulamentare în tratarea arestaţilor. Aceasta a condus la îndepărtarea unui număr mare de cadre, în frunte cu şeful Direcţiei de Anchete, Dulbergher-Dulgheru.

La începutul anului 1953, la M.S.S. a avut loc o consfătuire la care au participat Pavel Ştefan ministrul de interne, Gheorghe Diaconescu, ministrul Justiţiei, Tatu Jianu, procurorul general şi Alexandru Drăghici, precum şi cadre de conducere din instituţiile amintite. Deschizînd şedinţa, Drăghici a informat că, din dispoziţia lui Gheorghiu-Dej, trebuie luate de urgenţă măsuri pentru a se pune capăt abuzurile şi ilegalităţilor ce continuau să fie comise împotriva persoanelor arestate, în special a celor aflate în anchetă, dar şi în faza de judecare ori de ispăşire a pedepsei. Cu acel prilej a fost prezentat "fenomenul Piteşti" - o acţiune criminală, începută în penitenciarul din Suceava şi continută în cel din Piteşti şi în alte închisori, prin care unii deţinuţi legionari, în interesul legiunii torturau ori ucideau alţi deţinuţi, invocînd nevoia de ordine[1].

În octombrie 1991 Alexandru Drăghici părăseşte ţara, plecînd la Budapesta, sub pretextul urmăririi unui tratament medical. În 1992 i se deschide un proces, cerîndu-se extrădarea sa.

Conform unui articol semnat de Coman Sică (România liberă din 18.09.1993, p. 160 ar mai fi existat o sosie a lui Alexandru Drăghici, celebrul călău, fostul ministru de interne, unul dintre cei mai fioroşi nomenclaturişti ai lui Gheorghiu Dej şi Ceauşescu, omul care discuta cu pistolul pe masă.

1) Vasile Crăciunescu: Spionaj-contraspionaj, nr. 32, 1992, p. 5.

Această dublură a lui Alexandru Drăghici - şi care nu mai trăieşte nici el astăzi - s-a născut într-o comună de lângă Bacău în anul 1909, provenind dintr-o familie numeroasă cu nouă fraţii, dintre care doar unul mai este azi în viaţă, numit Drăghici Teodor în vârstă de 77 de ani şi care trăieşte într-o mică comună situată în apropiere de Piteşti.

Sosiei îi plăcea foarte mult pescuitul, vânătoarea şi mai ales creşterea porumbeilor, pe care obişnuia să-i omoare prin ruperea gâtului. Face facultatea de litere în Bucureşti, după care urmează o şcoală militară în Germania unde apetrecut 5 ani şi jumătate. Lui Alexandru Drăghici i se acordă carnetul de membru de partid cu nr. 3 în anul 1993. Soţia sa Drăghici ecaterina, nume cobnspirativ, luat în România, ea fiind de origine maghiară, divorţează în anul 1975, când i se acordă domiciliu forţat în comuna sa. Pleacă împreună cu cei doi copii, o fată jurist şi băiatul inginer, la o întreprindere din Bucureşti.

Pe când era încă în viaţă îşi construieşte un cavou în cimitirul din comuna care îi poartă numele. Pe cruce se poate vedea o fotografie care îl înfăţişează îmbrăcat în uniformă de general de armată, cu patru stele pe umăr. La moartea sa a fost prezent prim-secretarul oraşului Piteşti împreună cu o delegaţie trimisă din partea C.C. al P.C.R. împreună cu o coroană. Fotografia ceremoniei a fost păstrată de fratele său Drăghici teodor.

Amintim că printr-un Decret Prezidenţial, dat de Nicolae Ceauşescu în anul 1978, Alexandru N.Drăghici a fost reabilitat. Asemănările cu personajul decedat la Budapesta sunt uimitoare.

GENERAL LOCOTENENT GHEORGHE PINTILIE

Primul şef al securităţii a fost generalul-locotenent Pintilie Gheorghe, pe numele său rusesc Bodnarenco Pantelei Pantiuşa. Originar din Transnistria, de naţionalitate evreu, de cetăţenie rusă, ofiţer al NKVD-ului. A activat la Tiraspol în 1928 când şefii săi l-au trimis clandestin în România pentru a organiza o agentură de spionaj în favoarea URSS. Contraspionajul românec îl descoperă şi-l arestează. În închisoare a venit în contact cu comuniştii români şi cum era ofiţer NKVD a primit însărcinarea de la aceştia să se ocupe cu munca informativă şi de protecţie a colectivului de comunişti, să descopere informatorii Siguranţei strecuraţi printre ei.

Venind la putere, comuniştii l-au desemnat cu organizarea securităţii. Astfel în august 1948 a primit gradul de general locotenent, fiind numit şef al Direcţiei Generale a Securităţii Poporului. I s-a solicitat să organizeze reţele, să penetreze în instituţiile româneşti pentru a le supraveghea şi controla din interior, în organizaţiile politice indiferent de culoarea lor, în orice fel de organizaţie - sindicală, profesională, culturală etc. Scopul era unul şi acelaşi: supravegherea şi contracararea oricăror tentative de nealiniere la noile condiţii politice şi economice.

Totodată mai trebuia să organizeze compartimente de luptă cu serviciile de spionaj străine. A fost ajutat de şefii săi de la Moscova pe două căi: a) reţeaua existentă în România formată din cadre şi agenţi ai NKVD-ului condusă de Paniuşa, reţea care continua să

activeze clandestin, a fost scoasă parțial la suprafață și angajată în funcții cu grade mari, în D.G.S.P. De fapt, o bună parte dintre agenți fuseseră deja infiltrați în siguranță, poliție și S.S.I. încă din toamna anului 1944 și primăvara lui 1945. Printre aceștia îi putem cita pe Nicolsky Alexandru, Mazuru Vladimir, Nedelciu Mihailov, Serghei Nicolau etc. Pantiușa înțelegea greu limba română și o vorbea și mai greu. În închisori nu a învățat românește întrucît vorbea rușește cu alți deținuți ca și el: Buciucov, Rudenco, Goncearuc, Alexeev, Protopopov, Gribici, Petruc și alții veniți de peste Nistru. Cînd a devenit șeful D.G.S.P. avea aproximativ 45 de ani, în plină putere fizică și profesională. Stătea la serviciu și după program. Fuma țigări plugare, aprinzîndu-le una de la alta, fumînd zilnic peste 100 de țigări. Bea vodcă, indiferent de marcă. Dimineața se dregea cu bere. Pleca des în teritoriu, cu autoturismul condus de Gheorghiță, un fost prizonier la ruși. Dar Paniușa deseori pleca fără șofer, afirmînd că-i face plăcerea să conducă. O făcea de fapt de fiecare dată cînd nu voia ca șoferul să cunoască cu cine s-a văzut și unde a mers șeful.

Cînd era la C.C. al P.C.R. se ocupa mai cu seamă de confiscarea de valori din România și trecerea lor peste Prut. În perioada respectivă îl avea șofer pe Mitea, ofițer NKVD și cetățean al URSS. Mitea fusese lansat cu parașuta în iarna anului 1944 în munții Predealului, în cadrul grupului de partizani "Carpați", el fiind radistul grupului. Dar, după un timp Mitea s-a întors acasă în Rusia.

S-a căsătorit cu Ana (Anuța) Toma, și ea ilegalistă, care o perioadă a condus Ministerul Comerțului Exterior. Printre altele, Ana Toma s-a ocupat cu acuzarea lui Lucrețiu Pătrășcanu, susținînd fără argumente și fără să convingă pe cineva că Pătrășcanu a fost agent englez. Pantiușa a organizat D.G.S.P. după modelul NKVD-ului, grupînd la un loc toate instituțiile informativ-contrainformative tradiționale ale României. Serviciul Special de Informații s-a transformat în două direcții ale D.G.S.P.: Direcția I-a spionaj și Direcția a II-a contraspionaj. În viziunea lui Pantiușa și a NKVD-uluii sovietic o mare pondere au căpătat-o unitățile și subunitățile (direcții, servicii, birouri) centrale și teritoriale care se ocupau cu activitățile politice propriu-zise, poliția politică. Unități care se ocupau cu lichidarea organizației legionare, P.N.Ț., P.N.L., P.S.D. etc inclusiv clase și grupuri sociale care priveau dezvoltarea României după modelul sovietic. Pantiușa a mai creat o puternică unitate de anchete penale. Și-a ales colaboratori pe măsura sa ca Mazuru, Serghei, toți NKVD-iști. Direcția a VIII-a de anchete penale era condusă de Dulberger Mișu, secondat de Aritonovici

Samy (Anterim). În arhiva P.C.R. s-a găsit un proiect de scrisoare (neterminată, nesemnată și nedatată) în care Foriș cerea partidului să lămurească situația lui. El arăta că atunci cînd Bodnăraș i-a adus la cunoștiință, la 4 aprilie 1944, că s-a hotărît destituirea lui din funcția de secretar general al partidului, s-a supus în mod disciplinar acestei hotărîri și a așteptat să i se lămurească situația.

În iunie 1944 i s-a cerut (de către conducerea provizorie a partidului) să înceapă să lucreze la compartimentul cultural-educativ al partidului și el s-a angajat în îndeplinirea sarcinilor pe această linie, fiind convis că suspiciunile în legătură cu el s-au lămurit. Dar a rămas surprins cînd, în septembrie 1944, de vreme ce P.C.R. nu se mai afla în ilegalitate, i s-a pus în vedere că nu mai are de îndeplinit nici o sarcină și că numai are voie să intre în sediul partidului.

Din alte note găsite în arhivă reiese că după destituirea lui, Foriș a fost supraveghiat în mod discret pînă în iunie 1944. Cînd s-a constatat că nu desfășoară nici o activitate suspectă s-a decis atragerea lui în activitatea cultural-educativă (era ziarist de profesie). S-a achitat în mod conștiincios de sarcinile primite pe această linie. În septembrie 1944, cînd Gheorghiu-Dej a ajuns în București, s-a interesat ce s-a făcut cu Foriș și s-a supărat tare cînd a auzit că, de la destituire, a fost lăsat în libertate și mai rău, ulterior a fost atras și în munca de partid. A dat dispoziții ca imediat să i se interzică a mai intra în sediile partidului și să nu mai fie folosit în nici o muncă.

Pornind de la cele de mai sus, am dedus că nu e străină fosta conducere a partidului de dispariția lui Foriș. Am bănuit că este posibil ca Foriș să fi fost adus în sediul partidului sau a venit acolo din proprie inițiativă și apoi a fost sechestrat. Pentru a lămuri această bănuială am căutat și am găsit persoana care a făcut parte din sistemul de pază al seidului central al partidului comunist. Unul dintre paznici nu știa mare lucru, dar cunoștea doi colegi care păzeau pe cineva, nu știe pe cine, care era închis într-o cameră de la primul etaj al corpului administrativ aflat în fundul curții. De asemenea, știa că, timp de mai multe zile, a venit la intrarea sediului central al partidului o bătrînă care susținea că e mama lui Stefan Foriș. Făcea gălăgie, cerea să i se dea băiatul. De vreo 2-3 ori a discutat Pantiușa cu ea.

Într-una din zile i-a făcut legătura bătrînei cu o persoană care venise cu mașina la sediul central al partidului. Bătrîna s-a urcat în mașină alături de acea persoană și au plecat împreună. De atunci bătrîna n-a mai apărut la sediul partidului. Au fost găsiți și sechestrați cei doi menționați că făceau de pază la camera în care

o persoană era sechestrată. Unul dintre ei a recunoscut că, timp de mai multe luni, în toamna şi iarna anilor 1944-1945, a făcut de pază la camera unde era închis Ştefan Foriş. A ştiut de la început pe cine păzeşte, deoarece i s-a spus dar i s-a atras atenţia să păstreze secretul. În tot acel timp Foriş a fost foarte ascultător, docil. I s-a cerut să stea liniştit, să nu strige şi să nu se apropie de fereastră, iar acesta a respectat cu stricteţe ce i s-a cerut. De multe ori discutaseră amîndoi unul din interior, iar celălalt din afară, avînd uşa închisă sau puţin întredeschisă. Foriş îşi exprima încredrea că se vor lămuri problemele în legătură cu el şi vor fi spulberate toate suspiciunile. Prin februarie 1945, cînd trebuia să intre în schimbul de pază, colegul lui i-a spus că nu se mai face de pază acolo, doearece Pantiuşa l-a anunţat că nu vor mai trebui să-l păzească pe Foriş, deoarece problemele au fost lămurite.

Al doilea paznic a relatat că, după mai multe luni de ţinere sub pază a lui Foriş, într-una din zile din iarna 1945 a fost anunţat de către şoferul lui Pantiuşa să-l ducă pe Foriş la Pantiuşa jos (avea biroul la parterul clădirii şi chiar sub camera unde era sechestrat Foriş). L-a luat pe Foriş şi a coborît scările la parter unde l-a întîmpinat Pantiuşa care l-a luat în primire pe Foriş iar lui, paznicului, i-a spus să meargă sus şi să aştepte. După un timp de aşteptare, a venit Pantiuşa şi i-a spus că nu vor mai face de pază acolo deoarece s-au lămurit problemele în legătură cu Foriş. Întrebat totuşi ce s-a întîmplat mai departe cu Foriş, a exprimat convingerea că acesta a fost ucis de către Pantiuşa şi de către şoferul acestuia, un rus care ulterior, a plecat în URSS (Este vorba de Mitea, ofiţer NKVD, paraşutat în iarna anului 1944 în munţii Predalului împreună cu generalul Naum Grişa şi cu Jean Keller). Privise tot timpul pe geam de la etaj la intrarea de la parter pentru a vedea cînd va ieşi cineva cu Foriş. După mai multă vreme a ieşit şoferul singur, iar mai tîrziu a ieşit Pantiuşa. Or, Pantiuşa nu era omul care să lase singur în biroul lui o persoană suspectă pînă atunci. Din biroul lui Pantiuşa nu exista altă ieşire decît cea supraveghiată de paznic şi nici nu era vreo legătură cu altă încăpere decît cu o magazie de materiale (fostă bucătărie) în care se intra din biroul lui Pantiuşa (aceasta era camera în care a fost ucis şi îngropat Foriş). Mai tîrziu Pantiuşa a recunoscut că l-a ucis pe Foriş. Foriş a fost ţinut sechestrat într-o cameră de la etajul I al aceleiaşi clădiri unde a fost ucis şi îngropat. Sediul central al P.C.R. a fost în actuala clădire a Ambasadei poloneze. În 1945-1946 a început construirea sediului propriu al P.C.R. După terminarea construcţiei, ambasada poloneză s-a mutat în sediul propriu care

pînă în 1944 a fost deținut de Gestapo, iar după 23 august 1944 a fost preluat de P.C.R. S-a stabilit cu exactitate că Foriș a fost asasinat de Bodnarenko Pantelei-Pantiușa, alias general locotenent Pintilie Gheorghe, ofițer NKVD, care a devenit primul șef al Direcției Generale a Securității Poporului din România, împreună cu Mitea. Această crimă s-a petrecut în str. Polonă, fost sediu al P.C.R. și nu în sediul central care se afla pe Aleea Alexandru. Pantiușa își avea biroul permanent în str. Orlando nr. 10 dar mai avea un birou ocazional în str. Polonă, clădire în care au fost deținuți și arestați Foriș, Neamțu și încă o persoană. Tot în această clădire a fost sechestrat și ultimul director al închisorii Doftana. În motivația adresată ambasadei poloneze pentru a obține aprobarea să se efectueze săpături la parterul clădirii respective s-a explicat că se dețin informații precise că Gestaopoul a ucis și îngropat acolo pe ultimii patrioți români.

În timpul investigațiilor legate de soarta lui Ștefan Foriș, Pantiușa a afirmat că pe mama acestuia n-a ucis-o el, dar că știe cine și cum a ucis-o. În acest sens, el a relatat că, după mai multe luni de la lichidarea lui Foriș, era vară de acum, a apărut la sediul central al partidului o bătrînică care susținea că e mama lui Foriș Ștefan și cerea cu insistență să i se spună unde e fiul ei, susținînd că sînt criminali cei aflați în sediul central al P.C.R. Pintilie a chemat-o la el în birou și a încercat s-o liniștească, explicîndu-i că la sediul central al P.C.R. nu se știe nimic de Foriș și că el n-a mai trecut de multă vreme pe acolo și că, probabil se ascunde pe undeva sau poate a fugit din țară. Bătrîna a replicat că ea își cunoaște fiul și nu poate fi lăs să se ascundă sau să fugă din țară, că e convinsă că unii din conducerea partidului comunist știu de soarta fiului ei. Neputînd să o convingă pe bătrînă, Pintilie a folosit prilejul că într-una din zile, cînd bătrîna venind din nou în fața sediului și făcea scandal, în clădire se afla și un conducător al organizației P.C.R. din Oradea. S-a gîndit să apeleze la respectivul pentru a ajuta la îndepărtarea acestei bătrîne. Ca urmare, a discutat cu acest șef comunist să o ia în mașină pe bătrînă și s-o ducă la Oradea sau unde crede el și s-o facă să tacă, lucru pe care șeful comunist în cauză l-a acceptat. Pintilie a relatat că, ulterior, întrebîndu-l pe șeful comunist respectiv ce a făcut cu bătrîna, acesta i-a relatat că a dat-o pe seama a doi inspectori de poliție care ulterior au raportat că au dus-o și au aruncat-o în apă. Unul din cei doi foști polițiști a relatat că, pe baza dispozițiilor primite de la șeful de partid, au preluat-o pe bătrînă, și au dus-o în afara orașului, într-un loc izolat, la un curs de apă, i-au

legat o piatră de gît şi au aruncat-o. Susţinea că, de fapt, bătrîna murise înainte de a fi aruncată în apă, că atunci cînd au preluat-o era pe moarte. Au dus-o într-o cameră unde bătrîna a murit chiar în cursul acelei nopţi. Au procedat aşa, justifica el, deoarece nu aveau altfel cum să scape de cadavru, neavînd nici un act al bătrînei şi neputînd justifica cum a ajuns cadavrul la el ca să-l poată îngropa legal.

Pintilie a explicat că a reuşit s-o convingă pe bătrînă să se urce în maşină şi să plece la Oradea, spunîndu-i că a aflat de undeva că fiul ei se găseşte în zona Oradea iar omul cu care pleacă cunoaşte precis locul unde se află şi o va duce la el.

Ucigaşul lui Foriş

În anii 1966-1968 a fost instituit un colectiv care să cerceteze "cazul Lucreţiu Pătrăşcanu". Aşa cum arată generalul în rezervă Grigore Răduică în cotidianul independent "Datina" nr. 52 din martie 1990, colectivul a fost condus de domnia sa, ca şef al Secţiei militare şi justiţie, din el mai făcînd parte reprezentanţi ai Procuraturii, Ministerului de Interne, Colegiului de partid. Coordonarea activităţilor acestui colectiv o avea Vasile Patilineţ, secretar al C.C. În materialele cercetate a fost întîlnit frecvent numele lui Foriş Ştefan, fostul secretar general al P.C.R., îndepărtat în aprilie 1944 pentru a face loc lui Gheorghiu-Dej.

Răduică a primit dispoziţie de la Ceauşescu prin Patilineţ să se intereseze ce s-a întîmplat cu Foriş, despre care nu se mai ştia nimic. El, Răduică, a convocat la o discuţie pe Bodnarenco Pantelei, alias Pintilie Gheorghe, Pantiuşa fostul şef al Direcţiei Generale a Securităţii Poporului şi anterior imediat după 23 August 1944 cel care a organizat şi a răspuns de paza sediului C.C. al P.C.R. şi a locuinţei conducătorilor partidului. Era evreu din Transnistria, fost ofiţer NKVD, trimis în România cu misiuni de spionaj. A fost arestat şi condamnat, executînd închisoare împreună cu Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica, Ceauşescu pînă la 23 august 1944, cînd a fost pus în libertate. În legătură cu Foriş, Pantiuşa a declarat că în toamna anului 1944, din ordinul lui Gheorghiu-Dej el ajutat de unii colaboratori ai săi l-au răpit de pe stradă, sechestrîndu-l în sediul C.C. din Aleea Alexandru într-o cameră din apropierea biroului lui Dej. La începutul anului 1959 şi Gheorghiu-Dej l-a chemat în biroul lui pe Pantiuşa, spunîndu-i că Moscova l-a anunţat că şcolile partidului vor fi controlate de Comisia Aliată de Control care nu trebuie să-l găsească pe Foriş sechestrat. "Şi ce trebuie să fac?" l-a întrebat Pantiuşa. "Descurcă-te", a venit răsunsul lui Dej. "Fă-l să tacă".

Pantiuşa l-a mutat pe Foriş în clădirea din Aleea Zoe, proprietate a statului polonz, fost sediu al Gestapoului pe timpul războiului. În perioada la care ne referim cdirea se afla în administraţia C.C. al P.C.R. În luna februarie 1945 Pantiuşa ajutat de Mitea şoferul său, ofiţer NKVD paraşutat în anul 1944 în România, în munţii Predealului, în cadrul grupului "Carpaţi" cu misiunea de spionaj şi diversiune în spatele frontului şi de încă o persoană, l-a asasinat pe Foriş, zdobindu-i capul cu o rangă. Aceasta s-a petrecut într-o anexă a clădirii menţionate care se afla în construcţie. Acolo au îngropat cadavrul. Pantiuşa i-a adus la cunoştiinţă lui Dej abia peste 2 luni, punîndu-i laconic: L-am terminat. Dej, care se afla la biroul său de lucru, a stat puţin pe gînduri după care şi-a continuat în linişte lucrul său, ca şi cum aflase o veste oarecare, banală.

"Marea descoperire" cu uciderea lui Foriş i-a fost adusă la cunoştinţă lui Ceauşescu prin Patilineţ. Acesta a dat dispoziţie să se verifice dacă Pantiuşa nu cumva, din cauza consumului excesiv de alcool îndurgă poveşti. S-a dat dispoziţie să fie desgropat scheletul lui Foriş. Întrucît în acea clădire funcţiona (funcţionează şi acum) ambasada Poloniei, pe linia Ministerului de Externe s-au întreprins diligenţele necesare obţinerii acordului. Polonezii au pusdouă condiţii: să se lucreze noaptea şi să nu se facă publicitate. Condiţii care au fost respectate. În toamna lui 1968 echipa formată din repreyentanţi ai Ministerului de Interne, Ministerului de Externe şi ai Procuraturii, în prezenţa lui Pantiuşa au săpat şi au găsit în afară de oasemintele lui Foriş în aceiaşi groapă, două schelete. Pantiuşa a explicat că el i-a ucis pe toţi trei dar că, în afară de Foriş, despre ceilalţi doi nu ştie cine au fost. La insistenţe, şi-a reamintit că unul se numea Neamţu, că era de prin Timişoara şi că îl deranja pe Gheorghiu-Dej încercînd să-l şantajeze cu ceva. Dej l-a chemat pe Pantiuşa şi a pronunţat formula magică: Fă-l să tacă! Iar Pantiuşa i-a crăpat capul cu ranga şi l-a aruncat peste cadavrul lui Foriş. Cine era cea de a treia victimă nu a ştiut sau nu a vrut să spună. A susţinut că nu-şi mai aduce aminte, dar în mod sigur, tot el îi crăpase capul. Scheletul lui Foriş a fost identificat la Institutul Medico-Legal, în baza datelor antropometrice, a fost incinerat iar cenuşa a fost depusă într-o criptă la fostul Monument al Eroilor clasei muncitoare din actualul Parc Carol. Celelalte două schelete au fost îngropate fără nici un fel de ceremonial de aceeaşi echipă care le dezgropase într-un cimitir din Bucureşti. Ceauşescu nu a admis să se ia măsuri

1) Datele sunt contradictorii

împotriva odiosului criminal care a fost Bodnarenco Pantelei-Pantiuşa. Ba, mai mult, la mai puţin de un an de la aflarea faptelor sale mîrşave, a fost decorat de Ceauşescu cu unul dintre cele mai înalte ordine ale României. El a ţinut ca personal să-i prindă de haină decoraţia, într-o ceremonie cu mai mulţi participanţi (membrii Biroului Politic, guvernului etc). Prin gestul acesta a demonstrat că era de acord cu crimele lui Gheorghiu-Dej pe care le demascase, iar călăul, executorul multora din comenzile acelor ani, Pantiuşa, merita decoraţii şi gratulări oficiale. Pare de neînţeles atitudinea lui Ceauşescu, dar numai pentru aceia care nu ştiu că însuşi Ceauşescu a fost un criminal[1].

1) C. Iulian - Spionaj-contraspionaj, nr. 17, 1992, pag. Gr. Răduică - Spionaj-contraspionaj, nr. 12, 1992, pag. 3

TUDOR POSTELNICU

Ministru secretar de stat şi şef al Departamentului Securităţii Statului - avea în subordine şi serviciile secrete - nu făcea altceva pe linie de spionaj decît să semneze diverse ordine cu caracter administrativ privind avansările în grad, volumul fondurilor în lei sau valută ale DIE, trimiterea sau retragerea din misiuni a ofiţerilor aflaţi peste hotare, premierea de 23 august sau 30 decembrie etc.

În ceea ce priveşte plicurile sigilate care treceau de la DIE către Ceauşescu, via cabinetul său, Postelnicu nu cunoştea conţinutul lor, el neavînd competenţa legală de a cenzura asemenea corespondenţă specială destinată înaltelor foruri ceauşiste.

GENERALUL NICOLAE DOICARU

În baza dispoziției maiorului Nicolae Doicaru, șeful Regiunii de securitate Constanța, în 1952 a fost arestat inginerul Gh. Topazlău, unul din conducătorii șantierului Canalului Dunăre-Marea Neagră. Timp de șase luni a fost supus unor anchete dure cu intenția de a se scoate de la el mărturii în legătură cu "sabotajul" care s-ar fi desfășurat pe șantier. Omul a reușit să demonstreze că nu purta vina, că o mare parte din tehnica de lucru mai mult stătea decît funcționa, datorită p;roastei calități și a lipsei pieselor de schimb. În fața acestei evidențe Doicaru s-a văzut nevoit să scrie pe dosar: "Să fie pus în libertate" omul nu are nici o vină. Dar lucrările la canal mergeau din ce în ce mai prost și conducerea țării simțea nevoia unei justificări. Dej a ordonat lui Pantiușa, acesta lui Doicaru și inginerul Topazlău s-a văzut din nou în anchetă. De astă dată împreună cu mulți alții. Anchetele dure, tip NKVD, au sfîrșit prin a smulge mărturii de la cei arestați, inclusiv de la inginerul Tapazlău, cum că ei sînt sabotori, aceasta fiind cauza pentru care lucrările nu înaintează și că sabotau pentru că erau legionari. A urmat procesul cu sentințele comandate și cinci oameni, printre care și inginerul ghinionist, au fost executați. Dacă după prima arestare maiorul Nicolae Doicaru (ulterior general-colonel și erou al muncii socialiste) scrisese cu propria-i mînă că inginerul Topazlău era nevinovat, acum a ținut ca personal să comande plutonul de execuție. Cîtă satisfacție o fi avut știind că face o așa de mare bucurie stăpînilor săi.

Doicaru vroia să se pună bine cu stăpînirea și avea motive s-o facă, întrucît el fusese legionar. A fost șef de cuib legionar, cu

cotizația lazi și cu activitate pe măsura funcției ce o deținea în organizație. El mai avea o proptea solidă și pe linia NKVD-ului, ca urmare a devotamentului demonstrat la canal și în alte partide. Pantiușa a propus ca Doicaru să fie promovat la București într-o funcție superioară. Decizia trebuia să o ia Biroul Politic, care la precizarea lui Dej, că deși a fost legionar, el a demonstrat că s-a desprins cu totul de acea organizație, împu;cînd cu mîna lui legionari, drept urmare propunerea s-a aprobat și Doicaru a devenit adjunct al șefului Direcției de Informații Externe (DIE). Cînd nu mai era Gheorghiu-Dej, Vasile Patilineț, secretarul CC al PCR, cu atribuțiuni asupra aparatului de securitate, i-a prezentat lui Ceaușescu fișa lui Dicaru din care rezulta că acesta a fost legionar și a săvîrșit grave abuzuri cît a lucrat la Constanța. Printre altele i se imputa organizarea procesului, condamnarea și executarea unor psecialiști de la Canal. Ceaușescu văzînd toate acestea a răspuns: "A executat ordine... Și-a făcut datoria... a demonstrat ataşament față de partid..." L-a promovat în funcția de adjunct al ministrului de Interne și ceva mai tîrziu, de consilier personal al președintelui.

Cum se justifică atitudinea lui ceaușescu?

După ce a pus mîna pe frînele conducerii a ordonat cercetarea abuzurilor securității, inclusiv a cazului Lucrețiu Pătrășcanu. Măsura luată de Ceaușescu avea un dublu scop: demascîndu-l pe Dej, își întărea propria sa poziție, pozînd în omul cu respect față de lege și scăpa de Drăghici, ca fost instrument docil al lui Dej, care avea asupra lui Ceaușescu o ascendență vizibilă. Tactica i-a reușit pe deplin, dar și cu concursul lui Doicaru. Și iată cum. În plenara în care au fost demascate abuzurile securității și ale lui Drăghici, Ceaușescu a fost pus la colț de Drăghici, care l-a acuzat de crime odioase împotriva țăranilor. "Eu am dat ordin unui subaltern să mă scape de un turc, care mă sîcîia și nu-i vina mea că ăla l-a împușcat. Eu nu-i cerusem asta, dar tu ai dat ordin și ai participat personal la uciderea a peste 70 de țărani din județele Buzău și Argeș.." Doicaru, invitat special la plenară, cu care Ceaușescu se pusese în prealabil de acord, a sărit în ajutorul acestuia, acuzîndu-l pe drăghici de tot ce-i trece prin cap. Martorii de la plenară spun că Ceaușescu îi sorbea vorbele, era de-a dreptul încîntat de urzeala potrivnică lui Drăghici prezentată cu patos de Doicaru. Cine putea să cunoască mai bine faptele lui Drăghici decît subalternul său cu o funcție atît de mare în Ministerul de Intreme?

Doicaru se pusese bine cu noul patron, așa că putea sta liniștit, așteptînd reconfirmarea care nici nu a întîrziat să vină. Mai întîi că

pentru crimele de la Canal nu a fost nimeni sancționat. Și nici pentru altele, de altfel exlicîndu-se că toate au intrat în prescripție. S-au luat măsuri administrative; toți ofițerii (mai puțin Doicaru) găsiți vinovați au fost trecuți în rezervă.

La numai trei luni după ce a fost schimbat și numit în funcția de ministru al Turismului, a fost degradat la gradul de soldat neinstruit și scos din funcție pentru vina că nu a sesizat intenția fostului său subordonat, Mihai Pacepa, de a trăda.

Nicolae Doicaru prins și el în hățișul conspirației, a devenit, imediat după evenimentele din 22 decembrie '89, prim-consilierul domnului Voican. Vechea securitate acreditase ideea că Doicaru era bănuit, încă din anii '70 că ar fi fost omul KGB-ului. Ulterior Doicaru s-a sinucis la... vînătoare. După alte păreri, este vorba de o crimă mascată. După revoluție Gelu Voican ajunge vice prim-ministru, avînd sarcina de a se ocupa de fostul DSS[1].

1) C. Iulian - Spionaj-contraspionaj, nr. 17, 1992, pag. 2

VASILE PATILINEŢ

Vasile Patilineţ, aflat în conducerea partidului, ani de zile a răspuns în C.C. de Secţia M.A.I.-M.F.A., fiind mîna dreaptă a lui Drăghici, iar împreună i-au întărit legenda spionului Pacepa, l-au împins, l-au ajutat să urce scările ierarhice ale puterii. Patilineţ, omul care în tandem cu Drăghici a dat o lovitură nimicitoare Direcţiei de Informaţii din Marele Stat Major, Patilineţ care era încărcat cu povara a nenumărate fără-de-legi ale securităţii împotriva poporului român.

Generalul Nicolau a avertizat despre pericolul trimiterii lui Patilineţ ca ambasador în Turcia. Avertismentul a fost respins energic şi dur de către Petre Lupu, unul dintre locotenenţii ceauşişti. Ce a căutat Patilineţ în Turcia? Se pare că nu vom afla niciodată cu exactitate, întrucît cei doi principali protagonişti, Ceauşescu-Patilineţ sînt morţi, iar instrucţiunile primite de Patilineţ de la şeful său în mod cert nu au fost scrise, ci s-au dat verbal între patru ochi, în grădina cu trandafiri. Patilineţ a fost plimbat prin diverse funcţii, numit în anii 1970 ministru al economiei forestiere şi a materialelor de construcţii, deci undeva în eşalonul doi al puterii, fără a mai putea influenţa decisiv pîrghiile puterii. După fuga lui Pacepa se prea poate să se fi dus la Ceauşescu ca să-şi ofere serviciile, subliniind că îl cunoaşte bine pe Pacepa şi eventual ar putea intra în contact cu el, ar putea negocia cu acesta. Pentru clan exista o bază de negocieri, şantajul: fiica lui Pacepa, Dana, era la Bucureşti. Nu este

exclus să mai fi existat și alte pîrghii în mintea puternicilor zilei prin care să încerce să acționeze împotriva lui Pacepa. În afară de aceasta, este cunoscut că s-a oferit un substanțial premiu în dolari pentru prinderea sau lichidarea fugarului. Cum a acționat în mod concret Patilineț la Ankara, de la venirea la post și pînă la imprevizibila sa moarte în acel accident de mașină, nu se știe, putîndu-se face doar presupuneri. Moartea ambasadorului român în Turcia ne demonstrează fără tăgadă că s-a lăsat antrenat în jocul serviciilor secrete, fără a dispune de vreo șansă de reușită.

Pacepa nu mai acționa de mult pe cont propriu. Devenise de acum o rotiță într-un angrenaj politic important. În spatele său acționa de acuma un puternic serviciu secret care conducea cu mînă sigură ostilitățile.

Apărînd la Ankara Patilineț care nu a realizat nici o clipă măcar complexitatea jocului în care a intrat și care încercînd să se lege de Pacepa a deranjat jocul ocult al serviciilor secrete. Se poate presupune că Patilineț mai mult ca sigur avea unele puncte vulnerabile bucurîndu-se de respectul serviciului secret străin: de pildă cadourile primite de la Pacepa, lucru ce putea fi exploatat de serviciul secret străin. Nu este exclusă ipoteza ca Patilineț să se fi opus acestei tentații, ceea ce pînă la urmă ar fi atras condamnarea sa la moarte.

Se știe că ambasadorii români (și în general lucrul este valabil la toți înalții diplomați) la post în străinătate sînt supuși la o serie de restricții, au un anumit cod de comportament, impus de niște reguli mai mult sau mai puțin stricte. Ne vom referi la una singură, dar pe care regulă Patilineț, ambasadorul României la Ankara, a încălcat-o. Un ambasador la post în străinătate nu conduce singur un automobil. Automobilul de serviciu al ambasadei era condus de un șofer profesionist, de cele mai multe ori ofițer de securitate. Explicația este simplă: ar fi neplăcut și s-ar solda cu complicații, dacă un ambasador al unui stat în misiune ar provoca un accident de mașină care s-ar solda și cu victime, toate din vina ambasadorului respectiv. Patilineț începe să conducă singur mașina, fără șofer, călcînd astfel regula impusă. De ce ne întrebăm? Pentru că avea de îndeplinit întîlniri conspirative, de mare importanță la care nu era dorită nici măcar prezența șoferului, un ofițer de securitate! Orice întîlnire Pacepa-Patilineț era dăunătoare lui Ceaușescu. A avut loc un accident de mașină, care s-a soldat cu moartea ambasadorului român. Versiunea oficială a fost că ar fi făcut un infarct în timpul conducerii mașinii. Accidentul a fost fără îndoială montat, deducînd faptul că Patilineț a încercat să se bage prea adînc în activitatea

ocultă a serviciilor secrete. A încercat să-l şantajeze pe Pacepa folosind existenţa fiicei sale la Bucureşti şi prin aceasta a deranjat nu atît pe Pacepa cît serviciul secret american, sau după altă ipoteză a existat chiar o tentativă ratată de recrutare a ambasadorului român şi acesta s-a opus şantajului. cert este că indiferent de scenariu, Patilineţ a trebuit să plătească cu viaţa. Este cert că Pacepa a fost amestecat; fiind unul şi principalul obiectiv al lui Patilineţ. S-a demonstrat astfel cîtă dreptate a avut generalul Nicolau cînd a avertizat în legătură cu trimiterea lui Patilineţ ca ambasador în Turcia, că este un pericol pentru acesta. La scurt timp după moartea lui Patilineţ, şi-au mai pierdut viaţa alţi cîţiva diplomaţi români aflaţi la post la Ankara, sau şi-au pierdut viaţa în mod ciudat după întoarcerea lor în ţară. Era în pericol secretul în legătură cu depunerile de fonduri în străinătate? A comis Patilineţ vreo indiscreţie faţă de un colaborator mai apropiat de la Ankara? Problema rămîne deschisă.

GENERALUL MIHAI CARAMAN

De numele generalului Mihai Caraman este legată una dintre cele mai reuşite afaceri de spionaj efecutată de serviciile secrete române între anii 1960-1969, avînd ca obiectiv pătrunderea sacrosanctului N.A.T.O. Şi, într-adevăr, Caraman a reuşit o performanţă puţin obişnuită: înjghebarea unei reţele extraordinar de eficiente prin care s-au scurs informaţii deosebit de valoroase pentru Tratatul de la Varşovia. De fapt, Mihai Caraman fie că o ştia sau nu pe tunci, lucra mai mult pentru serviciile sovietice K.G.B. şi G.R.U. Astăzi, cînd dosarele secrete ale războiului invizibil inerent celuilalt război, rece, încep să fie scoase la lumină şi de o parte şi de cealaltă, aflăm că antenele ce erau plasate în avant-posturile muncii informative sovietice, se aflau trei servicii, pînă la un timp satelite: al R.D.Germane, cehoslovac şi... românesc!

Căderea reţelei Caraman", după numele celui care i-a fost artizan, nu s-a datorat cum s-a crezut la vremea respdectivă şi încă mult timp după aceea vreunei greşeli, ci trădări cauzate la origine de nişte mişcări făcute "undeva" în cadrul serviciilor secrete sovietice, la nivel de conducători de zone de acţiune. Amănunte şi detalii nu se ştie niciodată dacă se vor cunoaşte. Şi poate că nici nu mai prezintă importanţă...

Mihai Caraman a sosit la Paris, în decembrie 1958. Acoperirea sa era cea rezervată numai acelora care se bucurau de o trecere deosebită din partea conducerii organelor fostei Securităţi. Trebuie

să spunem că numai în cazul unor operaţiuni de extremă importanţă, ce implicau riscuri mari, se acorda acoperirea diplomatică. Într-adevăr, Mihai Caraman ocupa postul de prim secretar şi consilier economic comercial. Timp de unsprezece ani va conduce antena serviciilor peciale în Franţa.

Celor care îi întîlneau pentru prima oară, Mihai Caraman le oferea imaginea unui bărbat înalt, cu corp atletic, elegant îmbrăcat şi cu o figură inteligentă şi plăcută. Locotenent-colonel la treizeci de ani, Mihai Caraman promitea o carieră strălucită. Provenea dintr-o familie cu suficientă stare materială, beneficiase de o cultură solidă şi vorbea o franceză fără cusur. Comportîndu-se disciplinat cu superiorii, îndeplinea ordinele aşa cum prevedea regulamentul, fără a ştirbi vanitatea acelora care urcaseră treptele ierarhice prea repede şi fără merite deosebite, poate doar decît cele de ordin politic... Energic şi exigent cu subordonaţii, se dovedise un bun organizator şi un om plin de dinamism. Sensibil la sexul frumos, nu-i erau indiferente toate acele "amănunte" ce fac viaţa frumoasă.

În inexpugnabilul N.A.T.O., Caraman utiliza trei agenţi pe care îi recrutase: Imre Nahit, ofiţer turc, Robnert Van de Wiele şi Francis Rousilhe, doi funcţionari francezi.

Ianuarie 1960. Parisul era îngheţat şi posomorît. Pe străzile pe care se circula anevoie, o maşină ducea patru diplomaţi români la Primărie. Printre ei - Mihai Caraman. Cei patru aveau să-şi reprezinte ţara la una dintre recepţiile oficiale care marchează tradiţional Anul Nou. Festivitatea conta printre cele mai importante, nu din pricina bufetului, ci pentru că la ea participa întregul corp diplomatic.

Recepţie la Primăria Parisului. Maiestoasa clădire, patinată de vreme, este luminată a giorno. Risipa de lumină este multiplicată de apele bijuteriilor ce scînteiază orbitor. Domni şi doamne îmbrăcaţi elegant formează un amalgam ce se mişcă pe fundalul unei muzici discrete. Convorbirile în toate limbile pămîntului sînt întretăiate de clinchetul cupelor de cristal pline cu şampanie. Consiliul municipal al Capitalei Franţei a primit corpul diplomatic. Este prezentă floarea diplomaţiei mondiale. Sălile sînt neîncăpătoare, atmosfera este destinsă, se discută, se fac noi cunoştinţe, se schimbă impresii, se

---

1) Surse folosite: România liberă din 8 08 1990, nr. 183 s.n.
Reţeaua Caraman de Pierre Accoce şi Jean-Daniel Pouget (vezi Zig-Zag Magazin)
Jean-Paul Mauriat, Historia, hors serie, 23, 1971 pag. 2
D. I. Dumitru - Spionaj-contraspionaj, nr. 9, 1991, pag. 8

leagă prietenii, chiar şi sentimentale...

Mihai Caraman era mohorît; pînă atunci nu făcuse progrese în adevărata lui activitate. În şaptesprezece luni în care căutase să găsească agenţi de recrutat, nu izbutise nimic. Cei vreo zece posibili agenţi, care nici nu bănuiseră măcar că fuseseră urmăriţi, cîntăriţi şi studiaţi cu minuţiozitate, nu-l satisfăcuseră. Cum însă reuniunile mondene sînt uneori terenuri prielnice pentru astfel de vînători, Caraman acceptă să-l însoţească pe ambasadorul Nicuţă la serata de la Primărie.

În anul acela, autoritatea pariziană care invita la recepţia respectivă era Pierre Devraigne. Medic şef al centrului de luptă împotriva sterilităţii, era un practician renumit, care din martie 1959 devenise preşedintele consiliului municipal, adică, întrucîtva, primarul Parisului, calitate în care îi primea acum pe diplomaţii străini.

Secondat de un secretar, doctorul Devraigne veghea ca nici unul dintre invitaţi să nu se plictisească. Astfel l-a abordat pe Mihai Caraman, care era singur, şi i-a prezentat o vagă cunoştinţă, pe Robert Van de Wielhe, funcţionar al N.A.T.O.

Lîngă unul dintre bufete, în mijlocul unui grup de sud-americani zgomotoşi, un bărbat mic de statură, vioi, de circa 35 de ani, se întreţinea politicos cu un străin, foarte "latino-american". Aşa cum se obişnuieşte, mai ales după o seară plăcută, la despărţire cei doi au făcut schimb de cărţi de vizită. Şi omul nostru plin de viaţă şi bine dispus, Robdert Van de Wiele, a descoperit că prietenul său pe care îl credea columbian, este în realitate diplomat şi se numeşte... Mihai Caraman.

Peste cîteva zile, pe la începutul lui ianuarie 1961, a sunat telefonul în apartamentul lui Van de Wielhe. Era Caraman.

- Aş vrea să vă fac o invitaţie... Dar nu ştiu cînd sînteţi disponibil?

- Sîmbătă.

- Atunci de acord, la Prunier, la ora...

Van de Wielhe avea o fire prietenoasă şi lega uşor contacte, mai ales acum, cînd se simţea foarte flatat de a fi în compania unui diplomat dintr-o ţară răsăriteană.

Pentru ofiţerul de informaţii, obişnuit să analizeze cu luciditrate şi obiectivitate calităţile şi mai cu seamă punctele slabe ale caracterului viitoarei sale victime, la sfîrşitul recepţiei aproape că nu mai încăpea nici o îndoială că Van de Wielhe trebuia urmărit îndeaproape şi recrutat.

A urmat o perioadă de tatonări, de rapoarte trimise de Caraman

şefilor de la Bucureşti, cifrat, desigur, prin care îi ţinea pe aceştia la curent pas cu pas, cu progresele înregistrate în subjugarea victimei sale.

La fiecare dintre întîlnirile sale cu funcţionarul N.A.T.O., ofiţerul român de informaţii dezvolta aceleaşi idei: Înţelegea, spunea el, că orînduirea comunistă îi poate speria pe occidentalii care ţin la economia liberală cu avantajele ei. El credea, totuşi, că oamenii de dreapta şi de stînga erau mai puţin îndepărtaţi unii de alţii decît se părea şi că pot colabora la instaurarea unei societăţi mai drepte şi mai bune pentru toţi. Nu era vorba doar de a repartiza mai bine bogăţiile, domeniul rezervat economiştilor, ci fiecare poate veghea la salvarea autonomiei ţării sale, poate să o facă mai bine cunoscută altora care îşi fac o imagine falsă despre vecin. Asta ar însemna o pace fără însă a fi pusă în discuţie de marile puteri. Adevăratul duşman este expansionismul, cel al Statelor Unite, la fel de funest ca şi imperialismul Uniunii Sovietice. De cînd se afla în Franţa, el, Caraman, se considera destul de bine plasat ca să poată aprecia situaţia. Era evident că influenţa americană copleşea Europa. Totul se petrecea ca şi cum Washingtonul urmărea să canalizeze în folosul său politica externă a democraţiilor occidentale, ca să le transforme în sateliţi care ar deveni, totodată, bazele lui...

Abia după trei luni, cînd între cei doi s-a ajuns la un anumit grad de încredere, francezul i-a mărturisit între două pahărele de calvados lui Caraman, că lucrează de peste nouă ani, la N.A.T.O. Bineînţeles, Caraman, s-a arătat foarte surprins, şi chiar neîncrezător. Punctul critic a fost apoi trecut foarte repede, mai ales că legenda era convenţională: "totul pentru binele şi pacea între naţiuni" şi pentru a se înăbuşi cel mai mic scrupul, a trecut repede dintr-un buzunar în altul circa un milion de franci vechi, în trei patru reprize

- Domnule Wiele nu sînt pretenţios, aduceţi tot ce vă cade sub mînă şi ce găsiţi la N.A.T.O., chiar dacă nu vi se pare interesant...

Van de Wiele deţinea un post bine situat la serviciul de documentare, unde sorta materialele în pachete, sute de documente secrete sau confidenţiale care priveau fie bugetele militare ale Organizaţiei, cît şi infrastructura sau lista funcţionarilor. Cînd serviciile secrete sovietice au început să primească materialele obţinute de Caraman, au rămas, se spune, surprinse. Depăşea orice imaginaţie.

Van de Wiele a început să realizeze în ce afacere se băgase, de fapt aşa cum se întîmplă de obicei, abia atunci cînd agentul român a început să-l preseze, solicitîndu-i tot mai mult. Pentru "serviciile"

sale primea lunar un milion de franci. Pentru a scăpa de cursa în care căzuse, nu a găsit altă soluţie decît să demisioneze - la circa opt luni după prima lor întîlnire. După cîteva luni de întrerupere a legăturii dintre cei doi, aceştia s-au reîntîlnit de două ori în 1962. În septembrie sau octombrie cînd a avut loc ultimul rendez-vous, într-un mic bar de lîngă Madeleine, Caraman i-a cerut să-i prezinte un înlocuitor.

Atunci Van de Wiele s-a gîndit la unul dintre vechii săi foşti colegi din N.A.T.O. de la serviciul de documentare. Era vorba de o femeie în vîrstă de 48 de ani, ce avusese o serie de probleme financiare şi pe care voia să le rezolve vînzînd un tablou de valoare. Cei doi au pus la cale modalitatea de a fi abordată. Şi soluţia a fost găsită, fiind cît se poate de simplă şi banală: Caraman a fost prezentat ca un eventual client amator să cumpere tabloul.

Pentru agentul român tratativele şi discreţia ce au urmat nu au servit decît ca un pretext pentru a-şi studia victima şi a găsi fisura prin care s-o abordeze direct pe doamna D. Caraman a trecut la atac şi i-a propus direct să-i furnizeze informaţii privind N.A.T.O. Bineînţeles, în schimbul unei remuneraţii substanţiale! Brusc, surprinsă de întorsătura pe care o luaseră lucrurile, doamna D. s-a adresat serviciului de securitate al N.A.T.O. (noiembrie 1962), care, la rîndul său a încunoştinţat rapid D.S.T.-ul.

Caraman nu ştia nimic de cele întîmplate şi a continuat să recurteze noi agenţi. În aceeaşi lună - noiembrie - a făcut cunoştinţă cu Francis Roussilhe, funcţionar şi el la N.A.T.O şi care figura pe lista dată de Van de Wiele ca posibil să fie recrutat. Caraman, prudent s-a dat drept negustor grec de conserve de paté ded ficat de gîscă, o delicatesă mult apreciată de francezii gurmanzi.

Anchetat de D.S.T., la 16 ianuarie 1963, Van de Wiele a fost eliberat după aceea. A găsit de cuviinţă să-l anunţe pe Caraman de cele ce i se întîmplase şi i-a cerut o întîlnire. Rande-vous-ul fiind supravegheat de D.S.T., la cîteva zile a fost convocat din nou şi supus unor intrerogatorii strînse. Probabil fiind evidente, va fi judecat şi condamnat treisprezece luni mai tîrziu, la 2 martie 1964, la un an închisoare cu suspendare, conform articolului 79 paragraful 6 din Codul POenal francez.

Mai bine de un an şi jumătate se scursese de cînd se închegase "colaborarea" dintre Roussilhe şi Caraman. Timp în care "obiectivul" a fost studiat cu minuţiozitate. Şi roadele nu au întîrziat să se arate.

Roussilhe era mai tînăr cu un an decît Caraman. Corpolent, iubitor de trai bun şi mese copioase stropite cu vin de marcă, nu

dispreţuia prezenţa femeilor tinere şi damice, pe care înţelegea să le răsplătească generos. Pentru fizicul său - avea craniul ras - şi mai ales firea sa, colegii şi prietenii îl porecliseră Taras Bulba.

Plăcîndu-i să se facă remarcat, să fie mereu şi pretutdineni în centrul atenţiei celor din jur şi al societăţii în general, putea fi găsit foarte uşor: în sindicate, societăţi de ajutor reciproc, asociaţii sportive (era un apreciat campion de tir şi de... Karate), iar cu ocazia sărbătorilor şi festivităţilor făcea afaceri frumuşele vînzînd şampanie şi paté. Vă întrebaţi poate pentru ce făcea toate acestea: simplu, să strîngă ban lîngă ban, pentru a-şi realiza visul vieţii, o mică fermă în plaiurile sale natale, Lot.

A intrat în serviciu la N.A.T.O. în 1952, bineînţeles pe bază de recomandare, ca ofiţer de securitate. Conştiincios şi remarcabil observator, a contribuit la identificarea şi prinderea unui ziarist italian ce confecţiona pentru serviciile secrete cehoslovace, documente false şi stampile ale N.A.T.O. Afacerea a stîrnit multă vîlvă la vremea respectivă cînd a avut loc procesul la Paris, la 6 martie 1958. Ca recompensă, a fost avansat şef al pazei şi mai tîrziu trecut într-o muncă administrativă, ca documentarist.

Cînd N.A.T.O. în 1967, în urma împrejurărilor cunoscute datorate poziţiei Franţei, s-a mutat la Bruxelles, Roussilhe şi-a schimbat şi el domiciliul, păstrîndu-şi aceeaşi funcţie. Presa a relatat în acei ani cu multe amănunte procesul Roussilhe insistînd asupra detaliilor cum acesta făcea comerţ cu paté de ficat adus din România.

Începusem să spunem că agentul romă se fixase asupra unui nume aflat pe lista posibililor colaboratori, înmînată de Van de Wiele. Pretextul contactării sale, de astă dată, a fost următorul: Caraman, pentru a evita orice risc, s-a prezentat sub numele de Michel contactîndu-l pe Roussilhe direct la domiciliul acestuia. I-a propus simplu să-i livreze cu regularitate diverse cantităţi de paté de ficat "extra". Era în decembrie 1962. S-au derulat mai multe tranzacţii ce au adus beneficii francezului de peste 300 mii franci. Cînd a considerat că Roussilhe a "muşcat", Caraman i-a propus direct să lucreze pentru el.

Pentru primul document remis, a primit 25.000 de franci vechi. Era în august 1963 şi materialul în ochii francezului, după propria sa părere nu prezenta o prea mare importanţă: descria conservarea alimentelor în stocurile strategice N.A.T.O. din Europa. Probabil că şi-a spus, frecîndu-şi satisfăcut mîinile în faţa unui pahar de Bourbon: "cum aruncă pe fereastră banii serviciile secrete!" Dar nu era cîtuşi de puţin aşa...

Francisc Roussilhe nu-şi pusese asemenea probleme. Dosarul cerut de Caraman exista, aşa că l-a luat şi l-a scos pur şi simplu din sediul N.A.T.O. în servietă. Ştia că nu riscă prea mult, pentru că serviciile de securitate ale Alianţei Atlantice îi cunoştea bine servieta, care adesea dimineaţa îi era plină cu pateu de ficat de gîscă.

Nici colegii de serviciu ai lui Roussilhe, nici vecinii lui n-a observat atunci nimic suspect în comportarea lui. Psihologii în domeniul informaţiilor explică faptul: atunci cînd are loc o manipulare cu consimţămîntul victimei, primii ani ai delictului nu au importanţă pentru cel manipulat, ci, dimpotrivă, generează o stare de ameţeală, exaltă instinctul puterii propriu fiecărui individ. În acest răstimp, spionul e în strînsă legătură cu ofiţerul recrutor care-l teleghidează. El se bucură de o plăcere secretă: sentimentul de bucurie că înşeală autorităţile şi legile, că influenţează evenimentele internaţionale, că se deosebeşte de cei creduli şi inconştienţi, fără să-l bănuiască cineva. Abia după aceea apar îndoielile, senzaţia morbidă că a fost doar un instrument, conştiinţa vulnerabilităţii şi, în sfîrşit, frica.

Roussilhe a operat astfel vreme de şase ani. Tot ce-i cădea sub mînă era bun. Pînă în 1967, data mutării sediului N.A.T.O. într-o suburbie a oraşului Bruxelles, tehnica sa de excamotare a dosarelor era asemănătoare celei a lui Van de Wielhe, predecesorul şi, fără îndoială, iniţiatorul său. Misiunea sa de documentarist consta în a asigura materialele pentru întocmirea studiilor şi dărilor de seamă necesare pentru înalţii funcţionari ai ţărilor membre: scotea documentele originale din arhive, le fotocopia, le încredinţa persoanelor respective pe timpul discuţiilor, apoi, după ce ele se întorceau în serviciul lui, distrugea fotocopiile. La acest nivel detuma Roussilhe materialul pentru Caraman, scoţîndu-l în servietă.

Multe dosare treceau prin mîna lui... De la rapoarte neînsemnate privind gestiunea cantinelor N.A.T.O. pînă la dări de seamă stenografiate ale adunărilor Comitetului militar ce întruneau reprezentanţii forţelor americane, franceze şi engleze. Roussilhe nu neglija nimic. Nici buletinele interne editate de fiecare dintre ţările membre ale N.A.T.O., nici materialele privind reuniunile secrete ale miniştrilor acestora, nici bilanţurile şi sintezele referitoare la bazele militare ale Alianţei Atlantice, nici planurile de apărare ale acesteia pînă în anul 1975.

Cu un agent de asemenea calibru, Mihai Caraman era foarte mulţumit. Nici una dintre dorinţele lui nu rămînea nesatisfăcută.

Începînd din 1964, Caraman a schimbat modul de retribuire a agentului său. Recompensele băneşte creşteau repede, de la 700 de

franci la început, au ajuns la 3000, apoi la 5000 de franci. Temîndu-se că Roussilhe o să-şi schimbe prosteşte nivelul de viaţă, ofiţerul român a hotărît să-l plătească în napoleoni, ceea ce constituia un calcul judicios: monedele de aur pot simboliza mai bine bogăţia decît bacnotele şi stimulează spiritul de economie. Pînă în 1967, Caraman nu a fost decepţionat. El îi înmîna direct banii lui Roussilhe la ieşirea din staţia de metrou "4 Septembrie", schimbînd uneori locul de întîlnire, dar alegîndu-l întotdeauna pe linia dintre Porte des Lilas şi Pont de Levallois. Tot atunci francezul îi înmîna şi microfilmul.

"Banii sînt ca bălegaru, care nu slujeşte la nimic dacă nu e împrăştiat pe cîmp". Proverbul e cunoscut în preovincia Lot, iar Roussilhe îl practica bine. El a început să investească în terenuri baniiu care se înmulţeau pe măsura trădării sale. În 1965, visul de a deveni proprietar prindea viaţă, funcţionarul N.A.T.O. cumpărînd de la unchiul său proprietatea de la Gorse unde petrecuse trei ani pe vremea copilăriei şi terenul stîncos împreună cu petecul de pădure din vecinătate. E adevărat că l-a plătit foarte scump - cu 80.000 de franci, ceea ce a făcut gurile rele să bîrfească spunînd că "mulţi bani trebuia să mai aibă Roussilhe ca să-i arunce pe fereastră" şi "cu siguranţă că nu face afaceri doar cu pateu de ficat de gîscă".

Roussilhe a început o viaţă nouă în octombrie 1967, cînd N.A.T.O. şi-a mutat sediul la Bruxelles. Lăsîndu-şi soţia şi copiii la Paris, funcţionarul francez a început să se afişeze tot mai frecvent în cabarete cu o funcţionară a Alianţei Atlantice; a devenit de o generozitate cu care pînă atunci nu-i obişnuise pe colegii săi cărora acum le oferea adesea şampanie la restaurantul Organizaţiei.

În afara relaţiilor de serviciu, a devenit posomorît, ciudat, nu mai răspundea la salut, reacţiona agresiv şi imprevizibil, astfel că şi vecinii de la Paris găseau că s-a schimbat Caraman, firește, sursa vădită a acestor schimbări era totuşi singurul, faţă de care nu îşi schimbase comportarea.

Se întîlneau frecvent începînd din 1967, la Paris, unde ofiţerul român ceruse să aibă loc operaţia de înmînare a microfilmelor dosarelor N.A.T.O., cînd funcţionarul francez venea să-şi vadă familia.

Legătura dintre cei doi a luat o turnură serioasă abia în 1964, cînd Caraman i-a înmînat lui Roussilhe un aparat "Minox". Este vorba de o capodoperă a tehnicii, de dimensiunile unei brichete, ce se reglează automat şi poate executa şi fotografii de documente, dispunînd de un obiectiv cu totul special. Prereglat, fără a mai folosi

lanțul ce măsoară distanța - cca. 30 de cm. - aparatul execută la lumina unei lămpi de birou, fotografii de o claritate ieșită din comun. E drept, costul său este destul de ridicat, dar nu există serviciu secret de pe glob care să nu-l aibă în dotare, în zeci de exemplare.

De atunci, la fiecare 4 sau 5 săptămîni, Roussilhe era exact la orele 19 la ieșirea din stația de metrou "Quatre-septembre" sau la o altă stație, dar aparținînd aceleaișî linii, cu o servietă grea în mînă, plină pînă la refuz cu documente strict secrete N.A.T.O.

Caraman își făcea apariția, după ce mai întîi se asigurase că francezul nu avea nici o "coadă" și în învălmășeala pasagerilor grăbiți, îi lua geanta fără măcar să fi schimbat nici un cuvînt. Exact a doua zi, în aceleași condiții, ea îi era remisă înapoi, de astă dată puțin mai grea, datorită bancnotelor sau monedelor de aur ce reprezenta plata spionului. Roussilhe punea la loc documentele și se pregătea pentru o nouă recoltă.

Documentele sustrase astfel se numărau cu miile și se refereau la absolut toate problemele ce preocupau N.A.T.O.: reuniuni ale diverselor comisii, informații asupra personalului, etc. Fiecare lot furnizat era plătit cu 40-50 mii de franci vechi, din care valoare 80% în aur. La toate aceste sume se adăugau indemnizațiile în timpul concediilor cînd normal nu se mai lucra, precum și banii necesari cumpărării unui automobil elegant. Roussilhe de jobul lui. După faze de teamă și nesiguranță, devenise netemător și încrezător în steaua sa. Noua îndeletnicire nu-i răpea mai mult de două ore de "muncă" pe săptămînă. Cît privește banii, primea incomparabil mai mult decît salariul său.

Roussilhe găsi că trebuie să-și ușureze munca și trecu la metode mai directe: utilizarea Minox-ului. El fotografia documentele în biroul său, camuflat în spatele unui teanc enorm de cărți și dosare. Aparatul îl ascundea apoi într-un loc sigur, într-o cameră ce servea drept depozit și în care avea acces mai multe persoane. Pentru a fi și mai sigur, un fir de păr servea drept sigiliu și marca faptul dacă cineva umblase acolo. Introducerea și scoaterea microfilmelor nu constituia o problemă, dat fiind faptul că salariații nu erau niciodată percheziționați. Și chiar dacă ar fi fost așa, un mosorel de dimensiunea unei monezi divizionare se putea ascunde cu ușurință.

Despre adevărata identitate a lui Caraman și mai ales a naturii serviciului său, Roussilhe nu avea să știe decît foarte tîrziu. La drept vorbind nici nu-l interesa: primea banii cu regularitate, conform înțelegerii și cu un efort minim. Nimic nu părea că va tulbura activitatea sa, iar banii se adunau în contul său la bancă, apropiind

ziua în care va fi fericitul posesor al mult visatei ferme din Lot.

Lovitura de teatru s-a produs în ultimele luni ale lui 1968, odată cu arestarea în septembrie a ofiţerului turc Imre Nahit. Ajunşi în acest punct vom face o paranteză în derularea întîmplărilor, pentru a prezenta cum s-a ajuns aici şi care erau legăturile între serviciile secrete răsăritene ce activau în Occident.

Un agent sovietic se predă

Berlinul occidental, 9 octombrie 1967. La consulatul Statelor Unite situat pe Clay Alee nr. 170 o voce de femeie telefonează, solicitînd urgent să vorbească cu vice-consulul James Martin, şeful antenei C.I.A. la Berlin. Perplexitate: cum de se ştia acest lucru. Pentru a da mai multă greutate spuselor sale, persoana de la celălalt capăt al firului oferă o serei de amănunte stupefiante: în linii mari, totul despre Martin. După această introducere ce avea rolul să demonstreze seriozitatea şi "greutatea" propunerii, necunoscuta intră în subiect: soţul ei deţine documente ce interesează Occidentul şi doreşte să le ofere spre examinare în chiar acea zi.

După cîteva ezitări, Hugh Clement, prim-secretar al vice-consulului Martin, acceptă propunerea necunoscutei şi stabileşte modul de contactare: soţul acesteia va fi acostat în Grădina zoologică din Berlin la intrarea în sera şerpilor şi va fi adus la hotelul Kempinski de o echipă de agenţi ce vor avea şi misiunea de a dejuca o eventuală încercare de urmărire.

În după-amiaza acelei zile 5 oameni trecură la acţiune: doi o luară în direcţia Grădinii zoologice, cu mult timp înaintea orei fixate pentru întîlnire pentru a examina împrejurimile, iar trei în frunte cu Clement închiriară la etajul doi de la hotelul Kempinski de pe Kurfürstendamm, camera 217.

Lucrurile au decurs fără nici un incident: în camera de hotel îşi făcu apariţia un bărnbat puţin agitat şi transpirat - urcase pe scară - care se prezentă simplu şi scurt: Evgheni Evghenievici Runge, locotenent-colonel în KGB, responsabil de organizarea şi gestiunea unei divizii a sectorului Europa din cadrul Centralei. Venise cu mîinile goale, dar îşi asigură interlocutorii că dispune de informaţii de cel mai înalt interes. Documentele se află într-o geantă lăsată la biroul de bagaje de la Aeroportul Internaţional Tempelhof. Se hotărîse să facă acest pas întrucît îşi dăduse seama că şefii săi, din motive necunoscute deocamdată pentru el, hotărîseră să-l lichideze. Nu avea timp mult la dispoziţie, locuinţa nu mai era în siguranţă şi trebuia să acţioneze neîntîrziat. Solicită în schimb să i se asigure existenţa undeva peste ocean lui, soţiei Valentina, care telefonase

şi copilului lor în vîrstă de 8 ani, Andrei.

Pînă să fie luată o hotărîre în acest sens, cei trei fugari au fost găzduiţi într-o pensiune discretă, supravegheaţi de C.I.A. Bineînţeles că acţiunea a primit aprobarea şi Runge a intrat pe filiera obişnuită a prelucrării timp de cîteva săptămîni mai întîi în R.F. Germania şi apoi în S.U.A. Printre altele, el a furnizat şi datele unui important agent secret ce lucra în cadrul N.A.T.O. la serviciile financiare şi spiona pentru Est.

Evgheni Ruge a făcut mai multe dezvăluiri anchetatorilor săi - nu numai celor americani, dar şi celor din serviciile franceze de contraspionaj chemaţi de la Paris în acest scop - cu privire la agenţii folosiţi de el.

Pentru anihilarea ofiţerilor recrutori care manipulau în Franţa reţeaua de spionaj ce acţiona în folosul KGB-ului, americanii - în urma declaraţiilor lui Runge - i-au sfătuit pe ofiţerii francezi să investigheze în zona ambasadei României la Paris.

Direcţia de supraveghere a Teritoriului (D.S.T.) şi Serviciul Francez de Contrainformaţii care funcţionează pe teritoriul Franţei au început o vastă operaţie de reexaminare a tuturor dosarelor emigranţilor din România şi de supraveghere a diplomaţilor români.

La jumătate lui iulie 1969, un bărbat însoţit de o femeie şi de un copil se prezintă la ambasada Angliei. Ca şi Runge, venea să ceară azil politic şi era ofiţer al unui serviciu de spionaj dintr-o ţară răsăriteană.

"Mă numesc Dan Iacobescu, spuse el. Oficial, îndeplinesc funcţia de secretar trei al Misiunii române la UNESCO. Dar asta este acoperirea. În realitate, sînt ofiţer de informaţii cu gradul de căpitan în Securitatea română. În misiune de mai mulţi ani în Franţa, urma să fiu rechemat la Bucureşti sub pretextul plecării în concediu. Nu mai pot rămîne aici. Mă tem pentru viaţa mea. Sînt la dispoziţia dumneavoastră".

Controlul rapid efectuat de englezi dovedi că transugul nu minţise, cel puţin în ceea ce privea identitatea lui şi postul la UNESCO. Şi, deoarece era convenabil să i se acorde azilul cerut, înainte de a se cunoaşte mai multe cu privire la motivele dezertării lui, se hotărî să fie dus în Marea Britanie.

Familia Iacobescu trecu astfel Canalul Mînecii într-un charter cu turişti, escortată de doi agenţi ai serviciului englez de contraspionaj în străinătate.

Şase zile mai tîrziu, la 20 iulie, Direcţia Supravegherii Teritoriale primea la Cartierul ei general din Paris un mesaj din partea

autorităţilor britanice, care o informau că un diplomat român în post la Paris ceruse azil politic Angliei şi că fusese adăpostit în Scoţia. După cum se dădea de înţeles, transfugul accepta să fie interogat de francezi, astfel că era la dispoziţia lor.

Ocazia era minunată şi nu trebuia scăpată. Comisarului André Guérin, care se ocupa de ancheta determinată de mărturisirile lui Runge, i se păru că această cerere de azil politic al spionului român se încadrează perfect în cercetările pe care este însărcinat să le facă. Trei comisarii plecară în Scoţia să-l vadă pe Iacobescu. Aceştia îi aştepta într-unul din micile castele din zonă cu Highlands. Mărturisirile lui au furnizat, de la bun început, date extrem de bogate. El a recunoscut că a practicat o activitate ilegală pe teritoriul francez, vreme de vreo 10 ani, a vorbit de existenţa unei reţele active şi bine structurate, cuprinzînd mulţi spioni, afirmînd că el era braţul drept al şefului reţelei şi manifestîndu-şi dorinţa de a le spune anchetatorilor săi cine sînt ofiţerii recrutori şi agenţii manevraţi, obiectivele, ţelurile atinse, incidenţele politice şi legăturile cu KGB-ul, deoarece el, a arătat el, "lucrăm pentru U.R.S.S.",

Cînd audierea unui transfug începe într-un ritm atît de susţinut, cel în cauză nu intenţionează să ascundă nimic. Căpitanul Dan Iacobescu explică interlocutorilor săi motivele fricii care pusese stăpînire pe el. Totul începuse cu zece luni în urmă, în septembrie 1968, cînd Siguranţa Belgiană arestase la Bruxelles pe unul din agenţii manipulaţi de reţea, turcul Imre Nahit, infiltrat în N.A.T.O. Îngrijorarea echipei de ofiţeri recrutori români crescuse simţitor după o lună, cînd în R.F.Germania mai multe persoane bănuite de spionaj - printre care un fost contraamiral în N.A.T.O. şi un general - mureau în mod misterios iar anchetele concluzionau că este vorba, fie de sinucideri pricinuite de depresiuni nervoase, fie de morţi accidentale.

Iacobescu le preciză trimişilor speciali ai D.S.T. că reţeaua română lucra în colaborare cu agenţii germani care muriseră toţi, denunţaţi în Occident de un ofiţer superior sovietic, coordonator al informaţiilor primite de la ei.

Şeful reţelei sale crezuse că el, adjunctul său, e vinovat de starea de spirit proastă a oamenilor săi, demoralizaţi de căderea confraţilor vest-germani, şi-l prevenise că va cere rechemarea lui la Bucureşti.

Întocmai ca şi Runge în faţa agenţilor C.I.A., căpitanul Dan Iacobescu din Securitate, făcu dezvăluiri amănunţite comisarilor de la D.S.T., veniţi special în Scoţia ca să-l interogheze. Aşa cum făgăduise, el spuse totul, inclusiv numele şi funcţiile foştilor săi

colegi: Mihai Simula, născut la Huedin, secretar II la UNESCO, Mihail Georgescu, născut la București, secreetar II la ambasadă, George Ionescu, născut la Cornetu - Prahova, secretar II de ambasadă, Eugen Vișan, născut la București, secretar II la ambasadă, Pavel Cismaru născut la Petroșani, secretar I la ambasadă, Constantin Minea, născut la Curtea de Argeș, secretar II la ambasadă, Ion Păduraru născut la Casimcea, secretar II la UNESCO, Marin Negrea născut la Voila, secretar II la ambasadă, Mihai Ilie născut la București, prim-consilier la ambasadă și în sfîrșit, Mihail Caraman, șeful rețelei. Toți erau tineri, cca. 30 de ani. Era un comando de șoc, ai cărui membri făcuseră cu toții studii diplomatice înainte de a fi trimiși în Franța, dar și studii de ofițeri de informații.

Identitatea și misiunea reală a acestor spioni legali, raporturile lor cu fiecare dintre agenții manevrați de ei, dovezile cu privire la activitatea lor, toate acestea au fost comunicate de D.S.T. judecătorului de instrucție Michel Leloir. Toți însă se bucurau de imunitate diplomatică, astfel că nu mai rămînea altceva de făcut decît să fie declarați indezirabili pe teritoriul francez și expulzați.

Afacerea spionilor români se singulariza prin dimensiuni. Niciodată pînă atunci contraspionajul francez nu avusese de-a face cu un contingent atît de numeros de ofițeri recrutori străini, invulnerabili din pricina convențiilor internaționale, demascați în bloc, într-o singură rețea. Afacerea, după cum am arătat, căpăta proporții insolite, și impunea cel puțin un protest formal.

Mihai Caraman împlinise 30 de ani cînd se instală la Paris, în decembrie 1958, însoțit de soția sa Maria. În cei peste 10 ani de serviciu în Franța, el va ocupa pe rînd trei locuințe: pe rue de l'Exposition 7, o casă în vecinătatea ambasadei, apoi în rue Brémontier 17 și, în sfîrșit, în bulevardul Malesherbes 161. În umbra lui Constantin Nicuță, ambasadorul Republicii Populare Române, Caraman va fi, în 1958, secretar I, însărcinat cu probleme economice. Sub oblăduirea aparentă a lui Victor Dimitriu și apoi a lui Constantin Flitan, succesorii lui Nicuță, el va deveni prim-consilier. Aceasta era fațada. La adăpostul onorabilității ei, Caraman va crea și exploata cea mai activă rețea de spionaj care a funcționat vreodată în Franța.

Nimeni nu i-a dat vreo atenție diplomatului român cînd a debarcat pe aeroportul Le Bourget. Serviciile de securitate franceze aveau alte griji. Țara trece printr-o criză gravă, sfîșiată fiind de războiul din Algeria care dura de patru ani.

Generalul De Gaulle luase puterea la 3 iunie 1958, investit de

Adunarea Națională cu 239 de voturi contra 224.

Arestarea spionului indicat de Runge a avut loc la 12 septembrie 1968, la orele 18, la Bruxelles la sediul Organizației Pactului Nord Atlantic. Patru agenți ai serviciului de securitate au deschis cu un șperaclu ușa biroului unde lucra Imre Nahit, ofițer de naționalitate turcă, ce ocupa un grad înalt în ierarhia administrativă a N.A.T.O. și anume șef al controalelor financiare. Avea gradul A 7, fiind retribuit cu un salariu net de peste 10 000 lire sterline pe an.

Spre nenorocul său, agenții l-au surprins în flagrant delict, având în mînă clasicul Minox, iar pe biroul său de lucru documente ultrasecrete. Nu a avut ce să mai obiecteze. Încadrat de agenți, a fost imediat predat celor împuterniciți ai Siguranței belgiene ce așteptau afară într-o limuzină încăpătoare. Totul a decurs fără nici cel mai mic incident. Spionul turc a recunoscut totul, motivîndu-și trădarea prin nevoia de bani, în ciuda unui salariu neobișnuit de mare. În ultima perioadă se dovedise extrem de nervos și începuse să bea.

Nahit fusese pus sub urmărire încă de la jumătatea lunii iulie 1968, după ce Runge divulgase americanilor identitatea sa. Agenții N.A.T.O. a instalat imediat camere de filmat și microfoane în biroul său și acasă, surprinzîndu-l fără echivoc pe Nahit în timp ce fotocopia fără să-și dea seama, documentele Pactului.

Filmele erau developate seara, acasă, în baia transformată în atelier fotografic. Microfilmele erau apoi disimulate în mici tuburi etanșe și de două ori pe lună le depunea în anumite locuri, începînd cu crăpături în ziduri, copaci, sub bănci în parcuri sau în bazinele de apă din W.C.-urile cafenelelor. În total peste 1500 microfilme!

Predat țării sale, de fapt al cărui reprezentant și era, Nahit a fost judecat de un tribunal militar de la Ankara, care l-a condamnat la 20 de ani închisoare.

Urmărindu-l pe Nahit, agenții de securitate ai N.A.T.O. au descoperit pe cel ce ridica materialul depus de acesta: Mihail Tincu, secretar II la Ambasada română. Nu se știa atunci, întrucît Nahit refuzase să-și denunțe partenerul, că lucra de fapt pentru Caraman. Din acel moment funcționarii Ambasadei au fost puși sub o urmărire discretă.

Să revenim la Roussilhe. Pe la începutul lui decembrie 1968, cu prilejul unei întîlniri într-o cafenea elegată situată pe avenue Opera, Caraman i-a explicat francezului că este obligat să se întoarcă grabnic acasă și că-i va face cunoștință cu succesorul său. Roussilhe s-a arătat surprins și stînjenit, dar nu avea de ales, trebuia să continue jocul. A fost de acord și la un semn al lui Caraman, cineva s-a ridicat

de la o masă apropiată. Domnul Jean. S-au făcut prezentările de rigoare și domnul Jean, alias Tomescu, secretar II la UNESCO, l-a înlocuit pe predecesorul său. Dar Roussilhe se legase de Caraman pe care-l considera tipul perfect al gentleman-ului. Jean era rece, năzuros și știa să ceară cît mai mult. Și i-a furnizat în mai puțin de 6 luni, 30 microfilme pentru care a primit aproximativ 2 milioane franci vechi.

Tomescu nu era un novice în materie, dimpotrivă. Cu un an înainte de a-l înlocui pe Caraman la manipularea lui Roussilhe procedase la fel, succedîndu-i lui Dorobanțu la manipularea lui Rocheron.

Originar din regiunea Bordeaux, înalt, bine clădit, cu frunte ce se pierdea într-un început de calviție, Pierre Rocheron și-a început cariera în administrație ca inspector de poliție în 1954 la informațiile generale din Tunisia. Avea pe atunci 23 de ani. În 1960 a fost admis prin concurs la E.N.A.; După terminarea școlii și-a ales cariera externelor și în august 1963 a fost repartizat la Ambasada Franței la Washington, mai întîi ca atașat și apoi ca secretar de ambasadă.

Era un bărbat inteligent, pasionat de munca de informații - denumire pudică și profesională în același timp a spionajului - fapt care l-a determinat să-și aleagă ca temă a proiectului de absolvire la E.N.A., acest subiect. În ciuda tuturor acestor calități evidente, nu dispunea de un caracter ferm și nu avea, ceea ce se cheamă, noroc la bani.

Fiind la post la Washington, pe cînd frecventa clubul corpului diplomatic, a cunoscut pe Dorobanțu, secretar II la Ambasada română. De vîrste apropiate, s-au simpatizat și împrietenit. Dorobanțu era, bineînțeles agent al Securității.

Timp de doi ani prietenia lor s-a rezumat la lucruri absolut firești și colegiale. Într-un bar din Washington, pe care-l frecventa uneori, Pierre Rocheron a cunoscut-o pe Eva, o superbă femeie de culoare, ce trăia singură cu cei patru copii... Voia să se căsătorească cu ea dar pînă în ziua mult așteptată întreținea cu ea o legătură pe cît posibil de discretă.

Dificultățile și neplăcerile au început în 1965. Eva a rămas gravidă. Rocheron, care nu dispunea de mijloacele financiare care să-i permită un eventual voiaj în Mexic pentru un chiuretaj, s-a destăinuit bunului său prieten Dorobanțu care i-a împrumutat 3000 de dolari. Și așa au început împrumuturile, bineînțeles contra unor chitanțe, căci Rocheron era tare strâmtorat.

Într-o zi, Dorobanțu i-a vorbit, la început pe ocolite, apoi direct,

despre posibilitatea unei cooperări. Îi solicita mici servicii, documente la care naționalitatea sa... Blocul Răsăritean etc, etc. nu-i permitea accesul. În schimb Eva era tot mai pasionată. Schimbul documentelor era realizat prin camuflarea acestora în reviste iar banii în plicuri, operație ce se făcea cu prilejul dejunurilor pe care le luau împreună. Astfel "cooperarea" a durat aproape 2 ani, practic pînă în august 1967 cînd Pierre Rocheron a revenit în Franța.

La Paris, Rocheron a primit un post la Banca Mondială și aproape îl uitase pe prietenul său Dorobanțu. Într-o zi a primit un telefon la birou. Necunoscutul s-a prezentat a fi drept un prieten al lui Dorobanțu. Dorea un rendez-vous. Rocheron a refuzat, dîndu-și seama de jocul ce-l aștepta. Necunoscutul nu s-a dat bătut și a insistat să se întîlnească, și astfel în cele din urmă au făcut cunoștință. Pînă în vara lui 1969, odată pe lună, Rocheron îi va transmite lui Tomescu documentele secrete.

Pretextînd că România a început demersuri oficioase în vederea admiterii sale în cadrul Băncii Mondiale, Tomescu îi solicită lui Rocherou un studiu detaliat privind avantajele și inconvenientele acestei posibile participări, studiu pe care dorea să-l prezinte în țară. Dar cererile sînt curînd extinse și privitor la relațiile economice cu țările din Est.

În vara anului 1968, agenții est-europeni ce acționa în Europa erau neliniștiți. Ceva se întîmpla. Căderile se succedau într-un ritm neobișnuit. De fapt se petreceau lucruri care te amețeau la gîndul că ar fi putut avea vreo legătură între ele. Și totuși...

Dintr-o bază N.A.T.O. aflată în apropiere de Neuburg (R.F.G.) a dispărut o rachetă Sidewinder. "Hoții" o expediase în afara granițelor - avea să se constate - din Hamburg, ca pe un simplu colet prin poștă.

La 8 octombrie 1968, pe la amiază, secretarul generalului Wendland, numărul doi al serviciilor de contraspionaj vest-germane, a intrat în biroul șefului său. Cu capul sprijinit de tăblia biroului, generalul părea că atipise, doborît de oboseală. Dar nu dormea: era mort. Decesul, conform versiunii oficiale, se datora unei "depresiuni nervoase". "Analiza toxicologică a conținutului stomacal a pus în evidență faptul că generalul absorbise conținutul cîtorva tuburi cu barbiturice...", se menționa în raportul medico-legal. Dar, o mînă de oameni știa prea bine care era adevărata cauză a morții ofițerului superior.

La nici cîteva ore mai tîrziu, o altă știre ce avea să provoace senzație s-a răspîndit ca fulgerul. Contraamiralul Luedke se sinucidea

şi el, în acelaşi mod. Luedke fusese şef adjunct al serviciilor logistice ale S.H.A.P.E. (Cartierul general N.A.T.O. de la Bruxelles). Prin funcţia sa, avea acces la documentele cele mai secrete, denumite codificat "COSMIC" (ce cuprindea în special, printre altele, modalitatea eventuală de efectuare, în cazul unui conflict mondial, a unei mobilizări a ţărilor membre N.A.T.O.

Şi iarăşi... aparatul de fotografiat! La Bruxelles, Luedke trecea drept un om căruia îi plăcea să trăiască bine şi nu lăsa să-i scape nici o plăcere care se putea oferi unui bărbat de vîrsta şi talia sa. Printre altele era pasionat de fotografie. Filmele găsite în locuinţa sa conţineau reproducerea unor documente ultraconfidenţiale ale N.A.T.O. Printre ele figurau domnişoare foarte puţin... îmbrăcate!

Sarabanda sinuciderilor suspecte, o adevărată molimă, a continuat. Era rîndul lui Hans Schenk, funcţionar la Ministerul Economiei din Bonn. Acest bărbat perfect sănătos pînă atunci, în decurs de mai puţin de 24 ore, cade pradă unei depresiuni psihice ce-l va determina să-şi pună capăt zilelor, spînzurîndu-se în apartamentul său. Depresiune nervoasă... se va auzi pronunţîndu-se diagnosticul devenit, se pare, la moda.

Edeltraut Grappentin era funcţionară la serviciul de presă al Guvernului. La începutul lunii noiembrie l 1968 a fost atinsă de o... depresiune nervoasă! Şi, ca urmare, a absorbit o doză mortală de barbiturice.

În aceeaşi perioadă colonelul Johannes Grimm a ales, la rîndul său, pentru a se sinucide, un mijloc mai bărbătesc: un foc de revolver în tîmpla dreaptă. Şi el a fost victima diagnosticului la modă: depresiune nervoasă... !

Dar această "epidemie", mai mult decît ciudată, nu ascutit să-l contamineze nici pe Gerhard Boehm, un modest funcţionar la Ministerul Apărării. După ce scrie cîteva rînduri de rămas bun soţiei sale, el se aruncă în Rin; nu ştia să înnoate. Corpul lui va fi regăsit abia după 10 zile.

A venit apoi rîndul unui funcţionar la Ministerul Agriculturii, Arnold Willerding; al unui portar la acelaşi minister, Bernard Dudek; al lui Ruedinger Herold, funcţionar al Ambasadeiu R.F.Germania la Haga

Cu un umor negru, ziarele vremii se întrebau dacă nu cumva era cazul să se întreprindă o anchetă în privinţa motivelor acestor sinucideri în serie, aparent datorate aceloraşi cauze: depresiune nervoasă, urmare a unui climat neprielnic şi a unei activităţi profesionale excesiv de... epuizante!

În ianuarie 1969, comandantul Schiller a luat, într-o seară, la culcare, atît de multe somnifere, încît nu s-a mai sculat niciodată. Acest ofiţer de aviaţie în vîrstă de numai 35 de ani avusese acces şi manipulase dosare strict secrete... În februarie, acelaşi ani, un caz de sinucidere prin spînzurare: Eric Wollf, ofiţer de telecomunicaţii în cadrul forţelor aeronavale.

În iulie a fost arestat un industriaş extrem de bogat, miliardar din regiunea Ruhr-ului, pe nume Hans Heinz Post, în vîrstă de 46 de ani. Lucra pentru serviciile secrete est-europene.

Dar epidemia de sinucideri misterioase, a fost urmată sau s-a produs aproape concomitent cuuna din dispariţii tot aşa de misterioase. Astfel, pe la începutul lunii martie 1968, peste 20 de persoane au dispărut în cursul nopţii, Frankfurt-ul. Hamburg-ul, Karlsruh şi Bonn-ul fiind oraşele în care locuiau şi aveau serviciu. Agenţii secreţi din Est s-au reîntors acasă. Semnalul transmis prin radio a fost cît se poate de anodin: "Congresul se distrează".

Toate aceste întîmplări aparent inexplicabile se datorează faptului că agenţii germani care muriseră fuseseră denunţaţi în Occident de un ofiţer superior sovietic, coordonator al informaţiilor primite de la ei.

Pe la jumătatea lunii iulie 1969, un bărbat însoţit de o femeie şi un copi, se prezentară la Ambasada americană de la Paris. Solicitau azil politic; era căpitanul Dan Iacobescu ce funcţiona ca secretar III al Misiunii române la UNESCO. Transportat în Anglia a fost supus unei anchete severe. Printre altele, a mărturisit că lucra în cadrul unei reţele române conduse de Mihai Caraman şi care colabora cu agenţi est-germani. De mai multe luni, Iacobescu se simţea supravegheat de colegii săi. Şeful reţelei din care făcea parte, crezuse că el, adjunctul său, e vinovat de starea de spirit proastă a oamenilor săi, demoralizaţi de căderea confraţilor vest-germani şi-l prevenise că va cere rechemarea lui la Bucureşti, lucru care s-a şi întîmplat, pretextîndu-i-se că i s-a acordat concediul legal.

Arestările au început în iulie 1969, primul căzut fiind Francis Roussilhe. 14 persoane au fost anchetate, dintre care 9 erau francezi, funcţionari la Externe, Economie, Finanţe, Armată, Poliţie şi N.A.T.O., un funcţionar internaţional O.C.D.E., un scriitor şi 4 refugiaţi români, unul avînd o falsă identitate franceză. O femeie s-a sinucis.

Operaţiunile declanşate au fost urmate imediat de 16 rechemări

ale diplomaților români în țară, de la Ambasada din Paris și U.N.E.S.C.O. Șapte inculpări au fost pronunțate, dintre care șase de către Curtea de Siguranță a Statului și una pentru corupție a unui funcționar. Trei condamnări: 8 ani de închisoare pentru Van de Wielhe, la 19 noiembrie 1970; 20 de ani pentru Roussilke la 20 ianuarie 1971 și 3 ani închisoare cu suspendare pentru Rocheron, la 4 iunie 1971. La începutul verii lui 1969 Mihai Caraman se va întoarce la București.

Epilog: Profesionist de înltă clasă, cu vechi state de serviciu, cum se obișnuește să se spună, Mihai Caraman nu este un necunoscut pentru cei ce studiază istoria serviciilor secrete. Rival al generalului Pacepa, după unele sure Mihai Caraman a fost marginalizat o lungă perioadă de timp, în ciuda faptului că s-a dovedit a fi un ofițer destoinic de informații, după părerea unor autori. Pînă la sfîrșitul lunii decembrie 1989, a fost adjunctul șefului Secției "F" care se ocupa de contrainformații externe.

După înlăturarea lui Ceaușescu și reorganizarea fostei Securități, Mihai revine în actuaitate pentru o scurtă perioadă de timp, deși era trecut de vîrsta pensionării. A fost numit în fruntea Serviciului de Informații Externe pentru scurt interval, fiind înlocuit cu generalul Ioan Talpeș, fost consilier prezidențial.

În privința valorii informațiilor furnizate de rețeaua Caraman există și păsări contrare. De pildă generalul Dumitru I. Dumitru, într-un articol publicat în Spionaj - contraspionaj, afirmă că valoarea informativă a materialelor respective era depășită, deoarece Caraman, așa cum se știe din presa franceză a timpului, fuseseră date în păstrare la arhivă, *adică nu mai erau de actualitate.*

În acest spirit se formulau și aprecierile scrise care, menționînd de regulă numai valoarea documentară a lor, au început să supere și au contribuit la înăsprirea în continuare a relațiilor dintre cele două organe. Ca o reacție a nemulțumirii D.I.E., un colectiv numeros format din grade mari de la departamentul respectiv din Ministerul de Interne și de la Secția pentru probleme militare și justiție de la C.C. al P.C.R., a descins la Marele Stat Major să verifice și să se convingă de realitate și seriozitatea aprecierilor făcute asupra materialelor primite. Era urmarea consecinței incompetenței în plan militar a celor care obțineau și mînuiau aceste materiale la Ministerul

de Interne și care le atribuiau valori deosebite. Acel colectiv de control a cerut detalii, a investigat mulți specialiști din Marele Stat Major și din Ministerul Apărării Naționale, a comparat cu materiale informative furnizate de sursele proprii ale Marelui Stat Major, transformînd controlul respectiv de documentare într-o veritabilă anchetă. Se pune chiar problema dacă nu cumva cineva are interesul să compromită prestigiul organismului omniprezent condus de generalul Doicaru și de umbra sa, generalul Pacepa. Dar lucrurile s-au lămurit repede. Aprecierile erau supărător de fundamentate, temeinic și corect prezentate și colectivul de control s-a retras rușinat. N-a căzut nici-un cap. Încă o dată Securitatea a fost înfrîntă pe propriul ei teren.

GENERALUL GHEORGHE MIREA

Element extrem de destoinic, s-a făcut repede remarcat şi a avansat în grad, ajungînd general maior. La sfîrşitul anilor '50, un om de afceri britanic pe nume Henry Jacober, care avusese în trecut legături comerciale cu Romînia şi fusese recrutat de D.I.E. ca agent, a solicitat urgent o întrevedere. Jacober i-a mărturisit lui Gheorghe Mirea, care se ocupa de el, că a informat serviciul de spionaj extern israelian referitor la contactul său cu spionajul romîn şi că urma să i se încredinţeze o misiune într-o operaţiune specială foarte secretă. Mesajul său consta în faptul că serviciul israelian era gata să plătească guvernului romîn o anumită sumă de bani, confidenţială, pentru fiecare evreu lăsat să emigraze, totul fiind bazt pe o înţelegere nescrisă, amiabilă între Jacober şi Gheorghe Mirea.

La început Bucureştiul a respins, considerîndul drept o provocare, dar Jacober a insistat. Cîteva luni mai tîrziu, el a propus construirea unei ferme de pui, automatizată, în Romînia, pe gratis, cu condiţia ca 500 de familii de evrei să capete permisiunea să emigreze. Conducătorul romîn de atunci, Gheorghe Gheorghiul-Dej a aprobat în cele din urmă propunerea ca experiment unic. Înainte de sfîrşitul anului o fermă de pui modernă a fost instalată cu discreţie la Periş, pe proprietatea deţinută de Ministerul de Interne. Cînd Gheorghiu -Dej a făcut o vizită după cîteva zile, i-a plăcut foarte mult şi a aprobat imediat 500 de cereri de vize de ieşire pentru evrei, dînd ordin să se mai construiască încă cinci ferme de pui.

Pînă la sfîrşitul anului 1964, Ministerul de Interne devenise cel mai mare producător de carne de pasăre din Romînia. Posedau ferme de pui, ferme de curcani şi ferme de porci, producînd zeci de mii de animale pe an, cîteva ferme de vite şi alte ferme de animale, numărînd aproximativ 100.000 de oi - toate fiind prevăzute cu abatoare automatizate, dotate cu congelatoare şi instalaţii de ambalare igienică a cărnii.

Pentru transportul cărnii ambalate dispunea, de asemenea, de un parc de autocamioane TIR frigorifice, marca Mercedes.

Pe la începutul anului 1965, o fabrică de fulgi de porumb construită de Kellog s-a adăugat sectorului alimentar al ministerului.

Toate aceste ferme şi uzine de produse alimentare au fost plătite de către Henry Jacober, în schimbul vizelor de ieşire pentru evreii romîni. Ele au fost construite în aceeaşi zonă a Perişului şi deservite de deţinuţi politici, o sursă de la care ministerul de interne îşi putea lua veterinarii şi inginerii necesari.

"Dacă nu poţi găsi în închisoare oamenii de care ai nevoie, atunci arestează-i pe cei de care ai nevoie şi apoi foloseşte-i" era răspunsul obişnuit dat de Gheorghiu-Dej, atunci cînd ministrul de interne, Alexandru Drăghici, se plîngea că fermele reclamă mai multă forţă de muncă decî poate el să asigure. Adjunctului său, Alexandru Dănescu i s-a dat exclusiv sarcina de a se ocupa de ferme, a căror producţie era destinată numai exportului în Occident. Henry Jacober a ajutat acest export atît direct cît şi indirect. Începînd din anii '60, numărul anual de vize pentru emigrare date evreilor romîni depindea în întregime de ouăle, puii, curcanii, porcinele şi fulgii de porumb ce se exportau în Occident.

An de an, D.I.E. s-a implicat tot mai mult în emigrarea evreilor. Trebuia nu numai să menţină "înţelegerea amiabilă Jacober-Mirea" dar să şi obţină cele mai bune rase de animale şi să le transporte în România cu avioane închiriate, plătite tot de Jacober. Valiza diplomatică transporta mai multă sperma de taur obţinută cu ajutorul şi banii lui Jacober, decît informaţii secrete.

Totuşi, de departe cea mai spectaculoasă tranzacţie cu vite condusă de către DIE a avut loc între anii 1958 şi 1965 prin care se scoteau prin contrabandă din Danemarca, cu ajutorul lui Jacober, porci danezi Landrace, vii, necastraţi. Porcul Landrace alb, cu urechile pleoştite, ce putea fi întîlnit în europa Centrală şi de est, fusese transformat în Danemarca, într-un porc superior prin încrucişare selecţionată. Porcii Landrace erau comercializaţi în Anglia, la Wietshire. Din aceştia se făcea şuncă, aceasta fiind dată

comerțului exterior danez. Danemarca și-a menținut monopolul și prețurile extrem de mari interzicînd cu strictețe exportul de porci Landrace pentru creștere. Totuși, timp de șaptre ani, DIE a adus prin contrabandă mii de purcei din danemarca. Aceștia erau anesteziați și transportați la început în automobile diplomatice, apoi în valize diplomatice speciale, iar în cele din urmă în camionete TIR mari protejate de sigilii diplomatice. Pînă la începutul anului 1965, România producea 50.000 de porci Landrace pe an, toți exportați în Occident în chip de șuncă și slănină cu ajutorul lui Jacober.

Înțelegerea confidențială Jacober-Mirea a fost ținută în cel mai mare secret. Primul ministru, Ion Gheorghe Maurer, care era de asemenea cel mai bun prieten al lui Gheorghiu-Dej, nu știa absolut nimic despre această afacere. Ceaușescu însuși a aflat de afacere abia în 1965, cînd a venit la putere după moartea lui Gheorghiu-Dej. El a denunțat-o ca fiind "scandaloasă", a desființat-o, a transferat fermele de animale în cadrul Ministerului Agriculturii, l-a concediat pe Mirea din DIE și a redus drastic emigrarea evreilor.

Doi ani mai tîrziu, lui Ceaușescu i-au venit alte gînduri și a întrebat dacă Jacober mai trăiește. La puțin timp, generalul Mirea a fost reînrolat în DIE, promovat în grad (general) și funcție, dîndu-se ordin în secret să ia din nou legătura cu Jacober. De această dată, totuși schimbul nu mai consta în ferme de animale, ci din valută forte, dolari. Acum operațiunea a devenit mai secretă ca oricînd.

După ce Jacober a murit de cancer, directorul adjunct al agenției de informații israeliene pentru imigrare, personaj născut în România și av=nd pașaport diplomatic israelian pe numele de Ytzhak Yesahanu, a devenit noul partener în înțelegerea confidențială. În 1972, după ce a pus mîna pe seviciul de spionaj, supraveghindu-l îndeaproape, Ceaușescu a hotărît să înlăture numele DIE din noua înțelegere confidențială Yesahanu-Mirea. O poveste menită să dezinformeze a fost împrăștiată cum că Mirea fusese scos din DIE.

Noua și nescrisa înțelegere confidențială Yesahanu-Mirea prevedea ca României să-i fie plătită o anumită sumă de bani ghiață pentru fiecare individ în funcție de vîrstă, nivel de instruire, profesie, slujbă și statut familial, pentru fiecare evreu căruia i se va permite să emigreze. În iulie 1978 de plată a fost între 2000 și 50 000 de dolari de persoană. În cîteva cazuri individuale i s-a cerut lui Yesahanu să plătească pînă la 250 000 de dolari. Întîlnirile dintre Mirea și Yosahanul-Mirea aveau loc lunar la ambasadele României din Germania de Vest, Austria sau Elveția, unde Mirea aducea listele cu numele evreilor cărora li se dăduse aprobarea să emigreze,

iar Yesahanu oferea valize cu dolari. În 1974, una dintre aceste valize s-a pierdut la aeroportul din Zürich, unde a fost găsită pînă la urmă, după două zile. Era încă intactă, conținînd peste 1 milion de dolari. În decursul anilor, înțelegerea Yesahanu-Mirea a adus Bucureștiului un venit net de milioane de dolari, precum și nenumărate credite avantajoase pe termen lung către diferite bănci occidentale, cu dobînda plătită de Yesahanu.

Încurajat de rezultate, Ceaușescu a ordonat ca DIE să inițieze o operațiune similară pentru vînzarea etnicilor germani. Acesta i s-a părut potențial chiar mai avantajoasă, România avînd aproximativ un milion de etnici germani în interiorul granițelor sale. Vînzarea cetățenilor români de etnie germană a fost aranjată în cadrul acelorași parametri, totul bazîndu-se pe o înțelegere personală între același Mirea și "Eduard", care se înfățișa ca agent de spionaj infiltrat și reprezentant personal alui Hans Dietrich Genscher, ministrul de interne vest-german, care a fost implicat direct în facilitarea operațiunii de emigrare a germanilor din Europa de Est. Eduard a jucat în continuare acest rol secret chiar după 1977 cînd a spus că fusese ales în Bundestag. Valize pline cu dolari erau aduse lunar la București cu liniile aeriene române TAROM, iar credite speciale cu o parte din dobîndă plătită de Eduard, erau acordate pentru a menține emigrarea.

La sfîrșitul lui 1977, Ceaușescu s-a hotărît să mai stoarcă un profit din comerțul său cu ființe omenești: i-a dat ordin lui Yesahanu să-i furnizeze arme occidentale în schimbul unei creșteri a emigrației evreilor. Un tanc american sau britanic era prima sa prioritate.

După 1980 generalul Gheorghe Mirea a primit funcția de director general adjunct la un institut, funcție care-i servea drept paravan pentru a-și duce mai departe activitatea sa ocultă. Cazul Pacepa avea să-i influențeze hotărîtor cariera, fiind transferat la o școală de ofițeri de lîngă București.

GENERALUL IULIAN VLAD

Este ultimul dintre promotrii învățământului modern de poliție, informații și contrainformații din România. Și-a început cariera în 1951 ca instructor cu probleme de învățământ în cadrul Ministerului de Interne, parcurgînd, ierarhic toate treptele de comandă pe această linie. În aceste funcții face demersurile necesare și obține, cu sprijinul ministrului învățămîntului, acad. Ilie Murgulescu introducerea învățămîntului superior juridic în Școala Militară de ofițeri activi M.I. de la NBăneasa (București) a cărei comandă o preia în 1974. În 1977 având gradul de general-locotenent este numit secretar de stat la M.I. calitate în care se ocupă de organizarea și apoi dezvoltarea unităților de luptă antiteroriste (USLA) după modelul celor mai perfecționate unități de profil din Occident. În acest scop, împreună cu un grup de ofițeri, face o vizită de studiu și schimb de experiență în R.F.G. În 1984, avansat la gradul de general colonel, este numit adjunct al ministrului de interne, iar la 3 octombrie 1987, ministru secretar de stat și șef al DSS. În timpul evenimentelor din decembrie 1989, din ordinul generalului Vlad, întregul efectiv al aparatului de securitate se alătură maselor revoltate împotriva dictaturii familiei Ceaușescu. La 31 decembrie 1989 generalul Vlad este arestat și întemnițat la Jilava iar un an și jumătate mai tîrziu, condamnat.

Personalitate controversată, generalul Vlad Iulian trebuie să

răspundă la întrebările: a servic sincer comunismul şi personal, lui Ceauşescu? Este implicat în masacrul din 22 decembrie? Timpul va răspunde.

La sfîrşitul anului 1993, Vlad Iulian, grav bolnav, a fost pus în libertate, după ispăşirea unei părţi din pedeapsa acordată, după unele opinii pe nedrept.

COLONELUL GHEORGHE ARDELEANU

Pe numele adevărat Moise Bula, s-a născut la 26 martie 1938. A lucrat ca locţiitor al Direcţiei a 3-a Contraspionaj, apoi a fost mutat la U.M. 0544, unitatea "U" care se ocupa cu lansări şi infiltrări de agenţi în străinătate, sub diferite pretexte.

Colonelul Ardeleanu a însoţit un important transport de lingouri de aur în Elveţia, efectuat cu cinci avioane AN-24, într-o singură zi, în 1986. În acelaşi an, după ce reţeaua de spionaj română din Germania a picat, Gh. Ardeleanu a fost transferat la USLA, unde a devenit comandant. A fost cunoscut ca un om dur care ameninţa cu "tăiatul gîtului". Cînd intra în birou îşi arunca pantofii şi-i punea pe subalterni să-i lustruiască. Se manifesta cu o slugărnicie fără margini cu superiorii, dar mai ales cu perechea prezidenţială pe care a însoţit-o în Iran, în decembrie 1989. S-a spus că cunoştea multe din secretele conturilor lui Ceauşescu. La întoarcere a luat parte la reprimarea demonstranţilor din Piaţa Universităţii, fiind comandantul dispozitivului de reprimare a manifestaţiei din 21 decembrie. Ajungînd în Bucureşti, la Comitetul Central, striga ca un apucat: "Daţi-mi Gela", "Daţi-mi Gela". Gela este denumirea unei petarde cu care Gheorghe Ardeleanu a aruncat în demonstranţii de la Intercontinental. Se afla în conflict cu colonelul Trosca, care tunci cînd a fost trimis cu ABI-urile să apere M.Ap.N., s-a exprimat cam aşa: "Dacă nu mă mai întorc, împuşcaţi-l pe Ardeleanu". La rîndul său, Gh. Ardeleanu a prezentat la M.Ap.N. un raport, din care

reieșea că Trosca ar intenționa să-l omoare pe dl. general Militaru.

După ce pe 21 decembrie 1989 ordonase reprimarea manifestațiilor din Piața Universității, colonelul Gheorghe Ardeleanu, la acea dată comandant al trupelor USLA, a fost solicitat ca martor în procesul generalului Iulian Vlad, mărturie cerută de către apărare.

În ședința publică a Curții Supreme de Justiție, Secția Militară, colonelul Ardeleanu face următoarea declarație:

"În perioada 13-20 decembrie 1989 am fost plecat din țră în misiune în Iran. Pe generalul Vlad l-am văzut în după-amiaza zilei de 21 decembrie 1989 în jurul orei 15,30-16,00 pe str. Onești în dreptul intrării B. Acesta m-a întrebat dacă am probleme și răspunsul meu a fost negativ. Eu am stat în dispozitiv pînă după împrăștierea manifestanților, după care m-am retras la unitate de unde am revenit a doua zi, de astădată cu efectivele îmbrăcate în uniformă. În ajun aceștia acționau în civil. După aflarea veștii în legătură cu generalul Milea am primit ordin de la generalul Vlad să mă retrg în unitate și să iau măsurile care se impuneau pentru asigurarea pazei la ambasade, a seurității aeroporturilor și a sediilor noastre. La venirea din Iran locțiitorul la coman mi-a spus că sînt evenimente la Timișoara, că e interzisă luarea legăturii cu această localitate și că unitatea se află în situația II urmînd să primească ordinul. În zilele de 21-22 decembrie 1989 nu s-au primit ordine ca USLA să acționeze în alte localități. Atunci cînd mi-a dat dispoziție să plec la unitate, generalul Vlad mi-a spus că are date că a doua zi vor veni mase importante de oameni, că nu vede ce se mai poate face și că în rîndul demonstranților au fost și străini, chiar diplomați. În după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989 am primit ordin de la generalul Vlad să întocmesc și să-i prezint un plan de capturare a lui Ceaușescu și a soției acestuia, să am grijă de aeroporturile civile, pentru că în situația în care vor fugi, folosind vreunul din acestea, voi fi trimis în judecată".

În după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, Gheorghe Ardeleanu a intrat în Comitetul Central în camera unde se aflau componenții noii puteri, anunțîndu-l pe Sergiu Nicolaescu că în curînd urmează să se tragă în interiorul clădirii.

După ce a participat efectivl la reprimarea manifestanților, colonelul Ardeleanu a primit titlul de luptător pentru victoria revoluției, trecînd astfel în rîndurile celor în care a ordonat să se tragă!

Col. Gheorghe Ardeleanu este cel care în timpul evenimentelor din 1989 a trimis grupul Toțca la Ministerul Apărării Naționale

pentru a-i asigura protecția. Totodată, el a participat la ședința de constituire a CFSN-ului din ziua de 22 decembrie 1989.

Colonelul Ardeleanu a fost numit, după decembrie 1989, vicepreședinte al "Comisiei Superioare pentru Regulament și Structură" în M.Ap.N. La data de 5 februarie 1991 a fost trecut în rezervă cu drept de pensie. Colonelul Ardeleanu a fost beneficiarul unui brevet de luptător pentru victoria revoluției, cu toate drepturile ce decurg din prevederile Legii nr. 42.

În ziua de 15 iunie 1993, Gheorghe Ardeleanu, în vîrstă de 55 ani, a decedat în Spitalul orășenesc "Ștei" din județul Bihor.

Gheorghe Ardeleanu, fostul comandant USLA, n-a pus niciodată mîna pe o sapă și nici n-a lucrat la prășitul cartofilor. Povestea cu moarteasa, care s-ar fi datorat unei substanțe chimice contra gîndacilor de Colorado pe "ogorul familiei" estepentru naivi. Insecticidul "Karate" (produs de firma engleză "ICI") devine dăunător pentru om dacă este inhalat în spații închise, sau dacă este băut direct din sticlă. Bănuim că experimentatul colonel de la USLA nu s-a apucat să bea insecticidul (de bunăvoie) ca pe o răcoritoare. Este adevărat că medicii de la Spitalul din Ștei (fostul oraș Dr. Petru Groza) au făcut tot ce-au putut ca să-l salveze, dar - vorba aceea - ce mai poți face cînd dl. ardeleanu s-a dus direct pe cîmp și a fost sinucis cu "Karate"?

Cu toaate că, imediat după ce a ajuns la spital, colonelului Ardeleanu i s-a făcut o electrocardiogramă, doctorul Mihai Stanciu declară că nu a observat nici un fel de tulburare a ritmului cardiac. Totel, prieten vechi al fostului comandant USLA, nu știa absolut nimic despre o evenutală suferință cardiacă a colonelului Ardeleanu.

Deplasîndu-se în Ștei, medicul legist din Oradea, Virgil Spiridon, a luat probe toxicologice, angajîndu-se ca, în decurs de cîteva zile, să comunice directorului spitaluluiorășenesc rezultatul analizelor. (!)La scurt timp după deces, medicul care l-a asistat, doctorul Galea, ne-a declarat că fostul comandant a murit în urma unei intoxicații puternice cu o substanță toxică folosită la combaterea gîndacilor de Colorado. Luni 14 iunie, el stropise cu substanța de import "Karate" cartofii din grădina proprie. Ingalarea substanței a dus la o intoxicație acută ce s-a manifestat prin insuficiență respiratorie severă. Tratamentul medical specific, aplicat timp de o oră, nu a dat rezultate, colonelul Ardeleanu decedînd marți, la ora 13.

Luînd legătura cu directorul spitalului, doctorul Mihai Stanciu, acesta ne-a declarat, în cursul dimineții de ieri, cu totul altceva. Cauza decesului este un infarct miocardic.

În urma efectuării autopsiei, medicul legist Virgil Spiridon a constatat "un cord obosit, fleşcăit şi moale".

Personalul spitalului "Petru Groza" a confirmat decesul dar a refuzat să comenteze diagnosticul.

Reporterul Vlad Pufu, luîndu-i un interviu gen. Militaru, acesta cînd a aflat de moartea colonelului Ardeleanu, a rămas stupefiat, după care s-a recules şi a făcut următoarea delcaraţie:

"Gheorghe Ardeleanu şi Iulian Vlad sînt singurii oameni care puteau să dea un răspuns la tot ceea ce s-a întîmplat în decembrie '89. Îmi pare rău că odată cu dispariţia lui Ardeleanu s-au înmormîntat şi foarte multe răspunsuri despre acele evenimente decembriste. Cineva, probabil, a urmărit acest lucru pentru că vreodată col. Ardeleanu ar fi putut să vorbească.

L-am cunoscut pe Ardeleanu şi nu cred că a fost atît de prost să nu-şi dea seama că se otrăveşte singur cu acea substanţă. În 1990 m-am întîlnit cu el întîmplător: era împreună cu familia. Mi-a spus că este urmărit în permanenţă de cineva şi că în viitor o să ne întîlnim pentru a discuta cîteva lucruri mai pe larg.

Moartea lui Ardeleanu ar trebui să fie un semnal de alarmă pentru Iulian Vlad.

Cristian Botez, de la "România liberă", a relatat următoarele:

"Miercuri seara (17.06.) la ora 20,10, era aşteptat să sosească pe aeroportul Băneasa, de la Oradea, corpul neînsufleţit al colonelului Gh. Ardeleanu, decedat marţi, la reşedinţa sa din comuna Petran (Bihor). Sicriul urma să fie însoţit de văduva colonelului, căreia intenţionăm să-i solicităm cîteva lămuriri asupra cauzei decesului. În aşteptarea avionului am intrat în vorbă cu militarii din garda aeroporului, care ne-au spus că sicriul va fi păzit de un pluton de jandarmi... La ora 20,25, duba tip T.V., cu numărul 21 - B - 4826 părăseşte în trombă şi cu farurile aprinse aeroportu. Containerul funerar se afla înăuntru. Însoţită de un ARO 4x4, duba traversează Bucureştiul pînă la Cimitirul Militar Ghencea, unde sosiseră între timp alte maşini cu membrii şi apropiaţi ai familiei... Sicriul a fost depus la capela cimitirului... Unul dintre cunoscuţii familiei decedatului, dl. I.C., văzîndu-ne cu aparatul de fotografiat, s-a apropiat denoi cu un ziar fluturînd în mînă, manifestîndu-şi nemulţumirea faţă de "minciunile înşirate acolo", spunîndu-ne totodată că fotografia publicată în respectivul ziar este trucată într-un mod grosolan.

"Gheorghe Ardeleanu nu a primit certificat de revoluţionar" - a spus cetăţeanul. "Este vorba de altcineva... Cît timp a trăit nu a venit

nimeni să-i ia interviuri, să-l întrebe ce s-a întîmplat. De aia a şi murit, de supărare. A făcut un atac. Chestia aia cu insecticidul e o mincină".

Ca şi Ceauşescu, avea mania să se spele pe mîini, ori de cîte ori atingea o clanţă, temîndu-se să nu fie otrăvit. Este exclus ca el să fi fost atît de neglijent cu insecticidul "Karate". Cel mai mult, fostul şef al USLA se temea de numeroşii agenţi aflaţi în străinătate, care l-au ameninţat că dacă îi desconspiră, va fi omorît. Pe cît i-a stat în putinţă, colonelul Ardeleanu le-a "spălat" dosarele, dar n-a reuşit chiar pentru toţi.

SERVICIILE SECRETE AZI...

România dispune în prezent de şapte servicii secrete. După unii autori, numărul ar fi mai mare. Acestea sunt: Serviciul Român de Informaţii (S.R.I.) condus de Virgil Măgureanu, adjunct general Cristea; Serviciul de Informaţii Externe, condus de generalul Ion Talpeş; Serviciul de Informaţii al Ministerului de Interne (U.M. 0215); U.M. 0400 (Serviciul de Informaţii al Ministerului Justiţiei; Direcţia de Informaţii a Armatei şi Direcţia de contraspionaj a Armatei. Din punct de vedere teoretic atribuţiile fiecăruia sunt clar delimitate. În realitate ele desfăşoară activităţi de multe ori asemănătoare şi chiar identice. U.M. 0215 cuprinde Diviziunea Contraspionaj şi Diviziunea Informaţii. Aceasta din urmă, condusă de colonelul Condoiu (provenit din S.R.I.), face cam acelaşi lucru pe care le face şi S.R.I.-ul. Are un Serviciu de luptă şi intervenţie antihuliganică, altul care se numeşte Delicvenţă şi Parazitism, precum şi un serviciu de informaţii economice. Şi S.R.I.-ul desfăşoară activităţi identice. Persoane care au lucrat şi în S.R.I. şi în U.M. 0215 spun că acestea se mai calcă pe picioare într-un domeniu: acela al supravegherii activităţii partidelor. În S.R.I. există o diviziune specială, alcătuită din trei sute şi ceva de oameni, care se ocupă de partide.

E condusă de un anume colonel Mureşan. Înainte a fost condusă de colonelul Dumitru Spătaru, unul din artizanii Berevoieştiului. Teoretic, se ocupă de partidele extremiste, practic de toate care sunt

mai importante. Şi la 0215 există în cadrul diviziunii conduse de colonelul Condoiu, un asemenea serviciu. Prin 1991, D.V. Ursu l-a desfiinţat, dar el a fost refăcut apoi în mod cu totul secret, sub altă denumire.

U.M. 0400 a Ministerului Justiţiei, unitate condusă de colonelul Pistol, trebuie, teoretic, să protejeze cadrele de penitenciare. Să le ferească, adică, de primejdia de a fi racolate. Practic, face acelaşi lucru ca şi U.M. 0215: culege informaţii din domeniul infracţional şi le prezintă organelor de Poliţie.

D.I.A. şi S.I.E. fac lucruri asemănătoare: culeg informaţii din afara ţării.

Serviciul de Pază şi Protocol, unitate subordonată preşedintelui şi condusă de proaspătul general Iliescu, nu se ocupă numai cu protecţia demnitarilor şi paza obiectivelor. Culege informaţii despre personalităţi militare din S.R.I., M.I., S.I.E., M.Ap.N. Verifică fidelitatea acestora (tgeneralii mai importanţi cu funcţii de răspundere) şi avizează numirile în funcţii de la vîrf. Nici un general nu scapă. De verificat, verifică şi cei de la Contraspionajul Militar în atribuţiile căruia intră filarea şi ascultarea cadrelormilitare, precum şi a altor persoane importante pentru armată.

De exemplu, ministrul Apărării Naţionale e verificat de S.P.P. E protejat însă informativ de contraspionajul militar şi din cînd în cînd, urmărit de S.R.I. Şi Virgil Măgureanu poate fi urmărit de contraspionii militari.

S.P.P.-ul se subordonează preşedintelui S.R.I.-ul se află sub controlul Parlamentului, U.M. 0215 e a Ministerului de Interne, deci e sub controlul Executivului. De curînd. la conducerea Ministerului de Interne sa aflat, generalul George Ioan Dănescu. În prezent M.I este este condus de dl. Ioan Tăracilă. În fruntea U.M. 0215 se găseşte colonelul Dan Gheorghe, fost şef de divizie în S.R.I., apropiat colaborator al lui Virgil Măgureanu. La conducerea S.I.E. se afă generalul Ioan Talpeş, fost consilier prezidenţial. Direcţia de contraspionaj militar este condusă de generalul Decebal Irina, promovat în funcţiede generalul Marin Pancea, fost personaj important la Preşedinţie, în prezent trecut în rezervă.

Interesant de remarcat că toate aceste servicii nu colaborează între ele. Nu fac schimb de informaţii. S.R.I.-ul este deţinătorul bazei de date a fostei Securităţi. Centrul de Informare-Documentare deţine date necesare şi celorlalte organisme informative. Domnul Virgil Măgureanu, directorul nu aprobă să se dea ceva. Sau dacă

totuşi consimte, verifică şi semnează personal. Aspectul acesta îi nemulţumeşte pe colegii de la Contrainformaţii militare sau de la U.M. 0215.

Referitor la S.I.E. este necesară o precizare: pe lîngă spionajul economic, serviciul secret extern, a cărui activitate nu a fost prea mult afectată de schimbările intervenite după decembrie 1989, dispune de agenţi de influenţă în mass-media occidentală sau chiar în unele instituţii publice, de agenţi de supraveghere a opoziţiei din diaspora, de agenţi care au rolul de a o dezbina, de a o intoxica sau de a-i construi conducătorului statului o nouă imagine în lumea liberă.

Cu excepţia spionajului, toatecelelalte activităţi ţin de domeniul plliţiei politice, cu altecuvinte sînt îndreptat împotriva drepturilor omului. Înm această categorie se află şi cazul B.B.C.-ului, în care se află introdus şi acţionează cel puţin un agent secret român.

Ziarul "Adevărul" din 14 martie 1991 menţiona: În interviul acordat domnul Silviu Brucan afirmă că textul "scrisorii celor şase" a fost pus la dispoziţia Securităţii române de către un agent acoperit plasat în redacţia secţiei române a B.B.C. Zilele trecute autorul a făcut unele declaraţii. Iniţial a făcut să ajungă două exemplare ale "scrisorii celor şase" ambele conţinînd aceeaşi eroare: (Grigore Răceanu era semnat I. Răceanu) un exemplar a fost pus la dispoziţia redacţiei române a B.B.C., cel de al doilea predat unui consilier de la Ambasada S.U.A. din Bucureşti cu rugămintea expresă ca după transmiterea textului la Departamentul de Stat orginalul să fiedistrus. După cîteva zile remarcînd că mass-media nu a difuzat nimic şi-a imaginat că scrisoarea transmisă la B.B.C. a încăput pe mîna Securităţii şi a redactat al treilea text neconţinînd de astă dată eroarea menţionată, pecare l-a expediat Biroului Associated Press din Viena. Ulterior, deci cu întîrziere. Secţia română a B.B.C. a transmis textul "scrisorii celor şase" dar nu în integralitatea lui. La ancheta făcută de Securitate, lt. col. Rădulescu i-a prezentat domnului Silviu Brucan primele două texte, celeconţinînd eroarea amintită. Nu încape nici o îndoială că un redactor B.B.C. a pus la dispoziţia Securităţii române acest text. Că cel de al doilea exemplar al scrisorii nu a fost distrus de consilierul american şi a putut fi astfel însuşit de către un funcţionar român, agent şi el al Securităţii.

Deocamdată păstrînd firul relatării, trebuie să remarcăm că S.I.E. instituţie căreia îi aparţin aceştia este realmente interesat să

1) Ion Bodunescu, Ion Rusu-Sirianu: Descifrarea unei istorii necunoscute, Editura Militară, Bucureşti 1975, vol. III, p. 27

nu fie divulgaţi pentru a-i putea utiliza în continuare.

Este adevărat sau nu că în decembrie 1989 au dispărut dosare? După intrarea trupelor sovietice în Cehoslovacia în 1968, ofiţerii din ţara agresată care au avut drept misiune urmărirea agenţilor KGB au fost împuşcaţi de ruşi în faţa fişetelor cu dosare. Amintirea a rămas trează. Din 22 până în 25 decembrie 1989 ofiţerii de securitate care aveau sarcini similare la noi au distrus numeroase dosare ale unor corespondenţi de presă, tehnicieni şi alţi agenţi care lucrau pentru KGB şi fuseseră urmăriţi. Se lansase, şi nu întîmplător, zvonul că vor veni trupele sovietice "să ne salveze de teroriştі". În felul acesta s-a încercat protejarea ofiţerilor şi a celor care au contribuit la strângerea acestor materiale. Au mai fost probabil furate de persoane sus-puse unele dosare care le priveau sau care îi vizau pe potenţialii adversari.

Domnul general (r) Nicolae Militaru se bucura de o atenţie deosebită din partea Direcţiei a IV-a de Contrainformaţii militare a Departamentului Securităţii Statului[1]. Numele lui conspirativ era Milică. Făcea parte din grupul conspirativ Corbii, bănuit că se afla sub controlul KGB-ului şi urmărea înlăturarea clanului Ceauşescu de la conducerea statului român. Din grup mai făceau parte: general maior Ştefan Kostyal (cu numele conspirativ Corbul), căpitanul de rangul I Radu Nicolae, (Rodion), general de armată Ion Ioniţă, ambasadorul Vasile Patilineţ, general maior Dumitru Pletos (Petre). Generalul Nicolae Militaru avea la sediul Direcţiei a IV-a un vraf de dosare de circa un metru înălţime. Toată activitatea lui zilnică - ieşiri din casă, întâlniri, piaţa, convorbiri telefonice - era anregistrată pe hârtie, pe momente operative, cu exactitate militară. De mai multe ori - se cunoaşte - acesta s-a întâlnit în Parcu Herăstrău cu Ion Iliescu. De întocmirea dosarelor se ocupa un grup de ofiţeri format din locotenent colonel Mircea Tănăsescu, şeful biroului care se ocupa de "rezerviştі" - ofiţeri superiori trecuţi în rezervă - maior Aurel Georgescu, maior Nicolae Iosub, căpitan Alexandru Constantin, aflat sub directa îndrumare a generalului locotenent Gheorghe Vasile, şeful Direcţiei a IV-a. Aceştia se ocupau şi de una din fiicele generalului Militaru, înregistrată cu numele conspirativ Irina. În primăvara anului 1989, aceşti ofiţeri i-au făcut o percheziţie, în combinaţie cu Miliţia economică şi cu un ofiţer de la Direcţia a VI-a de cercetări penale a D.S.S.-ului. În urma percheziţiei, la domiciliul acesteia s-a găsit valută. A fost anchetată, i s-a întocmit dosar penal, apoi a fost tot timpul supravegheată. În ziua de 21 decembrie 1989, grupul de ofiţeri care se ocupa de "corbi" a fost

trimis de generalul Ghiorghe Vasile la Direcția a VI-a de cercetări penale, în Calea Rahovei, unde au anchetat revoluțio-narii arestați în cursul zilei în Piața Universității. Au "lucrat" toată noaptea. A doua zi dimineața, ofițeri s-au întors la sediu. Acolo au urmărit la televizor desfășurarea evenimentelor. Când a apărut pe micul ecran generalul Militaru și s-a adresat armatei, au intrat în panică. Au realizat că dacă acesta va prelua conducerea armatei, atunci vor fi trași la răspundere pentru activitatea lor ostilă până atunci față de general. Imediat a trecut la arderea dosarelor compromițătoare pentru ei (și pentru general), într-un butoi metalic, în balconul din curtea interioară a sediu-lui. Au păstrat doar dosarul în care erau consemnate convorbirile telefonice. În data de 30 decembrie 1989, locotenent colonel Mircea Tănăsescu a fost chemat la Ministerul Apărării Naționale de că-tre ministrul Militaru. Acesta s-a interesat de dosarul lui. Nu știa că a avut mai multe. Tănăsescu a raportat că dosarele au fost distruse, păstrându-se doar cel cu convorbirile telefonice. Militarul a pus mâna pe acest dosar. O perioadă de timp după aceea, ofițerii au fost chemați, chiar și noaptea, și interogați de ministru în legătură cu conținutul dosarelor. A mers până acolo încât a trimis ofițerii de contrainformații să caute rămășițe ale dosarelor în butoiul metalic și să-i aducă monstre pentru a se convinge că dosarele au fost distruse. În 15 febroarie 1990, Militaru i-a trecut pe toți în rezervă. Pe 16 și-a semnat demisia.

1) Nicolae Nistoroiu, Zig-Zag, an I, nr. 38 XI, 1990, p. 5.

SUMAR

CUVÂNT ÎNAINTE.....5

PARTEA I-A

ÎNFIINŢAREA SERVICIULUI DE INFORMAŢII.....7
ACTIVITATEA INFORMATIVĂ ÎN PREAJMA ANULUI 1877....20
PERIOADA DINTRE RĂZBOIUL DE INDEPENDENŢĂ ŞI DUELUL SERVICIILOR SECRETE.....42
PERIOADA PREMERGĂTOARE PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL.....46
DOCTORUL BOGO.....63
SERVICIUL SPECIAL DE SIGURAŢĂ.....69
SERVICIUL SPECIAL DE SIGURAŢĂ AL DELTEI DUNĂRII, PRIMUL NUCLEU VIABIL AL VIITORULUI "SERVICIU SECRET".....73
O EVOLUŢIE DRAMATICĂ.....98
OFENSIVA SERVICIILOR SECRETE.....109
REFLECŢII ASUPRA LUI MIHAIL MORUZOV.....143
EUGEN CRISTESCU.....150

PARTEA A II - A

BRIGADA MOBILĂ - NUCLEUL VIITOAREI SECURITĂŢI 155
DEPARTAMENTUL SECURITĂŢII STATULUI 164
MINISTERUL DE INTERNE 168
ŞCOALA D.I.E. 174
DIRECŢIA I A 176
DIRECŢIA A II-A 178
DIRECŢIA A III-A 179
DIRECŢIA A IV-A 180
DIRECŢIA A V-A 181
DIRECŢIA A VI-A 183
SERVICIUL DE SECURITATE "K" 184
SERVICIUL "D" PENTRU DEZINFORMARE 185
DIRECŢIA GENERALĂ DE TEHNICĂ OPERATIVĂ 189
CENTRUL DE TEHNICĂ OPERATIVĂ ŞI TELECOMUNICAŢII 190
L. M. LAGĂRE DE MUNCĂ 200
CADRELE SECURITĂŢII 202
AGENŢI SECREŢI 204
CADRELE CARE AU SERVIT SECŢIILE SECURITĂŢII 211
GENERALUL EMIL BODNĂRAŞ 216
GENERALUL MIHAI ION PACEPA 223
GENERALUL SERGIU NICOLAU 234

GENARALUL MINEA STAN 242
ALEXANDRU DRĂGHICI 243
GENERAL LOCOTENENT GHEORGHE PINTILIE 246
TUDOR POSTELNICU 254
GENERALUL NICOLAE DOICARU 255
VASILE PATILINEŢ 258
GENERALUL MIHAI CARAMAN 261
GENERALUL GHEORGHE MIREA 281
GENERALUL IULIAN VLAD 285
COLONELUL GHEORGHE ARDELEANU 287
SERVICIILE SECRETE AZI... 292

TEHNOREDACTOR: ŞTEFAN NICOLAE

BUN DE TIPAR : 10 III 1994
COLI DE TIPAR : 19

APĂRUT 1994

DIVERS PRESS S.R.L.

Istoria serviciilor secrete româneşti, o lucrare originală, care prezintă evoluţia serviciilor secrete de la înfiinţarea lor de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza şi până la Revoluţia din decembrie 1989.

Pentru prima oară este descrisă şi analizată pe larg fosta securitate şi cadrele mai importante care au slujit-o.

O lucrare sobră, ştiinţifică, fără idei preconcepute şi părtinire, scrisă de un specialist al genului, profesor doctor PAUL ŞTEFĂNESCU, autorul trilogiei "În slujba vieţii şi adevărului" şi a numeroaselor lucrări despre spionaj, apărute în "Editura militară"

ISBN 973-95965-3-X
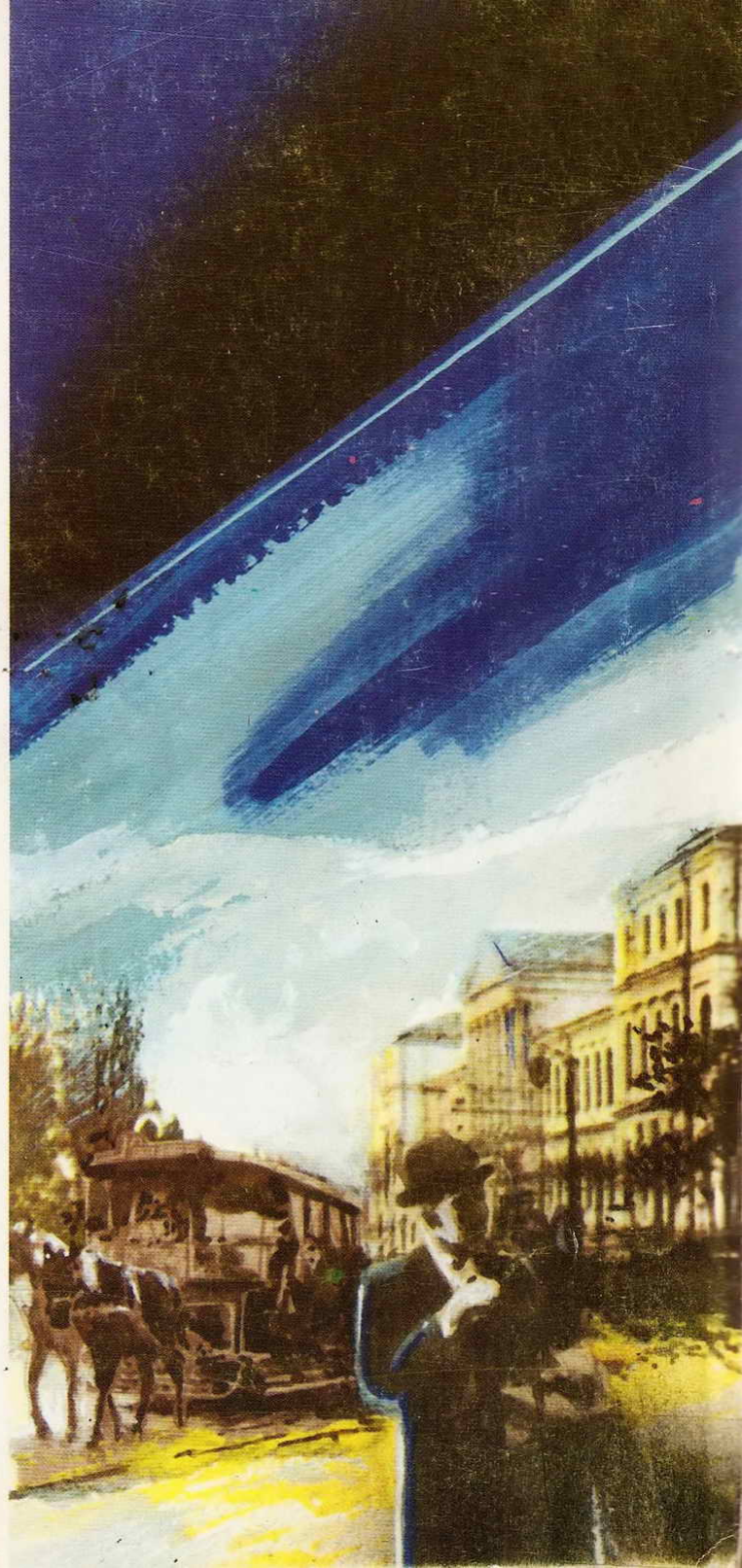
LEI 3000